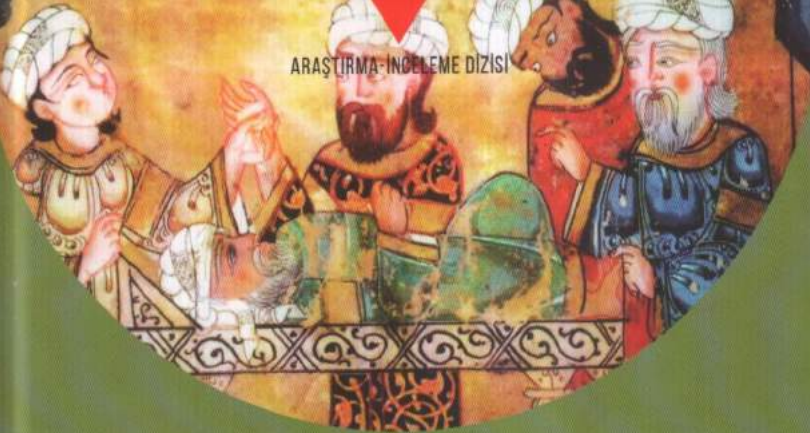

ARAŞTIRMA-İNCELEME DİZİSİ

İBN-İ SÎNÂ

El-Kânûn Fi't-Tıbb

BEŞİNCİ KİTAP

ATATÜRK
KÜLTÜR
MERKEZİ
YAYINLARI

T.C. BAŞBAKANLIK
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 474
Araştırma-İnceleme Dizisi: 127

ISBN: 978-975-16-3291-3

İBN-İ SİNÂ

Çeviren: Prof. Dr. Esin KÂHYA

Düzeltilme: Suzan GÜR

EL-KÂNÛN Fİ'T TİBB
Beşinci Kitap
©Atatürk Kültür Merkezi-2017

Dördüncü Baskı: 2000 Adet

Atatürk Kültür Merkezi
Ziyabey Cad. No.: 19 Balgat-Çankaya/ANKARA
Tel.: 0312 284 3418
Belgegeçer: 0312 284 3465
www.akmb.gov.tr

Grafik Tasarım
ALEF Tanıtım Organizasyon Yapım ve Danışmanlık Hiz.
İbrahim ALTUNCU
www.aleftanitim.com
Arka Kapak Resmi: Şevki DEMİRCAN
Basım Hizmetleri: Semih Ofset (Sertifika No: 12613)

Basım Tarihi: Ocak, 2017

İbn-i Sînâ (980-1037)

El-Kânûn fi't-tıbb / İbn-i Sînâ ; çeviren: Esin Kâhya .— 4. Baskı .—
Ankara : Atatürk Kültür Merkezi, 2017.

5. c. (xxvi, 240 s.) ; 24 cm .— (AKDYYK Atatürk Kültür Merkezi yayını ; 474 .
Araştırma-İnceleme ; 127)

indeks içerir.

bibliyografik bilgi içerir.

ISBN: 9789751632913

1. İBN-İ SİNÂ, 980-1037. EL-KÂNÛN Fİ'T-TİBB
2. TIP, TÜRK
3. TÜRK TIBBI
4. BİLİM -- TARİH -- İSLAM İMPARATORLUĞU
5. TIBBİ BİTKİLER
- I. Kâhya, Esin, 1941- II.E.a. III. Dizi

İBN-İ SÎNÂ

EL-KÂNÛN Fİ'T-ṬİBB

BEŞİNCİ KİTAP

Çeviren

Prof. Dr. Esin KÂHYA

ATATÜRK
KÜLTÜR
MERKEZİ
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

XXV

EL-KÂNÛN Fİ'Ŧ-TİBB

BEŞİNCİ KİTAP

BİRİNCİ CÜMLE

[Akrebâdin'deki Bileşik Rutubetler Hakkında]

On İki Makaleden Meydana Gelmiştir

Mürekkep İlaçlara İhtiyaç Konusunda Bilimsel Makale.....3

BİRİNCİ KISIM:

Terkip Şeklindeki İlacın Özelliği Hakkında

Birinci Makale

Panzehirler ve Önemli Macunlar

El-Tiryâkü'l-Fârûkî.....	5
Engerek Yılanı Tabletleri.....	10
Ada Soğanı Tabletlerinin Yapılışı.....	11
Bitotu Hapları.....	11
Diğer Reçete.....	12
Bir Başka Nüshası.....	12
El-Masruditus.....	12
Hekimlerin Büyük Bir Kısmı Tarafından Önerilen El-Masruditus	
Macununun Reçetesi.....	12
El-Masruditus Macununda Kullanılan Kufiyun Haplarının Hazırlanması.....	13
Tiryâkü'l-Azira.....	13
Tiryâkü'l-Azira'nın Bir Başka Reçetesi.....	14
Mersin Haplarında Kullanılan Drogalar ve Hazırlanması.....	15
Tiryâk-ı Erbaa.....	15
Sutira-Muhallis-i Ekber (Büyük Koruyucu).....	15

Adrama'va Haplarının Hazırlanması (el-Müsta'mele fi Muhallisü'l-Ekber Yani Büyük Kokulu İlaç)	16
Bozork Daru (Büyük İlaç)	16
Felsefe Macunu (Macunü'l-Felâsife Yani Hayat İksiri)	17
El-Şeylisa	17
Bir Başka Terkibin (Reçetenin) İçindekiler	20
Anuş Daru	21
Diğer Bir Macun	21
Macun-ı Tiryâk-ı Kebîr	21
Macun-ı Tiryâk-ı Sagîr (Bizim Tarafımızdan Hazırlanan Şekli)	22
Macun-ı Kayser	22
El-Itrifelü'l-Kebîr	22
Zamahranü'l-Kebîr	23
Bir Başka Reçete	24
El-Zamahranü's-Sagîr	25
Macun-ı Calinus	26
Galen'in Macun Diye Adlandırdığı Bir Başka Terkip	26
Hermes'e Atfedilen Macun	27
Hermes Macunu	27
El-Kâsekbinec	28
Bu İlacın İçinde Kullanılan el-Kasrata'nın Hazırlanması	28
Macunü'l-Misk	29
Misk Macununun Bir Başka Çeşidi	29
Pelinotu ile Hazırlanan Devâü'l-Misk	29
Tatlı Devâü'l-Misk	30
Devâü'l-Misk'in Bir Başka Reçetesi	30
Diğer Bir Reçete	30
Şencerinetü'l-Kebîr	30
Diğer Bir Reçete	31
Şencerinetü's-Sagîr (Küçük Şencerine)	31
Bir Başka Reçete	31
Amrusia	32
Ankardiya	32
Macunü'l-Belazir	32
Macun-ı Belazir'in Bir Başka Çeşidi	33
Aristun-ı Kebîr	33

Aristunu's-Sagîr	34
Dahmarsa	34
Bazemherec	35
Macunü'l-Giyasî	35
Macun-ı Asfar-ı Selim	36
Macun-ı Esved-i Selim	36
Ebu Müslimü'l-Giyasî'nin Macunu	37
El-Sum Macunu	37
El-Esanasiyatü'l-Kübra	38
Esanasiyatü's-Sugra	38
Devâü'l-Kurkum	38
Devâü'l-Kurkümü'l-Kebîr Preparatı (Galen Formülü)	39
Devâü'l-Laki'l-Ekber	39
Devâü'l-Laki'l-Asgar	40
Kufa Preparatı	40
Eflunya el-Rumiyyü't-Tarsusî	40
El-Filunyu'l-Farisî	41
Kakenç Macunu	41
Devâü'l-Hatâtif	42
Devâü'l-Hatâtif'teki Karkumagma İçindeki Droglar	42
Devâü'l-Kibrit	42
Macunü'l-Hiltât	43
Macunü'l-Milhi'l-Hindî	43
Devâü'l-Kust	43
Macun-ı Kabazü'l-Melik	43
El-Kaftarganü'l-Ekber	44
El-Kaftarganü'l-Asgar	45
El-Kalkalanicü'l-Kebîr	46
El-Kalkalanicü'l-Asgar	47
Macun-ı Firuznuş	48
Macunü'l-Kindî diye Bilinen Mükemmel Macun	48
Macun-ı Fudanec (Nanc)	49
Macunü'l-Buzur	49
Macunü'l-Yakut	49
Galenin'in Önerdiği İçerikle Yapılan Bir Başka Macun	50
Aristomachis'e (Bir Hekim) Atfedilen Macunun Hazırlanması	51

Sanitus'a Atfedilen Macun.....	51
Devâ-i Centiyânâ'nın Hazırlanması.....	52
Atiyyetu'llah Adıyla Adlandırılan İlacın Hazırlanması (Allah'ın Hediyesi olan İlaç).....	52
Macun.....	53
Fiyuma Adlı Hekime Atfedilen Bir Macun.....	53
El-Emiri Adıyla Bilinen Macun.....	53
El-Sayimeri Tarafından Betimlenen Macun.....	54
Bizim Denediğimiz Şişmanlatıcı Bir Macun.....	55

İkinci Makale Müşhiller Hakkında

Eyâric-i Faykara Yani Acı Müshil.....	56
Eyâric-i Lugaziye.....	57
Eyâric-i Lugaziye (Phylagrus'un Formülü Üzerine Temellendirilmiş).....	58
Eyâric-i Lugaziye (Yunus'un Formülüne Dayanan).....	58
Eyâric-i Rufus.....	59
Bir Başka Formül.....	59
Eyâric-i Archigenes (Genel Formül Üzerine Temellendirilmiş).....	59
Eyâric-i Archigenes (Paulus Formülündeki).....	60
Eyâric-i Teoderotusu'l-Ekber.....	60
Eyâric-i Teoderotus'un Diğer Bir Hazırlanış Şekli.....	61
Teoderotus'un Bir Başka Formülü.....	61
Cevz-i Bevva'lı (Küçük Hindistan Cevizi) Teoderotus Eyârici.....	61
Teoderotus Eyâricinin Bir Başka Reçetesi.....	62
Eyâric-i Calinus'un (Galen) Genel Formülü.....	62
Eyâric-i Calinus (Paulus Formülü Üzerine Temellendirilmiş).....	63
Eyâric-i Calinus (Serapion Formülü Üzerine Temellendirilmiş).....	63
Hippokrates'in Denediği Hiya fakiratis'in Müshili.....	63
Bir Başka Hippokrates Müshili.....	64
Hekim Andromachus'a Atfedilen Müshil.....	64
Andarukhus Müshili.....	65
Phylagrus Müshili.....	65
Bustus Müshili.....	65
Eyâric-i Tagmü'l-Antaki.....	66
Bir Başka Müshil.....	66
Bizim Tarafımızdan Denenmiş Bir Müshil.....	66

Üçüncü Makale

Purgatif ve Purgatif Olmayan Cevârişat

Cevârişinü'l-Kemmûnî	67
Galen Formülü Üzerine Cevârişü'l-Kemmûnî	67
Bir Grup Hekimin Hazırladığı Sulandırıcı Cevâriş (el-Kemmûnî)	68
Futenec (Nane) Suyu Cevârişi Galen Formülüne Dayalı	69
Cevârişü'l-As (Cezayir Mersini)	69
Huzî (Bir Hekim) Formülüne Benzer İyi Bir Cevâriş	69
Selmaveyh'e Atfedilen Cevâriş-i Mütevekkil	70
Kemmûnî'nin Bir Başka Formülü	70
Cevâriş-i Kemmûnî'nin Bir Başka Formülü	70
Cevârişü'l-Felafelesi	70
Cevârişü'l-Fandadikun	71
Cevârişü'l-Huzî	71
Cevârişü'l-Huzî'nin Bir Başka Formülü	72
Cevârişü'l-Hüsrev	72
Cevârişü's-Şehriyârân	73
Cevârişü't-Temr	73
Bir Başka Cevârişü't-Temr	73
Bir Başka Cevârişü't-Temr	74
Cevâriş-i Firuznuşü'l-Mümessek	74
Cevârişü'l-Kündür	74
Cevârişü't-Talisfer	75
Cevârişü'l-Üskûf	75
İtrifelü'l-Habisi'l-Ekber	75
El-İtrifelü's-Sagîr	75
Cevârişü'l-Belazir	76
Cevârişü'l-Fencenuş	76
Miskli Cevâriş-i Fencenuşun Bir Başka Formülü	77
Cevâriş-i Fencenuşun Bir Başka Formülü	77
Kaynatılmış Demir Tozundan Hazırlanmış Terkip	77
Demir Tozu ile Hazırlanan Bir Diğer Formül (Mide Kasılma ve Tıkanmasında Yararlı)	78
'Zayıf' ve 'Sıcak' Mideye Yararlı Demir Tozu ile Hazırlanan Başka Bir Terkip	79
Mide Zaafî ve Mizaç Sıcaklığı İçin Uygun Demir Tozundan Kaynamış Terkip	79

Diyareye Karşı Cevârişü's-Sefercel	79
Bağırsakları Gevşeten Cevârişü's-Sefercel (Ayva)	80
Temizleyici Cevârişü's-Sefercelin Bir Başka Reçetesi	80
Ayva Özsuğu İle Hazırlanmış Cevâriş-i Sefercel	80
Cevâriş-i Sefercel	81
Cevâriş-i Hindî	81
Cevâriş-i Mülûk	81
Cevâriş-i Mashakunya	82
Cevâriş-i Simsim	82
Cevâriş-i Habbetü'l-Hadrâ	83
Cevârişü'l-Encüdân	83
Cevârişü'l-Encüdân'ın Bir Başka Formülü	83
Cevâriş-i Kafur	84
Cevârişü'l-Kafurun Bir Başka Reçetesi	84
Cevâriş-i Kafurun Öncekinden Güçlüsü	84
Cevârişü'l-Ud	85
Cevârişü'd-Dârsînî	85
Cevâriş-i Hindî	85
Cevârişü'z-Zencebil	86
Cevârişü'l-Misk	86
Cevârişü'l-Ütrûc	86
Cevâriş-i Kayser	86
Cevârişü'l-Askankur	87
Cevâriş'in Bir Başka Formülü	87
Bizim Denediğimiz Bir Cevâriş	87
El-İtrifelü'l-Ekber	88
Cevârişü'l-Ud'un Bizim Formülasyonumuz (Tarifimiz)	88

Dördüncü Makale

Sefûfat ve Kemayih ve Vacurat

Makliyasâ	88
Bir Başka Toz	89
Kasila Denen Toz	89
Diğer Bir Toz	89
Sefûf-ı Abbade	89
Sefûf	90
Kamiha (Uzun Kavundan Yapılan)	90
Çoğunlukla Nemli Mizaçtaki Çocuklara Verilen Toz	90

Aristoteles Tarafından Hazırlanan Toz.....	91
Sefûfî'l-Bermekî.....	91
İşkil Sefûfî.....	91
Çocuklar İçin Vacur.....	92
Çocuklar İçin Bir Başka Vacur.....	92
Çocuklar İçin Bir Başka Vacur.....	92
Kamiha.....	92
Sefûf.....	92
Sefûf.....	93
Sefûf.....	93
Sefûf.....	93
Tuz.....	93
Tuzun bir Başka Terkibi.....	94

Beşinci Makale

Ağızda Eriyen İlaçlar/Pastiller

Kuru Öksürük İçin Alınan Pastiller.....	94
Sıcak ve Kuru Öksürük İçin Bir Başka Pastil.....	94
Linetus (Tablet).....	94
Haşhaş Tableti.....	95
Tebâşir Tableti.....	95
Bir Başka Tebâşir Tableti.....	95
Ada Soğanı Tabletleri.....	96
Sum (Sarımsak) Tableti.....	96
Bir Başka Tablet.....	96
Butm Tableti.....	96

Altıncı Makale

Şerbetler ve Meyve Suları

Afsumali.....	97
Sikencebînü'l-Buzûrî (Genel Kullanım).....	97
Galen Formülüne Dayandırılan Ballı Sirkenin Hazırlanması.....	98
Bizim Hazırladığımız Ballı Sirke.....	99
Sarı Safrayı Temizleyen Ballı Sirke.....	100
Flegmayı Azaltan Ballı Sirke.....	100
Kara Safrayı Azaltan Ballı Sirke.....	100
Ada Soğanı Sirkesinden Yapılan Ballı Sirke.....	100
Ada Soğanından Yapılan Purgatif Ballı Sirke.....	101

Güllâb Hazırlanması.....	101
Şekerli ve Ballı Sirke Hazırlamak.....	101
Ballı Suyun Bir Başka Terkibi.....	102
Gül Suyundan Hazırlanan Güllâb.....	102
Ada Soğanından Yapılan Şurubun Hazırlanması.....	102
Deniz Suyu ile Hazırlanmış İçeceğin Özelliği.....	103
Meybih Adıyla Adlandırılan Ayvadan Yapılan Şurup.....	103
Ayva Öz Suyu ile Hazırlanmış bir Başka Terkip.....	104
Edrumali Adıyla Adlandırılan İçecek.....	104
Malumali Adıyla Adlandırılan Şurup Bal ve Ayva Karışımı.....	104
Handikun.....	105
Handikun'un Bir Başka Formülü.....	105
Selmaveyh'in Hazırladığı İlaç.....	105
Mersin Tohumlarıyla Yapılan Şurup.....	106
Mersin Şurubu.....	106
Mersin Yapraklarından Elde Edilen Şurup.....	106
Naneden Yapılan Şurup.....	106
Armuttan Yapılan Şurup.....	106
Elmadan Yapılan Şuruplar.....	107
Koruk Şurubu.....	107
Koruktan Yapılan Özellikle Ballı Şurubun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	107
Elma Suyu.....	107
Limonlu Şurup.....	108
Haşhaş Tohumlarıyla Hazırlanan İçecek.....	108
Bu Şurubun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	108
Bir Şurubun Hazırlanma Şekli.....	108
Galen'in Hazırlayış Şekline Göre Baldan Yapılmış Şurup.....	109
Bal Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	109
Pelinotu ile Yapılan Şurup.....	109
Pelinotu Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	109
Pelinotu Şurubu (Bizim Hazırlayış Şeklimizle).....	110
Meyve Şurubu.....	110
Meyve Suyu.....	111
Buhara Eriği Şurubu.....	111
Demokritos Şurubu.....	111
Üzüm Şurubu.....	111
Rasatun (Üzümün Kaynatılmasıyla Elde Edilen Şurup).....	112

Pelinotu Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	112
Soyulmuş Ayva, Nar ve Elma Özsuğu Şurubu	112
Bizim Hazırladığımız Dişbudak Meyvesi Şurubu	112
Bizim Yöntemimizle Fukka (Bir Çeşit Boza).....	113
Pelinotu Şurubunun Bizce Hazırlanış Şekli.....	114
Bizce Hazırlanan Bir İlaç.....	114
Koruk Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	114
Eski Şurupların Açıklaması ve Yararları.....	114
Bal Şurubu	116
Bal Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli.....	116
Mayalanmış Bal ve Sudan Oluşan Şurup veya Ballı Su	117
Keçi Boynuzu ve Muşmula ile Yapılan İçecek.....	117
Yabanî Asma Çiçeğinden Yapılan Şurup	117
Nar Şurubu	117
Gül Şurubu	118
Mersin Ağacı Bitkisi Şurubu	118
Çam Reçinesi Şurubu	118
Sedir Ağacı Reçinesinden Yapılan Şurup.....	119
Ziftten Yapılan Şurup	119
Zufa Otu ile Yapılan Şurup.....	119
Adi Kısa Mahmude Otundan Yapılan Şurup.....	119
Yabanî Mersin Ağacından Yapılan Şurup.....	120
Aromatik Otlarla Hazırlanan Şurup.....	120
Andız Otundan Yapılan Şurup	120
Hint Kedi Otundan Yapılan Şurup	120
Dağ Hint Sümbülünden Yapılan Şurup	120
Dokudan Yapılan Şurup	121
Çavşır Şurubu	121
Kerevizden Yapılan İçecek	121
Mâzeryondan Yapılan Şurup	121
Mahmude Otu Şurubu	122

Yedinci Makale

Mürebbiyât ve Enbiyât (Reçeller ve Salamuralar)

Gül Reçeli	122
Limon Reçeli.....	122
Diğer bir Formül	123
Ayva Reçeli	124

Ayva Reçelinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	124
Havuç Reçeli	124
Kabil Helîlesi Reçeli	125
Helîle Reçelinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	125
Bu Terkinin Hazırlanmasının Başka Bir Şekli	126
Şekakul (Yabanî Havuç) Reçeli	126
Kuru Zencefil Reçeli	126
Buhara Eriği Reçeli	126
Şalgam Reçeli	127
Badem Reçeli	127
Mekke Balsamı (Melisa) Reçeli	127
Emlec Reçeli	127
Kusmaya Yardımcı Olan Elma Reçeli	127

Sekizinci Makale

Tabletler

Kevâkib (Talk) Tabletleri	127
Halk Arasında Kullanılan Gül Tabletlerinin Hazırlanması	128
Esklapiadus'un (Aeschlapius) Hazırladığı Gibi Hazırlanan Gül Tabletleri	128
Mahmude Otu İle Yapılan Gül Tabletleri	129
Bambu İle Karıştırılmış Gül Tabletleri	129
Debidü'l-Verd Denen Gül Tabletleri	129
4 Günde Bir Gelen Nöbet İçin Yararlı Gül Tabletleri	129
Hint Sümbülünden Yapılan Gül Tabletleri	130
Kafur Tabletleri	130
Kafur Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	130
Bu Tabletlerin Bir Başka Şekilde Hazırlanması	131
[Kafuru] Tablet'in Bir Başka Şekilde Hazırlanması	131
Bizim Tarafımızdan Hazırlanan Kafuru Tabletleri	131
Limon Çekirdekleriyle Hazırlanan Bambu Tabletleri	131
Hummaz (Kuzu Kulağı) ile Yapılmış Bambu Dalı Tabletleri	132
Diken Üzümlü Tabletleri 1	132
Diken Üzümlü Tabletleri 2	132
Diken Üzümlü Tabletleri 3	133
Diğer Diken Üzümlü Tabletleri 4	133
Diken Üzümlü Tabletleri 5	133
Diken Üzümlü Tabletleri 6	134
Bizim Tarafımızdan Yapılan Diken Üzümlü Tabletleri	134

Pelinotu Tabletleri	134
Pelinotu Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	134
Ağaç Mantarı Tabletleri	135
Kebere Tabletleri	135
Reçine Tabletleri	135
Kakenc (Kış Kirazı) Tabletleri	135
Kakenc Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	135
Himalaya Ravendi [Tabletleri]	136
Ebu Mulis'in Hazırladığı Tabletler 1	136
Tablet 2	136
Tablet 3	136
Muin'in Yaptığı Tabletler (Tarnifun Olarak Bilinen)	137
Benzer İçerikteki Tabletler	137
Başka Tabletler	137
Andromachus'un Hazırladığı Tabletler 1	137
2. Hazırlanış Şekli	137
El-Kindi'nin Yaptığı Tabletler	138
Bermeki'nin Yaptığı Tabletler	138
Mâzeryon Tabletleri	138
Bir Başka Hazırlanış Şekli	139
Rudinun Tabletleri	139
Rudinun Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli	139
Marubas Hapları	139
Haşhaş Tohumları Tabletleri	140
Nar Çiçeklerinden Yapılan Tabletler	140
Disiyolidas Tabletleri	140
Askalibiadis'in Hazırlanış Şekline Göre Yapılan Andurun Tabletleri	140
Tabletlerin İkinci Terkibi	141
Tabletlerin Üçüncü Terkibi	141
Anason Tabletleri	141
Bağırsakları Gevşeten Tabletler	141
Tohumlardan Yapılan Tabletler	142
Karında Yoğunlaşma ve Karaciğerde Sertleşme Olduğunda	
Kullanılan Tabletler	142
Güliden Yapılan Tabletler	142
Güliden Yapılan Gevşetici Tabletler	142
Kasık Otu ve Gül Tabletleri	143

Reçine İle Yapılan Tabletler	143
Fuvveh (Kırmızı Boya) Tabletleri	143
Küsküt Tableti	143
10 Çeşit Drogdan Yapılan Tabletler	144
Kronik Ateş, Yanma Duyguları ve Kusma İçin Yararlı Tabletler	144

Dokuzuncu Makale

Lapalar ve Piller

Kaynatılarak Elde Edilmiş Kök Suları	144
II. Formülasyon	145
Pelinotu Lapası	145
Kasık Otu Lapası	145
Fasıl	145
Piller Konusundaki Kısım (Bir Pilin Hazırlaması)	145
Habbü'l-Müntinü'l-Kebîr	146
Habbü'l-Müntinü'l-Ekber	146
Habbü'l-Müntinü'l-Asgar	146
El-Kindî'nin Önerdiği Habbü'l-Müntîn	147
Habbü's-Şeytarecu'l-Ekber	147
Habbü's-Şeytarecu'l-Asgar	148
Habbü's-Şeytarec (Bir Başka Hazırlanış Şekli)	148
Gafes (Kasık Otu) Pilleri	148
Habbü'n-Necâh	148
Habbü'l-Cesâlik	149
El-Fehleman'ın Kitabından Alınan Habbü'd-Durî	149
Bir Pil	150
Habbü'l-Mülkden (Croton tiglium) Yapılan Piller	150
Purgatif Tuz	150
Habb-ı İstamhikun li'l-Kindî (el-Kindî'nin Betimlediği Bir Nevi Mide Hapı)	151
Habbü'l-Bermekî	151
Habb-ı İbnü'l-Haris	151
İbn Hubeyre Tarafından Yapılan Piller	152
İbn Cehm Tarafından Yapılan el-Camiü'l-Habib	152
Sütleşen Otu Zamkından Yapılan Piller (I)	153
Pil II	153
Kronik Ateş İçin Pil	154
Kronik Ateşte Kullanılan Pil	154

Tıkanıklık Açıcı Bir PİL	154
Ballı Sirke Pilleri.....	154
Selmaveyh Tarafından Hazırlanan Cavşır Otu Zamk Pilleri	155
Sütleşen Pilleri	155
Bir Hint Pili	155

Onuncu Makale

Yağlar

Hint Sümbülü Yağı	156
Yağın Birinci Pişirme Şekli	156
Yağın İkinci Pişirme Şekli	157
Yağın Üçüncü Pişirme Şekli	157
Günlük Yağı	157
Papatya Yağı	157
Mastika Yağı	157
Güneşe Tutulan Pelinotu Yağı	158
Dereotu Yağı	158
Zambak Yağı	158
Adi Zambak Yağı	158
Boğa Diken Yağı	158
Boğa Diken Yağının Diğer Bir Çeşidi	158
Boğa Dikeninin Bir Başka Şekilde Hazırlanışı	159
Yılan Yağı	159
Ramişdad Yağı	159
Birinci Kustus Yağı Reçetesi	160
İkinci Kustus Yağı Reçetesi	161
Narikar Yağı	161
Sind Yağı (Ebu Samed'in Adlandırmasıyla)	162
Kunduz Hayası Yağının Büyük Formülasyonu	162
Basit Kunduz Hayası Yağı	163
Beyaz Kabak Yağı	163
Tatlı Fesleğen Yağı	163
Birinci Ladanum (Laden Çiçeği) Yağı Parfümü	164
İkinci Ladanum (Laden Çiçeği) Yağı Parfümü	164
Felafulaz Yağı	164
Diğer Bir Reçete	164
Dühh-i Beyda (Yumurta Yağı)	165

Kalkalanic Yağı	165
Safran Yağı	165
Kaya Yosunu Yağı	166
Bizim Hazırladığımız Sütleğen Yağı	166
Roma Dilinde Dakamun Denilen Yağ (10 drogdan oluşan İlaç)	166
Kırmızı Gelincik Çiçeği Yağı	167
Tarçın Yağları	167
Tarçın Yağı	167
Acı Badem Yağının Hazırlanması	167
Meşe Yağının Hazırlanması	168
Ban Otu Yağı	168
Isırgan Otu Yağı	168
Defne Ağacı Yağının Hazırlanması	168
Bataklık Sazı Yağının Hazırlanması	169
Gül Yağının Hazırlanması	169
Süsen Kokteyli	170
Peygamber Çiçeği Yağı	170
Pelinotu Yağının Hazırlanması	171
Çemen Otu (Boy Otu) Yağının Hazırlanması	171

Onbirinci Makale Merhemler ve Yakılar

Çinko Oksit Merhemi	172
Bir Başka Formül	172
Basilikunu'l-Kebîr Merhemi	172
Basilikunu's-Sagîr	172
Sirke ile Hazırlanan Çinko Oksit Merhemi	172
Sirkeyle Hazırlanan Kirli Kurşun Oksit Merhemi	173
Verdigris Kremi (Bakırın Üstündeki Zehirli Pas)	173
Demir Sülfat Merhemi	173
Kara Merhem	173
Diyahilun Merhemi	173
Kırmızı Merhem	174
El-Rusul Merhemi	174
Zencefre Merhemi	174
Merhemü'l-Merkun (Kermes Böceği)	174
Dağlama Merhemi	175
Zırnihi tarafından Denenen Merhem	175

Yakılar (Plasterler)

Andromachus'un Yakıları	175
Harika Yakı	175
Bir Yakı	176
Phylagrus Yakısı	176
Bir Merhem	176
Merhem (Ebucehil Karpuzu İçin)	177
Kirman Kimyonu ile Yapılan Merhem	178

Onikinci Makale

Baştan Ayağa Vücut Hastalıklarının Tartışması

İKİNCİ KISIM:

Farmakopi (Tek Tek Açıklanan Hastalıklar İçin Derlenmiş İlaç)

Birinci Makale

Birinci Bahis: Başın ve İçindekilerinin Durumu

Antonius Tarafından Kullanılan Tabletler	188
Birinci Burundan Çekilen İlaç	188
İkinci Burundan Çekilen İlaç	188
Üçüncü Burundan Çekilen İlaç	188
Dördüncü Burundan Çekilen İlaç	188
Beşinci Burundan Çekilen İlaç	189
Bir Müşhil Özelliği	189
Bustus'a Atfedilen bir Müşhil	189
Daryus'a Atfedilen Müşhilin Özellikleri	190
Habb-ı Salim'in Özellikleri	190
Başka Pil	190
Bir Diğer Pilin Özellikleri	190
Kök Suyu Haşlaması	191
Migren İçin İlaç	191
Kronik Migren için Alınacak Terkip	191

İkinci Makale

Göz ve Göz Hastalıkları

Konjunktivitis için İyi Gelen ve Gözü Temizleyen Madde	191
Calibü'n-Nevm (Uyku Veren İlaç) Adıyla Adlandırılan Bir Göz İlacı	192
Devâ-i Arsastaratis'in Özellikleri	192
Filuksanis Tarafından Hazırlanan Tılanın Özellikleri	192
El-Lahabi Denen Başka Bir İlacın Hazırlanış Şekli	193

Banyodan Önce Kullanılan Bir Şiyâfın Özellikleri	193
Bir Başka Şiyâf	193
Şiyâf-ı Müncih (Başarılı Bir Göz İlacı)	193
Galen'in Hazırladığı Bir Şiyâfın Özellikleri	194
Şiyâf	194
Saifi Denen Şiyâf	194
Eşsiz Kevkeb Şiyâf Adıyla Adlandırılan Şiyâf	194
Şiyâf -1 Baufratis	195
Şiyâf	195
El-Hasan Adıyla Adlandırılan Diğer Bir Şiyâf -1 Verdi	195
Şiyâf -1 Verdî (Tarantinus Tarafından Hazırlanan)	195
Dayakhurasın Hazırladığı Bir Başka Gül Şiyâfı	196
Şiyâf -1 Müncih	196
El-Tuffahi Adıyla Adlandırılan Şiyâf	196
Diğer Şiyâf	196
Şiyâf-1 Havai	197
Bir İlaç	197
Bir Başka İlaç	198
El-İksirünü'l-Ahmer Denilen İlaç	198
Göz Üzerine Uygulanan Merhem	198
Diğer İlaç	199
Bir Başka Formül	199
Astatikun Denilen Göz İlacı	199
Göz İlacı (Collyrium)	200
Göz Ülserleri, Kabarcıkları ve Onun İçindeki Pus	200
Mahura Atfedilen Şiyâf	200
Kornea Yırtığı	200
Kornea Boşluğunu Doldurmak için Serpilen Toz	200
Lakrimal Fistül	200
Şiyâf-1 Asfar (Sarı Şiyâf)	201
Eşsiz Göz İlacı	201
Bir Başka İlaç	201
Korneanın Kalınlaşmasına Karşı Kullanılan Güçlü İlacın Özellikleri	202
Kornea İltihabı (Vascular Keratitis)	202
Gözden Fazla Göz Yaşı Akması	202
Göz Kapağının Kalınlaşması ve Yoğunlaşması	203
Şiyâf-1 Kıbtî-i Mısıri	203
Şiyâf	203

Sarı Şiyâf.....	203
Gözdeki Kaşıntı ve Granulasyonu	204
Fakitun (Göz İlacı)	204
Şiyâf-ı Abulunyus	204
Katarakt ve Trichiasis.....	205
Bulusius Tarafından Hazırlanan İlaç.....	205
Filuksanis'in Hazırlamış Olduğu Bir Göz Boyası	205
Şiyâf-ı Kıbtî-i Mısıri, Şiyâf-ı Hindî ve Maliki Adıyla Adlandırılan Şiyâfın Özellikleri	205
Bir Başka Göz İlacı.....	206
Diğer İlaç.....	206
Butlânü'l-Basar (Amaurosis)	206
Filus'un Kullandığı İlaç.....	206
Deva-i Basilikun Yani Meliki.....	206
Yukarıda Zikredilen Basilikunun Bir Başka Formülü	207
Bir Başka İlaç.....	207
Göz Banyosu (Berud)	207

Üçüncü Makale Kulak ve Kulak Hastalıkları

Ağrı ve İltihap, Pus ve Kulak Ağrıları	208
Diğer İlaç	208
Ganis'in Hazırladığı İlaç	208
Ganis'in Kulak İçin Önerdiği Bir Başka İlaç	208
Bir Başka İlaç.....	208
Hekim Birutanis'in Hazırladığı bir Başka İlaç	209
Kulaktaki Pusun (İltihap) Akması İçin İlaç	209
Antikatus'un Hazırladığı İlaç.....	209
Kulağın İşitme, Tinnitus (tını) ve Sonitus (Ses) İşitme Zorluğunda Kullanılacak İlaç	209
El-Celherunî Denen Bir Başka İlaç	210
Kulak Ağrısı ve Yaralarında Faydalı bir İlacın Özellikleri.....	210
Demir Pası ile Hazırlanan İlacın Özellikleri.....	210
Burun Ülserleri.....	210

Dördüncü Makale Dişler

Andromachus'un Hazırladığı İlaç.....	211
Dişin Nabız Gibi Atan Ağrısına Yararlı İlaç	211
Azı Dişin Dağlaması	211

Dişin Rengi.....	212
Surtican Denilen İlaç.....	212
Diş Tozu.....	212
Bir İlaç.....	213
Bir Başka İlaç.....	213

Beşinci Makale

Ağız, Boğaz ve Göğüs Boşluğu [Hastalıkları İlaçları]

Anjina ve Difteria	213
Uvula (Küçük Dil) ve Tonsil [Hastalıkları].....	213
Göğüs Boşluğu ve Göğüsteki Humoral Sıvı [İçin Kullanılacak İlaçlar].....	214
Boğaz Hastalıkları ve Öksürük için İlaç.....	214
Bulustus'a Atfedilen Boğaz İçin İlaç.....	214
Galen'in Zikrettiği Bir Başka İlaç.....	215
Dil Altına Yerleştirilen Hap.....	215
Öksüren Hasta İçin Bir Natif (Bir Çeşit Tatlı Et).....	215
El-Kahin'in Hazırlamış Olduğu İlaç.....	216
Öksürük Hapları.....	216
Öksürüğün Bütün Tipleri İçin Yararlı İlaç.....	216
Kan Tükürme Tedavisinde Kullanılan İlaç.....	216
Öksürük İçin Bir Başka İlaç.....	217
Laûku's-Sanavber	217
El-Laûk (Bitkisel Zamk ile Hazırlanan bir Reçete).....	217
Göğsün Şiddetli Sıkışmasına ve Öksürüğe Faydalı Bir İlaç.....	218
Soğuk ve Yoğun Keymusun Sebep Olduğu Öksürük İçin Hazırlanan Laûk.....	218
Kan Tükürmeye Karşı Nabluslu Hekim Tarafından Hazırlanan Hap.....	218
Aristomachis'e Atfedilen Macun.....	219
Hariklais'in Hazırladığı Bir Şurup.....	219
Kan Tükürme, İltihaplı Tükürük Ve Göğse Süzülen Fazlalık İçin Yararlı İlaç.....	219
Kan Tükürmeye Karşı Faydalı Bir İlaç.....	220
Bir Başka Tablet.....	220
Kan Tükürme vb. İçin Bir Başka Tablet.....	220
Kanın Pıhtılaşması İçin Yararlı Bir İlaç.....	221
İltihaplı Tükürük Ve Akciğer Ülserleri İçin İlaç.....	221
Kalp İlaçları ve Kalp.....	221
Bir Başka İlaç.....	222

Altıncı Makale**Karın Boşluğu Hastalıkları****(Sindirim)**

Sindirimde ve Mide Tembelliğinde Yararlı Bir Yağ	222
Mide Zaafi Ve Hazımsızlıkta Faydalı Bir İlaç	222
Bir Mide Güçlendiricisi Olarak Lahlaha (Kokulu Pastil)	222
Midenin Katı Şişine Bir Yakı	223
Antiafitrus'a Atfedilen Eyâric Midenin Kronik Hastalıkları İçin Bir İlaç	223
Akrâs-ı Amadunis Denen Tabletler	223
Samisun'a Atfedilen Müshil	223
Buluarkhis'in Hazırladığı Yakı	224
Debid-i İrsa Denen İlaç	224
Cevâriş-i Keraviya	224
Havlican İle Hazırlanan Cevâriş	225

İştihâ

Toprak Yeme İsteğinde Kullanılan Macun	225
Mide Bulantısı ve Kusmada Kullanılan Şurup	225
Hıçkırık	225

Karaciğer

Karaciğer Şişleri	226
Karaciğerin Sertleşmesinde Kullanılan Macun	226
Karaciğerdeki Kan Bozukluğunda Alınan Defne Yağı	226
Su Toplanması'nın Başlangıç Safhasında Kullanılan Sefûf	227

Dalak Hastalıkları ve Sarılık

Dalak Hastalıklarının Tedavisinde Kullanılan İlaçlar	227
Diğer Bir İlaç	228
Güçlü Emme Kabiliyeti olan İlaç	228
Diğer Bir Emen İlaç (Gerçekten Etkin Bir Preparat)	229
Dalak Katılaşması, Dalağın Kronikleşmiş Sertleşmesinde Yararlı Bir Macunun Hazırlanması	229
Tenkiye	229
Bağırsakların Gevşemesi için Kullanılan Sefûf	229
Cevâriş	230
Meyve Şurubu	230
Bağırsaklardaki Aşınmalar ve Yaralar	230
Tarsuslu Lufiyus'a Atfedilen İlaç	230

Galen'in Kullandığı Tenkiye	231
Kokulu Tabletler	231
Tuzlu Flegmanın Sebep Olduğu Aşınmaya Yararlı Sefûf	231
Aşınmada Kullanılan Şırınga	232
Kolik İçin Yararlı Bir İlaç	232
Kolik İçin Bir İlacın Hazırlanması	232
Makad Gevşekliği (Prolapsus Ani) İçin Galen'in Önerdiği İlaç	232
Böbrek Taşı	233
Bir Macun	233
Bir Başka Başarılı İlaç	233
Mesane Taşı	234
Akreple Hazırlanmış İlacın Formülasyonu	234
Taşkıran Tabletler	234
Bir Taş Düşürücü Macun	234
İdrar Zorunda Kullanılan Tabletler	235
Libido Eksikliği (Şehvet Eksikliği)	235
Yukarıda Zikredilen Hastalıklara Yararlı İlaç	235
Cevâriş-i Hindi'nin Hazırlanması	235
Bir Başka İlacın Hazırlanış Şekli	236
Bir Yağ Formülasyonu	236
Uterus'un Sert Şişlerini Çözen ve Üşütmüş Uterusa Uygulanan Vajinal İlaçlı Fitol	236

Yedinci Makale

Romatizma, Gut ve Siyatik Karın Boşluğu Hastalıkları

Ayakların Zaafında Faydalı Merhem	237
Beyaz Şeytan Şalgamı İle Hazırlanan Pillerin Formülasyonu	237
Kına İle Hazırlanan Bir Başka Pil	238
Siyatik İçin Bir İlaç	238
Gut	238

Sekizinci Makale

Saç Dökülmesi

Saç Dökülmesi İçin Sürülen İlaç Formülasyonu	238
Karasaç Boyası	238
Kunnaş'ın Sahir Kitabında Verilen Ağırlıklar ve Ölçüler	239
Kunnaş'ta Yuhanna b. Sarafiyun Tarafından Verilen Ağırlık ve Uzunluk Ölçüleri	239

ÖN SÖZ

Bu kitap, İbn Sînâ'nın beş kitaptan meydana gelmiş olan *el-Kânûn fi't-Tıbb* adlı eserinin beşincisidir. Daha önce çevirdiğim *Birinci* ve *İkinci Kitap*'lardan sonra *Üçüncü Kitap*'ın çevirisine başladım. Ancak vücudun bütün hastalıklarını klasik bir sistematik düzen içinde ele alan *Üçüncü Kitap*'ta, *İkinci Kitap*'ta geçen basit ilaçların yanı sıra, terkiplerden söz edilmekteydi. Ancak eserin *Beşinci Kitap*'ı olarak düzenlenmiş olan bu terkipler önerilirken, herhangi bir açıklama yapılmaksızın ad olarak zikredilmekteydi. Onların içeriklerini belirleyebilmek için *Beşinci Kitap*'a bakmak gerekiyordu. Bunu fark ettiğim anda *Üçüncü Kitap*'ın çevirisini bir süre erteledim. Çünkü *Beşinci Kitap*'ın çevirisine öncelik hakkı vermek gerektiği kanaatine varmıştım. Böylece bu çeviri ortaya çıktı. Ayrıca böylece *İkinci Kitap*'taki *Basit Droglar Kısmı*, terkiplerle bir bütünlük arz edecekti.

Eserin çevirisi sırasında, terkiplerin içeriklerini belirlerken, daha önce çevirmiş olduğum "Basit İlaçlar"la ilgili *İkinci Kitap*'ın yanı sıra, *Beşinci Kitap*'ın Hindistan'da yapılmış olan İngilizce çevirisinden de yararlandım. Ancak zaman zaman az da olsa, Arapça metindeki bazı yerlerin, İngilizce metinde atlandığını ya da farklı verildiğini gördüm.

Beşinci Kitap, metinden de anlaşılacağı ve İbn Sînâ'nın diğer kitaplarında da görüldüğü üzere, belli bir sistematik içinde sunulmaktadır. Kitap, kabaca üç kısımdan meydana gelmiştir denilebilir. Birinci kısımda, ele alınan terkip şeklindeki ilacın neye yaradığı, daha sonra içeriği ve son olarak da nasıl hazırlandığı konusunda bilgi verilmektedir. Terkipler, onların yapısal özelliklerine bağlı olarak kendi içlerinde sınıflandırılmıştır: Macunlar, yağlar, yakılar, müshiller gibi. Onların adlandırılmalarında ikinci etkin özellik, terkinin hakim maddesi veya onu hazırlayanın adı olarak belirlenmektedir.

Kitabın ikinci kısmında kısaca deyim yerinde ise liste şeklinde hangi hastalığa hangi terkinin verilmesi gerektiği sunulmaktadır. Kitabın

son kısmı ise bir farmakopi niteliğindedir. Eserin sonunda, eserde geçen ölçülerle ilgili olarak, İbn Kunnaş'ın vermiş olduğu ölçü listesi sunulmaktadır.

İbn Sînâ bu kitapta, yukarıda verilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, *el-Kânûn fi't-Tıbb*'in *İkinci Kitap*'ının bir paraleli olarak tedavide kullanılan terkipleri toplu bir şekilde, kullanım yerleri ve hazırlanış şekilleriyle sunmayı uygun görmüş; ayrıca zaman zaman terkinin kullanımında dikkat edilmesi gereken noktalara da işaret etmekten geri kalmamıştır.

Bu çevirinin *İkinci Kitap*'ın bir tamamlayıcısı olması düşüncesiyle ilgilenenlere yararlı olacağını ümit etmekteyim. Ayrıca kitabın basılmasında yardımcı olan AKM Başkanı Prof. Dr. Osman Horata, AKM Sekreteri İmran Baba ve merkez mensuplarına teşekkürü bir borç bilirim.

Prof. Dr. Esin KÂHYA
Ankara, 2010

EL-KÂNÛN Fİ'T-TİBB
BEŞİNCİ KİTAP

METİN

EL-KÂNÛN Fİ'Ṭ-ṬİBB'İN

BEŞİNCİ KİTABI KONUSUNDADIR

Biz dört kitapta nazari ilimden ve sağlığı koruyacak uygulamalardan ve sağlığa katkıları hakkında bilgi verdik. *Beşinci Kitap*'ta ise mürekkep ilaçları (terkipler) ele aldık ki, bu *Akrabadin Kitabı*'dır. Bu kitabı ilmi terkiplerine göre, ilmi makalelere ayırdık ve bunlar mürekkep ilaçlarıdır. Hastaların tedavisinde kullanılan denenmiş terkiplerdir (bileşik ilaçlar) ve bu kitabı üç bakımdan tamamladık.

BİRİNCİ CÜMLE

[*Akrabadin'deki Bileşik Rutubetler Hakkında*]

On iki makaleden meydana gelmiştir.

Mürekkep İlaçlara İhtiyaç Konusunda Bilimsel Makale

Biz bütün hastalıklara ve özellikle mürekkep hastalıkların tamamına uygun olan basit drogları bulamayız. Bazı mürekkep hastalıklara uygun olan ve tedavi eden doğru ilaçların bir kısmı bazen güçlendirilmeye ihtiyaç gösterir. Bundan dolayıdır ki, ona biz bir başka kısmı (drogu) ilave etmek zorunda kalırız, böylece o ilaç fazla güce ihtiyacı olan kısmı kendi gücü ile destekler. Örneğin papatyanın çözme ve tutma gücü vardır; çözmesi çoğunlukla tutma gücünden daha azdır. Papatyayı aldığımızda ona bir başka tutma gücü olan drog ilave ederek bizim ihtiyacımız olan tutma gücünü artırırız.

Bazı kere biz ilacı ihtiyacımızdan çok sıcak buluruz. Ona soğutan ilaç ilave etmeye gereksinim duyarız. Bazı kere biz 4 kısım sıcak olan ilaca ihtiyaç duyarız. İlaçlardan bir kısmı 3 kısım sıcaksa, bir başka ilacın ısıcılığı 5 kısımsa, o zaman bu iki drog karıştırılır ve toplamı 8 kısım ısıtıcı olur ve o toplamın yarısı alındığında 4 kısım ısıtıcı drog olur. Bazen bir hastalık için alınan ilaç hastalığa iyi gelen, uygun olan ilaçlar olabilir. Ancak bir başka bakımdan fazla olup o fazlalığı atmak için bir başka ilaç ilavesine ihtiyaç olur ve bazı kere de ilaç hastalığı tedavi etmeye uygun olur, ancak yenmesi rahatsız edici olup mide onu atar. Mide yiyecekleri

dışarı atmasın diye ona iyi, güzel drogların katılmasına ihtiyaç vardır. Bazı kere de ilacın soğuk organda etkisi olur. O organa ulaşınca kadar birinci ve ikinci sindirim ilacın gücünü değiştirir diye korkulur. Ondan dolayı, bu değişimden korumak için sindirilenden başka, başta etkin ilacın ilk ilaca katılarak uygulanması gerekir, öyle ki kullanılan ilacın gücü mevcut ilacın mevcut gücünü bozmadan hasta yere uygulanır. Bazı kere safrandan yapılan anafora tabletleri gibi. Onun içindir ki, safran o tabletin ilaçlarını kalbe yollar. Lakin kalbe gidince etkin olacak soğutma özelliği, kalbi ferahlatma özelliğinde etkin olsun diye, safranın o tablette olan soğutma özelliğini ayırıp safranın ısıtma özelliğini iptal eder. Aynı şekilde, yaradılıştan mizaç olarak veyahut işlev olarak bu ilaçta etkin güç ile çekme ve itme güçleri birlikte olsa, o ilaç alındığında mümeyyiz güç, o güçleri ayırt edip mahalli gücü elemi olan organa yönelir ve elem yaratan maddeyi söz konusu kuvveti ile organda çözer. Geri dönen tutma gücü, maddenin yoluna yönelir; o güç, kanalın kasılıp tutulmasına sebep olur ve oluşan tıkanma ağrıya sebep olur. Ağrıya sebep olan maddelerin orada tutulmasını engelleyen bir ilaç önerelim. Örneğin açma özelliği olan tablet şeklindeki ilaçlar veririz; onun küçük zerrelere ayrıştığını kabul ederiz. O açıcı ve söktüren zerreler damarlar yoluyla kullanılıp, böbrek ve mesaneye yönlendirilir.

Bilinmelidir ki, çoğunlukla ilaçların durduğu yerle etkin olduğu yer birbirinden farklıdır ve başka başkadır. Bazen bulunduğu yerden etkin olduğu yer daha öncedir. Bu şekilde o önceki yerden işlevi olan yere (etkin olduğu yere) nakledilir. Bulunduğu yerden süratle etkin olduğu yere kanalla gelir. Bazen ilacın etkin olduğu yerle durduğu yer birbirine yakındır. Bu tip ilaçların kavrayıcı olduğu ve tedavide olumlu sonuç verdiği kabul edilir.

Bilinmelidir ki, öncelikli olarak alınan ilaçlardan denenmiş olanlar daha iyidir, denmiştir. Aynı zamanda, alınan ilacın az olması çok olmasından daha iyidir, denmiştir. Denenmiş olan ilaç, denenmemiş olandan daha iyi olmasının sebebi mürekkep ilacın etkisinin iki yönden olmasıdır. Birisi onun içilerek alınmasıdır. Diğer şekli takibi ile yapılır. Onun birinci yönü kıyasla anlaşılır. O halde denenmeksizin alınan ilacın terkihi dolayısıyla ortaya çıkan mizacın o ilaçtan istenen mizaca uygun olup olmadığı veya fazla veya eksik olmakla ortaya çıkıp çıkmadığı bilinmez. Ama denenmiş olanın iki bakımdan uygun olduğu incelenmekle onun [uygun] ilaç olup olmadığı araştırılmış olur. Bazı kere terkip şeklindeki ilacın, terkibi dolayısıyla, birçok yararı ortaya çıkar.

BİRİNCİ KISIM

TERKİP ŞEKLİNDEKİ İLACIN ÖZELLİĞİ HAKKINDA

BİRİNCİ MAKALE

Panzehirler ve Önemli Macunlar

El-Tiryâku'l-Fârûkî

Bu panzehir diğer panzehirler arasında en önemlisidir ve terkip şeklindeki ilaçların en iyisidir. Onun yararları çoktur. Özellikle yılan, akrep ve deli köpekler gibi hayvanların zehirli etkilerini ortadan kaldırır. Ağızdan alınan zehirlerin kötü etkilerini ortadan kaldırır. Flegmatik ve melankolik hastalıkların ve onların sebep olduğu ateşin zehirli etkilerinden insanı kurtarır. Aynı zamanda zararlı gazlar, paraliz, inme, felç, sara, yüz felçleri, kore hastalığı (vücudu sıcratan hastalık), kötü düşünceler, manya, leucoderma (deride beyaz lekeler yapan hastalık), ve özellikle cüzam için iyi gelir. Kalbi ve hisleri güçlendirir; iştihayı tahrik eder; mideyi güçlendirir, solunumu kolaylaştırır; çarpıntıyı yok eder; haemoptysis (kan tükürme), nephrolgia (böbrek sancısı), cystalia (sistis) ve mesane taşı oluşumunu durdurur; böbrek ve mesanede idrarın çoğalmasını kontrol eder. O, mide ülserlerini, karaciğerin iç sclerosisi (dokuların sertleşmesi) ve dalağın vb. sertleşmesinde yararlıdır. Bu antidotun hareketleri ruhu ve iç sıcaklığı güçlendiren mizacına bağlıdır. Böylece vücudun gücü soğuk ve sıcaklığın hoş olmayan şartlanmasına karşı yardımcı olur.

Bu antidotun en iyi formülü hekim Andromachus'un önerdiği ile aynıdır. Galen ve diğerleri gibi birçok hekim muhtemelen içerikleri dâhil etmiş veya dışarıda bırakmaya çalışmıştır. Her ne kadar onlar için böyle yapmaları zorunluysa da, bunu değiştirmek için güçlü her hangi bir sebep olması gerekirdi. Buna rağmen onlar, Andromachus'u hatırlatır gibi, varlığın hatırı için böyle yaptılar. Onların deneysel ola-

rak yararlı olduğunun ispatlanmış hiç bir formülü değiştirmediklerini söylemek doğrudur. Muhtemelen panzehir deneyimle yararlı olduğu görülen ilaçların ağırlıklarının verilen nispetleriyle panzehir mizacını sağlayacaktır. Eğer nispet değiştirilseydi, onun etkinliği ve özelliği başarılı olmayabilirdi. Eğer hekimlerden her hangi biri bu ağırlık ve özelliklerin değiştirilemez olduğunu bildiğini iddia etse, yalan söyleyecektir ve reddedecektir. Bu birisinin insan ve hatta ağırlıkların ve elementlerin farklılığını bildiğini iddia etmesi gibidir. İnsan hayatının farklı safhalarının örneğin, çocukluk, ergenlik, gençlik, olgunluk, ölüm dönemleri olduğu gibi, panzehir de farklı dönemler geçirir. O altı ay sonra veya bir yıl sonra çocuk olup ve o dönemden sonra ergenlik döneminde ve onun gücü sıcak bölgelerde 10 yaşına kadar ve soğuk bölgelerde 20 yaşına kadar da devam eder ve sonra gelişme durur. Onun gücü 10 yaşına veya 20 yaşına kadar etkin olmaya devam eder, yani 20 yaşından veya 40 yaşından sonra onun gücü azalır ve sonra zehirlenmeyi önleyen özellikler kaybolur. 30 veya 60 yaşından sonra o zehirlenmeyi önleyen maddeden daha az etkileyici olan macunlara benzer. Bir akrep veya yılanın ısırıldığı bir kişiye taze ve güçlü antidot verilir. Bütün diğer durumlarda bazı daha zayıf antidotlar alınır. Bazen [zehirli hayvanın] ısırıldığı kişiler 2.25'ten 4.5 gram kadar taze antidota ihtiyaç hisseder. Güçlü, taze, yaşlı, zayıf ve aşağı cinsten antidot arasındaki farklılık çeşitli testler vasıtasıyla yapılır.

1. Kişiye bir purgatif verilir ve bir süre içirilir. Eğer o dışarı alınır ve rahatlatılırsa, ona antidot verilmelidir. Eğer ona ilaç rahatlatma verirse, o tazedir ve uygundur, aksi takdirde o aşağı niteliktedir.

2. Galen'in zikrettiği deneylerden birine göre, bir kişi, mizaçta ehli olandan daha kurutucu olduğundan, vahşi kümes hayvanı (tavuk gibi veya muhtemelen Hint tavuğu) yakalamalıdır. Zannedersem o bir köylüdür. Köylü, zehirli bir böcek tarafından ısırılınca, ciddi şekilde yaralanır ve ona antidot verilir. Eğer köylü yaşarsa (hayatını devam ettirirse) antidot bu işe uygun olarak kabul edilecektir.

3. Antidotun niteliği afyon, banotu tohumundan vb içirilerek denenir. Ancak Aconite'nin (kaplanboğan, bıldırcın otu, boğan otu) çok hafif antidot özelliği vardır. O kısa bir süre ölümü erteler. Diğer bazı hekimlere göre boğan otu ve misk bu bakımdan daha etkindir.

Panzehir dozları kişisel hastalıklara göre belirlenir. Kronik öksürükte, göğüs ağrısında, göğüs iltihabında 500 miligramlık bir dozu sürekli ballı su ile karıştırıp verilir. Eğer ateş varsa bu doz gül suyu ile alınmalıdır. Eğer başlangıçta titreten (üşüten) bir ateş, sıtma nöbeti ve kusma varsa, antidot 500 miligram su ile karıştırılır veya 90 miligramı 135 miligram kadar şarapla içilmesi önerilmelidir. Bildiğiniz gibi kolik, gazlı olma ve gripten muzdarip, ıstırap çeken kişiye ballı su veya gül suyundan yapılan antidottan 500 miligram verilir ve iştahsızlık da aynı doz su ve şarapla verilir. Sarılık hastasına, Hindistan kedi otu pişirilerek hazırlanan bu antidottan 500 miligram verilmelidir. Karında su toplamasında bir hastaya, yemekten önce ondan 500 miligram yutturulmalı veya su ile karıştırılmış sirke ile hazırlanmış antidot ağızdan 45 gün süre ile verilecektir. Yenile etkilenmiş kan tüküren hastaya gündüz ve gece bir defa olmak üzere pırasa lapası verilmelidir. *Aphonia* (afoni, ses telleri bozukluğu sonucu ses çıkaramama), ballı su veya üzüm şurubu ile birlikte 1,5 gram alınması önerilmelidir veya onun dilaltına konması önerilir. Bağırsak ülseri ve dizanteri diyaresi olan bir hasta onu sumaklı su ile almalıdır. Astımda onun 30 miligramdan azını, ada soğanı ile hazırlanmış ballı sirke ile verilmesi önerilir. Sarada gargara olarak kullanılır. Daha sonra 1'den 2,5 miligram kadar su veya ballı sirke ve ada soğanı ile hazırlanmış terkip ağızdan alınmalıdır. Aynı şekilde bu terkip baş ağrısı ve migren vakalarında da alınır. Eğer kereviz lapası verilse, o mesaneden böbrek taşı ve sistiti yok eder. O kolerayı ve kabızlığı engeller. Hiç bir zehir, sağlıklı iken alınsa zararlı olmayacaktır. O kişi her hangi bir yaradan etkilenmeyecek ve bulaşıcı hastalıklara karşı korunacaktır.

Bu antidotun çeşitli formülleri aşağıda verilir.

i. Ada soğanı 216 gram; engerek yılanı tabletler 108 miligram; bit otu tabletleri 108 gram, karabiber 108 gram, afyon 108 gram, tarçın 54 gram veya 108 gram, gül yaprakları 54 gram, yabanî lale tohumları 54 gram, tatlı kokulu yonca 54 gram kısa mahmude otu 54 gram, nilüfer kökü 54 miligram; beyaz ağaç mantarı, meyan kökü koyu şurubu 54 gram, balsam yağı 54 gram, sarı sakız 27 gram; saf ran 27 gm; kuru zencefil 27 gram; Himalaya ılgını 27 gram; beş parmak otu 27 gram, dağ nanesi 27 gram, siyah maribulum 27 gram, kaya maydonozu 27 gram; lavanta çiçeği 27 gram; karasiyun 27 gram; beyaz biber 27 gram; sivri biber 27 gram;

yabanî nane 27 gram; kendir 27 gram; su teresi 27 gram, termiye zamkı 27 gram, siyah kısa mahmude otu 27 gram, sümbül 27 gram, kokulu yonca 27 gram, sıvı günlük 18 gram, bahçe teresi tohumları 18 gram, kereviz tohumları 18 gram, çörek otu 18 gram, yer palamutu 18 gram, eşekturbu suyu 19 gram, Roma sümbülü 18 gram, Çin tarçını yaprakları 18 gram, rezene tohumu 18 gram, mühür çamuru (sarı sakız) 18 gram, 18 gram, kakule 18 gram, tatlı hoş kokulu zambak 18 gram, balsam tohumu 18 gram, yer narı 18 gram, kedi otu 18 gram, arap zamkı 18 gram, Kirman kimyonu 18 gram, doku 9 gram, kasnı otu sakızı, kasnı otundan elde edilen zamk 9 gram, Yahudi zifti 9 gram, çavşır otu zamkı 9 gram, ince kantaron 9 gram, uzun ılgın 9 gram, kunduz hayası 9 gram veya bir başka terkipte 18 gram. Benzer terkipte 9 veya 18 gram, ballı sirke; bal 4.5 gram, eski kokulu şarap 7 litre.

Çözülebilir ilaçlar eritilmelidir; ıslatılıp içine su çekebilir kuru ilaçlar ıslatılıp su çektilmelidir ve toz haline getirilebilirler toz haline getirilmelidir. Onları kabuklarından ayırıp balla karıştırdıktan sonra bu ilaçlar toprak, kurşun veya gümüş bir kapta bekletilmelidir. Bu kap bu ilaçlarla tamamen doldurulmalıdır, fakat ıslatılan ilaçlar yukarı doğru çıkacağı için biraz boş bırakılmalıdır. Bu ilaçların tamamı bal ve şarap hariç 64 gramdır.

ii. Ada soğanı tabletleri 126 gram, engerek yılanı tabletleri 108 gram, debbag mersini tabletleri 108 gram, karabiber 108 gram, iyi kalite afyon 108 gram, yabanî sarımsak 49.5 gram, kuru kırmızı güller 49.5 gram, yabanî lale tohumları 49.5 gram, süsen kökü 49.5; ağaç mantarı 49.5 gram, meyan kökü 49.5 gram, balsam yağı 49.5 gram, tarçın 49.5 gram, sarı sakız 27 gram, kara mayasıl otu bitkisinden elde edilen sıvı 27 gram, safran 27 gram, sivri biber 27 gram, kuru zencefil 27 gram, dağ nanesi 27 gram, kaya maydanozu 27 gram, beş parmak otu (Yabanî çeşidi) 27 gram, ılgın-ı sini 27 gram, Nablus zamkı 27 gram, sarı sakız 27 gram, Çin tarçını 27 gram, sümbülü 27 gram, eşekturpu 18 gram, beyaz su teresi ve onun sütü 18 gram, yabanî kereviz 18 gram, Roma sümbülü 18 gram, çörek otu tohumları 18 gram, yer palamutu 18 gram, bataklık sazı 18 gram, çörek otu suyu 18 gram, tarçın yaprakları 18 gram, anason 18 gram, kedi otu 18 gram, erkek kızılçık 18 gram, kereviz tohumu 18 gram, rezene 18 gram, sarı sakız 18 gram, kızarmış sarı menekşe 18 gram, kakule 18 gram, yer narı 18 gram, tatlı kokulu zambak 18 gram,

yabanî Arap zımkı 18 gram, Kirman kimyonu 18 gram, bir tutam altın gibi pire otu yada yün; kasnı otundan elde edilen zımk 9 gram, çavşır otu zımkı 9 gram, ballı sirke 9 gram, Yahudi zıftı 9 gram, adi kantaron otu 9 gram, yuvarlak ılgın 9 gram, kunduz hayası 9 gram.

Aşağıdaki tarif de Arapça olmayan formüllerden alınan yukarıdaki reçetelere ilave edilmiştir:

Su nanesi 9 gram, kasnı otu zımkı 9 gram, tunya ağacı 9 gram, uzun ılgın 9 gram;¹ banotu tohumu 9 gram.

İki misli, yani 6.45 kilogram miktarında dahil edilen bala ilave olarak, 70 ilaç vardır. Safran aynı şekilde toz haline getirilir. Sarı sakız, afyon ve günlük ayrı olarak ezilir ve gece boyunca pişirilen *tıla* ile karıştırılır. Nablus zımkı ve kunna (kasnı otu zımkı balsam yağı içinde çözülür. Sarı zaç da aynı şekilde toz haline getirilir. Bütün geri kalan droglar toz haline getirilip daha sonra köpüksüz balla karıştırılıp hamur (sarı sakız) haline getirilir. Balla karıştırılmadan önce bu maddeler tam olarak karıştırılmayı kolaylaştırmak için havaneli ve havan kullanılarak tamamen ezilir. Bu süreçten sonra, karışım bir bardak veya toprak bir kapta depolanır ve dört yıl sonra kullanılır. 3.5 gramlık bir doz boş mide üzerine ılık su ile uygulanır.

iii. Ada soğanı 216 gram, engerek yılanı tabletleri 108 gram, sivri biber 108 gram, bit otu tabletleri 108 gram, dalları hariç gül kurusu 54 gram, mavi süsen kökleri 54 gram, yabanî lele tohumları 54 gram, kısa mahmude otu 54 gram, balsam odunu 54 gram, tarçın 54 gram, afyon 54 gram, beyaz ağaç mantarı 54 gram, beyaz biber 27 gram, Himalaya ılgını 27 gram, kereviz tohumu 18 gram, saf sarısabır 27 gram, acı kustus 27 gram, safran 27 gram, Çin tarçını 27 gram, Hint sümbülü 27 gram, karabiber 18 gram, yabanî nane 27 gram, kara geyik otu bitkisinden elde edilen sakızı 27 gram, bataklık sazı 27 gram, su teresi 27 gram, sarı sakız 27 gram, dağ nanesi 27 gram, erkek kendir 27 gram, kısa mahmude otu 27 gram, mastika 2 gram, lavanta 27 gram, kaya maydanozu 27 gram, beş yaprak otu 27 gram, yer palamutu 18 gram, kakule 18 gram, ada soğanı öz suyu 18 gram, erkek kızılçık 18 gram, Roman sümbülü 18 gram, sarı sakız 18 gram, kedi otu 18 gram, adi kısa mahmude otu 18 gram, sedef otu 18 gram, tarçın yaprakları 18 gram, sarı zaç (yanmış) 18 gram, Yunan eşek-

¹ TM ud el-bunya.

turpu 18 gram, anason 18 gram, eşekturbu suyu gram, balsam tohumu 18 gram, Arap zımkı 18 gram, çörek otu tohumu 18 gram, Kirman kimyonu 18 gram, selam otu 18 gram, beyaz tere 18 gram, yer narı 18 gram, çörek otu 18 gram, ballı sirke 18 gram, kunduz hayası 9 gram, uzun ılın 9 gram, doku 9 gram, Yahudi zifti 9 gram, çavşır otu reçinesi 9 gram, ince adi kantaron 9 gram, kasnı otu zımkı 9 gram.

Bu droglar daha önce söylendiği gibi, toz haline getirilip dövölüp balla karıştırılıp hamur yapılır.

Engerek Yılanı Tabletleri

Bu gaye ile engerek yılanı bahar sonunda ve yaz başında yakalanır. Eğer bahar mevsimi soğuksa o zaman avlanma yaz başına kadar ertelenmelidir. Engerek yılanları özellikle boyunları yakınında genişleyen düz başlı yılanlardır. Boyunları ince ve kuyrukları kısadır. Hareketleri sırasında tıslama sesi çıkarırlar. Engerek yılanlarının her çeşidi hap hazırlamaya uygun değildir. Sadece ince derili dişi yılanlar seçilir. Karakteristik bir şekilde erkek yılanın (engerek yılanı) çenelerinden her ikisinde de bir köpek dişi varken dişi engerek yılanında bir köpek dişinden başka dişi yoktur. Boynuzsu, çizgili, çok renkli, beyaza çalan engerek yılanlarından kaçınmak gerekir. Bataklık yerlerde, vadilerde ve nehir ve deniz kıyılarında yaşayanlar kullanılmamalıdır. Şekilli derileri olan engerek yılanları da bu gayeye uygun değildir. Kötü ve dipsetic (?) olan bullutia (?) diye adlandırılan bir çeşit engerekler de bu gruptandır. Bu gruptakiler hap yapımında kullanılmaz. O halde, nemli yerlerden uzaklarda yaşayan engerekler yakalanmalıdır. Yavaş hareket eden engerek yılanları tutulmalıdır, ancak kafasını kaldırarak hızla hareket edenler yakalanmamalıdır. Bir engerek yılanı yakalandığında gecikmeden hem boynundan hem de kuyruğundan yaklaşık dört parmak uzunluğundaki kısmı kesilmelidir. Eğer vücudunda çok bol kanama ve hızlı hareket varsa onun ölümü yavaşça olan engerekler seçilmelidir. Fakat hareketleri yavaşça oluyorsa sınırlı kanaması olan tipteki engerekleri aşağı seviyede kabul etmelidir.

Engerek yılanlarının başka iyi neveleri de vardır; cesaretle tepki veren ve gözleri büyük, kuyruklarının ucunda fokal açıklıkları olanlar iyi çeşit diye kabul edilmelidir. Engereklerin ölümünden sonra, iç organları özellikle, safra kesesi çıkarılmalı ve onların vücudu tuzlu su ile tamamen yıkanmalıdır ve daha sonra bu çözelti içinde bekletilmelidir.

Eğer dereotu onunla karıştırılırsa hiçbir sıkıntı yok demektir. O eti kemiğinden ayrılana kadar pişirmelidir. Kemikler etten ayrılmalı ve bir havanda hafifçe dövülmelidir. Hekimler bu süreçle ilgilenenlere bal-sam yağı solumalarını ve parmak uçlarına onu sürmelerini önerirler. [Havandaki] tertip toz haline getirilince çeşitli terkiplerle karıştırılarak kullanılmalıdır, fakat Andromachus'un zikretmediği hiçbir terkip ona ilave edilmemelidir. Sonuç olarak, küçük ve düz haplar yapılır; gölgede kurutulur ve saklanır. Bu tabletler ne öncesinde ne de sonrasında güneşle temas ettirilmemelidir. Güneş, kuruttuğu için, yılan ısırmalarının ve ağızdan alınan zehirli maddelerin kötü etkisine karşı engerek yılanının etinin istenen olumlu etkisini harap eder.

Ada Soğanı Tabletlerinin Yapılışı

Seçilmiş ada soğanı taze, sıkı, orta boyda olmalıdır. Toprakla kaplanmış olmamalıdır, fakat maya ile kaplı olmalıdır. Onu iyice pişinceye kadar tencerede kavurmalıdır veya külü kalana kadar sıcak bir fırında pişirmelidir veya ekmek pişirmek için kullanılan tavada iyice kızartılmalıdır. Bu muameleden sonra, onun yumuşak kısımları toz haline getirilmelidir ve taze bezelye unu ile karıştırılmalıdır. Andromachus bezelye ununu ada soğanının miktarının iki katı kadar olarak kullanır; diğer hekimler onları eşit miktarlarda kullanmışlardır. Ada soğanı ile bezelye ununu karıştırdıktan sonra küçük ince haplar yapılır. Önlem olarak eller hap yapılmadan önce gül yağı ile ovulmalıdır. Sonuç olarak, aynı şekilde kuru olarak korunan haplar engerek yılanı tabletlerinin korunduğu şekilde korunmalıdır.

Bitotu Hapları

Aşağıdaki drogları alın:

Mersinin kök sürgünleri 27 gram; kitre zamkı 27 gram, kustus kökü 27 gram, melisa 27 gram, kedi otu 27 gram, kakule 27 gram, mastika 27 gram, peygamber çiçeği 27 gram, beyaz papatya 27 gram, sarısabır 108 gram, Hint sümbülü 72 gram, tarçın yaprakları 72 gram, safran 49.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; öğütülür ve hoş kokulu ve tatlı şarapla (reyhan şarabı ile) hamur (sarı sakız) haline getirilir. Daha sonra onun tabletleri yapılır ve gölgede kurutulur ve sonra yılan hapları gibi korunur.

Diğer Reçete

Mersin odunu 81 gram, kitre zankı 81 gram, kustus kökleri 81 gram, kedi otu 81 gram, melisa 81 gram, kakule 81 gram, kedi otu 81 gram, beyaz papatya 81 gram, mastika (sakız) 81 gram, peygamber çiçeği 81 gram, safran 54 gram, Hint sümbülü 54 gram, tarçın yaprakları 54 gram, sarı sakız 63 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve daha önceki reçetelerde zikredildiği gibi hap haline getirilir. Daha sonra onun tabletleri yapılır ve gölgede kurutulur ve sonra yılan hapları gibi korunur.

Bir Başka Nüshası

Mersin kökü kabukları 27 gram, su teresi 54 gram, zerire 54 gram, kedi otu 27 gram, Hint kedi otu 27 gram, melisa 27 gram, tarçın 108 gram, kakule 108 gram, Çin tarçını 27 gram, beyaz peygamber çiçeği 90 gram, Hint sümbülü 27 gram, kısa mahmude otu 27 gram, sarısabır 108 gram, mastika 27 gram, safran 27 gram.

Bütün bu droglar ezilir; karıştırılır ve toz haline getirilir. Daha sonra onlar saf şarapla hamur (sarı sakız) haline getirilir ve sonra daha önce zikredilen şekilde hap haline getirilir.

El-Masruditus

Masruditus denen seçkin bir hekim tarafından yapılmış bir macundur. O özellikle zehirlere ve çeşitli ortak hastalıklara karşı kullanıldı. Böylece o dönemde kullanılan tek antidot idi. Andromachus engerek yılanı etinin yararlı olduğunu öğrenince, ona engerek yılanı haplarını da ilave etti. O ilacın terkibindeki bazı drogları azalttı ve bazı başka yeni droglar ilave ederek formülü biraz değiştirdi. Böylece o özellikle de yılan ısırmasına yararlı olan el-tiryâkü'l-kebir olarak adlandırıldı. Başka olaylarda da masruditus macunu, el-tiryâkü'l-kebirden daha az etkili değildi, fakat bazı durumlarda o el-kebirden daha faydalıdır. El-tiryâkte zaten zikredilmiş olan bu yararları sayarak açıklamamızı uzatmamalıyız. Bu macunun dozu el-kebirden biraz daha fazladır.

Hekimlerin Büyük Bir Kısım Tarafından Önerilen

El-Masruditus Macununun Reçetesi

Sarısabır 35 gram, safran 35 gram, beyaz ağaç mantarı 35 gram, kuru zencefil 35 gram, tarçın 35 gram, kitre zankı 3.5 gram, Hint sümbülü 28 gram, kendir 28 gram, bahçe teresi 28 gram, su teresi 28 gram, me-

lisa 28 gram, lavanta 28 gram, yabanî kereviz 28 gram, kustus kökü 28 gram, yer palamutu 28 gram, kasnı otu sakızı 28 gram, termiye 28 gram, sivri biber 28 gram, yemlik otu 28 gram, kunduz hayası 28 gram, tarçın 28 gram, ada soğanı suyu 28 gram, cavşır otu 28 gram, tarçın kabuğu 21 gram, beyaz biber 21 gram, karabiber 21 gram, çiğdem 21 gram, kısa mahmude otu 21 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) suyu 21 gram, doku 21 gram, adi sedef otu 7 gram, balsam 17.5 gram, kaya maydanozu 17.5 gram, Kastamonu yoncası 17.5 gram, çörek otu 17.5 gram, anason 10.5 gram, tatlı güzel kokulu zambak 10.5 gram, erkeki kızılıcık 10.5 gram, ballı sirke 10.5 gram, Hint kedi otu 10.5 gram, afyon 17.5 gram, gül (kırmızı) 17.5 gram, yabanî nane 17.5 gram, kedi otu 15.75; yabanî Arap zamkı 15.75 gram; kertenkele şemsiyesi 15.75 gram, kantaron 15.75 gram.

Bu reçete içindeki droglar yeterli bir süre suda bırakılır ve süzme balla karıştırılır. Altı hafta sonra kullanılır. Onun dozu 35 gram olup uygun bir araçla alınmalıdır. Galen'in reçetesinde de olmayan bazı droglar vardır; *beyaz ağaç mantarı, çiğdem) amonyak zamkı, lavanta), yer palamutu, kokulu yonca, sarı yonca, melilot, Mekke balsamı, karabiber ve akgünlük* gibi. Galen'in reçetelerinden aşağıdaki ikisinin içindeki droglar bu reçeteye dahil edilmelidir; bunlar meyan kökü ve tuzdur. Sedef otu tohumları, burada zikredilmeyen başka bazı reçetelere ilave edilmelidir.

Masruditus Macununda Kullanılan Kufiyyun Haplarının

Hazırlanması

Çekirdekleri çıkarılmamış kuru üzüm 14 gram, Nablus zamkı 84 gram, su teresi 42 gram, sarı sakız 42 gram, tarçın 10.5 gram, Hint balsamı 10.5 gram, sakal otu 10.5 gram, Roma sümbülü 10.5 gram, Çin tarçını 10.5 gram, kokulu yonca 10.5 gram, Hint selvisi 10.5 gram, defne 10.5 gram, kitre zamkı 31.5 gram, Yahudi zifti 8.75 gram.

Bu reçete tanınmış hekim Sabur b. Sehl'e atfedilir ve ona Yahudi zifti ilave edilir. Mersin ile hazırlanan bir başka reçetede 8.75 gram ölçüsünde mersin ilave edilir. Bir başka reçetede ise Hint kedi otu 8.75 gram ölçüsünde bu tabletlere ilave edilir.

Tiryâk-ı Azira

İçeriği şöyledir:

Kakule 54 gram, bataklık sazı tomurcukları 315 gram, yapışkan otu

27 gram, safran 162 gram, tarçın.27 gram, sarı sakız 27 gram, mersin 54 gram, dağ kerevizi tohumu 13.5 gram, kaya maydonozu 13.5 gram, doku 13.5 gram, kitre zankı 13.gram; çörek otu tohumları 27 gram, mavi Hint balsamı 36 gram, beyaz günlük 128 gram, kükürt 27 gram, banotu tohumları 126 gram, Çin tarçını 40.5 gram, beyaz gelincik tohumları 13.5 gram, Hint sümbülü 54 gram, adi sedef otu tohumları 4.5 gram, limonun kabuğu soyulmuş tohumları 9 gram, Suriye sumağı 9 gram, dereotu 27 gram, balıkçıl 27 gram, Hint kedi otu 27 gram, Kirman kimyonu 27 gram, sütleğen zankı 27 gram, afyon 27 gram, karabiber 13.5 gram, kuru kırmızı güller (tohumları hariç) 40.5 gram, tarçın yaprakları 54 gram, balsam yağı 108 gram, Roma sümbülü 27 gram, üzümün iç kısmı 27 gram, zakkum çiçekleri 27 gram, saf reçine 54 gram, boynuzlu gelincik 54 gram, karanfil 54 gram, Roma sümbül sürgünleri 13.5 gram, Himalaya ılgını 45 gram, kedi otu 27 gram, su teresi sürgünleri 20.25 gram, Toledo toprağı 27 gram, pelinotu 90 gram, Hint hindiba kökleri 90 gram, kustus kökleri 27 gram, sarı sakız 27 gram, Anadolu eşekturpu 27 gram, limon yaprakları 58.5 gram, akgünlük hapları 40.5 gram, anason 27 gram, su teresi 27 gram.

Bu droglar dövölür, toz edilir, saf veya iyi kalite şarapla ıslatılır. Bu şarap bütün drogların temelidir veya çeşitli şaraplarla muamele edilir; örneğin cumhuri, mutallas, nabit-i zabib veya bal (peteğe kaldırıldıktan sonra). İsteğe göre balla hap yapılmalıdır ve bir kapta korunmalıdır. O el-tiryâk el-kebir şeklinde alınır. Bazı hekimler buna amonyak zankı da ilave eder. Bazıları ise mideye zarar verdiği için onu ilave etmezler.

Tiryâkü'l-Azira'nın Bir Başka Reçetesi

Kakule 150 gram, sarı sakız 150 gram, yapışkan otu 75 gram, su teresi 120 gram, tarçın 375 gram, günlük suyu 195 gram, doku 45 gram, safran 360 gram, kaya maydanozu 375 gram, bir çeşit süsen kökü 75 gram, çörek otu tohumu 15.75 gram, Hint kantaronu 15.75; günlük 270 gram, kitre zankı 300 gram, eşekturpu suyu 90 gram, limon kabuğu soyulmuş tohumları 4.5 gram, dereotu tohumları 9 gram, balıkçıl karaciğeri 9 gram, zerdeçal odunu 9 gram, banotu tohumları 450 gram, gelincik tohumları 900 gram, Hint sümbülü 237.5 gram, kuru adi sedef otu 37 gram, sumak 90 gram, anason 120 gram, Hint kedi otu 120 gram, Kirman kimyonu 120 gram, afyon 35.25 gram, sütle-

ğen zımkı 45 gram, biber 45 gram, gül 120 gram, tarçın yaprakları 90 gram, balsam tohumları 90 gram, Malaka fasulyesi 95 gram, zımk 150 gram, tarçın 120 gram, erkek kızılıık 60 gram, Roma sümbülü 270 gram, kükürt 120 gram, boynuzlu gelincik 18 gram, Himalaya ılığını 18 gram, kustus kökü 18 gram, limon yaprakları 22.5 gram, mersin ağacı 13.5 gram, balsam yağı 27 gram, pelin öz sıvısı 450 gram, havlican 180 gram, diken üzümü öz suyu 180 gram, karanfil 150 gram, bal istenen miktarda.

Mersin Haplarında Kullanılan

Droglar ve Hazırlanması

Kırmızı kakule, beyaz papatya, sumak, kedi otu, anason, Hint kedi otu, kaya yosunu, kitre zımkı ve Mekke mumu olmak üzere hepsinden eşit miktarlarda alınır. Bütün bu maddeler toz haline getirilir ve ezilir ve iyi kalitede şarap veya şarab-ı cumhuri veya şarab-ı mutallas veya uzun nabit veya balla hamur (sarı sakız) haline getirilir. Bu hamur (sarı sakız) üç gün bir tarafa bırakılır, fakat her gün karıştırılır. Gerekiyorsa yukarıda söz konusu edilen şaraplardan biri ilave edilir. Her gün bundan insan ihtiyacına göre içilir. Ortalama dozu 4.5 gram ağırlığında miktarlarda hap yapılarak gölgede kurumaya bırakılır. Azira adlı hekimin hazırladığı bir panzehirdir; her yönüyle tiryâku'l-farukî yerine kullanılabilir.

Tiryâk-ı Erbaa

Dört drog bu panzehirin hazırlanmasında kullanılır. Yunan eşek turpu, defne tohumları, uzun ılıgın ve sarı sakız. Bütün bu ilaçlar eşit miktarda kullanılmalıdır. Bütün bu droglar ezilip toz haline getirilir ve istenen miktarda süzme balla karıştırılır. Bazı hekimlerin sarı sakız yerine acı kustusu tercih ettikleri söylenir. Sahur Baht'ın bir reçete olarak safranı da ilave ettiği söylenir. Tiryâk-ı Erbaa, akrep ve örümcek sokmalarında ve diğer 'soğuk' [alma ile ilgili] hastalıklarda yararlıdır.

Sutira-Muhallis-i Ekber (Büyük Koruyucu)

Sara, baş dönmesi, kronik baş ağrısı, titreme (kore) hastalığında yararlı bir ilaçtır. Zararlı maddenin gözün içine süzülmesini engeller. Katarakt ameliyatından sonra, bir göz ilacı olarak kullanıldığında katarakt ve diğer göz hastalıklarını engeller. O balı su ile alınırsa ses

yitimi, paraliz, kötü düşüncelere sapma, diş ağrısı, gözde oluşan kanamalar, göğüs ağrısı ve mide ağrısına yararlıdır. Eğer *büyük sinir otu* suyu ve ballı su ve *çobandeğneği* suyu ile alınırsa kanamayı durdurur. O mide gazlarına, mide ağrısına, sarılığa, bağırsak hastalıklarına ve gribe iyi gelir. Dalak hastalığında tenkiye için kullanılır. O böbrek ve mesane- de tutulmuş fazlalık sıvı maddeleri atar; erkek organlarını güçlendirir. Eğer bölgesel olarak uygulanırsa, cinsel arzuları güçlendirir. O eklem ağrılarında, gutta ve arızî kasılmalarda yararlıdır. Böcek ısırılmalarındaki zehirlenmelerde ağızdan alınır veya şırınga edilir.

Aşağıdaki şekilde reçete hazırlanır:

Çin tarçını 45 gram, bataklık sazı 45 gram, kunduz hayası 67.5 gram, kaya maydanozu 67.5 gram, kereviz tohumları 60 gram, yabancı kereviz 5 gram, kustus kökleri 27 gram, tarçın 27 gram, Adrama'nın hapları 27 gram, ada soğanı suyu 27 gram, Hint kediotu 27 gram, anason 5 gram, beyaz akgünlük 54 gram, sivri biber 18 gram, Hint sümbülü 18 gram, kakule 18 gram, safran 18 gram, afyon 45 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve dövülür ve de süzme balla hamur (sarı sakız) haline getirilir; sonra bir kapta saklanır ve 6 ay sonra kullanılır.

Adrama'va Haplarının Hazırlanması (el-Mustamele fi Muhallisü'l-Ekber Yani Büyük Kokulu İlaç)

Aşağıdaki droglar alınarak reçete hazırlanır:

Kakule 13.5 gram, mersin ağacı 13.5 gram, kustus kökleri 13.5 gram, kitre zambı 13.5 gram, karanfil 13.5 gram, beyaz biber 13.5 gram, kedi otu 4.5 gram, Hint sümbülü 31; çörek otu 31.5 gram, sedef otu 31.5 gram, tarçın yaprakları 31.5 gram, kısa mahmude otu 27 gram.

Bu droglar toz haline getirilir, dövülür ve saf şarap veya bir başka maddeyle hamur (sarı sakız) haline getirilir. 4.5 gramlık haplar yapılır; gölgede kururtulur ve sonra kullanılır.

Bozork Daru (Büyük İlaç)

Bu İran droglarından yapılan bir ilaçtır. Filonyum (*aflunya*), *panzehir* ve *Şeylisa* (bir Yunan ilacı) gibi etkilidir ve koliklere çok yararlıdır.

İçindekiler:

Safran 20 gram, boy otu tohumları 20 gram, afyon 70 gram, sütle-ğen zambı 70 gram, sümbül sütü 40 gram, Hint sedef otu yaprakları

14 gram, karanfil 14 gram, beyaz biber 7 gram, deliksiz inci 35 gram, amonyak tuzu 3.5 gram, yabanî sedef otu tohumu 3.5 gram, misk 3.4 gram, kafuru 3.5 gram, küçük kakule 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, Çin tarçını içi 3.5 gram, kustus kökü 26 gram, Suriye üzerliği 14 gram, yapışkan otu 4 gram, sivri biber 14 gram, ballı sirke 7 gram, kunduz hayası 7 gram, çavşır otu reçinesi 7 gram, zencefil kokulu bir bitki 20 gram, kafur 28 gram, balsam yağı 28 gram, sarı sakız (Suriye ve İran reçetelerinde) 14 gram, kafur 14 gram, dişbudak meyvesi 14 gram.

Kuru droglar toz haline getirilir; dövülür ve en nemli olanı tıla (bir nevi şarap) iyice ısıtılıp terkip onun içinde eritilip balla hamur (sarı sakız) haline getirilir ve olgunlaşması için 6 ay bekletilir. Onun dozu ılık su ile 1 cezvedir.

Felsefe Macunu (Macunü'l-Felâsife Yani Hayat İksiri)

Bu terkip bütün flegmatik fazlalıklar için yararlıdır. Nefesi güçlendirir ve açar; hazmettiricidir; geçiricidir ve gençlik arzusu oluşturur. O hafızayı, zekayı ve konuşma gücünü keskinleştirir; hazımsızlığı yok eder; idrar tutulmasına son verir ve gazları atar. O semeni artırır; penisi güçlendirir; şişleri bertaraf eder ve dişleri sağlamlaştırır. Aynı zamanda, sırt ağrılarını giderir; eklem ağrılarını ve parmaklardaki ağrıyı giderir; ağırlı idrarı ortan kaldırır.

Macunun Terkibi:

Biber 30 gram, sivri biber 30 gram, kuru zencefil 30 gram, tarçın 30 gram, emlec 30 gram, belilec 30 gram, kuduz otu 30 gram, Suriye yuvarlak ılgını 30 gram, papatya kökleri 30 gram, eski çam kozalağı 30 gram veya Hindistan cevizi 30 gram, tilki testisi 30 gram, papatya tohumları 150 gram, üzüm çekirdekleri şarabı 120 gram.

Kırmızı üzüm çekirdekleri alınır ve toz haline getirilir. Bütün bu droglar yoğun bir yapı oluşturmak için eşit miktarlarda balla karıştırılır. Ona her durumunda küçük ceviz şekli verilir.

El-Şeylisa

Hekimler onun yararlarından emindir ve fevkalade sonuçlar verdiğini iddia ederler. Biz dil hastalıkları dışında bir yararını belirleyemedik. Hekimler şeylisanın farklı çeşidinin, manyaklığa, melankoliye, soğukla ilgili hastalıklara, paralize, saraya, unutkanlığa, 'beyin üşütmesine',

titreme (kore?) hastalığa, nabız çarpıntısına yararlı olduğunu iddia ederler. O fôtüsü korur ve düşük, idrar zoru ve üreterdeki ağrı ve gaz, dilin gevşekliği, vertij, endişe, mantar zehirlenmesi etkileri, zehir ve sü-tün zararlı etkilerine karşı koruyucudur. Eklem ağrısına ve bütün diğer kronik ve soğuktan oluşan ağrılara iyi gelir. Onun ağızdan alınması gerekir. O uygun yollardan alınmalıdır. Şiddetli soğukta bu terkip Çin tarçını suyu ile alınmalıdır, fakat şarap ile alınırsa daha yararlı olduğu düşünülür. Karındaki taşlarda o köklerin suyu (burada kastedilen ke-reviz, çörek otu, su teresi ve hindiba kökü ile ve anason suyu) ile ute-rus ağrısında kullanılır. Vücudun üst tarafında (mide bölgesinden başa kadar olan kısım) ağrı varsa, tatlı mercanköşkü ile veya köklerin suyu ile alınır. Çocuklarda o menekşe yağı ile kullanılır. Hekimlerin iddia ettiği de bunlardır. Fakat benim görüşüme göre, o müphem terkiple şaşırtıcı bir ilaçtır. O kanı ve hıltları yakar ve bu terkip içindeki droglar parçalanır.

İçindekiler:

Misk 7 gram, tarçın 7 gram, amber 7 gram, deliksiz inci 35 gram, safran 35 gram, altın tozu 1.75 gram, gümüş tozu 1.75 gram, kakule 7 gram, Suriye sedef otu tohumları 7 gram, sütleğen zamkı 7 gram, bir çeşit çöğen otu, deniz börülcesi 7 gram, kaya yosunu 7 gram, kereviz tohumu 7 gram, adi sedef otu tohumu 7 gram, kaya ineği pisliği 7 gram, kırmızı ve sarı kükürt 7 gram, beyaz çöpleme 7 gram, günlük 7 gram, Hint selvisi 7 gram, adi kuşkonmaz 7 gram, beyaz tere kökü 7 gram, küçük kırlangıç otu parçaları 7 gram, mahlep tohumları 7 gram, balsam odunu 7 gram, beyaz şeytan şalgamı 7 gram, siyah şeytan şalgamı 7 gram, su teresi sürgünleri 35 gram, tarçın yaprakları 35 gram, kunduz hayası 3.5 gram, cevz-i bevva (bir nevi küçük Hindistan cevizi, Myrstica fragrans) 35 gram, roka tohumları 35 gram, havuç tohumları 35 gram, mastika 1.7 gram, beyaz menekşe 1.7 gram, siyah kimyon 1.7 gram, tilki tersi 1.7 gram, kebere kökleri 1.7 gram, ham ipek yumağı 14 gram, dereotu kökleri ve tohumları 14 gram, uzun kafur kokulu zencefil 14 gram, acı portakal (Sevilla portakalı) 14 gram, kuru zencefil 14 gram, eşekturpu 14 gram, dişbudak ağacı kabukları 14 gram, Hint kaya tuzu 14 gram, yapışkan otu 14 gram, porsuk ağacı 14 gram, kiyye 14 gram, demir sülfat 14 gram, kara kimyon 14 gram, Hint selvisi 14 gram, Yahudi zifti 14 gram, keten tohumu 14 gram, 14 gram, karan-fil 28 gram, Hint sümbülü 28 gram, Hint kedi otu 28 gram, kustus

kökleri 28 gram, Hint tarçını 28 gram, kakule 28 gram, baldırıkara 28 gram, mercan 28 gram, Hint cevizi 28 gram, bir çeşit süsenin kökleri 3.5 gram, adam otu (kuru) 10 parça, temizlenmiş Çin tarçını 1.75, tarçın sürgünleri 1.75 gram, su teresi tomurcukları 35 gram, çöpleme 35 gram, zufa otu 35 gram, İran mercanköşkü 14 gram, Kuzistan mercan-köşkü 14 gram, beyaz kenger otu 25.5, eski duvarlarda yetişen buğday sapı (saman) 24.5, Himalaya rezenesi 24.5 gram, beyaz biber 70 gram, karabiber 70 gram, sivri biber 70 gram, afyon 70 gram, uzun ılgın 70 gram, mahlep tohumları 70 gram, Hint çam fıstığı 13 gram, keçi söğütü sürgünleri 3.5 gram, kuru hindiba kökleri 3.5 gram, humm-ı Mecus (ibadet sırasında ateşe tapanların kullandıkları bir nevi çam veya bodur ağaç) 3.5 gram, çörek otu 3.5 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) 3.5 gram, süsen kökleri 3.5 gram, mersin 3.5 gram, erkek pelinotu 3.5 gram, kara şeytanti 14.875 gram, tatlı melilot 14 gram, kız saçı yosunu 7 gram, zerdeçal 7 gram, çit sarmaşığı 7 gram, kokulu şeytan tersi 7 gram, cavşır otu 7 gram, kasnı otu sakızı reçinesi 7 gram, ballı sirke 7 gram, karşıdan karşıya veya iki yolu enine geçen yolun toprağı 14 gram.

Bu drogların yanı sıra, aşağıda adı verilen bazı droglar da Farsça reçetelerde yer alır; macun-ı Şeylisa gibi.

Porsuk ağacı 7 gram, beyaz tere 7 gram, kırmızı şebboy 14 gram, sarı sakız 7 gram, fesleğen 3.5 gram, Kirman kimyonu 3.5 gram, Himalaya rezenesi 3.5 gram, balsam tohumları 7 gram, beyaz balsam sürgünleri 7 gram, Mısır mersini meyvası 7 gram, mühür tohumu 7 gram, Davud taşı 7 gram, yağlı şeytan tersi otu 7 gram, küçük kakule 10.5 gram, soyulmuş İran leylağı tohumları 14 gram, bambu zankı ve yoğunlaştırılmışı 3.5 gram, küsküt 7 gram, sarı amber 7 gram, mersin ağacı 7 gram, mugas-ı hindi (Litsea sebifera) 7 gram, ardıç meyvası 7 gram, orkide 7 gram, sarı yonca 7 gram, Mısır mercanköşkü 7 gram, kırmızı kuduz otu 7 gram, beyaz kuduz otu 7 gram, kırmızı kuduz otu 7 gram, anason 10.5 gram, pelinotu 10.5 gram, tebarzad tuzu 10.5 gram, adi tuz 10.5 gram, doku 10.5 gram, kaya maydanozu 10.5 gram, zambak öz suyu 10.5 gram, kasık otu öz suyu 10.5 gram, kuru limon kabukları 14 gram, şakayık odunu 14 gram, kurdab (bir nevi Hint taşı) 7.5 gram, miknatis 21 gram, dağ nanesi 24.5 gram, acı badem 24.5 gram.

Kuru droglar un haline getirilir ve nemli ilaçlar iyi bir tıla içinde ısıtılır ve üç katı balla karıştırılıp hamur (sarı sakız) haline getirilir. Bu terkip cam kap içinde korunur ve 6 ay bekletilir; 30 miligram ılık su ile alınır.

Bir Başka Terkibin (Reçetenin) İçindekiler

Misk 7 gram, deliksiz inci 35 gram, toz halinde altın 1.75 gram, toz halinde gümüş 1.75 gram, amber 14 gram, maya 1.75 gram, yakılmış ipek kozası 14 gram, karanfil 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, safran 35 gram, kafur kokulu zencefil 14 gram, turunc 14 gram, mavi zambak kökü 3.5 gram, kakule 7 gram, mastika 1.75 gram, tarçın yaprakları 35 gram, balsam tohumları 1.7 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi, *Myristica fragrans*) 7.5 gram, tarçın odunu 7.5 gram, beyaz biber 14 gram, kuru zencefil 14 gram, dereotu kökü 14 gram, acı kustus 28 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 35 gram, kunduz hayası 35 gram, sütleğen zamkı 7 gram, su teresi sürgünü 35 gram, dereotu tohumları 14 gram, Yunan eşekturpu 14 gram, diş budak ağacı kabukları 14 gram, küçük kakule 28 gram, Suriye sedef otu ve rezene tohumları 24 gram, kız saç odunu 28 gram, Hint kaya tuzu 14 gram, kara kimyon 1.75 gram, İran origanumu 14 gram, kedi otu 21 gram, beyaz menekşe 1.75 gram, Hint sümbülü 7 gram, kereviz tohumları 7 gram, sarı kükürt 7 gram, dağ ineği ve keçisinin pisliği 7 gram, beyaz kenger otu 24.5 gram, roka tohumları 35 gram, ardıç meyvası 14 gram, karabiber 70 gram, ban tohumları 70 gram, yapışkan otu 14 gram, afyon 70 gram, yol tozu 3.5 gram, uzun ılgın 70 gram, yuvarlak ılgın 14 gram, Himalaya ılgını 24.5 gram, küçük kırlangıç otu 35 gram, sabun otu 14 gram, şeytan tersi otu 14 gram, tatlı melilot 15.75 gram, pire otu tohumları 14 gram, mercan 14 gram, soyulmuş salatalık tohumları 14 gram, Yahudi zifti 14 gram, kafuru 7 gram, kara ve beyaz harbak 7 gram, Hint selvisi 7 gram, sıvı boraks 7 gram, Çin kırlangıç otu 7 gram, adi kuşkonmaz tohumları 7 gram, katır tırnağı 7 gram, zerdeçal 7 gram, kız saç yosunu 7 gram, hindiba kökleri 7 gram, diş budak 7 gram, Mekke balsam odunu 7 gram, kara kimyon öz suyu 3.5 gram, beyaz hardal kökü 7 gram, duvar üzerinde yetişen çilek yumruları 24.5 gram, tilki suyu 1.75 gram, keber kökleri parçaları 1.75 gram, beyaz şeytan şalgamı 14 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilmelidir ve dövülmelidir. Islatılabilecek bu droglar iyice şarab-ı reyhani içinde bekletilerek, içlerine çekmeleri sağlanır, sonra balla karıştırılır. Bu hazırlanan terkip 6 ay bekletilmelidir. Onun 300 miligramlık dozları rezene veya kereviz kökleri liflerinin öz suyu ile karıştırılır. O aynı zamanda ebucehil karpuzu tohumlarının suyu ve kendir otu tohumlarının suyu ile buruna çekilir.

Anuş Daru

Anuş daru bir Hint ilacıdır. Kalbi ve vücudu güçlendirir; yüzü güzelleştirir; sarılığı kaldırır; tatlı ve hoş bir koku oluşturur ve vücutta nefes vermeyi sağlar. Karaciğer hastalıklarında fevkalade yararlıdır. Hastalık etkilerine bakılmaksızın yemekten sonra verilir.

İçindekiler:

Kırmızı gül yaprakları 21 gram, Hint selvisi 17.5 gram, karanfil 10.5 gram, mastika 0.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, Hint kedi otu 10.5 gram, Çin tarçını 7 gram, maya 7 gram, safran 7 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi, *Myristica fragrans*) 7 gram, küçük kakule 7 gram, büyük kakule 7 gram, cevzi- bevva (küçük Hindistan cevizi) 7 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilir ve sıklamen ve safran hariç dövülür. Daha sonra bunlar karıştırılır ve 3 katı miktarında süzme balla hamur haline getirilir. Onun dozları 8.75 gram ile 10.5 gram arasındadır.

Diğer Bir Macun

O fiziksel özellikleri güçlendirir ve yoğunluğu artırır; vücudu ısıtır; yüzü güzelleştirir; sarılığı giderir; koku yapar ve solunumu rahatlatır; mide ve karaciğer hastalıklarında olumlu etki gösterir. Bu macun yemekten önce veya sonra alınabilir.

Terkibi aşağıdaki gibidir:

Kırmızı gül 6 kısım, Hint selvisi ve karanfil 3 kısım, mastika 3 kısım, Hint sümbülü 3 kısım, Hint kedi otu 3 kısım, tarçın 2 kısım, porsuk ağacı ve safran 2 kısım, ufak Hindistan cevizi 2 kısım, büyük kakule 1 kısım, küçük kakule 1 kısım, cevzi- bevva (küçük Hindistan cevizi) 1 kısım.

Bu droglar toz halinde getirilir ve 11.5 gram miktardaki dozu kullanılmalıdır; 450 gramlık helile meyvesi 3.150 kg'lık su ile 1.350 gram kalana kadar pişirilir; sonra süzülür ve 450 gram şeker kamışı ile karıştırılır. Bu terkip likid kıvamına gelene kadar pişirilir. Daha sonra toz haline getirilmiş ilaçlar onun üzerine dökülür ve hepsi karıştırılır. Sonra mavi bir kavanoza korunur. Onun 4.5 gramdan 7.75 grama kadar olan dozlarda kullanılması önerilir.

Macun-ı Tiryâk-ı Kebir

Bu macun denenmiştir. Onda, yukarıda zikredilen bütün terkip kullanılır. O aşağıdaki drogları da içerir:

Tatlandırılmış kokulu zambak 10.5 gram, safran 10.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, kabuğu soyulmuş limon 14 gram, eşekturpu 14 gram, sarı sakız 14 gram, balsam tohumları 14 gram, kültive balsam yaprakları ve tohumları 14 gram, fesleğen tohumları 14 gram, uzun kafur kokulu zencefil 14 gram, doku 14 gram, misk 4.5 gram, diken üzümü 4.5 gram, kafuru 2.225 gram, kustus kökleri 10.5 gram, Çin tarçını 10.5 gram, pelinotu 10.5 gram, kedi otu 8.75 gram, erkek kızıl-cık 8.75 gram, kaya maydanozu 8.75 gram, roka tohumları 7 gram, lale tohumları 7 gram, pırasa tohumları 7 gram, dişbudak ağacı kabukları 7 gram biber tohumları 7 gram, afyon 10.5 gram.

Bu macunu oluşturan droglar her zaman kullanılan ilaçlardır. Bu terkip 6 ay mayalanması için bırakılır ve sonra kullanılır.

Macun-ı Tiryâk-i Sagîr

(Bizim Tarafımızdan Hazırlanan Şekli)

İçeriği:

Balsam tohumları 1 kısım, kustus kökleri 1 kısım, sarı yonca 1 kısım, eşekturpu 1 kısım, Çin tarçını 1 kısım, beyaz biber 1 kısım, öd ağacı 1 kısım, kaya maydanozu) 1 kısım, misk 3 kısım, kunduz hayası 1/4 kısım

Bu droglarla macun oluşturulur ve kullanılır.

Macun-ı Kayser

Bu macun nabzın fazla atmasına, saraya, soğuk mide problemlerine, bağırsak tıkanıklığına, zehirlenmelere, hazımsızlığa, nefes darlığına ve yoğun hıçkırık için yararlıdır.

İçeriği:

Kunduz hayası 10.5 gram, meyan kökü sürgünleri 10.5 gram, Çin tarçını sürgünü 10.5 gram, kustus kökü 10.5 gram, sivri biber 10.5 gram, sıvı günlük 10.5 gram, afyon 10.5 gram, safran 10.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, cavşır otu 1.75 gram, misk 6 gram, kafur kokulu zencefil 6 gram, deliksiz inci 6 gram, sarı yonca 31.5 gram.

Bütün bu drogların hepsi toz haline getirilir; dövülür ve süzme bal-la karıştırılır ve 300 gramlık dozlar halinde gerektiğinde kullanılır.

El-Itrifeli'l-Kebir

Bu terkip midedeki soğuk hazımsızlık için özellikle bağırsaklardaki sindirim bozukluklarına, mide ağrısına ve mesane gevşekliğine ve de cinsel gücün artmasına yarar.

İçeriği:

Kabuğu soyulmuş siyah helile 21 gram, helile 30 gram, emlec 30 gram, dağ kerevizi tohumları 30 gram, kuduz otu 30 gram, çörek otu 30 gram, İran mercanköşkü 30 gram, Hint sümbülü 30 gram, kakule 10.5 gram, küçük kakule 10.5 gram, tatlı güzel kokulu zambak 10.5 gram, tarçın 10.5 gram, beyaz biber 15 gram, karabiber 15 gram, Hint narı (?) 15 gram, Hint kaya tuzu 15 gram, demir tozu 7.5 gram, hardal 45 gram, amonyak tuzu 1.75 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilip badem yağı ile birlikte karıştırılır. Daha sonra 3 katı miktarında süzme balla karıştırılıp gerektiğinde alınır.

Bu macunun bir başka terkininin içeriği:

Helile 1 kısım; belilec 1 kısım; sütle ısılatılmış emblic helile 1 kısım; tatlı yapışkan otu 1 kısım; ufak Hindistan cevizi 1 kısım; Hint kuduz otu 1 kısım; deniz taşı 1 kısım; ebegümecinin beyaz çiçekli çeşidi 1/2 kısım; dişbudak ağacı kabukları içi 1/2 kısım; beyaz kuduz otu 1/2 kısım.

Bütün bu droglar toz haline getirilip, ovalanıp dövülür ve süzme balla karıştırılır ve tereyağı ile temizlenir. İstendiğinde kullanılır.

Zamahranü'l-Kebir

Bu bir Hint ilacıdır. Soğuk 'dyscrasia' (kan bozukluğu), mide zaafı, melankoli ve kara sevda için yararlıdır. Cinsel gücü artırır ve vücudun hareketlerini düzenler. Fötüsü, böbrekleri ve mesaneyi korur ve onlardaki taşı yok eder.

İçindekiler:

Tatlı güzel kokulu zambak 6 gram, acı kustus kökleri 60 gram, uzun ılıgın 60 gram, yuvarlak ılıgın 60 gram, sivri biber 100 gram, kuru zencefil 100 gram, kereviz tohumları 120 gram, çörek otu 120 gram, rezene 120 gram, kaba yonca 120 gram, maydanoz tohumları 120 gram, kırmızı ebegümeci 120 gram, beyaz ebegümeci 120 gram, fare kulağı 120 gram, Kirman kimyonu 120 gram, dereotu tohumları 120 gram, karanfil 60 gram, kaya yosunu 60 gram, helile 60 gram, balsam sürgünleri 60 gram, kokulu yonca 80 gram, Çin tarçını 80 gram, kakule 80 gram, porsuk ağacı 80 gram, balsam tohumları 80 gram, Çin tarçını 80 gram, ufak Hindistan cevizi 80 gram, küçük kakule 80 gram, tarçın 80 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; Myristica frag-

rans) 80 gram, sarı helile 160 gram, tohumusuz emlec (sütle ıslatılmış) 160 gram, güzelavrat otunun kuru meyvesi 63 gram, beyaz harbak 63 gram, mersin bitkisi 63 gram, Mısır süseni 63 gram, yabanî mersin tohumu 63 gram, yabanî boy otu tohumu 63 gram, yabanî ban tohumu 63 gram, kültive olmuş banotu tohumu 63 gram, kültive edilmiş boğa dikenini 63 gram, Hint kuduz otu 63 gram, diken üzümü 63 gram, soyulmuş limon tohumları 63 gram, muşmula 63 gram, sanbaras-ı Hindî 63 gram, kırmızı kuduz otu 63 gram, beyaz kuduz otu 63 gram, dişbudak ağacı kabukları sürgünü 63 gram, Hindistan cevizi 30 parça; tırmanan saltalık bitkisinin kökleri 60 gram, beşparmak otu 60 gram, havuç tohumları 24.5 gram, kakule 24.5 gram, afyon 10.5 gram, sütleğen zambak 10.5 gram, kunduz hayası 10.5 gram, tohumusuz siyah helile 14 gram, tarçın yaprakları 21 gram, boy otu 21 gram, erkek kızılı 21 gram, kaya maydanozu 21 gram, doku (doucus) 21 gram, Himalaya ılgını 21 gram.

Bütün bu ilaçlar dövülüp toz haline getirilir ve beyaz şeker kamışı eşit ölçüde olarak ilave edilir. İnek sütünden istenildiği kadar tereyağı yapıp eşit ölçüde şeker kamışı ile karıştırılır. Bunlar mevcut terkibe ilave edilir. Hepsinin ağırlığının 3 katı kadar balla karıştırılır.

Hazırlama Yöntemi: Şeker kamışı küçük parçalara ayrılır ve 1.300 kg su ile karıştırılır. Bal kıvamına gelene kadar kaynatılır; sonra onun üzerine bal dökülür. Toz haline getirilmiş ve dövülmüş droglar, temizlenmiş, ılatılmış tereyağı ile karıştırılır. Kaynatılmış şeker kamışı ve bal büyük bir kaba konur. Toz haline getirilmiş, tereyağı ile karıştırılmış reçete içeriği onun üzerine dökülür. Bütün terkip balın içinde bulunduğu kaptan korunur. Küçük ceviz büyüklüğü miktarındaki dozda ılık su ile veya nebizle (balla karıştırılmış, kuru üzümünden yapılmış şarap) hastaya aybaşıda başlayarak, 3 gün ve ay sonunda 3 gün süre ile hastaya verilir.

Bir Başka Reçete

Tatlı kokulu zambak 60 gram, kustus kökleri 60 gram, sarı yonca 60 gram, uzun ılgın 60 gram, yuvarlak ılgın 60 gram, sivri biber 100 gram veya 120 gram, çörek otu 120 gram, Kirman kimyonu 120 gram, çörek otu 120 gram, olgunlaşmamış hurma tohumları 120 gram, arfaj yani bir nevi sütleğen otunun tohumları 120 gram, roka tohumları

120 gram, tatlı mercanköşk 120 gram, dereotu tohumları 120 gram, karanfil 60 gram, kaya yosunu 60 gram, kitre zamkı 60 gram, balsam sürgünleri 60 gram, kokulu yonca 80 gram, pelinotu ve porsuk ağacı meyvesi 80 gram, porsuk ağacı 80 gram, balsam tohumları 80 gram, Çin tarçını 80 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi, *Myristica fragrans*) 80 gram, küçük kakule 80 gram, tarçın 80 gram, sarı helile (sarı yonca) 160 gram, belilec 160 gram, emlec 160 gram, kuru güzelavrat otu meyvesi 180 gram, kuru mersin 1.80 kg, beyaz boy otu 1.80 kg, diken üzümü 1.80 kg, Mısır süseni 1.80 kg, yabani boy otu tohumları 1.80 kg, kültive boy otu tohumları 1.80 kg, boğa dikenini 1.80 kg, Hint kuduz otu 1.80 kg, kabuğu soyulmuş limon tohumları 1.80 kg, muşmula 1.80 kg, sanbaras-ı Hindî 1.80 kg, beyaz kuduz otu 1.80 kg, kırmızı kuduz otu 1.80 kg, dişbudak ağacı kabuğu içi (etli kısmı) 1.80 kg, küçük Hindistan cevizi 30 parça, tırmanan hıyar kökleri 60 gram, beş parmak tohumları 60 gram, havuç tohumları 21 gram, papatya 21 gram, afyon 10.5 gram, sütleğen zamkı 10.5 gram, kunduz hayası 10.5 gram, siyah helile 14 gram, tarçın yaprakları 21 gram, kaya maydanozu 21 gram, doku 21 gram, Himalaya ılgını 21 gram.

Bütün bu droglar dövülüp toz haline getirilir; şeker kamışı eşit miktarda bu terkibe karıştırılır; yine temiz tereyağı da ilave edilir; hepsi birlikte balla karıştırılıp bir kapta saklanır. Daha güçlü hastalar için günlük doz 7 gramdır; zayıf hatalara daha küçük dozda verilir.

El-Zamahrânü's-Sagîr

Onun yararı yukarıda verilen reçeteninkine benzer. İçeriği aşağıda verilmiştir:

Kustus kökleri 60 gram, tatlı hoş kokulu zambak 60 gram, uzun ılgın 60 gram, yuvarlak ılgın 60 gram, bahçe teresi 40 gram, Suriye sedef otu tohumları 40 gram, biber 100 gram, uzun biber 100 gram, kuru zencefil 100 gram, kereviz tohumları 35 gram, Kirman kimyonu 35 gram, Hint selvisi 35 gram, soğan tohumları 35 gram, roka tohumları 35 gram, hurma tohumları 35 gram, beyaz ebeğümeci 35 gram, kırmızı ebeğümeci 35 gram, pırasa tohumları 35 gram, keten tohumları 35 gram, mavi melilot tohumları 35 gram, rezene 35 gram, çörek otu 35 gram, kabuğu soyulmuş limon çekirdekleri 35 gram, se-

mizotu 35 gram, nane 35 gram, Hint narı 5 gram, çemen 35 gram, mercanköşk 35 gram, Kirman kimyonu 35 gram, dereotu tohumları 35 gram, havuç tohumları 35 gram, karanfil 35 gram, küçük kakule 70 gram, kaya yosunu 70 gram, tarçın yaprakları 70 gram, büyük hamame 70 gram, Çin tarçını 70 gram, andız otu 70 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 70 gram, kitre zamkı 70 gram, porsuk ağacı 70 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) 70 gram, Mısır süseni 70 gram, balsam tohumları 70 gram, Çin tarçını filizleri 84 gram, besbase (küçük hoş kokulu ceviz, *Myristica fragrans*) 84 gram, sarı yonca tohumları 84 gram, diken üzümü 84 gram, dişbudak ağacı filizleri 84 gram, Hint sümbülü 84 gram, kuru gül 17.5 gram, kara helile meyvesi 84 gram, belilec 60 gram, emlec 60 gram, beyaz boy otu tohumları 10.5 gram, afyon 10.5 gram, sütleğen zamkı 10.5 gram, kunduz hayası 20 gram, Hint kuduz otu 60 gram, boğa dikenini 60 gram, uzun kafur kokulu zencefil 60 gram, beyaz kuduz otu 60 gram, kırmızı kuduz otu 60 gram, Himalaya ılgını 60 gram, turunç 60 gram, havlican 60 gram, sıvı ada soğanı 60 gram.

Şeker kamışı eşit miktarda bu droglarla karıştırılır. Bu droglar aynı zamanda inek sütünden yapılmış tereyağı ve süzme balla karıştırılıp dövülür. Bu önerilen doz 4.5 gram olup, ılık su ile alınmalıdır.

Macun-1 Calinus

Bu lapa böbrekler ve mesane ile, ilgili idrar organlarını ısıtır, tıkanıklığı giderir ve vücudun direncini artırır.

İçindekiler:

Beyaz biber, kara biber, helile, acı kustus kökleri, Hint sümbülleri, kitre zamkı, Çin tarçını yaprakları, safran, kereviz tohumları, anason, yapışkan otu, ısırgan otu tohumları, dağ sedef otu tohumları alınır ve eşit miktarlarda karıştırılır. Daha sonra bunlar süzme balla karıştırılıp dövülür. Bunun dozu 3.5 gramdır; çemen otu ve kerevizin köklerinin sürgünlerinin suyu ile alınır.

Galen'in Macun Diye Adlandırdığı Bir Başka Terkip

Kansız öksürük ve karaciğer işlevlerinin bozukluğunda kullanılır.

İçeriği:

Safran 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, akgünlük 14 gram, mersin ağacı 2 gram, su teresi 10.5 gram, kitre zamkı 7 gram, tarçın 7 gram,

Hint sümbülü 7 gram, selvi zankı 60 gram, bal 90 gram, çekirdeksiz üzüm 210 gram, iyi kalite tıla (istendiği kadar).

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir, dövülür ve sonra balla karıştırılır.

Hermes'e Atfedilen Macun

Bu macun gut, eklem ağrıları, nevroz, mide ağrısı, gazlar, bağırsak ülserleri, karında su toplanması, sarılık, baş dönmesi için iyi gelir. Fakat özellikle eklem ağrıları ve gut için kullanılır. Doz olarak 4.5'dan 9'a kadar kullanılması önerilir.

İçeriği:

Ağaç mantarı 30 gram, Hint kedi otu 30 gram, tatlı güzel kokulu zambak 30 gram, Kirman kimyonu 30 gram, adi sedef otu tohumları 30 gram, sütleğen zankı 30 gram, kedi otu 30 gram, zufa otu 39 gram, çörek otu 60 gram, karanfil 60 gram, eşekturpu 180 gram, yabancı kekik 60 gram, kereviz tohumları 60 gram, küçük kantaron 240 gram, Çin tarçını 90 gram, kustus kökleri 90 gram, uzun ılgın 90 gram, sarı yonca kökleri 90 gram, Hint sümbülü 60 gram, dağ nanesi 60 gram, kaya maydanozu 60 gram, kara yavşan otu 90 gram, tatlı melilot 90 gram, kokulu yonca 240 gram, yer palamutu 240 gram, tatlı melilot 240 gram, istenen miktarda bal.

Dozu 7 gram veya 4.5 gramdır ve bahar mevsiminde kullanılır.

Hermes Macunu

Eğer 105 gram soğuk su ile ağızdan alınırsa bu macun dizanteride yararlıdır. Karaciğer ağrısı durumunda gül petalları (çiçeğin yaprakları) şekerle alınır; ateşli hastalıklarda ılık su ile alınır. Mide ağrısında sirke ile alınır ve böbrek ağrılarında da sirke ile alınır. Su şarapla karıştırılarak ve ağrıları diğer bütün durumlarda ılık su ile alınır. Eğer ateş yoksa tıla (bir çeşit şarap) ile karıştırılmış su ile karıştırılır. Kanamalarda ve eklem ağrılarında su ile karıştırılmış sirke ile 1.5 gram alınır. O kabızlıkta alınır ve soğuk su ve tıla ile gaz problemi yaratır. Yatakta alındığında o baş ağrısında yararlı olur. Kötü düşünceler ve manyaya da iyi gelir. Kuru öksürükte su ve şarapla karışmış olarak yatakta alınır. Yılan ısırmasında kudret helvası ile birlikte alınması önerilir. Vücudun çarpmış kısımları onunla boyanır. Kötü zehirlenmede eğer eşekturpu sıvısı ile ağızdan alınırsa yararlı olur ve deli köpek ısır-

masında Himalaya'larda yetişen şedir ağacının öz suyu ile alınır. Bu macunun kaşifi, Hermes onu denediğini iddia etmiştir.

Aşağıdaki ilaçlar reçeteyi hazırlamakta kullanılır:

Beyaz biber 100 gram, adam otu tohumu 100 gram, afyon 200 gram, safran 200 gram, amonyak zımkı 120 gram, Çin tarçını yaprakları 120 gram, yapışkan otu 120 gram, güzelavrat otu kökü 120 gram, adi sedef otu 120 gram, Hint sümbülü 120 gram, kereviz tohumları 120 gram, balsam filizleri 60 gram, süzme baldan istenildiği kadar.

Bu droglar dövülür ve daha önce açıklandığı gibi hastaya verilir.

El-Kâsekbineç

Bu macun çok yararlıdır. Bu macun çocuk ve bebeklerde sara, yüz paralizinde, tetanusta ve kolik yaralarında yararlıdır. Bu macunun uterus hastalıklarında ve histeride yararlı olduğu ispatlanmıştır. O normal şartlarda menstrual kanla karıştırılır ve uterus gazlarına iyi gelir.

İçeriğindeki droglar:

Çin tarçını 14 gram, orkide 14 gram, güzelavrat otu kökü 14 gram, balsam tohumları 14 gram, misk 14 gram, amber 14 gram, küçük helile 70 gram, afyon 42 gram, kustus kökleri 42 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 42 gram, sarı helile 42 gram, karanfil 84 gram, Çin tarçını 7 gram, meyan kökü tohumları 7 gram, tatlı hoş kokulu zambak 28 gram, ballı sirke 21 gram, acı portakal 27 gram, sarı yonca 21 gram, dastarhan yağı 21 gram, Hint narı 35 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi, Myristica fragrans) 35 gram, Hint selvisi 35 gram, safran 35 gram, mugas-ı hindi (Litsea sebifera) 52.5 gram, sıvı boraks 52.5 gram, yabanî mersin ağacı 10.5 gram, selvi ağacı meyveleri 10.5 gram, ardıç meyvesi 10.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür, toz haline getirilir ve sonra süzme balla karıştırılıp kullanılır.

Bu İlacın İçinde Kullanılan el-Kasrata'nın Hazırlanması

Kitre zımkı 14 gram, sakal otu 14 gram, günlük 14 gram, misk 1.75 gram, öd ağacı 1.75 gram, kaya yosunu 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, safran 3.5 gram, sıvı boraks.

Bütün bu droglar eski reyhan şarabı ile karıştırılır ve mayalanması için bir süre bırakılır ve sonra kullanılır.

Macunü'l-Misk

Bu macun kalp çarpıntılarına, bütün melankolik hastalıklara ve konuşamama için yararlıdır. Özellikle solunum yolu hastalıklarında yararlıdır.

İçindekiler:

Uzun kafur kokulu zencefil 3.5 gram, acı portakal 3.5 gram, deliksiz inci 3.5 gram, sarı amber 3.5 gram, mercan 3.5 gram, ham ipek zarfı 5.25 gram, beyaz kuduz otu 5.25 gram, kırmızı kuduz otu 5.25 gram, Çin tarçını yaprakları 5.25 gram, Hint sümbülü 5.25 gram, küçük helile 5.25 gram, karanfil 5.25 gram, kunduz hayası 5.25 gram, kuru zencefil 1 gram, sivri biber 1 gram, misk 125 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve süzülmemiş balla karıştırılır. 300 miligram dozunda reyhan şarabı ile ağızdan verilir.

Misk Macununun Bir Başka Çeşidi

O karaciğer ağrısına, mide ağrısına ve karaciğer zaafına ve mide zaafına iyi gelir. O gözlere, mideye iyi gelir; bağırsak gazlarında yararlıdır.

İçindekiler:

Misk 70 gram, Hint sümbülü 7 gram, Çin tarçını filizleri 7 gram, Çin tarçını yaprakları 7 gram, zambak 7 gram, Himalaya ılgını 7 gram, Roma eşekturbu 7 gram, safran 14 gram, çörek otu 14 gram, kereviz tohumları 14 gram, mastika 14 gram, tarçın 10.5 gram, yuvalak ılgın 10.5 gram, öd ağacı 5.25, karanfil 5.25 gram, sarı yonca 5.25.

Bütün bu droglar toz haline getirilir, elenir ve süzölmüş balla karıştırılır. Bu ilaç bir kapta korunur ve sonra 1.5 gramlık dozlar halinde sıcak su ile kullanılır.

Pelinotu ile Hazırlanan Devâü'l-Misk

Bu terkip kara safraya yararlıdır.

İçindeki droglar:

Mastika zambak 5.25 gram, safran 5.25 gram, pelinotu tomurcukları 3.5 gram, kiltive oğul otu 3.5 gram, küsküt 3.5 gram, öd ağacı 5.25 gram, suk (helile sirkisi) 5.25 gram, misk 1.75 gram, uzun kafur kokulu zencefil 14 gram, acı portakal içi 10.5 gram, sarı amber 10.5 gram, ipek zarfı 10.5, küçük sarısabır 84 gram, istenildiği kadar bal.

Tam dozu ılık su ile 7 gramdır.

Tatlı Devâü'l-Misk

Kalp çarpıntısı, melankolik hastalıklar, nefes darlığı, sara, felç, yüz felci ve dört günde gelen humma için yararlı olur.

İçindeki droglar:

Uzun kafur kokulu zencefil 3.5 gram, turunç 3.5 gram, inci 5.25 gram, sarı amber 5.25 gram, mercan 5.25 gram, yanmış çiğ ipek 5.25 gram, beyaz kuduz otu 1.75 gram, kırmızı kuduz otu 1.75 gram, Çin tarçını yaprakları 1.75 gram, Hint sümbülü 1.75 gram, karanfil 1.75 gram, kunduz hayası 1.75 gram, kaya yosunu 1.75 gram, kuru zencefil 2 gram, sivri biber 2 gram, misk 700 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür ve pişirmeden ve kendi ağırlığının üç misli süzme balla karıştırılır.

Devâü'l-Misk'in Bir Başka Reçetesi

Uzun zencefil kokulu bir nevi kök 10.5 gram, acı portakal 10.5 gram, küçük ölçülü inci 10.5 gram, büyük ölçülü inci 10.5 gram, mercan 10.5 gram, ham ipek kozası 7 gram, beyaz kuduz otu 14 gram, kırmızı kuduz otu 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, Çin tarçını yaprakları 14 gram, küçük helile 14 gram, karanfil 14 gram, kaya yosunu 3.5 gram, sivri biber 3.5 gram, kuru zencefil 3.5 gram, kunduz hayası 1 gram, iyi kalitede misk 4.5 gram.

İpek kozası toza benzer çok küçük parçalara ayrılır; sonra onlar inci, mercan, sarı amber havanda hafif vuruşlarla ince bir toz haline getirilir. Diğer geri kalan ilaçlar toz haline getirilerek balla karıştırılır. İlaç ağızdan 2.25 gramlık dozlar halinde ağızdan alınır.

Diğer Bir Reçete

Pelinotu 28 gram, küçük sarısabır 28 gram, Hint sümbülü 7 gram, misk 7 gram, Çin tarçını yaprakları 7 gram, Himalaya ılgını 21 gram, çörek otu 14 gram, safran 14 gram, kereviz tohumları 14 gram, kunduz hayası 5.25 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve toz haline getirilip daha sonra 4.5 gramlık dozlar halinde hastaya verilir.

Şencerinetü'l-Kebir

Bu ilaç 'soğuk' hastalıklara, yoğun gazlara, diş ağrılarına, diş çürümesine, mide üşütmesine, sindirim yavaşlığına, kolikte, soğuk algnılıkla-

rında, flegmada (iltihaplarda?), burun hastalıkları ve burun ağrısında yararlıdır.

İçindeki droglar:

Kunduz hayası 3.5 gram, afyon 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, kedi otu 3.5 gram, erkek kızcılık 3.5 gram, doku 3.5 gram, biber 21 gram, sivri biber 121 gram, kasnı otu zamkı 21 gram, kunduz hayası otu kökleri 21 gram, safran 1.75 gram.

Bu droglar ballı sirke içinde çözülür, eritilir ve kasnı otu zamkı da bal içinde eritilir. Kuru droglar toz haline getirilir ve terkip 6 ay sonra kullanılır.

Diğer Bir Reçete

Kunduz hayası 7 gram, karabiber 7 gram, safran 7 gram, erkek kızcılık 7 gram, kedi otu 7 gram, Hint kedi otu 7 gram, afyon 7 gram, beyaz biber 7 gram, kasnı otu zamkı 7 gram, kunduz hayası otu 7 gram, Çin tarçını 7 gram.

Şencerînetü's-Sagîr (Küçük Şencerîne)

Kunduz hayası 35 gram, afyon 35 gram, biber 210 gram, sivri biber 210 gram, kasnı otu zamkı 35 gram, sarı yonca 210 gram, kunduz hayası otu 210 gram, Çin tarçını 35 gram, erkek kızcılık 35 gram, kedi otu 35 gram, doku 35 gram, Hint kedi otu 35 gram, kuru zencefil 30 gram, sıvı boraks 90 gram.

Bir Başka Reçete

Kunduz hayası 3.5 gram, karabiber 3.5 gram, safran 3.5 gram, erkek kızcılık 3.5 gram, kedi otu 3.5 gram, doku 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, afyon 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, beyaz biber 3.5 gram, kunduz hayası bitkisi kökleri 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; balla karıştırılır ve 6 ay bekletilir. Bu doz 2.25 miligram ılık su ile aç karna alınır. Bir başka reçete-ye göre 500'den 9 grama kadar hastaya verilebilir. Bir başka reçete ise dozda karabiber ağırlıklı olarak uygulanır. Orada 250 gramı toz haline getirilir ve zehirlenme vakalarında ve uterus gazlarında haricen sürülerek uygulanır. Bu reçete erkek çocuk doğuramayan kadınlara ve menstrual kanamaları düzensiz ve gecikmeli olanlara uygulanır. Bunun için 1.5 gramlık zambak yağında terkip eritilir ve uterus içine

düşüğü önlemek için halka şeklinde uygulanır. Yasemin yağında bu terkip eritilir ve hastaya ilaç solutularak, tütsü şeklinde verilir. Bu uygulama göğüs ağrısı, böbrek ağrıları, soğuk dolayısıyla görülen idrar tutulmaları için iyi gelir. 300 gramlık saf *tıla* ile karıştırılarak uygulanır. Hazımsızlık için 4.5 gramlık saf tıla ile alınır.

Amrusia

Karaciğer zaafı ve sertleşmesi ve dalak zaafı ve sertleşmesi için yararlıdır; idrarı atar ve böbrek taşlarını çözüp eritir. Vücutta su toplanmasına karşı çok iyidir.

İçindekiler:

Doku 3.5 gram, Kirman kimyonu 3.5 gram, balsam sürgünleri 3.5 gram, Çin tarçını yaprakları 3.5 gram, su teresi 3.5 gram, kereviz tohumu 3.5 gram, sivri biber 1.75 gram, kunduz hayası bitkisi kökleri 1.75 gram, beyaz biber 1.75 gram, sarı yonca 10.5 gram, defne tohumları 10 tane, tatlı güzel kokulu zambak 7 gram, safran 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; ezilir; süzme balla karıştırılır. 3.5 gramlık dozu sıcak su ile alınır.

Ankardiya

Bu macun *el-Belazeri* diye adlandırılır ve vücudun zaaf durumunda yararlıdır.

İçindekiler:

Kara helile 126 gram, belilec 126 gram, kara kimyon 84 gram, domuş bambu 21 gram, küçük helile 24.5 gram, küçük Hint cevizi 21 gram, Malaka fasulyesi 21 gram, biber 42 gram, sivri biber 42 gram, kuru zencefil 42 gram, dağ nanesi 42 gram, anason 42 gram.

Bütün bunların hepsi toz haline getirilir; dövülür ve karıştırılır. Bu ilaçlar karıştırıldıktan sonra arpa suyu içine gömülür ve 6 ay bir tarafa bırakılıp, sonra kullanılır.

Macunü'l-Belazir

Bu macun mide ağrıları, kronik öksürük, mide ağrısı, baş dönmesi, manya, delilik, göğüs ağrısı, karaciğer ve dalak ağrısı, baş ağrısı, soğuk mizaç, uterus ağrısı, gut, lepra ve melankolik hastalıklara iyi gelir.

İçeriği:

Hint sümbülü 30 gram, erkek kızcılık 30 gram, safran 30 gram, Çin tarçını 30 gram, tarçın yaprağı 30 gram, küsküt 30 gram, bataklık

sazı 30 gram, balsam tohumları 30 gram, Himalaya ılgını 30 gram, karanfil 30 gram, İran leylağı tohumları 30 gram, kuru zencefil 30 gram, küçük sarısabır 30 gram, Hint zambağı 30 gram, balsam yağı 30 gram, mastika 12 gram, fındık yağı 12 gram, ağaç mantarı 12 gram, mavi zambak 60 gram, çörek otu kökleri dalları 1.350 kg, sirke 10.5 litre.

Çörek otu köklerinin kolları 3 gün sirke içinde ıslatılır ve tencere içinde hafif ateşte kaynatılır ve sonra sirke süzülür. Bundan sonra kök dalları sıkılır. Süzülen sirke 675 gün balla karıştırılır ve yavaşça kömür üzerinde ısıtılır, öyle ki hafifçe yoğunlaştırılır. Geri kalan terkip sonra ilave edilir. 3.5 gram dozunda uygun bir şurupla alınır.

Macun-ı Belazir'in Bir Başka Çeşiti

Bu terkip yüz felcine olduğu kadar inme için de yararlıdır. O temizleyicidir ve beyni keskinleştirir.

İçeriği:

Hint sümbülü 7 gram, Çin tarçını 7 gram, Çin tarçını yaprakları 7 gram, sarı yonca 7 gram, safran 7 gram, Ermeni pelinotu 7 gram, küsküt 7 gram, ay çiçeği tomurcukları 7 gram, Himalaya ılgını 7 gram, balsam tohumları 7 gram, karanfil 7 gram, kabuğu soyulmuş İran leylağı tohumları 7 gram, kuru zencefil 30 gram, böğürtlen 10.5 gram, mastika 10.5 gram, Malaka fasulyesi yağı 10.5 gram, fufil (jasminum fruticans, Hintlilerin çiğnediği bir fındık cinsi) 10.5 gram, ağaç mantarı 7 gram (fakat bir başka reçetede 28 gram), sarısabır 30 gram, bir çeşit hurma kökleri 60 gram, çörek otu köklerinin dalları 1.350 kg, keskin sirke 4.50 kg.

Çörek otu kökleri dalları 3 gün keskin sirke içinde bekletilip, sonra bir kapta orta ateşte 3 zaman birimi (saat ?) kaynatılır. Bu süreçten sonra bu pişmiş olan terkip süzülür ve kökler atılır ve tekrar üzerine 4.5 kg bal dökülerek bir kapta pişirilir. Sonra terkip yoğunlaşana kadar tekrar pişirilir. Sonra kuruyana kadar bırakılarak ufalanır ve toz haline getirilip, diğer drogların üzerine dökülür. Bütün droglar iyice karıştırılır. 6 ay sonra bu terkip kullanılabilir hale gelir. Dozu 3.5 gram olup hastaya ılık su ile verilir.

Aristun-ı Kebir

Bu iyi bir ilaçtır. Vücut soğukluğuna, kulunç, karın ağrısı, düzensiz ve 4 günde bir gelen nöbetlere ve uterus ağrısına çok iyi gelir.

İçeriği:

Sütleğen otu zamkı 17.5 gram, safran 17.5 gram, tarçın dalları 17.5 gram, papatya 17.5 gram, afyon 17.5 gram, yabanî Arap ağaç zamkı 17.5 gram, kunduz hayası otu kökleri 17.5 gram, sümbül 17.5 gram, Arap zamkı 17.5 gram, sarı yonca 17.5 gram, mavi yonca 17.5 gram, kendir 17.5 gram, hardal tohumları 17.5 gram, roka tohumları 17.5 gram, ısırgan otu tohumları 17.5 gram, Hint akgünlüğü 17.5 gram, günlük 17.5 gram, ökse otu 17.7 gram, sumak 17.5 gram, kükürt 17.5 gram, sıvı günlük (sıgla) 17.5 gram, beyaz biber 17.5 gram, yapışkan otu 14 gram, Yunan sıklameni tohumu 14 gram, kuru gül 14 gram, kereviz tohumları 14 gram, limon tohumları 14 gram, çörek otu 14 gram, yabanî hindiba 14 gram, tatlı fesleğen tohumları 3.5 gram, yalancı safran tohumları 7 gram, kuru rezene 7 gram, boy otu tohumları 35 gram.

Bazı hekimler bu reçeteye biber koymazlar. Kuru droglar ufalanır ve nemli olanlar 3 gün reyhan sirkesi ile ıslatılır. Bu işlem onların hepsi eriyip bal kıvamına gelene kadar karıştırmaya devam edilir. Bu terkinin üzerine 30 gram kadar iyi kalite balsam yağı dökülür.

Bu malzemeler taştan bir kapta ateş üzerine yerleştirilir ve bir iki taşım kaynatılır. Kaynatıldıktan sonra ateşten indirilir ve hazırlanan bu terkip 6 ay olgunlaşması için bekletilir. Onun tam dozu 4.5 gramdır. O eski macunlardan daha iyi gelir.

Aristunu's-Sagîr

Bu ilaç *Aristunu'l-kebir*'in iyi geldiği her yerde etkindir.

İçeriği:

Afyon 14 gram, yabanî Arap zamkı 30 gram, biber 30 gram, yapışkan otu 10.5 gram, kakule 17.5 gram, tarçın 14 gram, safran 10.5 gram, kükürt 30 gram, sütleğen zamkı 10.5 gram, Hint sümbülü 30 gram.

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir; dövülüp balla karıştırılır.

Dahmarsa

Karaciğer ve dalak tıkanıklıklarına, uterusu soğutması, nemli öksürük, 4 günde bir gelen humma (nöbet), astım, sarılık ve organların gevşekliğine iyi gelir.

İçindekiler:

Suriye sedef otu tohumları 1.350 gram, günlük 35 gram, uzun ılgın 70 gram, Çin ılgını 70 gram, uzun kafur kokulu zencefil 14 gram, turunç 14 gram, mastika 35 gram, balsam tohumları 35 gram, safran 35 gram, tatlı melilot (kokulu sarı yonca) 35 gram, Hint sümbülü 35 gram, afyon 40 gram, kuru zencefil 40 gram, kustus 40 gram, Çin tarçını 40 gram, [bazı reçetelerde] bu 2 drogun ağırlığı toplam 42 gram olarak zikredilir. Hint selvisi 200 gram, sarısabır 21 gram, karanfil 21 gram, beyaz banotu 120 gram, kuru kırmızı güller 120 gram, kara kimyon 120 gram, biber 35 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür ve süzme balla karıştırılır ve birlikte kullanılır.

Bazemherec

Kullanımı *dahmarsa'*ninkine benzer. İçeriği şöyledir:

Uzun kafur kokulu zencefil 21 gram, acı portakal 21 gram, afyon 21 gram, kunduz hayası 21 gram, yapışkan otu 21 gram, biber 21 gram, uzun biber 21 gram, Çin tarçını 21 gram, çörek otu 21 gram, banotu tohumları 21 gram, safran 21 gram, kustus 21 gram, cavşır otu reçinesi 21 gram, çemen otu 21 gram, inci 7 gram, kasnı otundan elde edilen bir nevi zamk 42 gram, sarı yonca 42 gram.

Macunü'l-Giyası

Kronik baş ağrısında yararlı olur. Bal ve ılık su ile karıştırılmış şarapla ağızdan alınır. Aynı zamanda epilepsi, delilik ve sert şişlerde yararlı olur. Göze doğru ilerleyen fazlalık maddeleri engeller.

İçindekiler:

Sarı yonca 14 gram, Çin tarçını dalları 14 gram, sivri biber 14 gram, kakule 14 gram, Hint sümbülü 42 gram, su teresi 42 gram, safran 7.5 gram, afyon 52.5 gram, dağ kerevizi tohumları 122 gram, anason 70 gram, bahçe kerevizi tohumları 70 gram, biber 133 gram, sıvı günlük 3.5 gram, kustus 3.5 gram, kızıl boya (boya kökü, Rubai tinctorum) 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve kuru olanlar dövülür. Nemli olanlar tıla-i reyhani içinde ıslatılır ve sonra balla karıştırılır; ılık su ile aç karına 3.5 gramlık dozlarla verilir.

Macun-ı Asfar-ı Selim

Macun kara safra, gazlara, kalp çarpıntısı, çocuktaki karın ağrısına ve uterus ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Beyaz biber 21 gram, kuru zencefil 21 gram, Hint kaya tuzu 21 gram, afyon 17.5 gram, sütleğen zambkı 17.5 gram, kunduz hayası 17.5 gram, karanfil 17.5 gram, safran 17.5 gram, mastika 17.5 gram, yapışkan otu 17.5 gram, kustus kökleri 21 gram, beyaz şeytan şalgamı 7 gram, selvi 7 gram, uzun kafur kokulu zencefil 7 gram, acı portakal 7 gram, uzun ılgın 7 gram, balsam yağı 14 gram, kafuru suyu 14 gram.

Bütün bu kuru droglar toz haline getirilir ve zambklar şarapta ıslatılır. O halde bunlar süzme balla karıştırılır. Onun dozu kişinin mizacına göre belirlenir.

Macun-ı Esved-i Selim

Manyaklık paraliz, tutkulu aşk, kara safra ve bütün soğuk hastalıklara yararlıdır.

İçindekiler:

Suriye sedef otu 429 gram, kara kimyon 245 gram, kasnı zambkı 245 gram, hıyar 245 gram, tatlı hoş kokulu zambak 140 gram, balı sirke 140 gram, amonyak zambkı 140 gram, uzun ılgın 140 gram, mavi kantaron 140 gram, harbak 140 gram, hindiba 140 gram, kunduz hayası 140 gram, ebuçehil karpuzu 140 gram, kükürt 140 gram, roka tohumları 140 gram, beşparmak otu 140 gram, dağ sedef otu 140 gram, afyon 70 gram, sütleğen zambkı 70 gram, banotu 70 gram, beyaz biber 70 gram, kendis (Soponaria sps. zehirli bir ot) 70 gram, kırmızı Hint kaya tuzu 70 gram, kara nefti tuz 70 gram, güzelavrat otu kökü 70 gram, banotu kökü 70 gram, yapışkan otu 70 gram, sarı yonca 70 gram, küçük sarısabır 70 gram, sarı yonca 70 gram, küçük sarısabır ağacı 70 gram, günlük 70 gram, kuduz otu 70 gram, Hint sümbülü 20 gram, mastika 28 gram, uzun kafur kokulu zencefil 28 gram, turunc 28 gram, safran 10.5 gram.

Bütün bu kuru droglar toz haline getirilir ve nemli olan Suriye sedir ağacının istenen miktarda reçinesi içinde ıslatılır. Sonra bütün bu droglar toz haline getirilir ve birbiriyle karıştırılır ve iki ay kül içine gömülür. Sürecin tamamlanmasından sonra kullanılabilir. Güçlü ki-

şiler için 13.5 gramlık bir doz önerilir. Dozu vasat bir kişi için 9 gram ve bir hafta için 4.5 gram ve marazi olan durumda kara biberden bir fiske ilave edilmesi önerilir.

Ebu Muslimü'l-Gıyasî'nin Macunu

Bu macun anestezik ve analjeziktir; hastalıklara ve kötü düşüncelere karşı dirençli olmayı sağlar. Bütün ağrılara karşı yararlıdır ve teskin edicidir.

İçeriği:

Afyon 45 gram, beyaz banotu 45 gram, sütleğen zımkı 22.5 gram, saf-ran 22.5 gram, Hint sümbülü 22.5 gram, helile 22.5 gram, yapışkan otu 22.5 gram, çiğdem 22.5 gram, kakule 22.5 gram, sivri biber 22.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir, dövülür ve süzme balla karıştırılır. Gelişkin hastalarda 2.25 gram ve çocuklarda 500 gramlık doz önerilir.

El-Sum Macunu

Bu kepeklenme, karın soğukluğu, olgunlaşmamış humor ve flegma için yararlıdır. Canlılığı artırır; görüntüyü geliştirir ve genç görünmeyi sağlar. Bütün hastalıklarda etkilidir. Kışın alındığında vücudu ısıtır; anüsü kurutur ve mizacı dengeler.

Hazırlanması:

3.249 kg Suriye nohudu taze su içinde 15 gün ıslatılır ve sonra yumuşayınca ve su kararınca kadar orta ateşte pişirilir. Nohut (bir nevi Hint nohudu) ufalanır. Burada su tamamen buharlaştırılır, sonra sarımsak alınır ve daha sonra inek sütü onun üzerine 4 parmak (2 ½ inç) üstünü örtecek kadar doldurulur; sonra bir lambanın ışığı gibi olan ateşte pişirilir, terkip beyin kıvamına gelince üstüne inek sütü dökülür. Bu süreçten sonra kalan madde çörek gibi bir hale gelene kadar bakır bir tencere içinde pişirilir ve sonra saf ve beyaz bal onun üzerine dökülür, onun seviyesi 4 parmak (6 cm) olana kadar konur. Daha sonra o karışım çökene kadar pişirilir. Daha sonra 54 gram kırmızı ve beyaz kırmızı ebegümeci 450 gram sarımsakla birlikte 13.5 gram biber, 45 gram nane ve Kirman kimyonu ve diğer bir reçetede verdiğim gibi 45 gram havlican 45 gram tarçın ve 22.5 gram sivri biber ilave edilir. Bütün bu ilaçlar sarımsak preparatı ile karıştırılır ve yeşil bir kavanozda korunur. Onun bir cezve dozu her vakada alınır.

El-Esanasiyatü'l-Kübra

Kurt karaciğeri içeren bu macun karaciğer ağrısı, dalak ağrısı, mide ağrısı, gazlar, dizanteri ve kronik öksürük için yararlıdır. O aynı zamanda kan kusan hastalara da iyi gelir. Bu macun macun-ı filân'a benzer veya ağrıları dindirmede, görme zaafı, hissizlik, diyare, kanama, böbrek ağrısı, böbrek anfiyemi, astım ve öksürük için iyi gelir. O göğsü temizler; eğer haricen uygulanırsa yararlı olur. Onun dozu $\frac{1}{4}$ 'den $\frac{1}{2}$ miskale² kadardır.

İçindekiler: Terkibindeki bütün droglar aynı miktardadır.

Safran, sarı yonca, afyon, kunduz hayası, banotu tohumları, kustus tohumları, Kirman kimyonu, afyon tohumu, Hint sümbülü, kasık otu, kurt karaciğeri, yanmış dişi keçi boynuzu.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve süzme balla karıştırılır. Bu preparat 6 ay sonra kullanılmalıdır.

Esanasiyatü's-Sugra

Onun yararı öncekiyle tamamen aynıdır.

İçindekiler:

Sıvı günlük 14 gram, safran 14 gram, kustus kökleri 14 gram, Hint sümbülü 64 gram, afyon 14 gram, Çin tarçını dalları 14 gram, kasık otu 28 gram, meyan kökü 42 gram, istenildiği kadar bal.

Bu ilacın dozu 3.5 gram olup herhangi bir şurupla alınır. Bir başka reçetede sarı yonca ve balsam sürgünleri ilave edilerek elde edilen iki ilahtan 14 gram lık bir terkip elde edilir.

Devâü'l-Kurkum

Karaciğer yetersizliği için, dalak, mide zaafı ve sertliğine yararlıdır. Vücutta su birikmesinde etkilidir ve onun oluşumunu etkiler. Yüzün görünüşünü olumlu etkiler; güzelleştirir.

İçindekiler:

Hint sümbülü, sarı yonca, Çin tarçını, kustus kökleri, bataklık sazı kabukları, tarçın ve safran.

Bütün droglar toz haline getirilir ve dövülür ve sarı yonca 1 gün ve 1 gece musallas şarabında bekletilir ve bütün terkip süzme balla karıştırılır ve sonra kullanılır. Bir başka reçetede Hint sümbülü, sümbül olarak verilmiştir.

² 1 miskal = 4.5 gram.

Devâü'l-Kurkumü'l-Kebîr Preparatı (Galen Formülü)

Ağrıya ve soğukluğa olduğu kadar karaciğer ve dalak sertleşmesine karşı da yararlıdır. O beslenme kanalında olan engelleri kaldırır ve oradaki gazları atar. O diüretiktir ve vücutta su toplanmasına ve bütün böbrek, mesane ve uterus ağrılarına ve uterustaki sertleşme ve yoğunlaşmanın sebep olduğu uterus ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Safran 42 gram, erkek kızcık 14 gram, kedi otu 14 gram, Hint sümbülü 21 gram, anason 21 gram, doku (doucus) 21 gram, Hint kedi otu 21 gram, Himalaya ılgını 21 gram, kaya maydanozu 21 gram, kustus kökleri 35 gram, Çin tarçını 3.5 gram, bataklık sazı 7 gram, zambak öz suyu 10.5 gram, kasık otu 10.5 gram, Hint selvisi 10.5 gram, dalak pıslığı 10.5 gram, balsam yağı 15 gram, sarı yonca 14 gram.

Bir başka tarif: İran zambağı tohumları 3.5 gramlık balsam tohumu ile 10.5 gramlık Roma keberesi onun yerine kullanılır. Bütün bu droglar un haline getirilir, dövülür ve sonra balsam yağı ile karıştırılır; onların hepsi balla karıştırılır. Bu ilacın dozu ballı şarapla 3.5 gramdır.

Devâü'l-Laki'l-Ekber

O devâü'l-kurkum (yabanî safran) gibi yararlıdır. Taşları kırar.

İçindekiler:

Lak (reçine) 28 gram, kabuğu soyulmuş acı badem 17.5 gram, Çin tarçını 17.5 gram, sedef otu 17.5 gram, karanfil 17.5 gram, yer palamutu 14 gram, erkek kızcık 14 gram, kedi otu 14 gram, sarı yonca 14 gram, zufa otu 14 gram, Hint sümbülü 42 gram, doku (doucus) 28 gram, kereviz tohumu 28 gram, kaya maydanozu 28 gram, Kirman kimyonu 28 gram, kuru zencefil 28 gram, eşekturba 24.5 gram, yuvarlak ılgın 24.5 gram, safran 10.5 gram, Hint kedi otu 24.5 gram, bataklık sazı 52.5 gram, balsam tohumları 24.5 gram, Çin tarçını 24.5 gram, mastika 24.5 gram, kitre zamkı 24.5 gram, Hint balsamı 24.5 gram, soyulmuş zambak 15.25 gram, Himalaya ılgını 52.5 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) 10.5 gram, su teresi 10.5 gram, biber 10.5 gram, kustus kökleri 10.5 gram, yabanî kekik 10.5 gram, balsam yağı 20.5 gram.

Bütün kuru ilaçlar toz haline getirilir ve dövülür ve sonra reyhani şarapla ıslatılıp dövülür ve istenen miktarda balla karıştırılır. Dozu 3.5 gramdır; uygun şurupla alınır.

Devâü'l-Laki'l-Asgar

Karaciğer ve midenin zayıflık ve soğukluk ve dalağın sertleşmesine karşı yararlı olur; tıkanıklığını giderir.

İçindekiler:

Lak 7 gram, kustus kökü 7 gram, defne ağacı tohumları 7 gram, acı bakla 7 gram, çemen 7 gram, biber 7 gram, Himalaya ılgını 10.5 gram, istenildiği kadar bal.

Bu ilaçta doz 3.5 gram olup, pelinotu suyu ile verilir. Diğer bir reçetede harfû'l-babilî (su teresi) filizleri selvi ağacı tohumları yerine kullanılır.

Kufa Preparatı

Bu ilaç karaciğer sertleşmesi, öksürük, yalancı kaburgaların ve göğüs zarının iltihabı için yararlıdır.

İçindekiler:

Sarı yonca 14 gram, termiye ağacı zamkı 14 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, safran 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, tarçın filizleri 3.5 gram, su teresi filizleri 8.75 gram, kitre zamkı 8.75 gram, Hint akgünlüğü 8.75 gram.

Bir başka reçetede Hint akgünlük, mersin ağacı ile yer değiştirmiştir. Kabuğu soyulmuş ve çekirdeksiz kuru üzüm 4. 425 gram ve istenen miktarlarda balla bu ilaçla alınır. Bu doz 3.5 gram olup zufa otu ile pişirilir. Nernli ilaçlar reyhan şarabı ile kuru üzüm karıştırılır. Kuru olanlar toz haline getirilir ve dövülür ve termiye zamkı ile bal içinde çözülür. Sonra bütün bu droglar karıştırılır ve çarpılır.

Eflunya el-Rumiyyü't-Tarsusi

Bu terkip birçok hastalık için yararlıdır; özellikle kolik ağrılarının çeşitli tiplerinde yararlıdır. O ağrı kesici bir ilaçtır. Galen, Meyamir adlı kitabında devâ-i filan (Philon ?) hakkında bir hikaye anlatır; orada Tarsus'lu Filan (Philon) adlı hekime bu reçeteyi vermiştir. Tarsuslu Filan (Philon ?) ölmek üzere olan bir hastaya bu ilacı önermiştir. Bu terkip çeşitli hastalıkların sebep olduğu ağrılarda uygun ve çok etkili olduğunu göstermiştir. Kolon diye adlandırılan bağırsak ağrısında, yani kolik ağrısında, eğer ondan 1 tek doz hastaya verersen o ağrıyı giderir. O idrar güçlüğü ve ağırlı taşa muztarip olan hastalarda yararlıdır. O aynı zamanda dalak şikayetleri, soluk alıp verme, akciğer şişleri, bağırsak kasılması ve vücudun yan kısımlarındaki korkunç ağrılarda yararlıdır. Ben kan tükürmeden

ve kanamadan mağdur olan bir hastaya bu ilacı almasını önerip, hastayı ölümden kurtarabilirim ve hastalığın oluşmasını engelleyebilirim. Ben bu ilacı kullanarak, birçok bağırsak ve fiziki kas ağrıları, öksürük, difteri, boğmaca ve baştan inen maddelerin atılmasını sağlarım.

İçindekiler:

Beyaz biber 90 gram, boy otu tohumları 90 gram, afyon 45 gram, safran 22.5 gram, sütleğen zıncı 4.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, yapışkan otu 4.5 gram ve istenildiği kadar bal.

Bu ilacın dozu 300 miligram olup ılık su ile verilir.

El-Filunıü'l-Farisi

Fazla menstrual ve basur memesi kanaması ve bağırsak gevşekliğine yararlıdır. O kadınlardaki hamilelik sırasındaki menstrual kanaması ve uterustaki hapsolmuş gazlara yararlıdır. O fütüsü korur ve uterusu güçlendirir.

İçindekiler:

Beyaz biber 70 gram, boy otu tohumları 70 gram, afyon 35 gram, mühür çamuru 35 gram, safran 17.5 gram, sütleğen zıncı 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, yapışkan otu 7 gram, kunduz hayası 3.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 1.75 gram, turunc 1.75 gram, delinmemiş inci 1.75 gram, misk 1.75 gram, kafuru 7.5 gram, istenildiği kadar ve süzme bal.

Bir tek doz uygun bir şurupla 3.5 gramdır.

Kakenç Macunu

Böbrek ve mesane yaralarına iyi gelir, kanamadan zarar gören hastalarda denenmiştir.

İçindekiler:

Boy otu tohumları 24.5 gram, kereviz tohumları 24.5 gram, rezene 24.5 gram, hıyar tohumları 10.5 gram. Bir başka hıyar tohumu formulası 7 gram, büyük baldıran tohumları 10.5 gram, limon tohumları 10.5 gram, afyon 10.5 gram, kavrulmuş dişbudak meyvesi 10.5 gram, safran 10.5 gram, kavrulmuş fındık 10.5 gram, soyulmuş badem 10.5 gram, büyük dağ kakenci tohumları 25 parça, kitre zıncı 14 gram.

Bu drogların hepsi toz haline getirilir, dövülerek meybuhtec (kaynatılmış şarap) ile karıştırılır. Bu ilacın dozu kandikan, yani bir nevi eski şarap veya 6 aylık ballı sirke ile alınır.

Devâü'l-Hatâtif

Devâü'l-hatâtif boğaz ağrısına, difteriye ve karnın üst ve merkez kısmındaki şikayetlerde yararlıdır.

İçindekiler:

Anason 30 gram, kereviz tohumları 30 gram, çörek otu 30 gram, su teresi sürgünleri 30 gram, mavi zambak kökü 30 gram, Çin tarçını 30 gram, kakule 30 gram, uzun ılgın 30 gram, Yemen bademi 30 gram, Suriye sedef otu tohumları 30 gram, sarı yonca 30 gram, meyan kökü 30 gram, tarçın 30 gram, safran 30 gram, macun-ı karkumagrama 60 gram, gül tohumları 60 gram, kuru gül yaprakları 60 gram, kustus 90 gram, yanmış güvercin külü 90 gram, Hint sümbülü 15 gram, buğday nişastası 15 gram, çiğ ve orta ölçekte mazi 8 parça.

Bütün bu içerik toz haline getirilir, dövülür ve süzme balla karıştırılarak ve sonra ilaç kullanılır. Bir mazının dozunda sirkeli balsam eritilir ve arpa suyu gül, mercimek veya meyan kökü ile pişirilir veya sonra ilaç kullanılır. O 3 tıla veya 4 gün ağızdan alınır.

Devâü'l-Hatâtif'teki Karkumagma İçindeki Droglar

Devâü'l-hatâtif'deki karkumagmanın içindeki droglar:

Safran 7 gram, tarçın 7 gram, kuru gül yaprakları 3.5 gram, kakule 3.5 gram, kustus kökleri 3.5 gram, sarı yonca 14 gram, meyan kökleri 7 gram, Çin tarçını yaprakları 8.75.

Bu droglar dövülüp şapla karıştırılır ve hap haline getirilerek güneşte kurutulur.

Devâü'l-Kibrit

Muhtemelen antidotla eş değerdir. Böylece, soğukta, aralıklı nöbetlerde, 4 günde bir gelen nöbetlerde, flegmatik ateşlerde, öksürükte ve özellikle kronik öksürüklü ateşe, kan tükürmeye ve nefes darlığına yararlıdır. Tetanus, su toplama, dalak hastalıklarına yararlıdır. Bu terkip idrar söktürür; taşın atılmasını sağlar; sonra yılan ve akrep sokmasına karşı yararlıdır. Zarar veren ilaçların zehrine karşı koruyucudur.

İçindekiler:

Kükürt 28 gram, beyaz banotu tohumları 28 gram, kakule gram, sıvı günlük 28 gram, sarı yonca 28 gram, adi sedef otu 35 gram, kustus kökleri 35 gram, afyon 7 gram, safran 7 gram, Çin tarçını filizleri 42 gram, beyaz biber 77 gram.

Bu droglar toz haline getirilir; balla karıştırılır ve 6 ay sonra kullanılır. İlacın dozu hastanın yaşına göre ayarlanır ve tekrarlayan ateşli hastalıklarda nöbetten önce verilir. Yuhanna Kunnaşı'na göre, 1.75 gramdan 4.5 grama kadar alınır; ortalama doz 3.5 gramdır.

Macunü'l-Hiltit

Periyodik ateş oluşması için yararlıdır ve hıtlar olgunlaşınca, 4 günde bir nöbete iyi gelir. İlaç özellikle böcek sokmasında alınıp, tarantula ve benzeri böceklerin kötü etkisini ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Şeytan tersi, biber, sarı yonca, adi sedef otu yaprakları eşit miktarda karıştırılır.

Bu droglar balla karıştırılır. Akrep ısırmasında 3.5 gram şarapla alınır. Periyodik ateşte, balla, sirke ile nöbet başlamadan bir saat önce kullanılır.

Macunü'l-Milhi'l-Hindi

Mideyi temizler; balgamî ve sevdavî kanı tutar; flegmanın sebep olduğu baş dönmesini tedavi eder.

İçindekiler:

Kara helile 10.5 gram, belilec 10.5 gram, emlec 10.5 gram, Kabil helilesi 10.5 gram, lavanta 10.5 gram, küsküt 14 gram, Hint kaya tuzu 7 gram, faykara (müshil ilacı) 35 gram, ağaç mantarı 14 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür ve ballı sirke ile karıştırılır. Burada ılık su ile boş mideye günlük dozu 10.5 gram olarak verilir.

Devâü'l-Kust

Karaciğer ve mide ağrısına yararlıdır.

İçindekiler:

Tarçın 105 gram, Çin tarçını 105 gram, kustus 105 gram, anason 35 gram, kereviz tohumları 35 gram, Hint ılgını 35 gram, safran 28 gram, Çin ravendi 35 gram, sarı yonca 35 gram, bataklık sazı kabukları 84 gram.

Sarıyonca tilla (bir nevi süsen) içinde ıslatılır ve süzildükten sonra bu ilaçların üzerine dökülür. Sonra bunlar 3 katı süzme balla karıştırılır ve kullanılır.

Macun-ı Kabazü'l-Melik

Eklem ağrılarına ve gut hastalığına yararlıdır. Onların ağrılarını sakinleştirir ve profilaktiktir. Eğer 2 gün üst üste alınırsa kronik ağrılara, da-

lak ağrısına, yoğun gazlara, nefes darlığı, öksürük, bağırsak yaralarına, bayılmaya, göz ve boğaz ağrılarına iyi gelir. Eğer kişi ilacı her gün kullanırsa, çeşitli hastalıklara ve rahatsızlıklara karşı korur.

İçindekiler:

Adi sedef otu tohumları 22.5 gram, mayasıl 22.5 gram, tatlı su melilotu (kokulu yonca) 22.5 gram, yer palamutu 22.5 gram, cavşır otu 22.5 gram, Roman eşek hıyarı 22.5 gram, lavanta 22.5 gram, Kirman kimyonu 22.5 gram, acı kustus 13.5 gram, beyaz biber 13.5 gram, bataklık sazı 13.5 gram, Hint sümbülü 13.5 gram, sütleğen otu zamkı 13.5 gram, amonyak zamkı 13.5 gram, güzelavrat otu 13.5 gram, nane 13.5 gram, rezene tohumları 13.5 gram, yabancı havuç tohumları 13.5 gram, kuru kırmızı gül 13.5 gram, badem zamkı 18 gram, afyon 18 gram, banotu 18 gram, balsam tohumları 13.5 gram, tarçın 36 gram, Çin tarçını 30 gram.

Bütün bunların hepsi toz haline getirilir; dövülür, iyi ve kaliteli saf şarapla, cumhurî şarabı ile ıslatılıp, içinde bekletilir veya uygun bir sıvının içine konur. Bundan sonra süzme balla dövülüp, bir kapta saklanmalı ve kullanılmalıdır.

El-Kaftarganü'l-Ekber

Bu ilaç düşüğü engeller ve menstrual ağrılara yararlıdır ve bütün kadın hastalıklarına iyi gelir. Bu bir Hint ilacıdır.

İçindekiler:

Afyon 82 gram, sütleğen otu zamkı 21 gram, yabancı Arap zamkı 108.75 gram, kakule 62 gram, acı kustus 40 gram, biber 42 gram, yapışkan otu 21 gram, beyaz şeytan şalgamı 14 gram, siyah şeytan şalgamı 14 gram, ipek kozası 40 gram, yanmış gümüş 21 gram, kuru kırmızı gül yaprakları (çıkıntıları hariç) 21 gram, adi sedef otu tohumları 14 gram, kereviz tohumları 40 gram, misk 21 gram, çörek otu 14 gram, banotu tohumları 187 gram, üzüm asması filizleri, kereviz kök kabukları 67 gram, semizotu 200 gram, soyulmuş kustus tohumları 160 gram, kükürt 100 gram, Arap zamkı 67 gram, sıvı günlük 69 gram, mavi Hint balsamı (akgünlük) 40 gram, erkek günlük 107 gram, kasnı otu sakızı 189 gram, saf ökse otu 102.5 gram, mersin ağacı 40 gram, mastika 62 gram, mavi zambak kökü 7 gram, Kirman kimyonu 7 gram, yuvarlak kedi otu 5 gram, mastika 62 gram, kış kira-

zı kökü 21 gram, tarçın yaprağı 62 gram, balsam tohumları 40 gram, kitre zımkı 40 gram, Çin tarçını 40 gram, kafur kokulu zencefil 490 gram, turunç 40 gram, güzelavrat otu tohumları 14 gram, tarçın 21 gram, Hint kedi otu 14 gram, kakule 150 parça, erkek karanfil 10 gram, havlican 14 gram, deliksiz inci 17.5 gram, mercan 43.5 gram, uzun kedi otu 180 gram, büyük kırlangıç otu veya pire otu 7 gram, beyaz tatlı güzel kokulu zambak 47gram, kuduz otu (Hint cinsi) 40 gram, kuru zencefil 100 gram, beyaz biber 100 gram, Hint baklası, (Hint fasulyesi?) 42 gram, yurbarid 42 gram, kırmızı kuduz otu 42 gram, inek safrası 7 gram, kurt safrası 3.5 gram, ayı safrası 3.5 gram.

Bütün bunlar toz haline getirilip dövülür; ıslatılabilen maddeler şarap içinde 7 gün bekletilir. Sonra toz halindeki droglar ıslatılmış olanlar üzerine dökülür ve sonra süzme bal ve 60 gram balsam ile karıştırılır. Drogların içinde ıslatıldığı şarap miktarı bu ilaçları kolayca ıslatacak kadar olmalıdır ve onları macuna dönüştürmelidir. Bütün bu maddeler toprak veya taş kap içinde kaynatılmalıdır. Daha sonra bu madde ateşten indirilir ve cam bir kap içinde soğumaya bırakılır. Bu süreçten sonra ön ve arka ayakları bağlanan bir yaşlı sırtlan dişi alınıp, bakır bir kaba konur ve onun üzerine bir avuç beyaz acı bakla ve dereotu ve istenildiği kadar su onun üzerine dökülerek orta ateş üzerine konur ve kaynatılır. Kaynadıktan sonra ateşin üzerinden kaldırılır ve bu karışım süzülür. Daha sonra bu süzölmüş saf çorba 1.20 balsam, Hint sümbülü yağı ile karıştırılmalıdır ve 1/3 ü kalana kadar orta ateşte kaynatılmalıdır ve sonra temiz bir kapta korunmalıdır. Bu çorba daha sonra eşit miktarda balla karıştırılmalıdır ve bir çeşit bal kıvamını kazanana kadar droglar iyice pişirilmelidir. Bu safhada zaten bir kapta korunan toz halindeki droglar bu çorba ve bal karışımından olan yoğun sıvıya dökülür. Bu preparat cam bir kapta korunur ve öylece bekletilmelidir. 6 ay bekletildikten sonra kullanılmalıdır; aksi takdirde zararlı olabilir.

El-Kaftarganü'l-Asgar

Balsam tohumları 7 gram, safran 35 gram, misk 1 gram, beyaz harbak 14 gram, afyon 52.5 gram, çoğen otu zımkı 7 gram, biber 35 gram, ham ipek kozası 3.5 gram, banotu 35 gram, sütleğen zımkı 24.5 gram, harbak 7 gram, güzelavrat otu kökü sürgünü 7 gram, kaya yosunu 7

gram, Çin tarçını 7 gram, amonyak zımkı 7 gram, günlük 7 gram, kuru zencefil 7 gram, zambak kökü 7 gram, balsam dalları 7 gram, ebucehil karpuzu 7 gram, kuru zencefil 7 gram, ballı sirke 7 gram, cavşır 7 gram, tarçın 7 gram, kunduz hayası 7 gram, beyaz şeytan şalgamı 7 gram, kara şeytan şalgamı 7 gram, kuduz otu; Suriye sedef otu tohumları 14 gram, karanfil 14 gram, Çin tarçını 14 gram, gergedan yağı 14 gram, fil safrası 14 gram, toz halinde dövülmüş gümüş 500 gram, toz halinde dövülmüş altın 500 gram, kafur kokulu zencefil 10.5 gram, turunc 10.5 gram, kafur 10.5 gram, Hint sümbülü 28 gram, acı kustus 14 gram, kakule 7 gram, yuvarlak ılgın 3.5 gram, çörek otu 3.5 gram, İran mercanköşkü 3.5 gram, zurfa 3.5 gram, kebere tohumları 3.5 gram, Çin tarçını 7 gram, şeker 7 gram, defne tohumları 7 gram, ejder kanı 7 gram; Hint kaya tuzu 7 gram, çilek 7 gram, deniz kükürdü 3.5 gram, pirinç (metal) 7 gram, biber 7 gram, temizlenmiş Çin tarçını 3.5 gram, kırmızı kermes böceği 3.5 gram, kendir kökleri 3.5 gram pirinç 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve dövülür ve su çekebilen ilaçlar şarapla ıslatılır. Bundan sonra onlar süzme balla karıştırılıp 6 ay sonra kullanılır.

El-Kalkalanicü'l-Kebir

Zaaf içindeki ve 'soğuk' mide (halsiz mide) durumunda kullanılır; ayrıca uzun süren ateşli hummalarda, baygınlık (beyin kanamasında) idrar güçlüğü, lepra, deri döküntüleri, uykusuzluk, kemik kırıkları ve nemli öksürüğe yararlıdır. Ateşi olmayan, vücutları soğuk olmayan basur memesinde, ateşi olmayan dalak hastalıklarında, soğuktan oluşan apselerden şikâyetçi olanlarda, kolikte ve vücutta su toplanmasında yararlıdır. Hamilelikte, histeride ve eklemleri 'gazlardan' etkilenmiş olanlarda, diz ağrısında, mide gazlarında, sırt ağrılarında, kas ağrılarında da bu ilaç yararlıdır.

İçindekiler:

Kara helile meyvesi 14 gram, belilec meyvesi 14 gram, emlec meyvesi (sütle ıslatılmış) 14 gram, biber 14 gram, sivri biber 14 gram, kuru rezene 14 gram, tarçın 14 gram, kuduz otu 4 gram, dağ nanesi 14 gram, Hint kaya tuzu 14 gram, kırmızı tuz 14 gram, nef tuzu 14 gram, adi tuz 14 gram, andarani tuz 14 gram, dişbudak ağacı kabukları 14 gram, Hint selvisi 14 gram, küçük kakule 14 gram, Çin tarçını 14 gram, em-

lec 14 gram, İran mercanköşkü 14 gram, kara kimyon 14 gram, me-
nekşe tohumları 14 gram, kimyon 14 gram, Çin tarçını yaprakları 14
gram, kereviz tohumları 14 gram, kuru kişniş otu 14 gram.

Bir başka fomülde şöyle bazı başka droglar bulduk:

Yabanî havuç 14 gram, çit sarmaşığı 14 gram, cavşır otu reçinesi 28
gram, termiye 530 gram, çekirdeksiz üzüm taneleri 450 gram, emlec
450 gram, şeker kamışı 2.925 kg, susam yağı 1.350 kg, bir başka for-
mülde 450 gram olarak verilir.

Bütün bu droglar toz haline getirilip dövülür ve bir tarafta bekle-
tilir. Üzüm taneleri ayrıca suda pişirilir; süzildükten sonra parçalan-
mış tarçın onun içinde ıslatılır. Emlec ufalanır ve 9 kg su içinde ayrı
bir yerde 1 gece ve bir gündüz boyunca ıslatılır. Bu ıslatılmış madde
3.600 kg kalana kadar pişirilir. Süzildükten sonra emlec parçalanır
ve suyun üzerine bırakılır. Bu safhada ona şeker ilave edilir ve sonra
orta ateşte bütün şeker eriyene kadar karıştırarak kaynatılır. Karışım
bal kıvamına gelene kadar kaynatmaya devam edilir. Cevher bal kıva-
mı kazanır. Bu süreçten sonra susam yağı onunla karıştırılır ve suyla
tamamen karışana kadar sallanır. Uyarı olarak da bu terkip elle veya
bezlerle temas etmemelidir. Bu cevher bir kapta korunur ve zaten toz
haline getirilmiş olan ilaçlar onun üzerine ekilip daha sonra kullanı-
lır. Onun dozu sağlık durumu ve güce bağlı olarak gelişkinlerde 13.5
gramdan 18 grama kadar olarak verilir.

El-Kalkalanicü'l-Asgar

Su toplanması, karaciğer ağrısı, dalak ağrısı, sarılık, tıkanıklıklar ve
soğuk apselerden muztarip hastalar için yararlıdır. Bu vakalarda o
denenir ve etkin bulunur.

İçindekiler:

Sarı helile 70 gram, siyah helile 52.5 gram, belilec 52.5 gram, emlec
1.350 kg, demirhindi 175 gram, çekirdeksiz üzüm 45 gram.

Bütün bu droglar bir araya konur ve 13.5 kg suda 3.600 kg kalana
kadar kaynatılır; daha sonra süzülür; tarçından 450 gram alınarak
dalları ve tohumları ufalanır ve saf suda kaynatılır. Daha sonra sü-
zülür. Sonra su çektilir (suda bırakılarak terkinin içine su çekmesi
sağlanır) ve süzülür. 1.800 kg akide şekeri ile kaynatılır, öyle ki, o erir
ve bal kıvamı kazanır. Daha sonra 675 gram taze susam yağı onunla
tamamen karıştırılır; sonra iki defa kaynatılır; sonra ateşten kaldırılır;
aşağıdaki droglar bu ilaca ilave edilir:

Yıkanmış lak (bir nevi reçine) 21 gram, Hint sümbülü 21 gram: gül çiçeği yaprağı 21 gram, doku 21 gram, kaya maydanozu 21 gram, kafur kokulu rezene 21 gram, Himalaya ılgını 21 gram, Hint kaya tuzu 21 gram, mavi zambak kökleri 21 gram, ağaç mantarı 21 gram, adi mahmude otu 14 gram, yabani kereviz 14 gram, uzun ılgın 14 gram, Hint kedi otu 14 gram, mastika 14 gram, balsam sürgünleri 14 gram, eşekturbu 14 gram, kabuğu soyulmuş emlec 14 gram, tarçın sürgünleri 14 gram, kasık otu suyu 17.5 gram, pelinotu 17.5 gram, Hint selvisi 17.5 gram, kaz ayağı 35 gram, meyan kökü 35 gram, soyulmuş meyan kökü tohumları 35 gram, mahmut otu 35 gram, kereviz tohumları 10.5 gram, kustus kökleri 10.5 gram, tatlı hoş kokulu zambak 10.5 gram, çörek otu tohumları 10.5 gram, anason 10.5 gram, beyaz termiye (müşhil olarak kullanılır, cıva sülfid) 210 gram, kara kimyon 14 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve dövülür. 70 gram mâzeryon alınır ve 450 gram su ile birlikte 90 gram susam yağı onun üzerine dökülür. Burada o su dibe çökene kadar kaynatılır ve daha sonra üstteki yağ süzülür. Geri kalan diğer droglar bu yağla karıştırılır ve sonra onun üzerine pişmiş şeker kamışı dökülür. O ovulur, öyle ki terkip içindekiler iyice birbirine karışır ve sonra toprak bir kapta saklanır. Bu ilacın dozu deve sütü peynirinin suyu veya bahçe gece gölgesi suyu ve kış kirazı suyu ile 14 gram dozda alınır. II. Kısımda biz onun bir başka formülünü tartışacağız.

Macun-ı Firuznuş

Bu macun yoğun gazlara, sıkıntıya, kasılmaya ve unutkanlığa iyi gelir. O özellikle, hamile hastalar ve soğuktan olan hastalıklara yakalanıldığında önerilir.

İçindekiler:

Ban otu 70 gram, afyon 70 gram, sütleğen zamkı 24.5 gram, yapışkan otu 24.5 gram, Hint sümbülü 24.5 gram, safran 24.5 gram.

Bütün bunlar toz haline getirilir; dövülür ve balla karıştırılıp 6 ay sonra kullanılır.

Macunü'l-Kindi diye Bilinen Mükemmel Macun

İçindekiler:

Safran 9 gram, sarı sakız 18 gram, Hint kafur kokulu rezenesi 18 gram, Himalaya ılgını 18 gram, doku (doucus) 18 gram, kaya may-

danozu 18 gram, erkek kızcık 18 gram, Hint sümbülü 31.5 gram, Roman sümbülü 31.5 gram, kustus 4.5 gram, Çin tarçını 4.5 gram, bataklık yosunu 4.5 gram, balsam tohumları 1.25 gram, bataklık sazı (sarı yonca) 36 gram, soyulmuş maydanoz otu 13.5 gram, dalak kurdu 13.5 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) 13.5 gram, kasık otu öz suyu 13.5 gram, balsam yağı 27 gram, mersin ağacı 22.5 gram, istenildiği kadar bal.

Bu ilacın dozu 3.5 gram olup balla hazırlanmış 30 gram gül reçeliyle 30 muamele edildikten sonra verilir.

Macun-ı Fudanec (Nane)

Bu macun mide ağrılarına, soğuk karaciğeri ağrısına, şiddetli horripilationa (tüylerin ürpermesi) ve periyodik ateşli hummalar için yararlıdır. İçeriği:

Su nanesi 7 gram, dağ nanesi 70 gram, kaya maydanozu 70 gram, yabanî kereviz 70 gram, kereviz tohumları 14 gram, kakule 14 gram, yabanî kekik 14 gram, selam otu 52.5 gram, biber 147 gram (bir başka formülde 84 gram).

Bütün bu droglar balla karıştırılır ve sonra bu preparat kullanır.

Macunü'l-Buzur

Bu macun karaciğer ağrısına, dalak ağrısına, mide ağrısına ve bağırsak gazlarına iyi gelir.

İçindekiler:

Çin tarçını, helile, Hint sümbülü, çörek otu, çörek otu tohumları, kereviz tohumları, uzun ılgın, kasnı otu sakızı, Hint kafuru kokulu rezenesi, Kirman kimyonu. Hepsi eşit miktarda alınır. İstenen miktarda süzme bal karıştırılır.

Bu droglar hep birlikte karıştırılır ve sonra ilaç olarak hastaya verilir.

Macunü'l-Yakut

Bu macun bizim tarafımızdan hazırlandı. Biz onu kaidelere uygun olarak ve diğer hekimlerin söylediği şekilde denedik; melankoliye, depresyona, kalbin düzensizliğine ve kalp zaafına yararlı olduğunu belirledik. Onun kronik hastalıklar üzerinde uzun soluklu etkisi olduğunu belirledik. Biz onu beyin, karaciğer, özellikle dalak hastalıkları ve kolik için hayli yararlı olduğunu belirledik. İlaç eklem ağrıları ve kronik ateşede iyi gelir.

İçindekiler:

4.5 gram yakut parçaları, özellikle kırmızı yakut parçalarına kap içinde konur. Burada hafifçe ezilir, öyle ki o küçük parçalara ayrılır, sonra bir havanla toz haline getirilir. Sonra 3.5 gram yeşim taşı, 3.5 gram agat ve 1 gram altın saf kurşun oksitle sıvanmış maden eritme kabında eritilir. Aynı şekilde 500 gram gümüş, kalayla muamele edilip onlara ilave edilir. Bu iki metal, yani altın ve gümüş, yakut gibi toz haline getirilir. Bütün bu içerik bir havanda dövülür ve şarab-ı reyhanla karıştırılır, onlar kuruyana kadar bu süreç yinelenir, öyle ki onlar çok ince toz haline gelir. Bu toz bir süre bir tarafta sentez haline gelene kadar bekletilir.

Daha sonra diğer droglar da alınır.

Ağaç mantarı, küsküt, biber, kuru zencefil, karanfil, tatlı mercanköşk (yukarıdaki içeriğin yarısı), Ermeni taşı, lapis lazuli, nef tuzu, uzun kafur kokulu zencefil, turunç, kuduz otu, hodun, Roman sümbülü, kakule, sümbül, sedef otu, Çin tarçını yaprakları, mercanköşk, yabancı kekik, zufa otu, kimyon (1/4 oranında) geyik otu, kaya maydanozu, Yahudi taşı, kereviz tohumları, sarı sakız, safran, kendir, beyaz biber (1/6 oranında), sedef (1/3 oranında).

Bütün bu içerik sonuç olarak toz haline getirilir; kireç tozu onun üzerine ekilir ve sonra bir defa daha toz haline getirilir. Bu süreçler bitince onlar iki kat belilec meyvesi ile karıştırılır. Bundan sonra 4.5 gramlık tabletler haline getirilir ve ağızdan alınır.

Galenin'in Önerdiği İçerikle Yapılan Bir Başka Macun

Bu macun soluk borusunda, akciğer yaralarında, kanamalarda, fazla organ ifrazatında ve göğüs ve flegma şikayetlerinde, zararlı maddeleri süzmekte yararlıdır.

İçindekiler:

Termiye zambak 18 gram, safran 18 gram, günlük 18 gram, sarı sakız 18 gram, Çin tarçını 18 gram, helile 13.5 gram, soyulmuş meyan kökü 18 gram, eski kozalak tohumları 18 gram, Suriye sümbülü 12.5 gram, kara tarçın filizi 9 gram, kitre zambak 13.5 gram, Suriye hurmasının içi 13.5 gram, Samos toprağı 18 gram, saf ve temiz kasnı otu sakızı 18 gram, kustus 18 gram, bir başka formülde doz 4.5 gram, iyi kalite bal 1.400 kg.

Bal ve termiye büyük bir kapta pişirilir, fakat o yığılıp çökelmeye başladığında kitre zımkı ile karıştırılır ve yere düştüğünde ayrılmayacak kıvama gelene kadar pişirilir. Bu içerikteki droglar soğumaya bırakılmalı ve sonra mevcut droglar karıştırılıp toz haline getirilmelidir; daha sonra ağızdan alınmalıdır.

Aristomachis'e (Bir Hekim) Atfedilen Macunun Hazırlanması

Öksürükte, kanamalarda, akciğer ülserleri ve orada birikmiş kokuşan maddeler olduğunda, göğüs iltihabında, kas yırtılmasında, yemekten sonra görülen kusma, mesane kaslarında, rahimde aralıklı yanmalarla gelen ateşlerde fevkalade etkindir. Hummalı ateş dönemi başlamadan 1 saat önce alınır. Çok zayıflama, besin zehirlenmelerinde, ağızdan alınan zehirler ve böcek sokmalarında yararlıdır.

İçindekiler:

Tarçın 30 gram, kustus 30 gram, kasnı otu sakızı 30 gram, kunduz hayası 30 gram, afyon 30 gram, karabiber 30 gram, sivri biber 30 gram, sıvı günlük 30 gram, bal 30 gram.

Bütün bu kuru droglar toz haline getirilir ve dövülür; zımk balla çözülene kadar pişirilir; çözülünce süzülür ve toz haline getirilmiş droglar onunla karıştırılır. Hazırlanmış ilaç bir bardakta veya gümüş bir kapta saklanır ve 3.375 gramı süsen yağından 3 damla ile 45 gram balla parmakla karıştırılıp, ağızdan alınır.

Sanitus'a Atfedilen Macun

Böbrekte ve idrardaki bütün kokuşmuş maddeleri atar.

İçindekiler:

Zambak kökü 18 gram, yabanî kereviz 18 gram, adi tatlı melilot (kokulu yonca) 18 gram, hamdaris (bir nevi tatlı melilot, kokulu yonca) 18 gram, kantaron 18 gram, kara çam diken (çalısı) yaprakları 18 gram, tere tohumları 18 gram, kakule 36 gram, tarçın 54 gram, adi biberiye (dağ çeşidi) 54 gram, Hint sümbülü 54 gram, dağ kerevizi tohumları 54 gram, tatlı melilot (kokulu yonca) 54 gram, adi sedef otu 54 gram, biberiye 54 gram, meyan kökü 54 gram, şam taşı (erkek ve dişi çeşidi) 72 gram, Babil teresi 108 gram, beşparmak otu tohumları 90 gram, dereotu 90 gram, Kirman kimyonu 198 gram.

Bütün bu droglar balla karıştırılır ve 3.5 gram dozda bal ve bir cins şarapla yani şarab-ı muassalla karıştırılır.

Deva-i Centiyânâ'nın Hazırlanması

Bu ilaç çeşitli sclerosis, tıkanmalar, karaciğer ağrısı, dalak ağrısı ve kronik hummalara yararlıdır.

İçindekiler:

Eşek hıyarı 35 gram, biber 35 gram, beyaz kustus 31 gram, Çin tarçını yaprakları 30 gram, Hint sümbülü 39 gram, Himalaya ılgını 30 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve köpüksüz balla, hepsi yoğun bir karışım olana kadar karıştırılır. Bir tek doz 3.5 gram haşlanmış adi sedef otu ile alınır.

Atiyyetu'llah diye Adlandırılan İlacın Hazırlanması (Allah'ın Hediyesi olan İlaç)

Bu ilaç bir kralın hazinesinde bulunur ve insanlara göre basur memesi, hazımsızlık ve karın 'soğukluğuna' yararlıdır. Eğer ağızdan ilkbahar ve kışın her Cuma 3 ay süre ile alınırsa o iştihayı ve cinsel arzuyu artırır, idrarı boşaltır ve sağlığı korur.

İçindekiler:

Kara helile 180 gram, belilec 180 gram, tatlı güzel kokulu zambak 180 gram, uzun ılgın 180 gram, kuşkonmaz 180 gram, küçük helile 180 gram, büyük kakule 180 gram, karanfil 180 gram, kuru rezene 180 gram, susam yağı (rafine olmayan) 180 gram, küçük cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 60 gram, Hint sümbülü 60 gram, beyaz termiye 60 gram, kedi otu 60 gram, erkek kızcılık 60 gram, Hint kedi otu 60 gram, dağ kerevizi tohumları 60 gram, sütleğen otu zambakı 60 gram, çörek otu 90 gram buğday içi 90 gram, pırasa tohumları 90 gram, beyaz ebegümeci 90 gram, gelincik tohumları 90 gram, uzun kafur kokulu zencefil 90 gram, turunc 90 gram, diken üzümü kökleri 90 gram, yapışkan otu, bambu donmuş hali 90 gram, yabanî kereviz 90 gram, şeytan tersi 90 gram, Kirman kimyonu 90 gram, şel (Aege marmelos) 90 gram, su zambağı kökü 90 gram, hıyar 9 gram, tarçın 22.5 gram, Hint kuduz otu 18 gram, dağ nanesi 18 gram, kaya yosunu 18 gram, Hint selvisi 18 gram, su zambağı kökleri 18 gram, sivri biber 18 gram, Çin tarçını 18 gram, kunduz hayası 18 gram, cavşır otu reçinesi 18 gram, ballı sirke 18 gram, kereviz kökleri 36 gram.

Biraz saf ve toz haline getirilmiş demir tozu ıslatılıp 3 hafta şeker içinde korunur. 1 hafta adi su içinde ve sonra 1 hafta sirke içinde bek-

letilir. Ertesi gün bütün gün sirke içinde üçüncü gün su ve bal içinde bekletilir. Bu süreç 3 hafta tekrarlanır. Sonra gölgede kurutulur ve bir toz ilaç gibi ince toz haline getirilir; içerikteki ilaçların geri kalanı toz haline getirilir ve ayrı ayrı dövülür. Bu ilaçların 3 kısmı bir kısım şeytantsi ile karıştırılır ve sonra iyi kalite taze inek yağına batırılır ve iyi kalite balla karıştırılır. Demir tozuna eşit miktarda şeker kamışı su içinde eritilir ve yoğun balın belli bir yoğunluğuna erişene kadar bu maddeler karıştırılır. Sonra bu preparat temiz ve mavi renkli kap içinde ağzı kapatılarak muhafaza edilir. 6 ay bir arpa yığını içinde saklanır. Sonra ağızdan kullanılır. Bir dozu 1 mazı ağırlığında sabah ve akşam aç karına alınmamalıdır. Sonuç olarak yemek hafif olmalıdır. Hazımsızlık ve sindirim sıkıntısından kaçınılmalıdır. Bazı hekimlere göre, bu ilaç zehirler için antidot olarak düşünülür ve o sağlığı korur.

Macun

Karaciğer zaafi ve kan tükürmeye karşı kullanılır.

İçindekiler:

Gül suyu, kardeş kamı, yapışkan otu, badem (Yemen bademi). Hepsinden birer kısım alınır, dövülür ve inceltir. Bal ve ılık su ile karıştırılır. Pişirilir. Kullanımı yararlıdır.

Fiyuma Adlı Hekime Atfedilen Bir Macun

Mizaç bozukluğuna ve karaciğer ağrıları için yararlıdır. Midneyi güçlendirir ve yüzü güzelleştirir.

İçindekiler:

Helile meyvesi 87.5 gram, mastika 87.5 gram, kuru zencefil 35 gram, beyaz biber 70 gram, köknar 10.5 gram, havlican 35 gram, Hint narı 21 gram, pelinotu 17.5 gram, pişmiş tıla (bir çeşit şurup) diğer kuru drogları karıştırmaya yetecek kadar bir çeşit süsen kökü şarabı.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve tılla adlı bir çeşit süsen kökü şarabı ile karıştırılır. Biber ölçüsünde tabletler yapılır; doz 7 gram olarak ılık su ile alınır.

El-Emiri Adıyla Bilinen Macun

İdrar zoru, sırt ağrısı, böbrek zaafi ve taşların atılması için yararlıdır.

İçindekiler:

Haşhaş tohumları 10.5 gram, pırasa tohumları 10.5 gram, dereotu tohumları 10.5 gram, kereviz tohumları 10.5 gram, zambak tohumları

10.5 gram, marul tohumları 10.5 gram, hindiba tohumları 10.5 gram, arfac (agnus castus, vites agnus castus) tohumları 10.5 gram, beyaz kuduz otu 10.5 gram, kırmızı kuduz otu 10.5 gram, dişbudak ağacı kabuğu 1.5 gram, kunduz hayası otu tohumları 10.5 gram, bir çeşit tarçın 10.5 gram, tatlı fesleğen tohumları 10.5 gram, mercanköşk tohumları 10.5 gram, Kabil pirinci 10.5 gram, biber 10.5 gram, termiye 10.5 gram, bahçe teresi 10.5 gram, bahçe pırasası tohumları 10.5 gram, kaya yosunu 10.5 gram, amonyak zamkı 10.5 gram, su teresi filizi 10.5 gram, lale tohumları 10.5 gram, kitre zamkı 10.5 gram, banotu tohumları 10.5 gram, origanum 10.5 gram, porsuk ağacı 10.5 gram, bir çeşit kebabé 10.5 gram, çivit tohumları 10.5 gram, kustus kökleri 10.5 gram, Kirman kimyonu 10.5 gram, pire otu tohumları 10.5 gram, ardıç meyvesi 10.5 gram, andız otu 10.5 gram, günlük 10.5 gram, kakule tohumları 10.5 gram, tarçın kabukları 10.5 gram, keten tohumu 10.5 gram, Hint kaya tuzu 10.5 gram, adi sedef otu tohumları 10.5 gram, kırmızı ve beyaz şebboy 10.5 gram, Kirman kimyonu 10.5 gram, Çin tarçını 10.5 gram, fesleğen 10.5 gram, yarpuz 10.5 gram, Çin saçı 10.5 gram, mugas (Litsea sebifera) 10.5 gram, sinameki 10.5 gram, çiğdem 10.5 gram, küsküt 10.5 gram, anason 10.5 gram, mayasıl tohumları 10.5 gram, erkek eğrelti otu 10.5 gram, büyük fasulyeler 10.5 gram, beyaz ebegümeci 17.5 gram, kırmızı ebegümeci 17.5 gram, çörek otu 17.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 17.5 gram, tarçın 17.5 gram, helile meyvesi 17.5 gram, harmal (Suriye sedef otu) 17.5 gram, mersin ağacı tohumları 17.5 gram, hardal tohumları 10.5 gram, kendir tohumları 10.5 gram, kabuğu soyulmuş susam 17.5 gram, günlük (sıgla) 17.5 gram, havuç tohumu 17.5 gram, kuşkonmaz 14 gram, kuru rezene 14 gram, beyaz biber 5.2 gram, karanfil 5.25 gram, ballı sirke 5.25 gram, mastika 5.25 gram, kına çiçeği tomurcuğu 5.25 gram, yapışkan otu 5.25 gram, mahmude otu 1 gram, tatlı kavun tohumları 35 gram, uzun kavun tohumları 35 gram, susam yağı 140 gram, bal 900 gram.

Bu ilacın tam dozu 7 gramdır ve ılık su ile alınır.

El-Sayimeri Tarafından Betimlenen Macun

Bir hekimin iddia ettiği, denenmiş bir ilaçtır. Bu ilaç paraliz, yüz felci, gevşeme ve flegma tarafından oluşturulan bütün hastalıklar için uygundur. Eğer dayanılabilirse, özellikle hastanın etkilenmiş kısma boydan boya sürülürse yararlı olduğu görülür.

İçindekiler:

Afyon, sütleğen zamkı, kunduz hayası, tarçın, uzun biber, beyaz banotu, Hint sümbülü, kuru zencefil, eşit miktarda safran.

Bu drogların hepsi dövülüp toz haline getirilir ve sonra süzme balla karıştırılır. O bir kapta korunur ve gerektiğinde kullanılır.

Bizim Denediğimiz Şişmanlatıcı Bir Macun

Mugas (Litsea sebifera) 10.5 gram, liken 10.5 gram, kuduz otu 10.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 210.5 gram, kitre zamkı 10.5 gram, haşhaş tohumları 10.5 gram, sarı amber 10.5 gram.

Bütün bu droglar öğütülür ve temiz tereyağı içinde hafifçe kavrulur; sonra 1.800 kg buğday unu ve 900 gram şekerle karıştırılır. 70 gramı alınır ve 90 gram sütle, temiz tereyağı ile istenildiği kadar pişirilir ve sonra içilir; sağlık için çok iyi gelir.

İKİNCİ MAKALE

Müşhiller Hakkında

Müşhil sağlıklı bir temizleyici olarak tanımlanır, fakat eyâric kelimesiyle onun anlamı Allah'ın hediyesi bir ilaç demektir. İlk meşhur temizleyici, eyâric-i Rufus³ diye adlandırılır. Önceleri sadece bu formül müşhil diye adlandırılmış, sonradan bazı diğer formüllere de bu ad verilmiştir. Rufus onu Allah'ın hediyesi bir ilaç diye adlandırır, çünkü onun purgatif temizleyici fonksiyonu doğal güç diye kabul edilip, Allah tarafından verilmiştir. Eski günlerde müşhiller dışarı atmak için kullanılırdı, çünkü hekimler saf ve örneğin ebucehil karpuzu ve harbak gibi güçlü purgatiflerden korkarlardı. Eğer onlar bu purgatifleri hastalara önermiş olsalardı onları bazı düzenleyici ve antidotlarla karıştırmak gerekirdi. Daha sonra, onlar, kullanmaya cesaret ettikleri ve aşına haline geldiklerinde böyle drogların pişirilip kullanılmasını önermeye başladılar ve daha da çok cesaretleri arttığında, onların pil şeklinde kullanılmasını önermeye başladılar. Hekimler müşhillerin temizleyici kaynatılmış özlerini kullandılar. Onlar bu özlerin pillerden daha etkili olduklarını biliyorlardı. Fakat herhangi bir kötü etkiden değil, müstakil bir yaklaşımdan dolayı öncekilerin kaçırdığı kötü ha-

³ Rufus Ephesus.

taya düştüler. Olgu şöyle idi: kaynatılarak elde edilmiş öz ve piller müshiller gibi vücuttan atılması gereken kısmı kolayca çekemez. Bu müshillerin ağızdan alınan dozu 18 gramdan daha fazladır. Bazen adi tuz onların üzerine serpilir. Bazı hekimlerin önerdiği formüle göre, onu ağzından küsküt suyu ile kuru üzümle birlikte almak daha yararlı idi.

Formül aşağıdaki gibidir:

Küsküt 14 gram, temiz kuru üzüm taneleri 35 gram, temiz siyah helile meyvesi 3.5 gram, lavanta 10.5 gram, su 1.350 kg.

Bütün bu içerik 225 gram kalana kadar kaynatılmalıdır ve aç karna ağızdan alınmalıdır. Daha sonra hatmi 3.5 gram, hıyar tohumları ve badem yağı ılık su ile alınır. Zübac (bir nevi baharatlı ekmek) ve bazı düzenleyici madde ile karıştırılıp 3 gün yenmelidir.

Eyâric-i Faykara Yani Acı Müshil

Bu küçük sarısabır (öd ağacı) ve özellikle tarçın içeren bir müshildir. Bağırsaklar ve mideye iyi gelir. Mastika da onun gücünü artırmak için ilave edilir. Aynı şekilde malzemeyi olgunlaştırmak için ve mide ve kalbi güçlendirmek için Çin tarçını ve safran da ilave edilir. Bazen safran baş ağrısına sebep olur, bundan dolayı ya onun miktarı azaltılmalı ya da terk edilmelidir. Hint kedi otu ekseriya kolay temizlemek için ve humoral sıvıları atmak için karıştırılır. Kebabe Hint kedi otunun yerine müshil unsur olarak (dışarı atan) terkibe ilave edilir. Balsam tohumları ve kabukları mideyi güçlendirir, humoraları dağıtır ve onların panzehir özelliklerini güçlendirir. Bazıları onları bataklık sazı kabukları ile karıştırır. O küçük sarı sabırın sebep olduğu zararlı etkileri önlemek üzere ilave edilir. Bazen *faykara müshili* iki kat balla karıştırıldıktan sonra mayalanır, fakat zamanla mayalanmadan ve kuru olarak verilmesini öneririm. Onun bu şekilde verilmesinin daha yararlı olduğunu belirledim. Muhtemelen Hint kedi otu bu formülde eşit miktarda kullanılır. Eski hekimler sarı sabırın niteliğinin değerlendirmesinde farklı fikirlere sahiptir. Onların bazıları sarı sabır diğer reçetelerdeki miktarının 1/6'sı kadar kullandılar ve onların çoğu 1/8 miktarını esas aldılar. Birçok hekim sarı sabır daha az veya daha çok miktarda kullandılar. Onların bazıları temizleme gücü daha zayıf olan fakat sıcak mizaçlı ve ateşli hastaların dışındakilere, uygun miktarda yıkanmış sarısabırla karıştırarak kullandılar. Bu ilaç orta derecede ateşli olan kişiler veya ateşli

hastalığı olan hastalar dışında her çeşit hastaya verilmez. Çünkü sonuncu (yıkılmış sarı sabır) potansiyel olarak yıkama, temizleme gücüne sahiptir. Aslında o ateşli hastalara çok zararlıdır. Birçok durumda zararlı etkileri olmayan bir ilaç olarak önerilir. Acı müşhil çabucak temizlemez, ancak o mülayim olarak ve yavaşça bu fonksiyonu yerine getirir. Bazen onun etkileri ertesi günü görülür. Genellikle müşhiller vücudun dışarı atan kısımlarından maddeyi ememez, fakat onlar mide ve bağırsaklara doğru hareket ederken onlarla sadece temasta olan maddeleri temizleyebilir. Emilmenin sınırları karaciğer bölgesine kadardır. Hiçbir müşhil damarlardan maddeyi çekemez. Genel olarak hekimlerin bilgisine göre, onun formülü baş ve mide bölgesindeki humoral sıvıların emilmesinde yararlıdır ve eklem ağrısına, kolik, yüz felci, dilin ağırlaşmasına ve organın gevşetilmesinde yararlı olur.

İçindekiler:

Mastika 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, balsam tohumları 3.5 gram, safran 3.5 gram, balsam sürgünleri 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, iki katı kadar acı sarı sabır.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür. Bu ilaçta tam doz bal ve ılık su ile 7 gramdır.

Eyâric-i Lugaziye

Bu ilaç kutsanmıştır; çok yararlı bir müşhildir. Hafifçe vücudun boşaltım yapan kısımlarıyla istenmeyen hıtları temizler. Baş ağrısı, migren, kasık ağrısı, baş dönmesi, kötü düşünceler, manya, sara, sağırlık, korku, paraliz, organ gevşekliği ve inmeye karşı yararlıdır. *Macun-ı şalta*'nın açıklamasında zikredilen burnu çekme gibi bütün hastalıklara yararlıdır, fakat daha sonraki ilaçtan daha iyidir. Burun ağrısına ve göz iltihabına yararlıdır. Mideyi güçlendirir, karaciğerdeki tıkanıklıkları yok eder; adet kanını boşaltır ve nefes darlığını hafifletir. 4 günde gelen nöbetlere ve bütün olgunlaşmamış flegma tarafından oluşturulan hastalıklara ve şiddetli ve ani nöbetlerde yararlıdır. Eklem ağrılarına, siyatik ağrılarına, guta, kepeklenmeye, kronik baş yaralarına, derideki beyaz lekeler, cüzzama, bağırsak kurtlarına, ichthyosis (balık sırtı şeklinde deri) pul pul deri, sıracı, soğuk şişler ve kanserde etkindir.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzunun etli kısmı 17.5 gram, kavrulmuş yabanî soğan 15.75 gram, ağaç mantarı 15.75 gram, mahmude otu 15.75 gram

veya 8.75 gram, küsküt 10.5 gram, adi mahmude otu 7 gram, Hint balsamı 7 gram, sarısabır 7 gram, yabanî kekik 7 gram, yer narı 7 gram, Çin tarçını yaprakları 7 gram, kara yavşan otu 7 gram, tarçın dalları 7 gram, karabiber 7 gram, beyaz biber 7 gram, sivri biber 7 gram, safran 7 gram, tarçın 7 gram, adi eğrelti otu 7 gram, cavşır otu reçinesi 7 gram, sarısabır 7 gram, kaya maydanozu 7 gram, yuvarlak zeravend 7 gram, pelinotu öz suyu 7 gram, sütleğen 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, kakule 7 gram, kuru zencefil 7 gram, eşek hıyarı 4.74 gram, lavanta 4.75, istenildiği kadar bal.

Tam doz ılık su ve bal veya küsküt haşlaması ve çekirdeksiz üzümle olur.

Eyâric-i Lugaziye

(Phylagrus'un Formülü Üzerine Temellendirilmiş)

İçindekiler:

Ebuçhil karpuzu 45 gram, ağaç mantarı 45 gram, amonyak zımkı 45 gram, beyaz harbak dalı 45 gram, mahmude otu 45 gram, yer narı 45 gram, küsküt 36 gram, adi eğrelti otu 36 gram, hint akgünlüğü 36 gram, sarısabır 36 gram, adi mahmude otu 36 gram, kara (yavşan otu) 36 gram, Çin tarçını dalı 36 gram, sivri biber 18 gram, beyaz biber 18 gram, karabiber 18 gram, tarçın 18 gram, safran 18 gram, cavşır otu reçinesi 18 gram, ballı sirke 18 gram, kunduz hayası 18 gram, kaya maydanozu 18 gram, uzun zeravend 18 gram.

Bütün bu droglar süzme balla karıştırılır. Burada doz 18 gram veya 13.5 gramdır; hastanın yaşına dayalı olarak sirkeli bal ve tuzla birlikte alınır.

Eyâric-i Lugaziye

(Yunus'un Formülüne Dayanan)

İçindekiler:

Ebuçhil karpuzu kabuğu 90 gram, kavrulmuş ada soğanı 45 gram, ağaç mantarı 45 gram, amonyak zımkı 45 gram, kara banotu dalı 45 gram, mahmude otu 45 gram, yer narı 45 gram, adi eğrelti otu 45 gram, küsküt 18 gram, Hint balsamı 18 gram, sarısabır 18 gram, cavşır otu reçinesi 18 gram, ballı sirke 18 gram, kaya maydonuzu 18 gram, tarçın 18 gram, safran 18 gram, kunduz hayası 18 gram, uzun zeravend 18 gram, istenildiği kadar bal.

Eyâric-i Rufus

Kara safra, flegma ve saç dökülmesi için yararlıdır.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu eti 90 gram, adi mahmude otu 45 gram, ballı sirke 36 gram, cavşır otu reçinesi 36 gram, dağ kerevizi tohumları 22.5 gram, yuvarlak zeravend 2.5 gram, karabiber 22.5 gram, beyaz biber 22.5 gram, tarçın 18 gram, Çin tarçını dalı 36 gram, lavanta 18 gram, safran 18 gram, kısa mahmude otu 18 g, sarı sakız 18 gram.

Tıla'daki sarısakız ve ilaçtaki diğer droglar toz haline getirilir; süzme balla karıştırılır. Bir kap içinde korunur ve ihtiyaç olduğunda kullanılır.

Bir Başka Formül

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu 70 gram, İskotri sarı sabırı 17.5 gram, havlican 35 gram, adi kısa mahmude otu 70 gram, ballı sirke 36 gram, cavşır otu reçinesi 36 gram, yuvarlak zeravend 17.5 gram, kaya maydonuzu 17.5 gram, karabiber 1.5 gram, beyaz biber 17.5 gram, Hint sümbülü 7 gram, Çin tarçını kabuğu 7 gram, tarçın 7 gram, safran 7 gram, kuru rezene 7 gram, sarısakız 7 gram, kısa mahmude otu 7 gram.

Yukarıda zikredilen droglardan ayrı olarak Suriye dilinde aşağıdaki içerik verilir.

Yer palamudu (meşe) 35 gram, ağaç mantarı 35 gram, kara yavşan otu denen bitki 35 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve balla karıştırılır. Doz 14 gram olup ve perhizden sonra boş mide ılık su, bal ve tuzla alınır.

Eyâric-i Archigenes

(Genel Formül Üzerine Temellendirilmiş)

Olgunlaşmış ve olgunlaşmamış flegma ve kara safranının sebep olduğu bütün hastalıklarda yararlıdır. Aynı zamanda baş dönmesi, baş ağrısı, kataraktın birinci safhasında, nemli sert ses oluşmasında (at sesi gibi ses oluşmasında) boğaz ağrısında, ses kısıklığında, boğazda görülen kasılmalarda, yoğun apselerde, sarı su ve döküntülerde yararlıdır. Gastrit, karın ağrısı ve uterus ağrılarında adi sedef otu lapasıyla birlikte alınır. Bazen 750 gram kunduz hayası da bu eyârice ilave olarak verilir. Siyatik ağrılarında ve benzerlerinde adi kantaronla birlikte alınır.

Bazen 1 gram acı dülek ve ebuçhil karpuzu öz suyu ve pelinotunun suyu ile karıştırılır. Deli köpek ısırmasında özellikle 3.5 gram yanmış nehir istakozu ile birlikte hastayı kuduzdan kurtarmak için kullanılır.

İçindekiler:

Ebuçhil karpuzu eti (içi) 77 gram, mayasıl 60 gram, lavanta 60 gram, kara banotu 60 gram, adi kısa mahmude otu 60 gram, beyaz biber 60 gram, sivri biber 60 gram, kavrulmuş ada soğanı 30 gram, sütleğen zamkı 30 gram, sarısabır 30 gram, safra 30 gram, eşek hıyarı 30 gram, kaya maydanozu 30 gram, amonyak zamkı 30 gram, çavşır reçinesi 30 gram, eşek hıyarı 7 gram, tarçın 7 gram, ballı sirke 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, bataklık sazı 7 gram, dağ nanesi 7 gram, yuvarlak zeravend 7 gram, istenildiği kadar bal.

Burada doz 18 gram olup, pişirilmiş küsküt ve saf kuru üzümle birlikte verilir.

Eyâric-i Archigenes (Paulus Formülündeki)

İçindekiler:

Mayasıl otu 90 gram, ağaç mantarı 90 gram, adi kısa mahmude otu 90 gram, ebuçhil karpuzu eti 90 gram, lavanta 90 gram, çavşır otu reçinesi 22.5 gram, kaya maydanozu 22.5 gram, yuvarlak zeravend 22.5 gram, tarçın 18 gram, Hint sümbülü 18 gram, kısa mahmude otu 18 gram, safran 18 gram.

Kuru droglar toz haline getirilir ve zamklar parçalanır ve balla karıştırılır ve sonra bütün droglar karıştırılır. Burada doz 18 gram olup 35 gram toz halindeki tuz ve sirkeli balla birlikte alınır.

Eyâric-i Teoderotusü'l-Ekber

Fazla soğuk ve flegmanın sebep olduğu doluluk oluşturan bütün hastalıklarda yararlıdır. Fazla ağır gevşekliğe, unutkanlığa, görme bozukluğuna, nefes darlığına, karaciğer, mide, böbrek ve dalak ağrısına iyi gelir; mensturasyonu engeller; kulunca mani olur; dozu küskütle 4 miskaldir. Ağaç mantarı suyu veya sıcak su ile verilir.

İçindekiler:

Sarısabır 52.5 gram, beyaz ağaç mantarı 35 gram, safran 45.5 gram, tarçın 45.5 gram, mastika 45.5 gram, tatlı su zambağı 45. gram, balsam yağı 45.5 gram, Çin ravendi 4 gram, balsam 41 gram, balsam

tohumu 41 gram, sütleğen 41 gram, sivribiber 41 gram, karabiber 41 gram, Yunan eşek hıyarı 41 gram, bataklık sazı 41 gram, sarısabır 12.25 gram, kısa mahmude otu 12.25 gram, beyaz biber 12.25 gram, Hint kedi otu 12.25 gram, Çin tarçını 21 gram, ballı sirke 21 gram, Hint sümbülü 12.25 gram, sarı sakız 3.5 gram, kakule 3.5 gram.

Bütün bu droglar balla karıştırılır; 6 ay bekledikten sonra kullanılır.

Eyâric-i Teoderotus'un Diğer Bir Hazırlanış Şekli

Soğuk ve balgamdan kaynaklanan hastalıklara iyi gelir.

İçindekiler:

Sarısabır 10.5 gram, ağaç mantarı 42 gram, tatlı hoş kokulu zambak 10.5 gram, safran 10.5 gram, tarçın 10.5 gram, mastika 10.5 gram, çiğdem 10.5 gram, Çin tarçını 10.5 gram, kısa mahmude otu 7 gram, beyaz biber 7 gram, Hint kedi otu 7 gram, balsam dalları 7 gram, karabiber 14 gram, testis (casterum) 14 gram, Himalaya ılgını 3.5 gram, sarı sakız 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, istenildiği kadar bal.

Burada doz 14 gram olup, ılık su ile verilir, fakat hazırlanan terkip 6 ay sonra kullanılır.

Teoderotus'un Bir Başka Formülü

Bu ilaç yukarıda zikredilen bütün hastalıklara yararlıdır.

İçindekiler:

Peygamber çiçeği 63 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 42 gram, İskotri sarı sabırı 210 gram, ağaç mantarı 154 gram, Himalaya ılgını 10.5 gram, beyaz biber 14 gram, adi kısa mahmude otu 14 gram, safran 21 gram, karanfil 21 gram, tatlı hoş kulu zambak 21 gram, mastika 21 gram, tarçın 21 gram, Hint kedi otu 14 gram, balsam sürgünü 14 gram, Çin tarçını 42 gram, mahmude otu 42 gram, Hint sümbülü 28 gram, kısa mahmude otu 31.5 gram, kakule 7 gram, bataklık sazı 7 gram, karabiber 7 gram, sivri biber 7 gram, bataklık sazı 7 gram, süsen (Floransa süseni) 28 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür ve istenen miktarda balla karıştırılır; kullanmadan önce 6 ay bekletilir. Dozu ılık su ile 14 gramdır.

Cevz-i Bevalı (Küçük Hindistan Cevizi) Teoderotus Eyârici

Bu ilaç bütün kronik hastalıklara, manyaya, kötü düşüncelere, baş ağrısına, baş dönmesine, saraya, görme zaafına, karaciğer ağrısına, dalak

ağrısına, böbrek iltihabına ve kolikler için yararlıdır. Menstrual kanın tıkanıklığını giderir; akmasını sağlar. Lepre, derideki beyaz lekelere, siyatik ağrısına, eklem ağrılarına, kasık ağrısına, kronik ve tekrarlayan ağrılara yararlıdır. O herhangi bir sıkıntı yaratmadan dışarı atma gücüne sahiptir.

İçindekiler:

Sarısabır 20 gram, ağaç mantarı 84 gram, adi kısa mahmude otu 14 gram, balsam sürgünleri 14 gram, kustus 28 gram, tatlı hoş kokulu zambak 21 gram, mastika 21 gram, tarçın 21 gram, karanfil 21 gram, Çin tarçını kabuğu 42 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 42 gram, küsküt 63 gram, Hint sümbülü 210 gram, adi kısa mahmude otu 28 gram, sarı sakız 7 gram, sivri biber 7 gram, karabiber 7 gram, beyaz biber 7 gram, sütleğen zamkı 14 gram, bataklık sazı sürgünleri 7 gram, eşek hıyarı 14 gram, kakule 7 gram, mahmude otu 63 gram, istenildiği kadar bal.

Bu ilacın dozu, küsküt lapası ile birlikte 14 gramdır.

Theoderotus Eyârici'nin Bir Başka Reçetesi

İçindekiler:

Sarısabır 210 gram, ağaç mantarı 84 gram, mastika 21 gram, safran 21 gram, tatlı hoş kokulu zambak 21 gram, tarçın 21 gram, Hint sümbülü 21 gram, uzun zeravend 14 gram, balsam sürgünleri 14 gram, balsam yağı 14 gram, sütleğen zamkı 14 gram, karabiber 7 gram, beyaz biber 14 gram, eşek hıyarı 14 gram, adi kısa mahmude otu 17.5 gram, kustus 17.5 gram, Çin tarçını dalı 42 gram, küsküt 42 gram, sarı sakız 7 gram, bataklık sazı kabukları 7 gram, kakule 7 gram, ballı sirke 70 gram, istenilen kadar bal.

İlacın kullanılan dozu ve kullanışı, daha önceki terkiplerle aynıdır.

Eyâric-i Calinus'un (Galen) Genel Formülü

Yararlılık açısından o Theoderotus'unkinden ve lugaziye müshillerinden daha etkin ve daha hafifleticidir. Paralizde, yüz felçlerinde, kasılmalara karşı ve vücudu gevşetmede yararlıdır. Farklı çeşitteki ve yoğunluktaki fazla ve gereksiz maddeleri vücuttan atar. Gevşek mesaneyi güçlendirir ve istemsiz idrar atmayı durdurur.

İçindekiler:

Ebu cehil karpuzu eti 50 gram, kavrulmuş ada soğanı 50 gram, amonyak zamkı 50 gram, mahmude otu 50 gram, kara banotu 50 gram, yer

narı 50 gram, sütleğen zamkı 50 gram, adi eğrelti otu 24.5 gram, küsküt 24.5 gram, akgünlük 24.5 gram, adi kısa mahmude otu 24.5 gram, mayasıl otu denilen bitkiden elde edilen usare 24.5 gram, Çin tarçını kabuğu 24.5 gram, sarı sakız 14 gram, ballı sirke 14 gram, uzun zeravend 14 gram, uzun cavşır otu reçinesi 14 gram, kunduz hayası 14 gram, dağ maydanozu 14 gram.

Bazı insanlar bunlara 14 gram safran da ilave ederler. Bütün bu ilacın içindekiler toz haline getirilip dövülür; *şarab-ı munhalet* içinde ıslatılan bazı droglar vardır ve sonra onlar süzülür ve süzme balla karıştırılır. O gerektiğinde ve hazırlandıktan 6 ay sonra kullanılır.

Eyâric-i Calinus

(Paulus Formülü Üzerine Temellendirilmiş)

İçindekiler:

Adi kısa mahmude otu 27 gram, beyaz biber 27 gram, sivri biber 27 gram, lavanta 27 gram, kara banotu 27 gram, mahmude otu 27 gram, Hint sümbülü 27 gram, küsküt 27 gram, kavrulmuş ada soğanı 27 gram, sarı sakız 36 gram, safran 36 gram, amonyak zamkı 36 gram, yer narı 36 gram, istenildiği kadar bal.

Eyâric-i Calinus

(Serapion Formülü Üzerine Temellendirilmiş)

İçindekiler:

Ebu cehil karpuzu eti 14 gram, adi kısa mahmude otu 11 gram, kavrulmuş ada soğanı 11 gram, mahmude otu 11 gram, ağaç mantarı 11 gram, kara banotu 11 gram, lavanta 11 gram, amonyak zamkı 11 gram, yer narı 11 gram, küsküt 4.75 gram, kısa mahmude otu 4.75 gram, mavi akgünlük 4.75 gram, yer palamutu, meşe 4.75 gram, kara yavşan otu usaresi 4.75 gram, sarısabır 4.75 gram, Çin tarçını kabuğu 4.75 gram, adi eğrelti 4.75 gram, sivri biber yaklaşık 1 gram, sarı sakız yaklaşık 1 gram, tarçın yaklaşık 1 gram, safran yaklaşık 1 gram, cavşır otu reçinesi yaklaşık 1 gram, kunduz hayası yaklaşık 1 gram, ballı sirke 1 gram, yuvarlak kedi otu yaklaşık 1 gram, kaya maydanozu yaklaşık 1 gram, eşek hıyarı yaklaşık 1 gram, sütleğen zamkı yaklaşık 1 gram, istenildiği kadar bal.

Hippokrates'in Denediği Hiya fakiratis'in Müshili

Bu ilaç, midevi humor hastalıklarına başa zararlı buğuların oluşturduğu baş ağrısı ve korkutucu nesnelerin oluşturduğu gerilimde yararlıdır.

İçindekiler:

Eşek hıyarı 3.5 gram, sümbül 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, biber 3.5 gram, çöpleme 3.5 gram, sarı sakız 14 gram, ban tohumları 14 gram, 1.75 gram, kırmızı sabır 63 gram, ebucehil karpuzu 21 gram.

Bu droglar balla karıştırılır; 6 ay bekletilip 28 gramlık şerbetler halinde hastaya verilir.

Bir Başka Hippokrates Müshili

Manya, şiddetli baş ağrısı, baş dönmesi, kuruntu, ellerde titreme (kore), akıl karışıklığına iyi gelir. Ayrıca göze su inmesine (katarakt), deride oluşan beyaz lekelere, felç ve yüz felcine de yararlıdır.

Acı dülek 22.5 gram, sivri biber 225 gram, karabiber 22.5 gram, beyaz biber 22.5 gram, adi kısa mahmude otu 22.5 gram, safran 7 gram, sarı sakız 7 gram, mahmude otu 7 gram, amonyak zankı 3.5 gram, istenildiği kadar bal

Bu ilacın dozu ılık su ile 15 gramdır.

Hekim Andromachus'a Atfedilen Müshil

Bu ilaç mide ağrısına ve karın ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Tarçın 105 gram, Çin tarçını kabuğu (kara renkli türü) 105 gram, kitre zankı 105 gram, akgünlük dallarının kabukları 105gram; batıklık sazı kabukları 105 gram, yabanî hindiba 105 gram.

Bütün bu drogların hepsi toz haline getirilir ve yeni yapılmış bir toprak kapta korunur ve 6 devrek (bir ölçü) yağmur suyu onun üzerine dökülür. Terkibin yarısı kalana kadar pişirilir ve sonra süzülür. Kırmızı sarı sabırın 450 gramlık miktarı alınır ve onun üzerine istenilen miktarda yağmur suyu dökülür, sonra terkip sürekli olarak sabahdan akşama kadar dövülür; ona bal karıştırılarak tatlandırılır ve biraz hoş kokulu su serpilir. Bu safhada o kuruyana kadar güneşte ovulur ve sonra 90 gram safran, sarı sabır ve mastika bu terkibin üzerine dökülür. Bir başka eski reçetede bu ilaçların ağırlığı 30 gram (her bir doz) olarak verilir. Bütün bu ilaçlar birlikte karıştırılır, dövülür ve toprak veya cam kapta saklanır; sonra kullanılır. Bu ilaç kasılma, katılma (kaskatı olma), vurma, kırık, göğüs ağrısına, midevi gazlara ve ağır haemptysis ve yan ağrılarına iyi gelir. Tam dozu ılık su ile 3.5 gramdır. Hastanın gücüne göre ilacın dozu değişir. Sert şişlerde o

ballı sirke ile alınmalıdır. Gözdeki şişte nane öz suyu ve bahçe it üzümü ve iyi kalitede şarapla uygulanır. Pterigium (kalınlaşmış konjonktiva tabakasının kornea üzerine uzanıp yapışması) ülserlerinde şarap ve sirke ile uygulanır; ağızdaki yanıklarda onunla gargara yapılır.

Andarukhus Müshili

Kadınların menstrual kanamalarının tutukluğunu giderir. Lepraya ve korkuya yararlıdır.

İçindekiler:

Lavanta 63 gram, yer palamudu, meşe 63 gram, ağaç mantarı 63 gram, kara banotu 63 gram, karabiber 63 gram, beyaz biber 63 gram, mâzeryon 63 gram, mahmude otu 63 gram, kavrulmuş ada soğanı 63 gram, safran 28 gram, sütleğen otu zamkı 28 gram, amonyak zamkı 28 gram, sarı sakız 14 gram, yılan hıyarının etli kısmı 10.5 gram, bal 2.250 gram. Bu ilacın dozu ballı suyla ve tuzla 7 gramdır.

Phylagrius Müshili

Bu ilaç melankoli için yararlıdır. O meningsleri temizler ve topraksı, kalın ve yoğun keymusu dışarı atar.

İçindekiler:

Kara yavşan otu usaresi 7 gram, banotu 7 gram, tercim 7 gram, adi kısa mahmude otu 7 gram, kaya maydanozu 7 gram, kısa mahmude otu 7 gram, yuvarlak kafur kokulu zencefil 7 gram, safran 7 gram, eşekturbo 7 gram, mastika 7 gram, kitre zamkı 7 gram, Çin tarçını yaprakları 7 gram, Hint kedi otu 7 gram, hamama 7 gram, kustus kökü 7 gram, kısa mahmude otu 7 gram, Çin tarçını kabuğu 7 gram, yer narı 7 gram, bataklık sazı kabukları 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, küsküt 10.5 gram, ağaç mantarı 10.5 gram, adi eğrelti otu 10.5 gram, ebu cehil karpuzu 10.5 gram, İskoteri sarı sabırı 100 gram.

Bütün droglar dövülür; toz haline getirilir ve karıştırılır ve sonra 6 ay saklanır. Bu ilacın dozu 10 gram olup ılık su ile alınır.

Bustus Müshili

Görmeyi güçlendirir ve ısrarlı baş ağrısını giderir. Mide ağrısına, dalak ağrısına, karaciğer ağrısına, flegmatik ve melankolik ağrılara, baş dönmesine ve baştaki kısıkaç gibi ağrıya iyi gelir.

İçindekiler:

Kısa mahmude otu 360 gram, ağaç mantarı 480 gram (bir başka formül 300 gram), ebu cehil karpuzu eti 360 gram, lavanta 360 gram,

beyaz biber 360 gram, karabiber 360 gram, sarı sakız 90 gram, safran 540 gram, kara banotu 480 gram, mahmude otu 480 gram, İskotri sarı sabırı 480 gram, amonyak zımkı 240 gram, sütleğen zımkı 540 gram, kavrulmuş ada soğanı 300 gram.

Bütün bunlar dövölür ve sonra balla karıştırılır. Burada doz 14 gramdır ve 6 ay sonra kullanılır. Bir başka formüle 360 gram Hint sümbülü ve Çin tarçını da ilave edilir ve diyetten sonra küsküt karışımı ile alınır.

Eyâric-i Tagmü'l-Antakî

Kasılmaya, baş ağrısına, kronik baş ağrısına, melankolinin sebep olduğu korkuya ve eklemlerdeki titremeye iyi gelir.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu eti (içi) 70 gram, kısa mahmude otu 35 gram, kara yavşan otu 35 gram, ağaç mantarı 35 gram, lavanta 35 gram, uzun kafur kokulu zencefil 17.5 gram, kaya maydanozu 17.5 gram, beyaz biber 17.5 gram, ballı sirke 17.5 gram, cıvşır otu reçinesi 17.5 gram, sarı sabır 10.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, kısa mahmude otu 10.5 gram, safran 10.5 gram, tarçın 10.5 gram.

Bu reçetede ki terki bi balla çözeriz ve ateş üzerinde pişiririz. Kuru drogları dövüp, toz haline getirip, sonra pişirilenin üzerine dökeriz. Terki bi 6 ay beklettikten sonra da hastaya veririz.

Bir Baş ka Müshil

Görmeyi güçlendirir. Baş ağrısına, başın çarpmasına, mide hastalıklarına, karaciğer ve dalak hastalıklarına iyi gelir.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu eti 35 gram, su kısa mahmude otu 7 gram, Çin tarçını kabuğu 7 gram, sivri biber 7 gram, karabiber 7 gram, beyaz biber 7 gram, sarı sabır 3.5 gram, sarı sakız 3.5 gram, erkek günlük 3.5 gram, safran 3.5 gram, pelin otunun öz suyu 7 gram, mahmude otu 21 gram, istenildiği kadar bal.

Dozu, ılık su ile 14 gramdır.

Bizim Tarafımızdan Denenmiş Bir Müshil

Ban otu 3.5 gram, ebucehil karpuzu eti 4.5 gram, sarı sabır 22.5 gram, Hint kaya tuzu 4.5 gram, ağaç mantarı 9 gram, Ermeni taşı 2.25 gram, gül çiçeği yaprakları 3.5 gram, beyaz biber 4.5 gram, kuru zencefil 9 gram, tatlı güzel kokulu zambak 10.5 gram, kakule 10.5 gram, kedi

otu 10.5 gram, balsam tohumu 10.5 gram, zufa otu küçük cinsi 10.5 gram, kereviz tohumları 10.5 gram, doku (doucus) 10.5 gram, hodan (borage) 35 gram, tatlı fesleğen tohumları 7 gram, fesleğen 7 gram, kültive melisa 7 gram, limon tohumları 7 gram, kuru nane 7 gram, küsküt yaklaşık 9 gram.

Bu droglar iki misli miktarda balla karıştırılır ve 6 ay bekletilir ve sonra kullanılır.

ÜÇÜNCÜ MAKALE

Purgatif ve Purgatif Olmayan Cevârişât

Burada biz genel olarak etkili olan cevârişât diye bilinen çeşitten maddeyi tartışmak istiyoruz. Diğer cevârişler özel durumlarda etkilidir. Onlar “İkinci Kısım”da kendi yerlerinde tartışılacaktır.

Cevârişinü'l-Kemmûnî

Yaşlılarda soğuktan ve flegmatik hastalıkların sebep olduğu iç organların ağrısında yararlıdır. Mideyi güçlendirir; besini sindirir; köpek iştahasını ve ekşi geçirmeleri ortadan kaldırır. Eşit miktarlarda yer meşesi meyvesi ile ve ılık su ile alınır. Soğuk sevdavi ve flegmatik ateşli hastalıklarda da yararlıdır.

İçindekiler:

Bir gece ve gündüz şarab-ı sirke içinde ıslatılmış kavrulmuş kuru kimyon 100 gram, kuru rezene 100 gram, gölgede kurutulmuş adi sedef otu 100 gram, ermeni boraksı 35 gram, biber 100 gram.

Bütün droglar toz haline getirilir; dövülür ve süzme balla karıştırılır; sonra bir kapta saklanır ve kullanılır.

Galen Formülü Üzerine Cevârişü'l-Kemmûnî

Soğuk ve sindirim bozukluğunun oluşturduğu gaz probleminde yararlıdır. Gazları çözer.

İçindekiler:

Boraks ½ kısım; beyaz biber bir kısım; kavrulmuş ve sirke içinde bekletilmiş Kirman kimyonu bir kısım; beyaz biber bir kısım; sivri biber bir kısım; karabiber bir kısım.

Bu cevâriş iki şekilde hazırlanır. Bazen bütün içerik, yani *kimyon, biber, adi sedefotu, boraks* eşit miktarda alınır. Bu tip cevâriş çok gevşetici etki gösterir. Bazen bütün içindeki droglar eşit miktarlarda alınır, ancak boraks yarım ölçü olarak terkibe katılır.

Kirman kimyonu, keskin sirke içinde ıslatılır; sonra kaynatılır. Beyaz biber alınır, çünkü o mideyi diğer iki çeşidine göre daha fazla güçlendirir. Bir diğeri yani sivri biber ve karabiber de çok küçük olmamalıdır ve üstleri düzgün olmalıdır. Onun derisi kalın olmamalıdır, fakat ağırlığı fazla olan çeşidinden olmalıdır. Böylece beyaz biber ölçüde ve şekilde büyük ve mükemmel olmalıdır. Eğer ilaç kabız olma temayülüne sahip bir hasta için hazırlanırsa boraks kırmızı ve *natrun baharnikun* denen türden olmalıdır, eğer hastanın bağırsakları gevşemeye hazırsa o zaman kırmızı boraks kullanılmalıdır. Bu durumda boraks bizim zikrettiğimiz bu droglarla bağlantılı olarak, önerilen boraksın yarısı nispetinde kullanılır. Bu terkipte adi sedef otu yaprakları nispeten kuru olmalıdır. Fakat eğer çok kuru iseler onlar sıcak mizaç ve acı lezzet oluşturmaktadır ve istenilenden daha fazla kümelenecektir (yığılacaktır). Eğer onlar tam anlamıyla kuru değilse, sindirim sürecini engelleyecek bazı fazlalık ve nemli maddeler içerecektir. Bu yelli (gazlı) olmanın ortadan tamamen yok olmamasının nedenidir. Bazen bütün bu 4 drog süzme balla karıştırılır ve bazen onlar herhangi bir şeyle karıştırılmaz ve balsız ayrı olarak korunur. Eğer gerekiyorsa biraz arpa suyu veya ona uygun herhangi bir besin maddesiyle karıştırılır.

Bu ilaç sadece yemek öncesi veya sonrasında alınır ve eğer süzme balla karıştırılırsa daha etkindir. Eğer güçlü bir gaz giderici kullanılması gerekirse bu yolla o gazı tamamen kaldırılır. Eğer potansiyel olarak temizlenmesi, dışarı atılması istenirse onun içeriği kabaca öğütülmelidir. Çünkü benim zikrettiğim özelliği bilmeyen bir kişinin bu drogları çok ince şekilde toz haline getirdiğini biliyorum. Bu ilaç bağırsakları gevşetmede etki göstermedi, fakat güçlü bir diüretik etki gösterdi. [Hasta] şaşırarak, sebebini araştırmak için bana geldi. Vücudunun özel durumunun neden ileri gelebildiğini tahmin etti. Fakat ben ona ilacın hazırlanmasının yönteminin tek sebep olduğunu açıkladım. O ilacı tekrar benim tarifime göre hazırladığında gayesine erişti. Böylece, benzeri ilaçları yaparken uygulandığı şekilde, bu ilacı hazırlarken de aynı şekilde kabaca dövmelidir.

Bir Grup Hekimin Hazırladığı Sulandırıcı Cevâriş (el-Kemmûnî)
Midenin şiddetli soğuk algınlığına, ekşi geçirmeye, köpek iştihasına, kalın flegmatik keymusların doluluğunun sebep olduğu hıçkırık, soğuk algınlığı ve hazımsızlığın sebep olduğu zehirli ateşli hummalara iyi gelir.

İçindekiler:

Sirkede ıslatılmış kuru kimyon 300 gram, biber 70 gram, kuru zencefil 70 gram, kuru adi sedef otu 70 gram, boraks 70 gram.

Bütün bunlar toz haline getirilir ve süzölmüş balla karıştırılır ve sonra ilaç kullanılır.

Futenec (Nane) Suyu Cevârişi**Galen Formölüne Dayalı****İçindekiler:**

Su nanesi 42 gram, yarpuz otu 42 gram, kaya maydanozu 42 gram, kuru rezene 21 gram, kereviz tohumları 14 gram, yabanî kekik filizleri 14 gram, yabanî kereviz (selam otu) 56 gram, biber 168 gram, yabanî kereviz 17.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve süzme balla karıştırılır.

Cevârişü'l-As (Cezayir Mersini)

Bu ilaç bağırsakların gevşemesi, flegmanın atılması ve nemli madde ve mide düzensizliği tarafından oluşturulan hazımsızlığa yararlı olur.

İçindekiler:

İyi kalitede mersin tohumları 800 gram, kara helile meyvesi 80 gram, köknar 70 gram, beyaz biber 35 gram, sivri biber 35 gram, kuru zencefil 35 gram, mastika 21 gram, Kirman kimyonu 21 gram, anason 21 gram, kimyon 21 gram, toy kuşu kimyonu (Yabanî kimyon) 21 gram, Hint sümbölü 21 gram, anason 21 gram, Çin tarçını kabuğu 21 gram, küçük kakule 21 gram, kustus kökleri 21 gram, küçük Hindistan cevizi 17.5 gram, kereviz tohumu 17.5 gram, çörek otu 17.5 gram, tarçın yaprağı 14 gram, kakule 14 gram.

Huzî (Bir Hekim) Formölüne Benzer İyi Bir Cevâriş**İçindekiler:**

Mersin ağacı tohumları 2.265 gram, Hint sümbölü 90 gram, küçük Hindistan cevizi ile kabukları 225 gram, karanfil 60 gram, küçük kakule 60 gram, kavrulmuş anason 60 gram, kereviz tohumları 60 gram, amonyak zımkı 60 gram, besbase (ufak Hindistan cevizi) 45 gram, tarçın yaprakları 120 gram, helile 90 gram, belilec meyvesi 90 gram, emlec meyvesi 90 gram.

Bütün bu içerikteki ilaçlar şarab-ı reyhanî içinde bir defada kaynatılır ve kuruyunca tekrar ayva suyu ile kaynatılır. Bundan sonra, sıcak

kavurma tavası içine koyularak kurutulur. Bütün bu droglar toz haline getirilir ve sıvı günlük (sigala ağacı) ile ezilir. Dozu 13.5 gram veya ayva şarabı ile 10.5 gramdır.

Selmaveyh'e Atfedilen Cevâriş-i Mütevekkil

Mideyi güçlendirir ve hazımsızlık için iyidir. O İsrâilü'l-Mütevekkil'in kullandığı ilaçlarla aynıdır; bundan dolayı iyidir ve denenmiştir.

İçindekiler:

Hint sümbülü 4.5 gram, karanfil 4.5 gram, tarçın 4.5 gram, küçük Hindistan cevizi 4.5 gram, küçük kakule 4.5 gram, suk (helile sirkesi) 4.5 gram, beyaz biber 7 gram, kuru zencefil 7 gram, kunduz hayası 7 gram, beyaz erkek günlük 14 gram. Şeker kamışı ilaçlarla eşit ağırlıkta alınır.

Bütün bu ilaçlar şekerle ve süzme balla karıştırılır. Dozu 13.5 gramdır.

Kemmûni'nin Bir Başka Formülü

Soğukla yoğunlaşmış karın ağrısına, 4 günde bir gelen humma nöbetine, köpek iştahına, flegmatik ve melankolik hummalara, yaşlılardaki yoğunlaşmaya, midenin şiddetli soğukluğuna, ekşimelere ve çok fazla flegmatik fazlalıkların atılmasında yararlıdır.

Dozu ılık su ile bir yer meşesi (mazi) büyüklüğünde verilir.

İçindekiler:

Bir gün ve bir gece sirkede bekletilmiş ve sonra kavrulmuş kimyon 200 gram, kuru adi sedef otu 200 gram, kuru zencefil 200 gram, biber 200 gram, Ermeni boraksı 35 gram.

Bu içerikteki droglar süzme balla karıştırılır.

Cevâriş-i Kemmûni'nin Bir Başka Formülü

İyi ve taze 210 gram kimyon bir gün ve bir gece şarap/sirke içinde ıslatılır ve sonra masa örtüsüne yayılır ve tekrar tekrar karıştırılır. Kuruduktan sonra hafif ateş üzerinde kavrulur ve sonra kullanılır.

İçindekiler:

Biber 90 gram, Çin kuru zencefili 14 gram, Ermeni boraksı 7 gram ve balla karıştırılır.

Cevârişü'l-Felafelesi

Karnın soğukluğuna ve olgunlaşmamış flegmaya yararlıdır. Mide ağrısına, hazımsızlığa, ağır gazlara, ekşi geçirmelere ve köpek iştahasına iyi gelir.

İçindekiler:

Beyaz biber 60/90 gram, karabiber 60/90 gram, sivri biber 60/90; balsam filizleri 30 gram, kakule 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, kuru zencefil 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, yabanî kereviz 3.5 gram, Çin tarçını kabuğu 3.5 gram, kedi otu 3.5 gram, andız otu 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; dövülür ve sonra süzme balla karıştırılır. Bunun dozu ılık su ile aç karna 7 gramdır.

Cevârişü'l-Fandadikun

Mide ağrısına, ağır gazların sebep olduğu soğuk ve zayıf karaciğer ağrısına yararlıdır.

İçindekiler:

Kuru zencefil 21 gram, biber 21 gram, Hint sümbülü 21 gram, mastika 14 gram, çörek otu 14 gram, kereviz tohumları 17.5 gram, nane 17.5 gram, Kirman kimyonu 7 gram, Çin tarçını 7 gram, balsam tohumları 7 gram, yapışkan otu 7 gram, Çin tarçını yaprakları 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getiriler ve süzme balla karıştırılır. İstenildiğinde kullanılır.

Cevârişü'l-Huzî

Bağırsakların gevşemesine, hazımsızlığa, mide zaafına ve soğuk algınlığına yararlıdır.

İçindekiler:

Kustus kökü 35 gram, tarçın 35gram; Hint tarçını 35 gram, balsam tohumları 35 gram, Çin tarçını kabukları 35 gram, küçük ceviz 5 parça; büyük kakule 14 gram, karanfil 14 gram, tatlı melilot 14 gram, Hint kuduz otu (?) 14 gram, besbase (küçük, hoş kokulu küçük Hindistan cevizi; Myristica fragrans) 10.5 gram, pirinç 10.5 gram, Hint narı 14 gram, zencefil 14 gram, kan dindiren 14 gram, Himalaya ılgını 7 gram, uzun zeravend 7 gram, kaya yosunu 7 gram, sivri biber 17.5 gram, kara helile ağacı meyvesi taşsız 40 parça; belilec taşsız 10 parça; mersin ağacı tohumları 1.440 kg.

Bütün bu droglar bir araya getirilir; toz haline getirilip şeker kamışından elde edilen balla karıştırılır. İlaç bir kap içinde saklanır ve iki ay sonra ne zaman istenirse, kullanılır.

Cevârişü'l-Huzî'nin Bir Başka Formülü

Karaciğer ve midenin zayıflığına ve onların soğuk almasına, bağırsak gevşemesine ve hazımsızlığa iyi gelir. Sarı su tarafından etkilenmiş olan hastaya ve hastalığa eğilimli hastalara yararlıdır. Dalak için faydalıdır ve diüretiktir.

İçindekiler:

Kustus kökü 35 gram, Çin tarçını 35 gram, Hint sümbülü 35 gram, balsam tohumları 35 gram, tarçın kabuğu 35 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 5 parça, büyük kakule 14 gram, karanfil 14 gram, anason 14 gram, tatlı melilot 14 gram, kuduz otu 14 gram, Hint narı 14 gram, besbase (küçük kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 7 gram, kaya yosunu 7 gram, Hint selvisi 200 gram, kan dindiren 17.5 gram, biber 17.5 gram, sivri biber 17.5 gram, kara helile ağacı 40 gram, Kabil helilesi 40 gram, belilec 10 parça, mersin ağacı tohumları bütün drogların ağırlığına eşit miktarda.

Bütün droglar dövülür ve toz haline getirilip şeker kamışından hazırlanan balla karıştırılır. Bu ilacın dozu soğuk su ile küçük ceviz miktarındadır. Bu ilaca başka bir formülünde 200 gram kuru zencefil karıştırılır.

Cevârişü'l-Hüsrev

Cevârişü'l-anber olarak bilinir. İran kralları tarafından kullanılan cevâriş diye de bilinir. Soğuk hastalıklarda özellikle de böbrek hastalıklarında yararlıdır. Cinsel isteği artırır; paralizde, yüz paralizinde, kore hastalığında, yürek çarpıntısında faydalıdır; hafızayı ve zihinsel güçleri artırır; bazı mide nemlerini azaltır ve sindirimi geliştirir. Yaşlı insanlara yararlı olan ilaçlardan biridir.

İçeriği:

Büyük kakule 14 gram, küçük kakule 14 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 14 gram, kuru zencefil 40 gram, sivri biber 40 gram, tarçın 14 gram, kaya yosunu 7 gram, Çin tarçını 35 gram, karanfil 35 gram, safran 35 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 17.5 gram, bir başka formülü onun 5 parçası alınır; Hint sümbülü 7 gram, mastika 7 gram, sarı amber 7 gram, misk otu 3.5 gram, banotu tohumları 3.5 gram, afyon 3.5 gram, balsam yağı 21 gram.

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir. Anason 120 gram iyi şarapla ıslatılır. Daha sonra süzme balla macun yapılır ve altı ay sonra kullanılır. Anber balsam yağı içinde eritilir. İran zambacı yağı karıştırılmış reçetede ki droglar için yeterli miktarlarda alınmalıdır.

Cevârişü's-Şehriyârân

Karaciğer ve mide soğukluğuna, sarı su ve kara safra için yararlıdır. İçindekiler:

Hint kuduz otu 21 gram, biber 21 gram, sivri biber 21 gram, tarçın 21 gram, daha küçük kakule 21 gram, karanfil 21 gram, Hint narı ağacı 21 gram, Çin tarçını yaprakları 21 gram, buğday nişastası 21 gram, mastika 21 gram, daha büyük kakule 21 gram, tarçın 21 gram, Hint sümbülü 21 gram, Çin tarçını kabuğu 21 gram, kereviz tohumları 21 gram, eğrelti tohumları 21 gram, rezene 21 gram, anason 21 gram, küsküt 42 gram, termiye 42 gram, mahmude otu 35 gram, şeker kamışı 70 gram.

Bütün bu droglar dövülerek toz haline getirilir; süzme balla karıştırılır ve gerektiğinde kullanılır.

Cevârişü't-Temr

Bu cevâriş özellikle kolikde yararlıdır ve onu ortadan kaldırır. Olgunlaşmamış flegma ve karın soğukluğunun zararlı etkilerine karşı korur ve idrar tutulmasına yararlıdır.

İçindekiler:

Ermeni boraksı 42 gram, Kirman kimyonu 42 gram, kaya maydanozu 42 gram, kuru zencefil 42 gram, beyaz biber 42 gram, mahmude otu 17.5 gram, temr-i hirur (bir nevi hurma) tohumları 35 gram, soyulmuş badem 35 gram, adi sedef otu yaprakları 35 gram.

Bütün ilaçlar dövülerek toz haline getirilir, diğer ilaçlarla karıştırılır. Bütün bu işlemlerden sonra süzme balla karıştırılır ve istenildiğinde kullanılır. Dozu 18 gramdır.

Bir Başka Cevârişü't-Temr

100 adet hurma alınır; bir gece sirke içinde bekletilir; sonra süzülür. Kuru sedef otu ve zencefilden 45.5 gram ve beyaz biberden 10.5 gram ve Ermeni boraksından 17.5 gram, soyulmuş bademden 150 tane ve ballı sirkeden 52.5 gram, termiyeden 70 gram alınır. Toz haline getirilir ve balla karıştırılıp, onun içinde iyice eritilir.

Bir Başka Cevârişü't-Temr

Bu ilaç hummalara ve diğer hastalıklara yararlıdır. O kışın ve yazın ağızdan alınabilir ve diğerlerine göre, kolayca hazırlanan bir temizleyicidir.

İçindekiler:

Kuru zencefil 30 gram, beyaz biber 30 gram, mahmude otu 75 gram, temiz ve taşsız temr-i hirun (bir çeşit hurma) 120 gram, sarafan (bir çeşit kırmızı hurma) 120 gram, soyulmuş tatlı badem 120 gram, adi sedef otu yaprakları 120 gram.

Şarap/sirke içine atılmış *temr-i hirun* dışında bütün droglar ayrı ayrı toz haline getirilip ayrı muamele edilir ve sonra bütün droglar katılıp balla birlikte karıştırılır. Bu ilacın dozu 7 gramdır.

Cevâriş-i Firuznuşü'l-Mümessek

Bu ilaç gaz problemine, yığılıp birikmeye ve ham flegmayı atmaya yararlıdır. Midneyi güçlendirir, cinsel arzuyu artırır. Sıcak böbreklere iyi gelir ve yığılıp birikmeye sebep olan fazlalık ve rahimdeki havayı almayla (emphysema) da yararlıdır.

İçindekiler:

Kabil helile ağacı 21 gram, sarı helile 21; kuduz otu 21 gram, kereviz tohumları 21 gram, belilec 14 gram, emlec 14 gram, çörek otu 14 gram, kırmızı ebeğümeci 14 gram, beyaz ebeğümeci 14 gram, sivri biber 14 gram, kabuğu soyulmuş susam 14 gram, tarçın 28 gram, Hint tarçını 28 gram, küçük Hindistan cevizi 28 gram, kuru zencefil 28 gram, filfil mayah 28 gram, küçük kakule 21 gram, kustus kökü 21 gram, Çin tarçını kabuğu 21 gram, Hint narı ağacı 21 gram, Hint selvisi 35 gram, misk otu 9 gram, kirli demir tozu 4.5 gram, diğer droglarla eşit ağırlıkta demir tozu ile muamele edilir ve temiz tereyağı 200 gram.

Bütün bu droglar süzme balla karıştırılır. Burada doz 7 gramdır. Köpüksüz ve yağı alınmış inek sütü veya iyi kalitede kuru üzümünden yapılmış bir çeşit çorba ile birlikte 2 hafta alınır.

Cevârişü'l-Kündür

Günlük 210 gram, biber 35 gram, sivri biber 35 gram, şeker 210 gram, kuru zencefil 210 gram, havlican 42 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 17.5 gram, karanfil 17.5 gram, küçük kakule 17.5 gram, iyi kalite misk otu 1.75 gram.

Bütün bu droglar ayrı ayrı toz haline getirilir; sonra dövülür ve balla karıştırılır.

Cevârişü't-Talisfer

Mide soğukluğunda ve mide ve karaciğerin yoğun gazlarında yararlıdır.

İçindekiler:

Kök nar 17.5 gram, kuru zencefil 70 gram, biber 42 gram, küçük kakule 21 gram, tarçın 21 gram, şeker kamışı 2.250 kg.

Bütün bu droglar dövülerek toz haline getirilir. Bunlar bir kapta korunur ve daha sonra kullanılır.

Cevârişü'l-Üsküf

Antakya mahmude otu 22.5 gram, beyaz ve boşaltılmış termiye 22.5 gram, biber 13.5 gram, küçük kakule 13.5 gram, kuru zencefil 11.25 gram, tarçın 11.25 gram, karanfil 11.25 gram, besbase (küçük kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 11.25 gram.

Bir başka reçetede bunların dozlarının yarısı verilir. Bir başka reçetede ise bunlara ilave olarak ballı sirke ve 13.5 gram termiye verilmektedir. Bütün bu droglar toz haline getirilip dövülür ve sonra üzerine 450 gram toz şeker serpilir. Sonra balla karıştırılır. Tam dozu 18 gramdır.

İtrifelü'l-Habisi'l-Ekber

Basur memesi ağrılarına, mide ve mesanenin gevşekliğine iyi gelir ve o cinsel arzuyu artırır ve sıcak midmeyi geliştirir.

İçindekiler:

Kara helile 30 gram, belilec 30 gram, tohumusuz emlec 30 gram (süt içinde ıslatılmış), Hint kuduz otu 30 gram, kereviz tohumları 30 gram, çörek otu 30 gram, İran yabanî mercanköşkü 30 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, kakule 10.5 gram, küçük kakule 10.5 gram, tatlı hoş kokulu zambak 10 gram, tarçın 14 gram, biber 15 gram, sivri biber 15 gram, Hint narı ağacı 15 gram, Hint kaya tuzu 15 gram, hardal 45 gram, amonyak tuzu 1.75 gram, demir tozu 10.5 gram.

Mide gevşemesinde ve onu nemlendirmekte yararlıdır; basur memelerinde inek yağı ile karıştırılarak kullanılır.

El-İtrifelü's-Sagîr

Mide gevşemesine ve onun nemlenmesinde yararlıdır ve basur memelerinin gazlarının atılmasında yararlıdır; sağlığı geliştirir.

İçindekiler:

Kabuklu helile; emlec; tohumsuz belilec. Her biri eşit miktarlarda alınır.

Bu droglar ineğin temiz tereyağı ile karıştırılmalıdır ve sonra süzme balla karıştırılır. Karışım bir kaba konur ve sonra kullanılır.

Cevârişü'l-Belazir

Kronik mide ağrısına ve soğuk amnesia (organlar arasında hava birikmesi) için yararlıdır. Rengi güzelleştirir; düşünce ve hafızayı güçlendirir. Hekimler tarafından hazırlanışı şöyledir:

İçindekiler:

Biber 14 gram, sivri biber 14 gram, kara helile 14 gram, emlec 14 gram, kunduz hayası 14 gram, kustus kökü 42 gram, Malaka fasulyesi 42 gram, piriç 42 gram, şeker kamışı 42 gram, defne tohumu 42 gram, Hint selvisi 28 gram.

Malaka fasulyesi toz haline getirilir ve reçetenin içindeki diğer droglar da dövülerek toz haline getirilir ve eşit miktarda inek tereyağı ve bal kaynatılır ve bundan sonra bütün droglar bir yığın haline gelene kadar birbirine karıştırılır. Altı ay sonra bu terkip kullanılır. Ağızdan alınan dozu 7 gram olup kereviz ve eğrelti otu kaynatılıp onlardan elde edilen su ile alınır. Kullanan kişiyi yorgunluk, üzüntü, kızgınlıktan kurtarır ve şaraptan ve cinsel münasebetten yoksun bırakır. Hastaya *asfibac* diye adlandırılan güzel bir yağlı çorba ile verilmelidir.

Cevârişü'l-Fencenuş

Bu ilaç mide gevşekliği, kronik hazımsızlık, basur memesi gazları, çirkin görünüme karşı yararlıdır. Cinsel arzuyu artırır.

İçindekiler

Helile 35 gram, belilec 35 gram, tohumsuz ve sütte ıslatılmış helile 35 gram, biber 35 gram, Hint kuduz otu 35 gram, Hint sümbülü 35 gram, dereotu tohumu 14 gram, pırasa tohumları 14 gram, 14 gün şarap/sirkede bekletilmiş sonra kuru ve kızartılmış olan Hint narı tozu 14 gram.

Bütün bu droglar dövülerek toz haline getirilir; ve sonra süzme balla ve istenilen miktarda inek tereyağı ile karıştırılır. Terkip bir kapta altı ay bekletildikten sonra kullanılır. Dozu günde 7 gram olup 7 gram misk otu ile karıştırılır.

Miskli Cevâriş; Fencenuşun Bir Başka Formülü

O mideyi güçlendirir ve ısıtır; tıkanmaya yararlıdır; cinsel arzuyu artırır ve denenmiş bir ilaçtır.

İçindekiler:

Kabil helilesi 3.5 gram, belilec 3.5 gram, emlec 3.5 gram, biber 3.5 gram, kuru zencefil 3.5 gram, kimyon 3.5 gram, dereotu tohumları 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, pırasa tohumları 3.5 gram, roka tohumları 3.5 gram, şalgam tohumları 3.5 gram, fındık tohumları 3.5 gram, felence(misk otu) 3.5 gram, kırmızı gül 3.5 gram, Çin tarçını kabuğu 3.5 gram, Hint selvisi 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, karanfil 3.5 gram, küçük Hindistan cevizi 3.5 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi, *Myristica fragrans*) 7 gram, küçük kakule 7 gram, büyük kakule 7 gram, misk otu 7 gram, bahçe teresinin beyaz çeşidi 90 gram, bütün bu drogların ağırlığına eşit miktarda demir tozu.

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir; süzme balla karıştırılır.

Cevâriş-i Fencenuşun Bir Başka Formülü

İçindekiler:

Hint kuduz otu 27 gram, akçam 27 gram, porsuk ağacı 27 gram, küçük kakule 27 gram, kara helile 27 gram, tarçın kabuğu 27 gram, karanfil 27 gram, balsam tohumları 27 gram, yabanî kiraz tohumları 27 gram, nane 18 gram, felence 18 gram, uzun kafur kokulu zencefil 18 gram, turunc 18 gram, sivri biber 18 gram, emlec 18 gram, tarçın 36 gram, Çin tarçını 36 gram, Hint sümbülü 36 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 36 gram, kustus kökleri 36 gram, kuru zencefil 36 gram, dağ nanesi 36 gram, Hint selvisi 45 gram, şeker 72 gram, demir tozu 488 gram, misk 1.75 gram.

Bütün bu ilaçlar süzme balla karıştırılır.

Kaynatılmış Demir Tozundan Hazırlanmış Terkip

Bu ilaç karın üşütmesine, sırt ağrısına, menstrual düzensizliklere ve tıkanmalara iyi gelir. Görünümü geliştirir; iştahı artırır. Olgunlaşmamış humorları ve soğukluğu bertaraf eder. Mideyi, uterusu ve mesaneyi güçlendirir.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 10.5 gram, rezene tohumları 10.5 gram, anason 10.5 gram, kaya maydanozu 10.5 gram, doku 10.5 gram, havuç to-

humları 10.5 gram, pırasa tohumları 10.5 gram, soğan tohumları 10.5 gram, şalgam tohumları 10.5 gram, turp tohumları 10.5 gram, taze olgun hurma tohumları 10.5 gram, çörek otu 10.5 gram, ısırgan otu tohumları 10.5 gram, termiye 10.5 gram, şeytan tersi 10.5 gram, dereotu tohumları 10.5 gram, biber 10.5 gram, keten tohumu 10.5 gram, kimyon 10.5 gram, küzbere 10.5 gram, uzun kokulu kafur kokulu zencefil 14 gram, turunç 14 gram, beyaz kuduz otu 14 gram, kırmızı kuduz otu 14 gram, beyaz ebegümeci 14 gram, kırmızı ebegümeci 14 gram, küçük Hindistan cevizi 14 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) kabuğu tozu 14 gram, tarçın 14 gram, havlican 14 gram, kuru zencefil 14 gram, Hint selvisi 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, tatlı fesleğen 14 gram, helile ağacı 35 gram, belilec 35 gram, emlec 35 gram, kestane 35 gram, kebere kökü kabukları 35 gram, kuduz otu 17.5 gram, kaya yosunu 17.5 gram, Hint kedi otu 17.5 gram, deniz salyangozu kabuğu 17.5 gram, kitre zarkı 17.5 gram, dişbudak ağacı kabukları 17.5 gram, Hint narı ağacı 17.5 gram, büyük kakule 17.5 gram, küçük kakule 17.5 gram, sandal odunu 17.5 gram, Çin tarçını 17.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 24.5 gram, liken 24.5 gram, bahçe teresi 24.5 gram, kendir kabukları 24.5 gram, nane 24.5 gram, Basra demir tozu (reyhan çorbasıyla birçok defa kaynatılmış ve süzölmüş).

Bütün bu reçetede ki droglar yoğunlaştırılana kadar mazı ve *balla hazırlanmış reyhani şarabı* ile kaynatılır. Sonra ilaç ateşten kaldırılır; süzölür ve boş mideye ılık su ile ağızdan alınır. Gündüz de deniz süngeri, koyun eti ile ve saf balla karıştırılmış kuru üzümle hazırlanmış şarapla bir veya iki hafta alınmalıdır. Bu süreç bir ya da iki hafta devam etmelidir.

Demir Tozu ile Hazırlanan Bir Diğer Formöl (Mide Kasılma ve Tıkanmasında Yararlı)

İçindekiler:

Helile 35 gram, belilec 35 gram, emlec 35 gram, zambak kökü 35 gram, zencefil 35 gram, olgunlaşmamış öd ağacı 35 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 35 gram, suk (helile sirkesi) 35 gram, gül çiçeği yaprakları 35 gram, Hint sümbülü 35 gram, bataklık sazı 35 gram, mastika 35 gram, misk otu 35 gram. Yedi gün reyhan şarabı içinde bekletilir.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve kızartma tavaında kavrulur ve sonra tatlı badem yağı ile karıştırılır ve sonra süzme balla karıştırılır. Burada doz 9 gramdır. Reyhan şarabı veya sıvı günlükle birlikte verilir.

‘Zayıf’ ve ‘Sıcak’ Mideye Yararlı Demir

Tozu ile Hazırlanan Başka bir Terkip

İçindekiler:

Kabil helilesi 35 gram, belilec 35 gram, emlec 35 gram, zambak kökü 35 gram, gül çiçeği yaprakları 35 gram, bataklık sazı 35 gram. Bütün bu ilaçların ağırlığına eşit miktarda demir tozu.

Demir tozu 7 gün sirke içinde ıslatılır; sonra bu ilaçlar kızartma tavaında kavrulur ve şeker kamışı eriyiğı ile karıştırılır. Dozu elma suyu ile günde 875 gramdır.

Mide Zaafı ve Mizaç Sıcaklığı İçin Uygun Demir

Tozundan Kaynamış Terkip

İçindekiler:

Basra demiri tozu; sarı helile; kara helile; belilec; emlec; gül çiçeği yaprakları; nar çiçekleri, bataklık sazı eşit miktarlarda.

Bunlar şarapla kaynatılır ve ağızdan 90 gram olarak alınır.

Diyareye Karşı Cevârişü’s-Sefercel

Bağırsaklardaki gevşekliğe, mide zaafına, kusmaya, kötü kokular hissetmeye karşı kullanılır; yararlıdır. Yüz rengini güzelleştirir.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş çekirdeksiz, temizlenmiş ayva 900 gram, süzme bal 900 gram, biber 17.5 gram, sivri biber 17.5 gram, kuru zencefil 17.5 gram, küçük kakule 28 gram, büyük kakule 7 gram, Hint süm-bülü 7 gram, tarçın 7 gram, safran 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilip dövülür. Ayva tamamen şarap içinde ıslatılır (sirkeye batırılıp). Bazı hekimler onların temelde doğru süreç olarak, şarapta pişirilmelerini önermişlerdir. Bu süreçten sonra hazırlanan terkip ateşten indirilir ve sonra süzülür. Nemini tamamen kaybetmesi için orada bırakılır. Daha sonra hafifçe dövülür. Bu süreçten sonra ayva bal üzerine dökülür ve nem kaybolana kadar karıştırılır. Daha sonra terkip ateşten indirilir ve reçetenin diğer drogları

onun üzerine serpilir. Onların hepsi birbirine karışana kadar iyice karıştırılır. Sonra mermer bir kaba konur veya herhangi üstü kapalı bir kaba konur; üzerine gül yağı veya susam yağı kabın içindeki terkiibi örtecek şekilde konur ve kap bu durumda iki veya üç gün kuruyana ve katılaşıya kadar bırakılır. Sonra katılaştırmış ilaç bir bıçakla bir gramlık büyüklükte kesilir. Bu terkip limon yaprakları ile sarılıp saklanır; istenildiğinde kullanılır. Bazı hekimler terkibe 7 gramlık misk otu da karıştırırlar.

Bağırsakları Gevşeten Cevârişü's-Sefercel (Ayva)

Kasılmalara karşı kullanılır ve vücuttan fazlalık maddeleri atar.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş ve içi temizlenmiş ayva 450 gram, süzme bal 900 gram, kuru zencefil 14 gram, sivri biber 14 gram, tarçın 7 gram, küçük kakule 10.5 gram, büyük kakule 10.5 gram, safran 10.5 gram, mastika 17.5 gram, mahmude otu 35 gram, beyaz iyi kalitede termiye 10 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir. Ayva şarapla pişirilir ve cevârişü'l-habis (keskin cevâriş) yapılacak şekilde muamele edilip hazırlanır. Bir kapta saklanır ve istenildiği zaman kullanılır. Dozu sıcak su ile 8 gramdır.

Temizleyici Cevârişü's-Sefercelin Bir Başka Reçetesi

İçindekiler:

Maya ile örtülmüş ve kızartılmış kokulu ayva içi (eti) 14 gram, kuru zencefil 7 gram, mahmude otu 3.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilip balla dövülür. Onun dozu 3.5 gram olup şarapla verilir.

Ayva Özsuğu İle Hazırlanmış Cevâriş-i Sefercel

İştahsızlığa yararlıdır. Mideyi güçlendirir; karaciğer zaafında yararlıdır.

Hazırlanması: Ayvanın büyük, keskin soyulmuş orta kısmı ezilip sıkılır. 1.560 km ayva suyu, aynı miktarda süzme balla ve 1.170 kg şarap/sirke ile karıştırılır. Bunlar orta ateşte pişirilir ve köpüğü alınır. Kuru zencefil 70 gram ve beyaz biber 60 gram toz haline getirilir. Üzerine pişirilen madde dökülür. Böylece o çökeli, uygun bir lapa

haline gelir. Böylece bu ilaç karaciğeri zayıf olanlara yararlı hale gelir. Bazı durumlarda onu yemekten 2 veya 3 saat önce almak gerekir. Fakat yemekten sonra alınırsa herhangi bir zarar vermez. Eğer sen ilacı midesi 'sıcak' olan bir kişi için hazırlıyorsan veya herhangi bir tip safra içeren kişi için hazırlıyorsan, ilacın içine kuru zencefil ve biber koymaksızın; onu ayva suyu, bal ve zaten söz konusu edilen miktarlardaki sirke ile hastaya vermelisin. Eğer sen onu mutedil mizaçta ve midesinden safra ve fazlalık flegma geçmeyen birisi için hazırlıyorsan kuru zencefil ve biber miktarını yarıya indirmelisin, yani 30 gram biber ve 45 gram kuru zencefil koymalısın. Fakat midesinde flegma olan kişiler için hazırlandığında biber ve kuru zencefil miktarı iki katına, yani 180 gram kuru zencefil ve 120 gram bibere çıkarmalısın.

Cevâriş-i Sefercel

Bu terkip iştahı artırır ve mideyi güçlendirir.

İçindekiler:

Ayva öz suyu 1.350 gram, bal 1.350 gram, süzülmüş sirke 900 gram.

Bu reçetede ki droglar kuvvetli ateşte pişirilir ve üzerindeki köpük alınır. Aşağıdaki ilaçlar ona eklenmelidir:

Kuru zencefil 17.5 gram, beyaz biber 10.5 gram, karabiber 10.5 gram, sivri biber 10.5 gram, tarçın 7 gram, öd ağacı 10.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve balla, ayva suyu ve sirke ile karıştırılır ve bu karıştırma işlemi preparat yoğunlaşana kadar sürdürülür. Bu ilacın dozu 1 kaşık olup yemekten 2 saat sonra verilir.

Cevâriş-i Hindi

Bu ilaç kolik için iyidir. Ayrıca kolik, eklem ağrıları, gut ve sırt ağrılarına da iyi gelir.

İçindekiler:

Mahmude otu 45 gram, küçük kakule 22.5 gram, büyük kakule 22.5 gram, kuru zencefil 22.5 gram, tarçın 22.5 gram, Çin tarçını 22.5 gram, Hint narı 22.5 gram, karanfil 22.5 gram, sivri biber 22.5 gram, termiye 450 gram, şeker 450 gram.

Bütün bu droglar dövülür, toz haline getirilir ve balla karıştırılır.

Cevâriş-i Mülûk

Bu ilaç yıl boyu her gün alınır. Allah'ın izniyle hayatı uzatır. Onu düzenli olarak her gün alan kişi her türlü hastalığı kökünden söküp atar;

grileşmiş saçları artık gri değildir. Bu ilaç kralların düzenli bir şekilde kullandıkları söylenen bir ilaçtır. O fistüllerin siyah, kırmızı, beyaz tiplerine, akıntıya, vücudun sarılığına, hazımsızlığa, eklem ağrılarına iyi gelir. Görmeyi güçlendirir ve cinsel arzuyu artırır. Hastaya hiç zarar vermez ve onun diyet yapmasına gerek yoktur.

İçindekiler:

Kara helile meyvesi 162 gram, belilec meyvesi 162 gram, emlec meyvesi 162 gram, kara kimyon 153 gram, biber 99 gram, amonyak zıncı 99 gram, sivri biber 99 gram, kuru zencefil 99 gram, sivri biber kökleri 99 gram, Hint narı 99 gram, büyük kakule 99 gram, Hint selvisi 99 gram, Hint biberi 27 gram, Malaka fasulyesi 27 gram.

Bütün bu ilaçlar, ayrı ayrı toz haline getirilir ve hiç pıhtı kalmayacak şekilde dövülür. Eğer kalırsa zikredilen ilaçların nispeti daha dikkatle belirlenmelidir. Daha sonra bu ilacın içindeki droglar birbiriyle karıştırılmalıdır. Daha sonra 2.700 kg şeker kamışı temiz bir kaba konur. Orta hararete bir ateşte pişirilir. Pişme sırasında onun içerisine su dökülür; suda eridikten sonra reçetede ki geri kalan droglar ona karıştırılır ve böylece içeriği birbirine karışana kadar yavaş yavaş karıştırılır. Bu hazırlanan terkip el yanana kadar pişirildikten sonra bir tarafa bırakılır. Sonuç olarak, her biri 10/12 gramlık piller yapılır. Pil yaparken eller sıvı yağ veya inek yağı ile yağlanmalıdır. Terkip şeklindeki ilaçlar arasında çok üstündür.

Cevâriş-i Mashakunya

Gut, sırt ağrısı ve diğer bütün soğuktan oluşan hastalıklarda yararlıdır.

İçindekiler:

Mahmude otu 28 gram, tarçın 20 gram, kuduz otu 28 gram, kuru zencefil 28 gram, karabiber 21 gram, termiye 35 gram, büyük kakule 14 gram, sivri biber 21 gram, karanfil 14 gram, kereviz tohumları 14 gram, çörek otu 14 gram, nişadır 7 gram, Hint kaya tuzu 7 gram, şeker kamışı 7 gram, şeker 70 gram, şeytan tersi 8.75 gram, cam tozu (pası) 10.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilip balla karıştırılır. Dozu 7 gramdır veya 14 gramdır. Ilık su ile alınır.

Cevâriş-i Simsim

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş susam 35 gram, Kirman kimyonu 35 gram, kuru zencefil 35 gram, biber 17.5 gram, sivri biber 17.5 gram, tarçın 7 gram,

büyük kakule 10.5 gram, küçük kakule 10.5 gram, şeker kamışı 210 gram, akide şekeri 210 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir, karıştırılır ve sonra bir kapta saklanır ve kullanılır.

Cevâriş-i Habbetü'l-Hadrâ

O [zararlı maddelerin] birikmesine, mide üşütmesine, hazımsızlığa ve diyareye iyi gelir.

İçindekiler:

Termiye 120 gram, Malaka fasulyesi 120 gram, soyulmuş susam 120 gram, akide şekeri 840 gram, helile meyvesi 14 gram, belilec meyvesi 14 gram, tohumuz emlec 14 gram, kuru zencefil 14 gram, sivri biber 14 gram, pirinç 14 gram, tarçın yaprakları 14 gram, kuduz otu 14 gram, biber 7 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 7 gram, tatlı mercanköşk 7 gram.

Bütün bu droglar süzölmüş bal ve inek tereyağı ile karıştırılır. Bu terkip hazırlandıktan 6 ay sonra kullanılır. Dozu yağı alınmış inek sütü 7 gramdır. Tedavi sırasında hastaya yiyecek olarak sütle pişmiş pirinç verilir.

Cevârişü'l-Encüdân

Bu ilaç mide ve karındaki gaza, gurultuya ve yoğun gaza yararlıdır.

İçindekiler:

Biber 42 gram, kereviz tohumları 42 gram, şeytan tersi kara çeşidi 45.5 gram, kaya maydanozu 28 gram, mamiran (büyük kırlangıç otu) 28 gram, nane 28 gram, yabancı kekik 28 gram, yabancı kereviz 20 gram, selam otu 45.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilip süzme balla karıştırılır. O bir kapta korunur ve istendiğinde kullanılır.

Cevârişü'l-Encüdân'ın Bir Başka Formülü

Karaciğerin katılaşmasına ve soğukluğuna, karnın sarı sıvılarının katılaşmasına ve soğukluğuna; mide ve karaciğer üşütmesine iyi gelir.

İçindekiler:

Kara şeytan tersi çeşitleri 35 gram, roka tohumları 28 gram, pırasa tohumları 28 gram, kuru zencefil 24.5 gram, belilec 24.5 gram, tohumuz (çekirdeksiz) emlec 24.5 gram, çörek otu 17.5 gram, kereviz tohumları 17.5 gram, anason 17.5 gram, küçük kakule 17.5 gram,

Kirman kimyonu 17.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram, kara helile 3.5 gram, biber 14 gram, sivri biber 14 gram, Hint sümbülü 7 gram, karanfil 3.5 gram, akide şekeri 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve süzme balla karıştırılır. Bir kapta saklanır ve istenildiği zaman kullanılır. Dozu anason, mastika ve Hint sümbülü suyu ile 7 gramdır.

Cevâriş-i Kafur

Mide ve karaciğer zaafı için yararlıdır. Sindirim sırasındaki ağır gazları ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Kafuru, safran, sarısabır odunu, büyük kakule, küçük kakule, Kâşi kebabesi (Hint biberi tohumu), Çin tarçını, karanfil, Hint sümbülü, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*), beyaz sandal otu, sivri biber, tarçın, kuduz otu, Hint narı ağacı, havlican, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi), kuru zencefil, Hint selvisi, biber, sivri biber kökü.

Bütün bu droglar eşit miktarlarda alınır. Şeker bütün drogların miktarına eşit olmalıdır.

Cevârişü'l-Kafurun Bir Başka Reçetesi

Bu ilaç hazımsızlığa, mide zaafına ve yoğun flegmada yararlıdır.

İçindekiler:

Biber 7 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 7 gram, kuru zencefil 7 gram, karanfil 7 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 7 gram, tarçın 7 gram, Çin tarçını 7 gram, büyük kakule 7 gram, dağ nanesi 7 gram, Hint narı ağacı 7 gram, bahçe karanfili 7 gram, kafuru ruhu 8.75 gram, misk 8.5 gram, safran 8.5 gram.

Bütün bu ilaçlar süzme balla karıştırılır; bir kapta saklanır ve istenildiğinde kullanılır.

Cevâriş-i Kafurun Öncekinden Güçlüsü

İçindekiler:

Kuru zencefil, biber, sivri biber, tarçın, Çin tarçını, Hint tarçını, Hint sümbülü, kuduz otu, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) sarı sandal, balsam, Habeş biberi, köknar, Hint selvisi, termiye, Hint sarı sabırı gibi drogların her birinden ½ ukiyye alınır.

Balla karıştırılarak macun haline getirilip bir yere kaldırılır; gerektiğinde kullanılır.

Cevârişü'l-Ud

Bu ilaç midesinde herhangi bir fazlalık olmayan kişinin midesini güçlendirir ve ısıtır.

İçindekiler:

Hint sümbülü 3.5 gram, Roma sümbülü (Anadolu sümbülü) 3.5 gram, anason 2.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, mastika 3.5 gram, sarısabır 10.5 gram, karanfil 7 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 8.75 gram, büyük kakule 7 gram, suk (helile sirkesi) 7 gram, yarpuz veya balsam içinde pişirilmiş Kâbil helilesi 5.25 gram, Mısır mercanköşkü 10.5 gram, cevz-i bevva (bir nevi küçük Hindistan cevizi) 4.75 gram, gül çiçeği yaprakları 7 gram, kan dindiren 7 gram.

Bu droglar günlük suyu ile karıştırılır ve dozu 9 gramdır.

Cevârişü'd-Dârsinî

Karaciğer zaafına, mide ve böbrek zaafına karşı yararlıdır. Yoğun ve ağır humorları ve gazları yok eder.

İçindekiler:

Tarçın 21 gram, sarısabır odunu 21 gram, andız otu 21 gram, karanfil 17.5 gram, karabiber 17.5 gram, sivri biber 17.5 gram, Hint sümbülü 17.5 gram, Hint kedi otu 17.5 gram, kuru zencefil 30 gram, nane 28 gram, küçük kakule 7 gram, Çin tarçını 7 gram, mastika 10.5 gram, anason 10.5 gram, çörek otu tohumları 10.5 gram, tarçın içi 10.5 gram.

Bütün bu droglar süzme balla karıştırılır ve sonra kullanılır.

Cevâriş-i Hindî

Kolik, mide soğukluğu, eklem ağrıları ve gut için yararlıdır.

İçindekiler:

Kuduz otu 14 gram, tarçın yaprakları 14 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 40 gram, çörek otu 40 gram, biber 100 gram, sivri biber 100 gram, kuru zencefil 100 gram, kara helile meyvesi 600 gram, İran narı ağacı 40 gram, karanfil 17.5 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 14 gram, akide şekeri 200 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve 7 gramlık dozlarda eski şarapta eritilir.

Cevârişü'z- Zencebil

Bu ilaç mide ve bağırsakların zaafına iyi gelir. Besinleri hazmettirir ve gazları atar. Bu terkip menstrual kanamalarda yararlıdır; bağırsaklarda peklik yapar.

İçindekiler:

Küçük zencefil 35 gram, Arap zankı 17.5 gram, küçük kakule 35 gram, karanfil 17.5 gram, tarçın 17.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) parçaları 1 tane; safran 3.5 gram, nişasta 147 gram, akide şekeri 450 gram.

Cevârişü'l-Misk

Mide zaafi ve yellenmelere (gazlara), basur gazlarına, nabzın fazla atmasına karşı kullanılırsa yararlı olur.

İçindekiler:

Misk 2.25 gram, küçük kakule 35 gram, Çin tarçını 10.5 gram, karanfil 35 gram, kuru zencefil 35 gram, tarçın 10.5 gram, öd ağacı 30 gram, safran 7 gram, şeker drogların toplam ağırlığına eşit miktarda.

Bu droglar toz haline getirilir ve balla karıştırılıp, macun yapılır.

Cevârişü'l-Ütrüc

Bu ilaç gazları giderir ve kötü kokulu nefesi yok eder ve sindirimi geliştirir.

İçindekiler:

Kuru sarı kabuğu soyulmuş limon 105 gram, karanfil 3.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 3.5 gram, sivri biber 3.5 gram, biber 3.5 gram, küçük kakule 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, havlican 3.5 gram, kuru zencefil 3.5 gram, misk 700 gram.

Bütün bu droglar balla karıştırılır; sonra macun haline getirilerek, kullanılır.

Cevâriş-i Kayser

Bu ilaç kolik, hazımsızlık ve olgunlaşmamış flegma için yararlıdır. O yoğun ve ağır fazlalık flegmayı boşaltır. Bu terkip gut için de yararlıdır.

İçindekiler:

Sivri biber 42 gram, kuru zencefil 42 gram, sarı helile 42 gram, termiye 42 gram, kaya yosunu 35 gram, kereviz tohumları 21 gram, çörek otu 21 gram, yapışkan otu 21 gram, tabarzad tuzu 21 gram, şeker 56 gram.

Bütün bu droglar balla karıştırılıp kullanılır.

Cevârişü'l-Askankur

Bu ilaç cinsel gücü artırır.

İçindekiler:

Kuşkonmaz tohumları 10.5 gram, soğan tohumları 10.5 gram, lale tohumları 10.5 gram, taze ham hurma çekirdekleri 10.5 gram, pırasa tohumları 10.5; havuç tohumları 10.5 gram, roka tohumları 10.5 gram, ısırgan tohumları 10.5 gram, tatlı fesleğen 10.5 gram, termiye 10.5 gram, turp tohumları 10.5 gram, kırmızı ebegümeci 10.5 gram, beyaz ebegümeci 10.5 gram, çam meyvesi bir parça; bahçe teresi 10.5 gram, kırmızı zencefil 17.5 gram, yabanî kuşkonmaz 17.5 gram, havlican 17.5 gram, sivri biber 17.5 gram, tarçın 7 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 7 gram, beyaz kuduz otu 7 gram, kırmızı kuduz otu 7 gram, serü'l-askankur (bir nevi kertenkelenin kafası) 17.5 gram, kurutulmuş ada soğanı 10.5 gram, akide şekeri bütün bu drogların toplamına eşit miktarda.

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir, dövülür ve sonra süzme balla karıştırılır. Bu ilacın dozu 7 gram olup, balla karıştırılmış üzüm şarabı ile veya inek sütü ile veya ballı su ile 7 gram olarak boş mideye alınır.

Cevâriş'in Bir Başka Formülü

Bu ilaç fazla nabız atışında yararlı olur. Mideyi güçlendirir; yiyecekleri hazmettirir ve ishal yapar.

İçindekiler:

Helile 5 gram, köknar 17.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 10.5 gram, acı portakal 10.5 gram, tarçın içi 0.5 gram, termiye 70 gram, kısa mahmude otu 10.5 gram, akide şekeri 70 gram.

Bütün bu droglar balla karıştırılır ve 3.5 gram bir doz olarak alınır.

Bizim Denediğimiz Bir Cevâriş

İçindekiler:

Sarısabır 10.5 gram, kafuru 14 gram, misk 10.5 gram, besbase (küçük Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) 3.5 gram, Hindistan narı 3.5 gram, Hint selvisi 3.5 gram, fesleğen 3.5 gram, mastika 7 gram, uzun kafur kokulu zencefil 7 gram, karanfil 7 gram, hodan 17.5 gram.

Hepsi bir araya getirilip karıştırılarak macun kıvamına kadar karıştırılıp kullanılır.

El-İtrifeli'l-Ekber

Midenin çalışmaması ve kronik sindirim bozukluğu için yararlıdır. O cinsel gücü artırır.

İçindekiler:

Helile 3 kısım; belilec 3 kısım; emlec 3 kısım; sivri biber 3 kısım; biber 3 kısım; kuru zencefil 2 kısım; tatlı yapışkan otu 2 kısım; helile (sütle ıslatılmış) 2 kısım; Hint kuduz otu 2 kısım; kuşkonmaz 2 kısım; diğer bir formülde besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; *Myristica fragrans*) ve beyaz ebegümeci 1 kısım; kırmızı ebegümeci 2 kısım dişbudak ağacı kabukları 2 kısım; yabanî nar tohumları 2 kısım; İranlıların dar şafak dediği yuvarlak üzüm tohumları 2 kısım; soyulmuş susam 2 kısım; akide şekeri 2 kısım; beyaz kuduz otu 2 kısım; kırmızı kuduz otu 2 kısım. Bir başka nüshada kırmızı ve beyaz kuduz otu ½ kısım.

Bütün bu droglar toz haline getirilir. Susam ayrıca toz haline getirilir. Daha sonra onların hepsi inek tereyağı ile karıştırılır ve sonra süzme balla karıştırılıp macun haline getirilir.

Cevârişü'l-Ud'un Bizim Formülasyonumuz

İçindekiler:

Küçük kakule 17.5 gram, kuru zencefil 17.5 gram, tarçın 17.5 gram, tarçın içi 17.5 gram, safran 17.5 gram, biber 17.5 gram, fesleğen 17.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 17.5 gram, Hint selvisi 10.5 gram, porsuk ağacı 10.5 gram, tarçın yaprakları 10.5 gram, karanfil 10.5 gram, öd ağacı 24.5 gram, amber 14.5 gram, lapis lazuli 1 gram, kafuru 1 gram, termiye 14 gram, Hint kaya tuzu 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve bal veya şekerle cevâriş haline döndürülür.

DÖRDÜNCÜ MAKALE

Sefûfat ve Kemâyih ve Vacurat

[Bunlar] toz halindeki ilaçlardır; elin avucuna alınan biraz sıvı ağza dökülür veya *vajır* ağızdan damla şeklinde çocukların ağzına uygulanır. Biz burada *cevârişât* (bir nevi bitkilerle hazırlanan çorbalar) tanımını ile verilen ilaçların geri kalan tiplerini tartışacağız.

Makliyasa

Bu ilaç dizanteri, grip, diyare ve basurla ilgili şikayetlere karşı kullanılır.

İçindekiler:

Kavrulmuş bahçe teresi 675 gram, kavrulmuş ve bir gün ve bir gece sirkede bekletilmiş Kirman kimyonu 200 gram, kavrulmuş pırasa tohumları 200 gram, kavrulmuş keten tohumları 120 gram, mastika 30 gram, tereyağında pişmiş Kabil helîlesi 90 gram.

Bu ilacın 3.5 gramlık dozu önerilir. İlaç ayva öz suyu ve soğuk su ile alınır.

Bir Başka Toz

Bu ilaç kronik hazımsızlık, diyare, dizanteri ve kolike iyi gelir.

İçindekiler:

Kavrulmuş bahçe teresi 450 gram, kavrulmuş keten tohumu 10.5 gram, pire otu tohumları 10.5 gram, kavrulmuş kereviz tohumları 8.75 gram, kırmızı Ermeni kili 8.75 gram, sarı sakız tohumları 8.75 gram, Arap zamkı 35 gram.

Kasila Denen Toz

O peklik yapar.

İçindekiler:

Bir nevi Arap zamkı, çoban değneği tohumları, beyaz bahçe teresi, uzun kafur kokulu zencefil, liken, kasnı otu zamkı, deniz salyongozu kabuğu (eşit miktarlarda), soyulmuş badem (tatlı), beyaz 70 gram, göze ait diken üzümü, fındık ve çam fıstığı eşit miktarlarda.

Bütün bu droglar iyice karıştırılır ve sonra kullanır.

Diğer Bir Toz

Hamilelik için yararlıdır. Gazları giderir ve karaciğer ve mideyi güçlendirir.

İçindekiler:

Küçük inciler 3.5 gram, yapışkan otu 3.5 gram, kuru zencefil 14 gram, mastika 14 gram, uzun kafur kokulu zencefil 9 gram, turunc 9 gram, kereviz tohumları 9 gram, tatlı hoş koklu zambak 9 gram, küçük kakule 9 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 9 gram, biber 9 gram, tarçın 9 gram, ebegümeci 4.5 gram, rezene tohumları 4.5 gram ve bütün drogların ağırlığına eşit miktarda şeker.

Sefûf-ı Abbade

Bu ilaç karaciğerdeki siroza iyi gelir; midenin gevşekliğine ve nemliliğine karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Lak, bit otu 1 kısım, kuru meşe, akide şekeri, mastika, soyulmuş nar, mazi, günlük, kuru zencefil 1/4 kısım.

Bu ilaçlar, toz haline getirilip karıştırılır. Tozdan 4.5 gram kadar sabah akşam 7 gün boyunca hastaya verilir. Tedavi sırasında hastaya et verilmemelidir.

Sefûf

Vücut sıcaklığında, ateşte, ürtikerde (kaşıntı), yılancıkta, aksırıkta, dil bağlanmasında ve diyafragrama ağrılarında kullanılır. Dilin üzerine sürerek verilir.

İçindekiler:

Misk 1 gram, suk (helile sirkesi) 3.5 gram, göz için kullanılan diken üzümü 3.5 gram, kafuru 4.5 gram, safran 7 gram, küçük kakule 18 gram, karanfil 18 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 18 gram, kırmızı gül yaprakları 27 gram, nar çiçeği 27 gram, bambu çubukları 27 gram, beyaz akide şekeri 243 gram.

Hepsini dövdükten sonra bütün droglar bir araya getirilip karıştırılır. Hasta tedavisinde (sıcak mizaçlı) cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) reçeteden kaldırılır. Bu doz gelişkinlerde 2.25 gramdır. Çocuklarda 25 gramdır.

Kamiha (Uzun Kavundan Yapılan)

Mide gevşekliğinde kullanılır ve mide tembelliğinden şikâyet eden hastanın kabızlığına sebep olur. Solunumu güçlendirilir.

Hazırlanması: Uzun kavun, içindeki çekirdekleri dahil, alınıp sonra hinnap unu, akgünlük unu, Malta mantarı, üvez ve pirinç hepsi eşit miktarda olmak üzere [kavunun] içine doldurulur; sonra kavunun neminin kaybolması beklenir. Daha sonra kavunun içine doldurulan madde dışarı çıkarılır ve kurumaya bırakılır. İlaç toz haline getirildikten sonra bir avucu (yaklaşık 14 gramdır) ağız yoluyla alınır. O iyi bir ilaçtır; denenmiştir.

Çoğunlukla Nemli Mizaçtaki**Çocuklara Verilen Toz****İçindekiler:**

Kara helile 175 gram, Kirman kimyonu 17.5 gram, mastika 82.5 gram, kuru zencefil 7 gram.

Bu ilaçlar ayrı ayrı toz haline getirilip dövülür. Yazın bu reçetede ki ilaçlar susam yağı ile karıştırılır; kışın zeytinyağı ile karıştırılır. Üzerine akide şekeri ilave edilir. Fakat kuru zencefil yazın terkip dışında bırakılır. Toz nemli mizaçtaki çocuklar için uygundur.

Aristoteles Tarafından Hazırlanan Toz

İlaç, spruel (bağırsaklarda müzmin amel yapan tropikal bir hastalık) için iyi gelir. İskender için hazırlanmıştır. Hazımsızlık, yüzün sararması, kötü kokulu nefes, kötü düşünceler ve kansızlık için iyi gelir. Hazmettirici ve nefes açıcıdır.

İçindekiler:

2 Kısım Çin tarçını, iki kısım tarçın, küçük kakule 2 parça, öd ağacı 2 parça, Hint kedi otu 2 parça; mastika 2 parça, helile 2 parça; tatlı kokulu yonca 2 kısım; Hint narı iki kısım; kimyon iki kısım; tarçın iki kısım; kaya yosunu iki kısım; biber iki kısım; nar tohumu iki kısım; küçük Hindistan cevizi iki kısım; büyük kakule iki kısım; misk bir kısım; diken üzümü, kafuru bir kısım.

Akide şekeri bütün drogların ağırlığının toplamı olarak alınır ve onun şerbeti 3 dirhem olarak terkibe ilave edilir. Bu ilaç çok yararlıdır.

Sefûfî'l-Bermekî

Bağırsak kurtlanması ve zayıf mide için yararlıdır.

İçindekiler:

Helile bir kısım; emlec bir kısım; belilec bir kısım, termiye içi bir kısım, akide şekeri toplam ağırlığın iki katı.

Diğer ilaçlardaki gibi, akide şekeri ile karıştırılır. Ağızdan alınan dozu 35 gramdır.

İskil Sefûfu

Çocuklar için denenmiş toz halinde bir ilaçtır. O komaya ve diyareye sebep olur. Sarı safra ve flegmanın sebep olduğu sıkıntıları giderir.

İçindekiler:

Helile, belilec, emlec, yapışkan otu, kırmızı gül yaprağı, nar çiçekleri, sumak, onlara eşit miktarlarda ballı sirke, zerdeçal, cevz-i kay (gardenia dumetorum meyvesi; Hindistan'ın jatropaparguna denen cevizi), mersin meyvesi, mazi, nane, küçük kakule, eşit miktarda karanfil.

Bütün bu droglar toz haline getirilip dövülür ve sonra kullanılır. Yararlı bir ilaçtır.

Çocuklar için Vacur

Balgamı vücuttan temizler.

İçindekiler:

Su mercimeği, bambu çubuğu, diken üzümü, büyük kırlangıç otu kökü, nane çiçekleri, 5 çeşit helile meyvesi, zerdeçal, göze iyi gelen diken üzümü öz suyu, suk, safran, küçük kakule, mazı, akide şekeri (her birinden eşit miktarda).

Çocuklar için 250 miligramdır ve erkek çocuklarda yaşına göre, dozu belirlenir.

Çocuklar İçin Bir Başka Vacur

Şeker kamışı, kırmızı gül, diken üzümü, safran, sumak, bambu çubukları, büyük kırlangıç otu, nane ve kakuleden birer ölçü alınır ve karıştırılır. Büyük ve küçüklere dozu 1 kırıttır (250 miligram?).

Çocuklar İçin Bir Başka Vacur

İçindekiler:

Gül yaprakları, nar çiçekleri gümüş oksiti (doğal kurşun oksit), yaşılan otu, sumak, yoğun meyan kökü suyu, ılgın, mazı meyvesi, helile, belilec, mazı, besbase (küçük Hindistan cevizi), mersin ağacı tohumu, bambu, Hint biberi tohumu, küçük kakule, göz için kullanılan diken üzümü, zerdeçal, tarçın içi, diken üzümü, nane, pirinç kepeği, safran, helile sirkesi eşit miktarlarda.

Dövülüp toz haline getirdikten sonra bütün droglar karıştırılır.

Kamiha

Bağırsaklardaki ülserleşmede, şiddetli ishal, mide rahatsızlıkları ve zaafı için iyi gelir.

İçindekiler:

Arap zımkı 5 kısım, 1 kısım Malta mantarı, bir kısım helile sirkesi.

Bu droglar dövülüp, toz haline getirilir ve daha sonra karıştırılır. Burada bir defalık 7 gram olup, sabah akşam alınır.

Sefuf

Dalak ağrısı, hazımsızlık için yararlıdır ve yüzün görünümünü güzelleştirir.

İçindekiler:

377 gram beyaz banotu alınır ve buna nüfuz edecek kadar miktarda susam yağı üstüne dökülür; terkip kırmızı renk kazanana kadar orta

hararete ateş üzerinde tutulur ve daha sonra, toz haline getirilmiş şu karışım üzerine dökülür: Hint cinsi yabani nar kökü 260 gram, Kirman kimyonu 14 gram, Suriye çörek otu 7 gram.

Soğuk su içinde 1 avuç kadar dozda alınır. Hastaya sirke, tuzlanmış balık, taze balık, süt, sebzeler ve meyveler verilmesi yasaktır.

Sefûf

Bu ilaç sarılık, karaciğer ağrısı ve safra kusmaya karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Yıkanmış reçine 4.5 gram, bambu 7 gram, safran 3.5 gram, Himalaya ılgını 750 gram, kafur 500 gram.

7 gram dozda Buhara eriği peltesi ile 225 gram demirhindi suyuyla alınır.

Sefûf

Bu ilaç karaciğer ağrısına ve safralı diyare için iyi gelir.

İçindekiler:

Şarap tortusu 4.5 gram, Himalaya ılgını 4.5 gram, Hint sümbülü 4.4 gram, yıkanmış reçine 4.5 gram, Basra demir tozu 24.5 gram.

Kuru kişniş otu suyu 30 gram ile ağızdan alınan bir dozu 4.5 gramdır.

Sefûf

'Karaciğer sıcaklığına', sarılığa, tıkanmalara ve kanamalara yararlıdır.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş ayva tohumları 14 gram, nişasta 14 gram, soyulmuş salatalık çekirdeleri 14 gram, kırmızı Ermeni çamuru 14 gram, reçine 3.5 gram, gül yaprakları 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, zambak 3.5 gram, bambu 1.75 gram, mastika 10.5 gram.

Soğuk su ile 3.5 gram alınır.

Tuz

Kara safran veya sarı safranın sebep olduğu ateşli hastalıklar ve diyare-den muztarip olan hastalar için uygundur. İştahı açar.

Darani tuzunu küçük parçalara ayır. Bir demir veya taş tavaya ya da toprak bir kaba koy. Sonra onun üzerine eski sirke serp; bu işlemi tekrar et. Onunla birlikte aşağıdaki drogları al.

Kavrulmuş nar tohumları (az miktarda); tuzun 1/3ü kadar tohumsumak; kuru kavrulmuş kişniş otu; meyan kökü özü.

Bu droglar öğütülüp, karıştırılır ve sonra alınır.

Tuzun bir Başka Terkibi

Bu ilaç mide ve karaciğer hastalıklarına, eklem ağrılarına ve fazlalık maddelerin sebep olduğu bütün diğer hastalıklara iyi gelir.

İçindekiler:

Yemeklik tuz 450 gram, nişadır 90 gram, amonyak tuzu 90 gram, beyaz biber 90 gram, kuru zencefil 60 gram, karabiber 60 gram, anason 30 gram, roka tohumları 30 gram, çörek otu 30 gram, Hint sümbülü 30 gram, nane 60 gram, yabanî kereviz tohumları 45 gram.

Bütün bu droglar öğütülür ve toz haline getirilir. 9 gram ılık su ile alınır.

BEŞİNCİ MAKALE

Ağızda Eriyen İlaçlar/Pastiller

Bizim ağızda eriyen ilaçlar konusundaki tartışmamız daha önceki kısımlardaki tartışmalarımızla aynıdır. Genel olarak ağızdan alınan ilaçlar ağızda uzun süre kalan formülasyonlar, parça parça akciğerlere iner ve kitle halinde hızla mideye inmez. Akciğerlere inme hızı ile mideye inmesi arasındaki zaman nispeten uzun olmayacaktır.

Kuru Öksürük İçin Alınan Pastiller

Kavrulmuş keten tohumu balla karıştırılır ve bir kapta korunur.

Sıcak ve Kuru Öksürük İçin Bir Başka Pastil

Sıcaklık ve kuruluğun sebep olduğu öksürük için yararlıdır.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş hıyar tohumları 17.5 gram, kabuğu soyulmuş tatlı badem 21 gram, hatmi tohumları 17.5 gram, doğal ebegümeci tohumları 17. gram, Arap zıncı 14 gram, kitre zıncı 14 gram, nişasta 14 gram, ayva tohumları (soyulmuş) 14 gram, meyan kökü özü 15.75 gram, beyaz akide şekeri 15.75 gram.

Droglar öğütülür ve dövülür; meyan kökünün temizlenmiş kökü, bahçe eriği ve tatlı üzüm suyu ile yoğunlaşana kadar pişirilir ve sonra ilaç yoğunlaşana kadar pişirme işlemine devam edilir. Yuvarlak fasulye unu, akide şekeri, tatlı badem yağı ile hazırlanmış çorba ile alınır.

Linetus (Tablet)

Sıcağın sebep olduğu öksürük içindir.

İçeriği:

Bahçe eriği 72 gram, unnap meyvesi 50 kısım, ezilmiş ve soyulmuş meyan kökleri 105 gram, temizlenmiş ve tatlı Kışmihan üzümü 140 gram, temizlenmiş ve dövülmüş tarçın 70 gram.

Bütün bu droglar 1.350 kg suyla 450 gram kalana kadar pişirilir. Onlar süzülür ve 225 gram su ve 1.350 kg akide şekeri bu maddelerin üzerine dökülür. Onlar yoğunluğu bal gibi olana kadar pişirilir. Sonra yuvarlak fasulye unu ile karıştırılır. Bu ilaç istenen miktarda *harire* (un veya semolina ile yapılan bir sıvı yiyecek) ile birlikte alınır.

Haşhaş Tableti

Bu ilaç kanama, yoğun ağrı, öksürük, göğüs ağrısı ve yalancı kaburgalardaki ağrı, göğüs zarı iltihabı için yararlıdır.

İçindekiler:

Kırmızı gül yaprakları (sapları olmaksızın) 1.75 gram, buğday nişasta 7 gram, geven zamkı 7 gram, haşhaş tohumları 7 gram, bambu 1.75 gram, safran 1.75 gram, meyan kökü özü 7 gram.

Bütün bu droglar öğütülür, dövülür ve sonra musallah şarabı ile karıştırılır. Kudret helvası ve zufa otu lapasıyla alınır.

Tebâşir Tableti

Bu terkip öksürük, kan tükürme, yoğun fazlalık maddeler, göğüs ağrısı ve akciğer yaralarında yararlıdır.

İçindekiler:

Küçük kakule 14 gram, Arap zamkı 28 gram, buğday nişastası 35 gram, beyaz haşhaş tohumları 35 gram, kuru zencefil 35 gram, bambu çubukları 14 gram, akide şekeri 14 gram, soyulmuş hıyar tohumları 28 gram, soyulmuş tatlı badem 28 gram, soyulmuş acı badem 17.5 gram, meyan kökü 17.5 gram, kitre zamkı 5.25 gram, rezene 7 gram, kara haşhaş tohumları 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; mümkün olduğunca karıştırılır; süzme balla karıştırılıp hafifçe inek tereyağı ile macun haline getirilir. Bu ilaç bir kapta korunur ve istenildiğinde kullanılır.

Bir Başka Tebâşir Tableti

Bu ilaç tüketici ateş ve akciğer yaralarına iyi gelir.

İçindekiler:

Arap zamkı 21 gram, küçük kakule 21 gram, kuru zencefil 42 gram, buğday nişastası 42 gram, bambu çubukları 14 gram, şeker 210 gram, kabuğu soyulmuş hıyar tohumu 21 gram, soyulmuş yenebilir kozalak 21 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilip, dövülür ve sonra süzme bal-la hafifçe karıştırılıp macun haline getirilir. Bu terkip cam bir kaptaki saklanır ve istenildiğinde yalanır. Eşek sütü veya sıcak su ile ağızdan alınabilir.

Ada Soğanı Tabletleri

Bu ilaç nefes darlığı, kanama, yan taraflardaki ağrı ve göğüs ağrıları için yararlıdır.

Hazırlanması:

Ada soğan ve süzme bal özleri yoğunlaştırılır ve yemekten sonra yalanır.

Sum (Sarımsak) Tableti

Şiddetli flegmanın sebep olduğu öksürüklerde yararlıdır. Göğsü temizler ve göğüsteki ince humorları olgunlaştırır.

Hazırlanması: Temizlenmiş sarımsak 450 gram, 450 gram tereyağı ile iyice yumuşayınca ve öldürülene kadar pişirilir; süzülür. Sarımsak hafifçe toz haline getirilir ve daha sonra onun üzerine süzme bal dökülür. Bundan sonra, hafif ateşte yoğunlaşana kadar pişirilir ve ateşten indirilir.

Bir Başka Tablet

İçindekiler:

Ayva tohumları 17.5 gram, pire otu tohumları 17.5 gram, haşhaş tohumları 35 gram, meyan kökü 24.5 gram, bahçe eriği 24.5 gram.

Bütün bu içerik 1350 kg su ile yoğunlaşana kadar kısık ateşte pişirilir. Sonra 42 gram deniz suyu onun üzerine dökülür; kasnı otu zamkı, Arap zamkı ve 20 gram şeker onunla karıştırılır.

Butm Tableti

At gibi sesi olanlara ve göğsünde yara olanlara önerilir. Kanamadan şikayet edenlere de yararlıdır. Tıkanıklıkları giderir.

İçindekiler:

Kavrulmuş keten tohumları 450 gram, temizlenmiş üzüm 450 gram, yenebilir kozalak 180 gram, tatlı badem 180 gram, temizlenmiş acı badem 180 gram, Nablus zamkı 90 gram, meyan kökü 90 gram, Arap zamkı 90 gram, beyaz biber 30 gram, yuvarlak fasulye unu 30 gram, nohut unu 30 gram, zeravend 30 gram, nişasta 30 gram, çörek otu 30 gram, su

teresi 30 gram, sıvı günlük 30 gram, mavi zambak kökü 30 gram, Mısır süseni 15 gram, safran 15 gram, günlük (buhur) bitkisi 15 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve sonra eşek sütü ile karıştırılır; sonra bu karışımdan tablet yapılır. Sonra gölgede kurutulur ve tekrar toz haline getirilir ve balla karıştırılır. Dozu 1 çay kaşığıdır; sabah ve akşam alınır. Ondan ince çubuk ve piller yapılır ve gece dilaltından alınır.

ALTINCI MAKALE

Şerbetler ve Meyve Suları

Şerbetler ve meyve suları hakkında tartışmamız, daha önce betimlediğimiz örneklerden sonra gelir. Şerbet ve meyve suyu arasındaki fark şudur: Meyve suyu kendi kendine yoğunlaşan öz suyudur, halbuki şerbet bazı tatlandırıcı maddelerin yardımı ile yoğunlaşmış veya kaynatılarak öz suyu elde edilmiştir.

Afsumali

[Bu ilaç] eski hekimler tarafından formüle edilen bir ballı sirkedir. Siyatik, eklem ağrıları ve sara için yararlıdır. Eğer, ağızdan alınır-sa ağır keymusu temizler; atar. Yılan ısırmasında da yararlı olduğu söylenir. Aynı şekilde afyon ve kökü drogların zararlı etkilerine karşı yararlıdır. Onun hazırlanış şekli aşağıdadır:

Sirke 2.250 kg, tuz 976 gram, bal 4.880 kg, su 3.500 kg.

Bütün bu droglar karıştırılır ve orta ateşte pişirilir. 10 dakika kaynatıldıktan sonra ateşten kaldırılır ve kabın içinde soğumaya bırakılır. Hekimlerin önerileri doğrultusunda kullanılır.

Sikencebînü'l-Buzûrî (Genel Kullanım)

Ateş düşürücüdür ve mide yanmasına iyi gelir. Flegmayı kaldırır ve sarı safrayı yok eder. Dalak, karaciğer tıkanmalarına ve idrar zoruna yararlıdır.

Hazırlanması: 4.5 kg iyi kalite sirke alınır ve 9 kg temiz yumuşak su ile karıştırılır. Bu su miktarı sirkenin kalitesi ve ekşiliğine göre daha az veya çok olabilir. Aşağıdaki droglar sirke (sirkeleşmiş şarap) ve su ile karıştırılır.

İçindekiler:

Zencefil kökü kabukları 90 gram, kereviz kökü kabukları 90 gram, rezene tohumları 90 gram, anason 90 gram, kereviz tohumları 90 gram.

Bu droglar karıştırıldıktan sonra, bir gün ve bir gece bırakılır. Sonra bu terkinin 1/6'sı kalana kadar hafif ateşte pişirilir. Ateşten kaldırılır ve soğumaya bırakılır. Akide şekeri miktarı, sirkenin, köklerin ve tohumların içinde kaynatıldığı suyun toplam ağırlığına göre ayarlanır. Daha sonra, sıvının yarısı kalana kadar hafif ateşte kaynatılır. Kaynarken sıvının üzerinde olan köpük hemen kaldırılır. Daha sonra ateşten indirilir; soğumaya bırakılır. Bu terkip yararlıdır.

Eğer istenirse, bir veya iki defa kaynatılmış ve köpüksüz bir terkin içine toz haline getirilmemiş safran katılabilir. Safran kaynama kabının üstüne bir parça bez konacaktır. Ara verdikten sonra, terkip bir süre suda bırakılır; öyleki onun gücü terkibe geçsin. Bazı hekimler, toz safranın 7 gramını ballı sirke ile birlikte muamele ettikten sonra onun terkibine katarlar ve bir daha onu ısıtmazlar.

Galen Formülüne Dayandırılan Ballı Sirkenin Hazırlanması

İyi kalite bal, hafif sönmekte olan korların üzerine konur, köpüğü kaldırılır ve sonra onun üzerine sirke dökülür. Sirke çok ekşi veya çok az olmamalıdır. Bu iki şey yani bal ve sirke bir süre ateşte kaynatılır, öyleki onlar iyice birbirine karışır ve sirke ham kalmaz. Daha sonra ateşten indirilir ve bir kapta saklanır. Eğer bu ballı sirke kullanılmak istenirse ona biraz şarap ve eşit miktarda su ilave edilir. Eğer onun ekşiliği içine alması gerekiyorsa biraz sirke ilave edilmelidir. Bazı sulandırılmış kırmızı şarap içme alışkanlığında olan insanlara bu terkip önerilebilir.

Eğer onlar sulandırılmamış şarap içerlerse ani baş ağrısından muztarip olurlar. Eğer onlarda şarap içme alışkanlığı varsa ve sulandırılmış şarap içerlerse mideleri bulanır. Bütün bunların, had derecede şarap içen kişilerde, şarap içtikleri sırada ortaya çıktığını gördüğümüz zaman fazla ballı sirke alanlarda neler olacaktır? Şarap içme alışkanlığımız varsa [baş ağrısı] daha az olacaktır, ancak ballı sirkenin gücü daha fazladır. Böylece biz ballı sirkenin bizim seçimimize göre değil, fakat onun kendi alışkanlıklarına uygun olmasının doğru olduğunu düşünüyoruz.

Ancak en iyi sirke, onu kullananın en iyi sirke olduğunu temelde kabul etmesi ile o sirkenin en güzel sirke olduğu kabul edilir. Bundan dolayı o daha yararlı hale gelir. Eğer onun zararlı olduğu hissedilirse,

kullanmaktan kaçınılmalıdır. Kullanılacak miktar makul kalitede ballı sirke miktarının iki katı olması gerekir ve hafif ateşte pişirilmesi gerekir. Ancak lezzetleri iyice karışmış olmamalıdır. Sirkenin keskin lezzeti artık kalmamalıdır. Bu terkip başlangıçta su ile pişirilmelidir. Aynı şekilde ballı sirke yaparken 4 kısım temiz su, bir kısım balla karıştırılacaktır ve hafif ateşte pişirilecektir. Böylece, balın köpüğü buharlaştırılabilir. Aşağı seviyede balın daha çok köpüğü vardır. Bundan dolayı o daha fazla pişirilir. İyi kalite bal çok fazla köpük içermez; alt seviyedeki ile karşılaştırılınca onun daha fazla pişirmeye ihtiyacı yoktur. Çoğunlukla aşağı seviyede baldan (4 kısım su ile karıştırılmış) iyi kalite bal elde etmek için yapılan bu muameleden sonra yarısı kalır. Bunun için onu hafif ateşte pişirmek gerekir, böylece o tamamen suyla karışmış olmalıdır ve sirke de terkibe uyum göstermiş olmalıdır. Bu tip ballı sirke hazırlanması yönteminde ilkin bir kısım sirke, iki kısım bal alınır ve dört kısım suyla bu karışımın $\frac{1}{4}$ ü kalana kadar kaynatılır. Sonra köpüğü alınır. Eğer kuvvetli bir ballı sirke hazırlanmak istenirse, sirke balla aynı miktarda alınmalıdır ve sonra şarap gibi sulandırılmalıdır. Bu terkip düzenli olarak alınmamalı, ancak kalp kapağına zarar vermezse gün aşırı alınmalıdır. Ballı sirke genellikle eklemelerin derinine nüfuz eder ve kalın bağırsaklardan keymusu emer. Vücut sıvılarını çözer. Bazıları onu susuz alır; örneğin onlar bu ilacı 120 gram ballı sirke ile alırlar; daha sonra su içerler. Bu şekilde, onlar bu ilacın mide ağzının sıvısını bertaraf edeceğini ve aşağıya çekeceğini ümit ederler. Onu alan hastaya, sabah alıyorsa, öğleye kadar hiçbir şey yememesi önerilir. Öğleden sonra o *tavuk eti* ve *zirbac* (bir nevi buharlı bulamaç) yemelidir.

Bizim Hazırladığımız Ballı Sirke

Hazırlanması: Biraz iyi kalite şeker tava içine konur, üzerine eski sirke/şarap dökülür. Orada şekerin yüzeyinde delikler oluşmasına ve şekerin yüzeyinin tamamen sirkeyle kaplanmasına dikkat etmelidir. Eğer ballı sirkenin ekşiliğinin azalmasını istiyorsak, sirke miktarını azaltmamız gerekir. Sonra bir kap içinde ateşin üstüne konur. Köpüğü bir parça bezle alınır. Çukur kabın dibine kepçe ile batırılmaz. Köpük kaldırılıp bir kepçe içine konur; onun üzerine sulandırmak için biraz su dökülür; daha sonra, pişirilir yoğunlaştırılır.

Sarı Safrayı Temizleyen Ballı Sirke

Hazırlanması: Biraz köpüksüz bal (süzme bal) veya şeker ve yukarıda söz konusu edilen sirke, hafif ateşte pişirilir. Daha sonra toz halindeki acı dülek ve mahmude otu (istersen, yaklaşık olarak 30 gram) bir parça beze konup kabın üzerine asılır. Terkibin çözülene kadar ovalanması gerekir; onun içinde hiçbir şey kalmamalıdır. Madde yoğunlaşınca kap ateşten kaldırılmalıdır. Bazıları kısa mahmude otu köklerini terkibe ilave eder ve kereviz kökleri ve rezene kökleriyle yukarıda zikredildiği gibi, birlikte pişirilir.

Flegmayı Azaltan Ballı Sirke

Hazırlanması: Bal, sirke veya ada soğanı, yukarıda zikredilen köklerle pişirilir, yani kereviz ve mahmude otu kökleriyle pişirilir. Hastayı güçlendirmek için menengeç kahve taneleri ve yabanî fıstık sakızı içi ile birlikte toz haline getirilir ve yukarıda zikredilen şekilde bir çukur kabın üzerine bir parça bez içinde asılır. Daha sonra kullanılır.

Kara Safrayı Azaltan Ballı Sirke

Hazırlanması: Şeker veya bal, aynı şekilde sirkeyle pişirilir. Sonra küsküt, istenildiği kadar adi eğrelti otu ve kara harbak toz haline getirilir, terkip bir parça beze konup ve çukur bir kap üzerine asılır. Yukarıdaki şekilde pişirilir.

Ada Soğanı Sirkesinden Yapılan Ballı Sirke

Hazırlama Yöntemi: Beyaz temizlenmiş ada soğanı tahta bıçakla küçük parçalara ayrılır. Bu parçalar birbirinden ayrı olarak bir ipe dizilir ve 40 gün gölgede kurutulur. Yaklaşık ağırlıkları 900 gram kadar olur. Ada soğanı parçaları 1.620 kg kadar kaliteli sirkeyle karıştırılır ve sonra bu halde 60 gün bekletilir. Daha sonra bir kaba konup ağzı sıkıca kapatılıp bağlanır. Belli bir süre geçtikten sonra ada soğanı 900 gramı 3.375 kg sirkeyle karıştırılır. Bir kısmı ise ada soğanını kurutmazlar ve aynı miktarda muhafaza ederler. Onlar ada soğanını 6 ay sirkede bekletirler. Bu şekilde hazırlanan ballı sirke daha çok purgatif özellik taşır. Ağıza ve diş eti hastalıklarına yararlıdır ve diş eti kanamalarını durdurur. Eğer ağız onunla yıkanır, o keskin ve yakıcı olduğundan, diş etinin ve dişlerin nemini emer. Sallanan diş sabitleştirir. Ağıza ve vücuda güzel koku verir. Ağızdaki pis kokuları ber-

taraf eder. Ağızdan alındığında temizleyici özelliğe sahiptir ve soluk borusunu sertleştirir. Sesi geliştirir ve güçlendirir. O mide ağrısından şikayetçi olanlara, hazımsızlığa, epilepsiye, baş dönmesine, had derecede kara safraya, sersemliğe ve aptallığa, histeriye, dalak büyümesine, siyatiğe iyi gelir. Gevşemiş vücudu güçlendirir; vücut rengini geliştirir ve görmeyi keskinleştirir; nefes darlığına yararlıdır. Ağrıyan kulağa damlatıldığında, kulak ağrısını giderir ve kulaktaki yarayı iyileştirir.

Bütün bu vakalarda yukarıda zikrettiğimiz şikayetlerde yararlıdır. Her gün aç karına 45 gramı geçmemek üzere yavaş yavaş artırılarak alınınca yararlı olur.

Ada Soğanından Yapılan Purgatif Ballı Sirke

Bu ilaç istem dışı idrar atılmasına, yan taraflardaki ağrıya, mide ağrılarına, kötü emilime, ekşi sıvı çıkarımına (eruclation) iyi gelir.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş ada soğanı 900 gram, kuru zencefil; 30 gram, kereviz tohumu 60 gram, yabanî havuç tohumları 5 gram, rezene tohumları 30 gram, anason tohumu 30 gram, çörek otu 15 gram, Kirman kimyonu 30 gram, dağ nanesi 30 gram, selam otu (Yabanî kereviz) 15 gram, Kirman kimyonu 7 gram, Hint sedef otu 210 gram, zufa otu 30 gram, tarçın yaprakları 15 gram.

Bütün bu droglar iyice dövülür ve 9.720 kg ada soğanı sirkesi 3.240 süzme bal ve 1.20 kg şarab-ı musallat içinde bekletilir. Kullanılmak üzere süzülür ve temiz bir cam kapta korunur Diyet öncesinde ve sonrasında alınır.

Güllâb Hazırlanması

900 gram şeker ve 120 gram su, hafif ateşte pişirilir ve sonra 60 gram gül suyu onun üzerine dökülür ve sonra süzülerek alınır.

Şekerli ve Ballı Sirke Hazırlamak

Soğuk hastalıklara yararlıdır; karaciğer ağrısına ve göğüs ağrısına iyi gelir. 1 kısım bal ve 2 kısım su hafif ateşte pişirilir. Köpüğü alınır ve 1/3'ü kalana kadar pişirilmeye devam edilir. Ateşten kaldırıldıktan sonra süzülür. Şekerli su aynı şekilde hazırlanır. Isıyı artırmak ve özelliklerini güçlendirmek istiyorsak köpüğü alındıktan sonra, mastika, safran, tarçın, havlican vb. ilave edilmelidir.

Ballı Suyun Bir Başka Terkibi

Bu terkip ateş, irkilme, mide ve susuzluk hissi, ateşin sebep olduğu öksürük ve yalancı kaburga iltihabı için iyi gelir.

Hazırlanması: 1.800 kg temiz kırmızı gül yaprakları cam bir kaba konur ve üzerine 4.500 kg sıcak su üzerine dökülür. Daha sonra kabın ağzı mumla kapatılır. 24 saat bırakıldıktan sonra kaptan alınır, sıkılır ve iyice sıktıktan sonra üzerine 4.500 kg şeker dökülür ve yoğunlaşınca kadar pişirilir; sonra temizlenip kullanılır.

Gül Suyundan Hazırlanan Güllâb

Bir ölçü şeker kamışı toz haline getirilir ve üç misli kaliteli temiz şeker ona karıştırılır. Bu karışım hafif ateşte 1/3'ü kalana kadar pişirilir. Onun köpüğü alınır. Pişirme sırasında safranla karıştırmak istenirse köpüğünü aldıktan sonra bunu yapmalıdır. Terkibin içine ufalanmış safran dökülür ve tekrar tekrar suyu çektirilir. Fakat ona piştikten sonra safran katmak isteyen, onu ateşten kaldırmalıdır ve safranı toza soğumadan koymalıdır ve suyun içeriğinin içine çekilmesini sağlamalıdır. Daha sonra cam bir kaba konarak saklanır.

Ada Soğanından Yapılan Şurubun Hazırlanması

Hazımsızlığa iyi gelir; kötü sindirimde mide ve bağırsaklardan ağır yiyeceğin atılmasını sağlar. Anemi, su toplanması, sarılık ve paralizle dalak ağrısına, inme ve felç, tıkanıklık, titreme, ve boyun kaslarının dışarı çıkmasına sebep olan ağrılarda faydalıdır. O diüretiktir; aybaşı adetlerini kolaylaştıran bir ilaçtır. Humma ve vücudunda ülser olan kişiler ilacı ağızdan almaktan çekinmemelidir.

Hazırlanması: İnce dilimler halinde 900 gram şalgam güneş ışığında kurutulur. Havanda toz haline getirilir ve öğütülür. Sonra ince ve yeni bir parça bez içine konur. Bu kese (toz içeren) 20 litre ağırlıktaki iyi kalite şarabın içinde ıslatılır. Tam olarak bu muameleden sonra ve süzüldükten sonra 3 ay bırakılır. Ondan sonra tekrar süzülür ve dikkatle muayene edildikten sonra üstü kapalı bir kaptan bırakılır. Bazı hekimler bu şurubu ada soğanı ile hazırlarlar. Ada soğanı şalgam gibi parça parça edilir. Kuru miktarının bir misli kadar alınır. Daha sonra öz suyu paçaların üzerine dökülür ve güneşte bayatlayana kadar bekletilir. Bazı hekimler onu başka bir yöntemle hazırlarlar. Onlar ada soğanını parçalara ayırırlar ve çürüdükten sonra 2.700 kg kısmını

alırlar ve zaten hazırlanmış olan yeni özsuyu içine koyarlar ve uzun süre ağzı müherlenmiş uzun bir kavanozla bekletirler. Terkip bu kavanozda 6 ay bekletilir. Sonra bu terkip süzülür ve kullanmak üzere başka bir kaba bırakılır.

Deniz Suyu ile Hazırlanmış İçeceğin Özelliği

Bu terkip hummaya ve gevşek bağırsaklara iyi gelir. Göğsünde iltihap olan ve kuru mizaçlı hastalara ve mide ve karında şişkinlikler olmuş hastalara ve zayıf sindirimli hastalara yararlıdır.

O farklı yöntemlerle hazırlanır. Bazı hekimler onu sıkılmış üzüm suyu ile hazırlarlar. Sonra 900 gram denizsuyu alınır ve üzüm suyu onun üzerine dökülür. Bazı insanlar bu terkipi güneşte kurutulan üzüm suyu ve deniz suyu ile yaparlar. Başka bazı hekimler üzümlerin suyunu alarak onu kuru üzümlere döndürerek yaparlar. Kuru üzüm bir fiçı içinde deniz suyunda ıslatılır. Sonra ıslatılmış kuru üzüm ufalanır ve suyu sıkılıp çıkarılır. Eğer üzümler tamamen kuru üzüme dönüştürülemezse onlar kuruyana kadar bırakılır. Onlar [o zaman] kullanılmaya uygun hale gelir. Bu terkip deniz suyu ile hazırlanmış tatlı bir içecektir. O, biraz keskin lezzeti ile söz konusu ettiğimiz çeşitli hastalıklara iyi gelir.

Meybih Adıyla Adlandırılan Ayvadan Yapılan Şurup

Mideyi güçlendirir. Karaciğer ağrısına, kusmaya, mide bulantılarına ve hıçkırığa iyi gelir.

Hazırlanması: 13.5 ekşi ayva ve 11.250 kg eski ve iyi kalite şarap sadece yarısı kalana kadar ve hafif ateşte pişirilir. Köpüğü alınır ve yarısı kalana kadar ve hafif ateşte pişirilir. Köpüğü alınır, temizlenir ve ateşten indirilerek bir tarafa bırakılan terkip, daha sonra bir çömlek içine konur ve saf, süzme baldan 4.500 kg onun üzerine dökülür. Bu safhada, hafif ateş üstünde kaynatılır ve sonra zencefil 7 gram, mastika 7 gram, 14 gram büyük kakule, 14 gram tarçın, 10.5 gram karanfil ve 14 gram toz haline getirilmiş safran kabaca karıştırılır.

Bu reçetenin içindekiler keten bir torba içine dökülüp, öz suyu ile doldurulmuş çömleğin içine konur. Torba iyice suyu çekene kadar burada bırakılır; daha sonra ateş üzerine konup içeriği yoğunlaşana kadar ateş üzerinde tutulur. Bundan sonra kaynayan çömlek ateşten kaldırılır. 1.75 gram kadar misk, eski şarap ve daha önce hazırlanmış

öz suyu ile karıştırılır. Onun kokusuz olmasını isteyen kişi, ayva öz suyu, şarap ve zaten zikrettiğimiz miktarda balla karıştırabilir.

Ayva Öz Suyu ile Hazırlanmış bir Başka Terkip

900 gram ekşi ayva özü, yarısı kalana kadar yukarıda zikredilen şekilde pişirilir. 450 gram saf ekşi dağ elması öz suyu da yarısı kalana kadar pişirilir. Daha sonra, 450 gram eski iyi şarap veya şeker yoğunlaşana kadar pişirilir; sonra üstte birken köpük alınır; daha sonra aşağıda verilen droglarla karıştırılır:

Öd ağacı 7 gram, mastika 3.5 gram, suk (helile sireksi) 3.5 gram, safran fibrilleri 3.5 gram, besbase (küçük hoş kokulu Hindistan cevizi; Myristica fragrans) 4.7 gram, Hint sümbülü 1.75 gram, karanfil 1.75 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 1.75 gram, küçük kakule 1.75 gram, büyük kakule 1.75gram; kuru zencefil 1.75 gram, mastika 1 gram.

Mastika ve suk (helile sirkesi) dışında, bu ilaçlar ufalanır ve bir bez içine bağlanıp içinde öz suyu bulunan bir pota içine konur. Misk ve suk (helile sirkesi) ayrı ayrı toz haline getirilir. Bu iki drog diğer droglarla birlikte ve şarapla iyice karıştırılarak alınır.

Edrumali Adıyla Adlandırılan İçecek

Kullanılışları, özellikleri ve hazırlanma yöntemleri diğer zikredilenlere benzer. Yapılışı şöyledir: Ayva ve kendi miktarında bal bir kavanoza konur ve iki katı su onun üzerine ilave edilir. Ondan sonra o kaynatılır ve sonra hafif güneş ışığında saklanır.

Malumali Adıyla Adlandırılan Şurup

Bal ve Ayva Karışımı

Ağrı için yararlıdır ve mide üşütmesine iyi gelir. Karaciğer ve bağırsak zaafında yararlıdır. İştihayı artırır, mide ve karaciğeri güçlendirir.

Hazırlanması: Ayva ve tohumu aynı miktarda alınır ve kabukları soyulur; çekirdekleri çıkarılır; sonra kısa bir süre tuzlu suda bekletilir. Daha sonra tuzlu sudan alınır ve bal içinde bir süre bekletilir. Bu işte kullanılan çömlek tamamen balla ve ayva ile doldurulur ve sonra onun ağzı kapatılır ve bir yıl bırakılır, öyle ki ikisi birbirine iyice karışır ve biraz koku kazanır. Bazı insanlar onu safran, kokulu maddeler ve misk vb. ile karıştırır.

Handikun

Hazımsızlık, soğğun sebep olduğu karaciğer zaafı ve dört günde bir gelen hummaların sebep olduğu zaaf için uygundur. O flegmatik mizaca sahip olan yaşlı kişilerde uygundur.

İçindekiler:

Eski şarap 2.250 gram, saf bal 6.750 gram, kuru zencefil 17.5 gram, büyük hamama 1.75 gram, küçük hamama 1.75 gram, karanfil 500 gram, safran 500 gram, karabiber 750 gram, misk 750 gram.

Bütün bu droglar misk ve safran hariç olmak üzere kabaca ufalanır; sonra safranla birlikte bez içine konur ve sonra bir kap içinde yoğunlaşana kadar pişirilir. Ateşten kaldırılmadan önce ona misk ilave edilir ve sonra ateşten kaldırılır.

Handikun'un Bir Başka Formülü

İçindekiler:

Hint sümbülü 9 gram, karanfil 9 gram, büyük kakule 9 gram, öd ağacı 9 gram, safran 4.5 gram, Çin tarçını 90 g; kuru zencefil 90 gram, biber 90 gram, suk (helile sirkesi) 2.25 gram, misk 1.25 gram.

Bütün bu droglar kabaca karıştırılır ve misk ve helile sirkesi hariç diğerleri bir bez içine sarılır ve 5.400 kg eski reyhan şarabı onun üzerine dökülür ve 2 gün ve 2 gece bekletilir. Daha sonra bir başka çömleğe konur ve 1.350 kg saf bal ve 900 gram şeker onun üzerine dökülür ve yoğunlaşana kadar pişirilir. Ateşten indirilir ve misk ve helile sirkesi onunla karıştırılır ve kullanılmak üzere bir tarafa bırakılır.

Selmaveyh'in Hazırladığı İlaç

Mideyi güçlendirir; iştihayı artırır ve nabızı harekete getirir.

İçindekiler:

Limon kabuğu 450 gram, Mısır yabanî mercanköşkü 30 gram, karanfil 9 gram, öd ağacı 4.5 gram.

Bütün bu droglar ufalanır ve 2.250 kg şarapla karıştırılır ve 3 gün ve 3 gece bırakılır. Bundan sonra 1.350 kg akide şekeri 4.5 gram mastika 1.75 safran ve 1 gram helile sirkesi bu karışımla karıştırılır ve iyice olgunlaşana kadar hafif ateşte pişirilir. Sonra o süzülür ve bir kaba konur ve nar suyu gibi kullanılır.

Mersin Tohumlarıyla Yapılan Şurup

Mide zaafına ve bağırsakların had derecedeki gevşekliğine karşı yararlıdır. Menstrual kanamayı durdurur ve iç organları güçlendirir.

Hazırlanması: 32.640 gram pişmiş ve süzölmüş mersin tohumları, 3.264 kg saf ve temiz balla karıştırılır ve her ikisi onlar yoğunlaşana kadar pişirilir. Daha sonra bu terkip kullanılır.

Bazı insanlar mersin tohumlarının öz suyunu 1/3'ü kalana kadar kaynatırlar ve sonra balın üzerine koyarlar ve daha sonra onu özelliği sabitlenene kadar balla karıştırdıktan sonra tekrar pişirirler. Diğer taraftan bazı insanlar bu terkibi güneşte kurutur ve sonra 1.5 kg'ı un haline getirir ve 1.5 kg su ve 1.5 kg eski şarapla karıştırırlar; sonra süzerler ve öz suyunu elde ederler. Bu süreçten sonra biraz daha bal onunla karıştırılıp hafifçe kaynatılır.

Mersin Şurubu

Mersin öz suyu tek başına yoğunlaşana kadar pişirilir ve sonra kullanılır.

Mersin Yapraklarından Elde Edilen Şurup

Bu terkip baş yaralarına, kepeğe, pistöllere, sünger şeklindeki çapağa, östaki tüpünün şişmesine ve iltihap oluşmuş kulak için yararlıdır; terlemeye karşı da yararlıdır.

Hazırlanması: Kara mersin yapraklarının uçları ve onların tohumları ufalanır. Bu ufalanmış maddenin 9 kg'ı üzüm suyunun 3 kovası ile karıştırılır ve sonra terkipin 2/3 kısmı kalana kadar pişirilir. Daha sonra süzölür ve bal içeren bir çömlekte hafifçe kaynatılır. Daha sonra temiz bir kapta saklanır ve istenildiğinde kullanılır.

Naneden Yapılan Şurup

Kusma, diyare ve hıçkırığa karşı yararlıdır.

Hazırlanması: Ekşi ve tatlı narlar ovalanır ve yarısı kalana kadar ateşte pişirilir. Sonra ufalanmış narın 900 gramı 450 gram nane, 450 gram bal veya şeker yoğunlaşana kadar pişirilir ve sonra süzölerek kullanılır.

Armuttan Yapılan Şurup

Diyarede yararlıdır ve mideyi güçlendirir. Biraz çiğ armut, yumuşayana kadar pişirilir. Pişirilen terkip sonra süzölür ve bir başka çömleğe konur. Sonra tekrar çökelene kadar pişirilir. Daha sonra bu terkip kullanılır.

Elmadan Yapılan Şuruplar

Mide zaafını bertaraf eder; mide ve kalpte sıcaktan kaynaklanan sıkışmayı giderir. Susuzluk ve safraya karşı yararlıdır.

Hazırlanması: Dağ elması ezilir, parçalanır ve sonra öz suyunun yarısı kalana kadar pişirilir. Daha sonra bir gece bekletilir ve başka bir çömleğe konur. Sonra yoğunlaşana kadar hafif ateşte pişirilir. Daha sonra nemi buharlaşıp terkip yoğunlaşana kadar birkaç gün güneşte bekletilir. Daha sonra bu terkip saklanır ve gerektiğinde kullanılır. Eğer o tatlandırılmak istenirse 450 gram elma suyuyla ve aynı miktarda şekerle karıştırılır, pişirilir ve kullanılır.

Koruk Şurubu

Mide sıcaklığına ve safra akışına, farklı zehirlerin sebep olduğu ağrılara karşı yararlıdır. Susuzluğu engeller ve hamile kadınların midesini zararlı hıtlara karşı korur.

Hazırlanması: Ham üzümün öz suyu yarısı kalana kadar pişirilir; süzildükten sonra bir gece bekletilir ve daha sonra bir başka kaba alınır ve 7 gram karanfil keskin bir koku vermesi ve alta çökebilmesi için onun üzerine serpilir. Eğer o tatlandırılmak istenirse yeterince şeker ilave edilir. Hafif ateşte pişirilerek kullanılır.

Koruktan Yapılan Özellikle Ballı Şurubun

Bir Başka Hazırlanış Şekli

Bu şurup keskindir ve serinleticidir ve mide paralizlerine ve kronik diyareye karşı yararlıdır.

Hazırlanması: Koruk kararmadan önce 3 gün güneşte tutulur; sonra onlar sıkılır ve sularının 1/3 kısmı süzme balla karıştırılır. Bir yıl güneşte toprak bir çömlek içine konularak bekletilir ve bir yıl sonra kullanılır.

Elma Suyu

Elma suyu mideyi güçlendirir ve kusmayı engeller; sarı safranın sebep olduğu bağırsak gevşekliğini engeller ve hamile kadınların kusmasını durdurur.

İçindekiler:

Ayva suyu, elma suyu, armut suyu, ekşi nar suyu, eşit miktarda sumak.

Bütün bu meyve suları orta ateşte, terkip yoğunlaşana kadar pişirilir. Eğer siz onu tatlandırmak istiyorsanız istediğiniz kadar şeker ilave edersiniz. Ondan sonra kaynatır, süzer ve kullanırsınız.

Limonlu Şurup

O çok lezzetlidir ve mideyi güçlendirir.

Hazırlanması: 450 gram ince limon kabuğu alınır ve 2.430 kg suda 1/3'ü kalana kadar pişirilir. Süzüldükten sonra balla karıştırılır ve tekrar hafif ateşte olgunlaşana kadar pişirilir ve purgatif olarak kullanılır.

Haşhaş Tohumlarıyla Hazırlanan İçecek

Hazırlanması: Yerinde kurumuş olan orta boy 100 parça haşhaş başı alınır. Bunlar olgunlaşmamış olduğu için ince öz suyu içermez ve yine onların nehir kıyılarında yetiştirilenlerden olmamalıdır. Bunlar öz suyu içermez. Ona, eğer müsaitse 16.200 kg yağmur suyu konur. Yağmur suyu onun kokuşmasını ve çürümesini engeller. Haşhaş başları bir gün ve bir gece yumuşayınca kadar kaynak suyunda bekletilir. Bu zaman içinde başlar yumuşamazsa o zaman onlar daha uzun süre bekletilir. Daha sonra tabakaları ayrılana kadar pişirilir. Sonra pişen erik süzülür ve bu terkibe 525 gramlık tatlı bir madde katılır. Zararlı humoralara karşı, göğsü temizlemek ve yumuşatmak için kullanılır. Onunla birlikte bal ve üzüm kurusu da kullanılırsa büyük yararı olur.

Bu Şurubun Bir Başka Hazırlanış Şekli

Bu terkip başta zararlı maddelerin üremesinden şikayetçi olanlara ve kan kusmaya karşı yararlı olur.

Hazırlanması: 200 gram haşhaş tohumu, 7.750 gram yağmur suyunda 3 gün bekletilir. Sonra yarısı kalana kadar pişirilir. Süzüldükten sonra haşhaş tohumları onun atılan kısmından daha azdır. 2.025 gram temizlenmiş terkip, 675 gram balla ve afyon tohumlarının lapasının 675 gramlık miktarıyla karıştırılır. Terkip özel bir kıvama gelene kadar tekrar pişirilir. Sonra kırmızı acacia arabica, safran, sarı sakız yemlik otu, teke sakalı ve nar çiçeklerinin her birinden 3.5 gram alınıp dövülür ve hepsi karıştırılır ve bir kapta saklanır ve kullanılır.

Bir Şurubun Hazırlanma Şekli

[Bu terkip] öksürük ve yalancı kaburgalardaki iltihaplanmalarda yararlıdır. Mideyi güçlendirir.

Hazırlanması: 1.800 kg tatlı nar suyu, eşit miktarlarda yani 450 gram Şam elması suyu, akide şekeri suyu karıştırılır. Belli kıvama kadar pişirilir; sonra kullanılır.

Galen'in Hazırlayış Şekline Göre Baldan Yapılmış Şurup

Aynı gayelerle, ilaç soğuk maddelerle alınır, çünkü soğuk su ile alınır-
sa susuzluğu bastırır. Olgunlaşmamış ve yoğunlaşmış hıtlardan muz-
tarip olanlara ve özellikle onlar ekşirse, bu şurup kişiye yararlı olur.
Yoğunlaşmış hıtlardan dolayı böyle kişiler aşağı yukarı onların ağırlı
etkilerini askıya alır. Bu amaçta yararlı olabilmek için bal şurubunun
yapılmasında kullanılan yağmur suyu dışında herhangi bir suyla ha-
zırlanmalıdır.

Bu terkinin hazırlanış yöntemi: İyi kalite bal, doğrudan kovandan
alınır ve bir tencereye konur. Onun üzerine yumuşak kaynak suyu ten-
cereye dökülür. Daha sonra bütün bu sulu madde, suyu buharlaşınca
kadar pişirilir. Sonra bir tarafta saklanır ve kullanılır.

Bal Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli

Balın bir kısmı, iki kısım eski yağmur suyu ile karıştırılır ve güneş-
te saklanır. Bazı insanlar onun üzerine kaynak suyu döker. Bu terkip
1/3'ü kalana kadar pişirilir ve sonra saklanır.

Pelinotu ile Yapılan Şurup

Anorexia'ya ve mide zaafına yararlıdır.

İçindekiler:

6.480 kg eski şarap ve 3.24 kg'lık süzme bal aşağıdaki içerikle ka-
rıştırılır. Mastika 14 gram, bataklık sazı 7 gram, tarçın yaprakları 7
gram, Hint sümbülü 7 gram, kuru kırmızı gül 7 gram, öd ağacı 7
gram, Roma pelinotu 24. gram, kustus 14 gram ağaç mantarı 7 gram,
safran 3.5 gram.

Bu içerikteki bütün droglar, kabaca dövülür ve küçük bir bez torba
içine konarak yazın güneşinde 7 gün müddetince şarap içinde bekle-
tilir. Bu torba her gün muayene edilir ve sonra kullanılır. İlacın dozu
30 gram olup, kahvaltıdan önce alınır.

Pelinotu Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli

Bu terkip midneyi güçlendirir ve diüretiktir. Karaciğer ve böbrek hasta-
lıklarına, sarılığa, yavaş sindirime ve iştihasızlığa (sindirim zaafına) kar-
şı yararlıdır. O aynı zamanda midedeki gaz ağrısından, mide altındaki
gerilimden, bağırsak kurtlarından ve adet bozukluğundan muztarip
olanlara yararlıdır. Kusma başladıktan sonra had miktarda alındığında,

aksiya diye adlandırılan şarabın zehirleyici etkisini giderir. Onun hazırlanmasında aşağıdaki yöntemler çeşitli kısımlarda kabul edilir.

Bazı kişiler 28.800 kg öz suyu (yani ekşimiş şarap ve süzme bal) pelinotunun 450 gramı karıştırılır ve 1/3'ü kalana kadar pişirilir. Tekrar bu sıvının 54 gramı, pelinotunun 225 gramıyla karıştırılır. Bazıları, pelinotunun 900 gramı ile onu eşit miktarda sıvıyla karıştırır ve 3 ay bir tarafa bırakır. Bir başka grup da, pelinotunun 900 gramını toz haline getirir ve sonra onu bir parça bezin içine koyup, aynı miktardaki sıvı içine sarkıtır ve 2 ay bekletir.

Bazı insanlar aşağıdaki drogları kullanır:

Pelinotu 90 veya 120 gram, Hint sümbülü 30 gram, tarçın 30 gram, kitre zambı 30 gram, bataklık sazı tomurcukları 30 gram, kebere 30 gram.

Bütün bu ilaçlar kabaca dövülür ve sıvının özel bir miktarı içine dökülür ve kabin ağzı sıkıca kapatılıp iki ay bırakılır. Daha sonra süzülür ve bir başka kapta saklanır. Bazı başka hekimler el-gatikanın suyundan 58 gram alır. Bu sıvının içine 180 gram pelinotu keten bir torba içine konup batırılır. 40 gün sonra süzülür ve bir başka kapta saklanır. Bazı insanlar, 12 kg sıvı, 450 gram pelinotunu ve 60 gram Nablus zambını (bir çam reçinesidir) alır. [Bu terkip] 24 gün sonra süzülür ve saklanır. Bazı başka hekimler ise kendi gözlemlerine uygun olarak reçetedeki miktarı azaltır veya çoğaltır.

Pelinotu Şurubu (Bizim Hazırlayış Şeklimizle)

Biz bu şurubu denedik ve daha yararlı bulduk.

Hazırlanması: 350 gram Roma pelinotu, orta ateşte 2.700 kg suda ¼'ü kalana kadar pişirilir bir süre suda bırakılıp süzülür. Sonra ayva daha önce senin bildiğin gibi, su ile kavrulur; sıkılır ve suyu daha önce hazırlanmış sıvının 1/3'ü ile karıştırılır; sonra ¼'ü kadar bal ve yarısı kadar şarapla özel bir kıvam kazanana kadar pişirilir.

Meyve Şurubu

O yararlıdır ve susuzluğu giderir.

İçindekiler:

Ekşi nar suyu 450 gram, limon suyu 225 gram, Buhara eriği suyu 450 gram ve demirhindi suyu 450 gram.

Bu reçete orta ateşte madde yoğunlaşana kadar pişirilir ve soğuk su ve buzlu su ile alınır.

Meyve Suyu

Sarı safranın sebep olduğu kusmaya yararlıdır. Sıcak mizaçta hastalar için iştah açıcıdır. Mideyi güçlendirir.

İçindekiler:

Ayva, elma, limonun iç kısmı, armut, ekşi nar, koruk, hepsi eşit miktarda.

Bu drogların suyu çıkarılır ve sumak, muşmula, kaba diken (ramus pallirus), sarı yonca tohumları ve diken üzümü onun içinde ıslatılır. Bir gün bir gece içinde bekletilir. Ondan sonra, uygun bir yoğunluk kazanana kadar pişirilir; sonra kullanılır.

Buhara Eriği Şurubu

Bu terkip susuzluk için yararlıdır ve bağırsakları gevşetir. Tatlı buhara eriği, istenilen miktarda alınır ve taşları çıkarılır. Daha sonra, temiz bir taş kapta muhafaza edilir. Buhara eriklerinin üzerine, onları örtecek şekilde biraz su dökülür. Erikler çözülüp eriyene kadar pişirilir ve süzildükten sonra terkip ateş üzerinde bırakılır. Şeker/ şeker kamışı istenildiği kadar ilave edilir. O, daha sonra tekrar bal kıvamına gelene kadar pişirilir ve kullanılır.

Demokritos Şurubu

İnsanı hayat boyunca bütün hastalıklara karşı koruyucudur. Mide tembelliğine ve dalağın fonksiyon bozukluklarına da iyi gelir.

İçindekiler:

Süsen 3.5 gram, rezene tohumları 3.5 gram, beyaz biber 3.5 gram, Çin tarçını 14 gram, sarı sakız 7 gram, pelinotu tohumları 7 gram.

Bu reçetede bütün droglar öğütülerek camdan yapılmış bir kapta saklanır ve ilacın seviyesinden 4 parmak yukarısına kadar, yüzeyini örtecek şekilde üzerine beyaz şarap dökülür. Sonra cam kabın ağzı sıkıca bağlanır ve mühürlenir ve ilaç 6 ay sonra kullanılır. Diğer yazma nüshalarda 3.264 kg bal da ilave edildiği kaydedilir.

Üzüm Şurubu

Bu ilaç boğaz ağrısında, yutak ağrısında ve mide ülserlerinde kullanılır.

Hazırlanması: 2.600 kg'lık ekşi ve keskin lezzette üzüm 1/3'ü kalana kadar pişirilir; üzerine 20 gramlık bal, sumak, meyan kökü, yer palamutu, nar çiçeği ve gül tomurcukları, 7 gram safran ve 3.5 gram sarısakız ve Yemen şapı ilave edilir ve süzülür. Daha sonra kullanılır.

Rasatun

(Üzümün Kaynatılmasıyla Elde Edilen Şurup)

Bu şurup ileri yaşlarda kışın alınır.

Hazırlanması: 10 devrek⁴ üzüm suyu orta ateşte pişirilir ve sonra iyi ve yoğun kaliteli köpüğü alınmış ağırlığının ¼'ü kadar bal onun üzerine dökülür. Daha sonra terkinin tekrar köpüğü alınır.

Hem bal hem de üzüm suyu, yarısı kalana kadar pişirilir; üzerine 3.5 gram küçük hamame, büyük hamame, karanfil, Seylan tarçını ve sivri biber hafif dövülür ve köpükten arındırılmış madde bir parça bezin içine konup, pişirilir. Pişme işi bitince pişmiş madde elle dokunulabilecek kadar soğuyunca torba açılır. Sonra 10.5 gram safran bu terkibe ilave edilerek ağzı sıkıca kapatılıp saklanır. Eğer madde yapı olarak ince ise güneşte korunur ve sonra hastaya verilir. Bekletilip eskidikçe daha kaliteli hale gelir.

Pelinotu Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli

O terkip mideyi güçlendirir; tıkanıklıkları kaldırır ve sarı safradan vücudu temizler.

Aşağıdaki ilaçlar alınır: Gül yaprakları 28 gram, ağaç mantarı 14 gram, küçük sarısabır 7 gram, mastika 3.5 gram, kereviz tohumu 3.5 gram, bataklık sazı 3.5 gram, nane 10.5 gram, nane ruhu 5.25 gram, safran 7 gram, kereviz kökleri 7 gram, rezene kökleri 7 gram, pelinotu 10.5 gram, meyan kökü 10.5 gram, yabancı kekik 109.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, Çin tarçını 3.5 gram.

Bütün bu droglar 3.600 gram şarap içinde yarısı kalana kadar pişirilir; sonra süzülür ve 675 gramlık balla yoğunlaştırılır.

Soyulmuş Ayva, Nar ve Elma Özsuğu Şurubu

Bu terkip, meyvelerin öz suyuna tatlı herhangi bir şey ilave etmeksizin, hazırlanmış şuruplara benzer.

Bizim Hazırladığımız Dışbudak Meyvesi Şurubu

Yiv şeklinde kozalağın kabuğunun iki tarafı alınır; eğer uygun değilse, onun kıvrımları alınır ve un haline getirilir; distile olmuş sirke veya kuruk suyu birkaç gün sandal odunu konup öğütülür. Sonra onlar yumu-

⁴ 32.649 kg; 1 devrek=10 ½ ratl

şayıncaya kadar pişirilir ve daha sonra süzöldükten sonra öz suyu alınır. Sirke veya koruk suyunun daha fazla miktarı daha iyi sonuç verir. Sonra ekşimiş sütün peynirimsi içeriğinden ayrılan suyu pişirildikten sonra alınıp boza sıvı da karıştırılıp ekşi boza yapılır. Bu süreç tekrarlanabilir; daha iyisi hazırlanır. Bunun için aşağıdaki droglar ona karıştırılır.

Boza 5 kısım; Çin armudu suyu 3 kısım, ekşi ayva sıvısı 3 kısım, ekşi nar suyu 3 kısım, taze ekşi elma suyu 3 kısım, muşmula suyu 3 kısım, buhara eriği 3 kısım, hurma suyu 3 kısım, çöğen otu suyu 3 kısım, Suriye dutu (olgunlaşmamış) suyu 3 kısım, ekşi ve ham kaysı suyu 3 kısım, kuru üzüm suyu 3 kısım, yaprak damarı suyu 3 kısım, üzüm sürgünlerinin öz suyu 3 kısım, İran gülü suyu 3 kısım, su zambağı suyu 3 kısım, menekşe öz suyu 3 kısım, limon suyu 2/3 kısım, portakal suyu 2/3 kısım, kişniş ½ kısım, hindiba öz suyu ½ kısım, söğüt suyu ¼ kısım, gül yaprakları öz suyu ¼, yabanî ot yumruları (Yabanî ot yapraklarının er suyu kısmı) ¼ kısım, teke sakalı 1/20 kısım, kuru gül 1/20 kısım, diken üzümü 1/20 kısım, su zambağı çiçeği özsuyu 1/20 kısım, kuru diken üzümü suyu 1/20, hindiba tohumları 1/20 kısım, nar çiçeği 1/20 kısım, nane 1/20 kısım.

Bütün bu drogların öz suları alınıp karıştırılır ve ateşin üzerine konur ve 4 kısım mercimek ve 2 kısım kabuğu soyulmuş arpa, 3 kısım sumak tohumu ve 3 kısım nar tohumu ile karıştırılır. Sonra onlar ateşten kaldırılır ve soğumaya terk edilir ve daha sonra suyu süzölür.

3.5 gram kafuru, her biri 1.38 kg süzölmüş su içine atılır ve cam kap veya damıtma kabının içine biraz dökölür; süzölür. Sonra bu terkip onun üzerine dökölür. İmbiğin ağzı sıkıca kapatır. En yüksek doz olarak 35 gram olarak alınır. Bazı insanların açıklamalarına göre, ona Hint sümbülü, kuru zencefil, rezene tohumları, anason, biber ve eşit miktarda Hint selvisi de katılır.

Bizim Yöntemimizle Fukka (Bir Çeşit Boza)

Bu terkip cinsel arzuyu artırır.

İçindekiler:

Biber 17.5 gram, kuru zencefil 17.5 g, Hint sümbülü 17.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 17.5 gram, toz haline getirilmiş demir tozu 5 gram, pırasa tohumları 52 gram, roka tohumları 14 gram, şalgam tohumları 14 gram, ısırgan otu tohumları 14 g, hardal

14 gram, dişbudak ağacı kabukları 10.5 gram, biber tohumları 10.5 gram, maymun biberi 10.5 gram, termiye özü 10.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve bildiğin gibi, bir torbada saklanır. Bu torba daha sonra ekşimiş süt içinde 10 ila 11 gün bekletilir ve daha sonra o boza ile karıştırılır ve orada bir çeşit boza oluşur.

Pelinotu Şurubunun Bizce Hazırlanış Şekli

100 parça pelin 3 gün, 3 kısım şarap içinde ve 3 kısım ayva öz suyu ilave edilerek bekletilir; sonra üzerine 10 kısım bal dökülür ve ateşin üzerine konur ve sonra belli bir kıvam kazanana kadar orada tutulur.

Bizce Hazırlanan Bir İlaç

Mesane yaralarına ve erkeklik organlarındaki ülserleşmiş yaralara iyi gelir. Urethraya enjekte edilir. İlaç aşağıdaki droglarla yapılır:

Yanmış kurşun 17.5 gram, tatlı kavun tohumlarının içi 17.5 gram, bambu dalları konsantrasyonu 7 gram, Arap zankı 10.5 gram, gelincik tohumları 10.5 gram, erkek geyik boynuzu 10.5 gram, afyon 1.75 gram, banotu 1 gram, sarı sakız 7 gram.

Bütün bu droglar ince un haline getirilir ve şiyâf, yani gözde kullanılan küçük fitil terkihi gibi bir terkip hindiba suyu ile hazırlanır. Süt veya tatlı kavun içinin yağı ile hazırlanan solusyonu (eriyiği) bir kateter yardımı ile uygulanır.

Koruk Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli

Potansiyel olarak keskin bir lezzete sahiptir ve midenin fonksiyonlarını düzeltip; sindirimi kolaylaştırır. Bu terkip midesinde gevşeklik olan hastalara yararlıdır; kuruntulu olan kadınlara ve kolikten etkilenmiş olanlara ve veba hastalığına iyi geldiği söylenir. Bu içecek yıllarca bile saklanabilir ve yine de bu hastalığa şifa verecektir. Bu durumda ilaç ağızdan içerek alınmalıdır.

Hazırlanması: Üzüm olgunlaşmadan önce toplanmalıdır. Böylece o ekşi olacaktır. Üzüm dalları 3 ila 4 gün bırakılır ve onların rengi solduğunda sıkılıp suları çıkartılır ve güneşte toprak bir kapta bekletilir. Bundan sonra, daha önce söylendiği gibi kullanılır.

Eski Şurupların Açıklaması ve Yararları

Biz burada eski ve güçlü bir içeceği kastediyoruz. O basit bir içecektir, ancak aslında karmaşık bir çeşidi vardır. Bundan dolayıdır ki, biz

onu bu farmakopiye aldık. Onun dozu, kişiye, döneme, alışkanlıklara, ısıya ve güce göre değişir. Şurubu, kişi susadığında veya yemekle birlikte almamalıdır. Yemek daha önce yenmelidir ve hiç olmazsa 2 ila 3 saat önce yemek yenmiş olmalıdır. Bundan dolayı şurubun yemekten önce veya yemek sırasında alınması zararlıdır; aksi takdirde sıkıntı yaratan hastalıklar ortaya çıkar. Bunlardan en basiti kaşıntıdır. Ona şeker ilave etmek, özellikle hasta ona tutkunsa çok zararlıdır; sinirleri zayıflatır. Bundan dolayı şeker şurubuyla birlikte alınırsa sinir zaafına, paralize, şiddetli hastalıklara ve ani ölüme yol açar. En iyisi şurubun makul şekilde kullanılmasıdır. Özellikle gençlerde, soğuk suyun veya nar şurubundan sonra alınması önerilir. Çünkü bunlar (soğuk su ve nar şurubu) özellikle yazın şurubun şiddetini azaltır. Fakat yaşlıların böyle bir şurubu alması önerilmez, çünkü onların sinirleri zayıftır; tad alma dışındaki duyularına zarar verir. İç organlarında rahatsızlık olanlar ve zaafı olanlar onu kullanmaktan kaçınmalıdır. Sağlam vücudu olan için [su ile] karıştırıldıktan sonra ondan biraz almaları daha yararlı olur. Orta seviyede şurup sindirim güçlüğü olan kişilerde yararlı olur; idrar tutulması ve kötü rüya gören kişilere de yararlı olur. Orta seviyede şurup taze, yeni yapılmış şurup ve eskisi arasında, orta seviyededir. Onu vücudun sağlıklı ve hastalıklı olup olmadığına göre seçmelidir. İnce ve beyaz şurup sindirimi kolaylaştırır ve vücutta besinlerin emilimini hızlandırır; mide için yararlıdır. Siyah (koyu renkte) şurup yoğundur ve sindirimi zordur. Kısacası ikisi arasındaki şurup, yani beyaz ve siyah arasındaki şurup orta seviyede bir şuruptur. Tatlı şurup sindirimi en zor olanıdır; beyaz olan farklı mizaçlardadır. Fakat tatlı olan, mayalanmış olan gibi, bağırsaklar ve karında tıkanmalara sebep olur.

Şarab-ı reyhani hazmettiricidir; mesane ve iki böbreğe yararlıdır. İdrar söktürür, spazmı artırır, sedatif olarak etkindir. Kabızlığa sebep olur; midenin nemini engeller. Yumuşak şurup, sinirlere ve mesaneye daha az zararlıdır. Diüretik olarak hareket eder. Yavaşça bağırsakları gevşetir. Alçı taşı ile karışımı, sinirlere ve mesaneye zarar verir ve baş ağrısı ve çeşitli zararlara yol açar. Kanamadan mağdur olanlara uygun değildir. Aslında zift ve çam reçinesi ile karıştırılmış şurup ısıtıcıdır; sindirimi kolaylaştırır ve kanamadan mağdur olanlara zararlıdır. Kaya yosunu ile karıştırılmış şurup sakinleştiricidir ve aynı şekilde şurup

kulak kiri ile ovulursa zehirli etkisi artar. Ayva kabuğu ile karıştırılan şurup daha az zarar verir. İçkinin bütün çeşitleri, eğer saf sa ve herhangisi bir madde ile karıştırılmamışsa ve biraz keskin ve yakıcı bir özellik taşıyorsa ısıtıcıdır, vücutta kolayca emilir; mideyi güçlendirir. İştahı ve uykuyu artırır, yüzü güzelleştirir ve vücudu güçlendirir. O özel bir dozda alınırsa, sütleğen zamkının zehir etkisine karşı yararlıdır.

Aynı şekilde baldıran otu, afyon ve benzeri gibi soğuk kötü etkili drogların kötü etkisine karşı yararlıdır. Orta seviyede şurup soğuk zehirli böceklerin ısırmasına karşı yararlıdır. Bağırsak ve mide zaafı ve paralizisi, bağırsaklar ve karına doğru hareket eden sıvıların zaafına, tutulmasına karşı yararlıdır. Nefes vermede zaaf gösterenlere, özellikle değişken ve zayıf olanlara yararlıdır. Eski tatlı şarap mesane ve böbrek hastalıklarına yararlıdır. O, eğer üzerine konursa şişlerin giderilmesinde keskin maddelerin atılmasında yararlı olur. yabanî kara üzümünden yapılan şarap mide ve bağırsaklardaki fazlalıkları çeker ve sıvı maddelerin kontrolünü gerektiren bütün hastalıklarda faydalıdır.

Bal Şurubu

Bal şurubu, kronik hummaya, gevşek hareketlere, idrar zoruna ve mide hastalıklarına ve eklem ağrılarına, böbrek ağrılarına, baş zaafına, kadında karında su toplanmasına karşı faydalıdır. Bağırsakları gevşetir ve idrarı söktürür. Yaşlı insanlar için çok faydalıdır. İştah açıcıdır ve besleyici bir içecektir.

Hazırlanması: 5 ölçü yarı keskin şuruptan bir sürahi, baldan bir sürahi ve 90 gram tuzla (bir kavanoz) karıştırılır. Bunları kaynatmalı ve pişirmek için yeterince büyük bir kaba konmalıdır. Tuz azar azar karıştırılır ve kaynatılır; kaynama yavaş yavaş azaltılıp toprak bir kaba alınır.

Bal Şurubunun Bir Başka Hazırlanış Şekli

En iyisi eski, yakıcı, keskin ve güçlü şarapla ve iyi kalitede balla hazırlanmıştır. O diğerlerinden daha az akıcı ve kolay emilebilir özelliktedir. Eskisi daha besleyicidir ve o eskidikçe bağırsakları yumuşatır ve idrarı artırır. Yemekten önce veya sonra alınması tehlikelidir. O iştahı azaltır, ancak bazen de artırır.

Hazırlanması: 2 sürahi şarap, 1 sürahi balla karıştırılır. Bazı insanlar onu daha güçlü olsun diye balla pişirir ve daha sonra kullanılmak

üzere saklarlar. Bazı insanlar öz suyunun (üzüm) altı litresini kaynatırlar ve bir litre balla karıştırırlar ve sonra soğuyup tatlanması için bir tarafa bırakırlar.

Mayalanmış Bal ve Sudan Oluşan Şurup veya Ballı Su

Potansiyel olarak balın [diğer terkiplerine] benzeyen bir etkisi vardır. Bağırsakların gevşemesini isteyen ve kusmak isteyen hastalar, onu, özellikle, pişirmeden kullanırlar. Pişmiş ballı yağla tükenmişlik hissedildiğinde, vücutta zaaf hissedildiğinde, öksürük ve akciğer iltihap şikayetleri görüldüğünde alınır. Pişirilmiş ve uzun zaman bekletilmiş ballı su bazıları tarafından adrumali, yani bal şurubu diye adlandırılır. Orta seviyede ballı suyun kapasitesi taze, yeni ve eski oluşuna göre farklılık göstermez; vücudu güçlendirmesindeki etkisi zayıf çeşidinkine benzer. Aynı şekilde o iltihaplı şişler, mide ağrısı, özellikle de bitkinlikten şikayetçi olanlar için yararlıdır.

Hazırlanması: Bir kısım bal, iki kısım eski yağmur suyu ile karıştırılır ve sonra güneşte bekletilir, fakat bazıları kaynak suyunu balla karıştırır ve onu 1/3'ü kalana kadar pişirir ve saklar. Bazıları ballı suyla karıştırır ve saklar. Bu durumda suyun ona yavaş yavaş karıştırılması gerekir.

Keçi Boynuzu ve Muşmula ile Yapılan İçecek

Her iki şurup da besinleri tutar ve mideyi soğutur. Onlar besinlerin mide ve bağırsaklardaki akışını engeller. Onlardan yapılan şurup, armutla yapılanıinkiyle aynıdır.

Yabanî Asma Çiçeğinden Yapılan Şurup

Mide tembeliğine, iştahsızlığa, kronik ishale ve bağırsak yaralarına iyi gelir.

Hazırlanması: 1.800 kg kuru yabanî asma çiçeği alınır ve 900 gr. üzüm suyu onun üzerine dökülür ve 30 gün, üstü kapalı bir kaptaki bekletilir ve daha sonra kullanılmak üzere bırakılır.

Nar Şurubu

Bu şurup fazlalıkların mide ve bağırsaklara akması durumunda, oluşan uzun süren hummalar, mide sıcaklığında, midedeki sindirim bozukluğunda yararlı olur. Diüretik olarak etkilidir; bağırsakları temizler.

Hazırlanması: İnce kabuklu, kırmızı ve olgun nar sıkılır, dövülür ve çıkan suyu 1/3'ü kalana kadar pişirilir. Ondaki şeker ilave edilir ve kullanılır.

Gül Şurubu

Bu şurup ateşe ve mide ağrısına iyi gelir. Yiyecekleri hazmettirici ve eğer yemekten sonra alınırsa, diyare ve ağrılara iyi gelir.

Hazırlanması: 900 gram bir yıl önce üst üste konarak saklanmış kuru gül çiçeği yaprakları dövülür ve bir parça bez içine bağlandıktan sonra 20 lt. üzüm suyu ve taze şarap içeren bir kaba batırılır (daldırılır). Sonra kabın ağzı bağlanır. Kap ağzı bağlı olarak 3 ay bekletilir. Daha sonra süzülüp bir başka kap içine alınır. Gül şurubu başka yöntemlerle de hazırlanır. [Onlardan birine] adrumali denir; bu ballı gül suyudur. Boğazdaki pürüzlenmede (boğazı temizlemede) uygulanır. Diğer bir yönleme göre, tohumları çıkarılmış taze gül çiçeği yapraklarından 450 gram alınıp onunla hazırlanır. Bunlar 3 veya 5 defa 1 saat kadar pişirilir. Sonra süzülür ve tekrar aynı miktarda taze gül çiçeği yapraklarıyla karıştırılır. Bu pişirilen terkip her zamanki gibi süzülür, fakat bu defa biraz kudret helvası veya bal katılır. Böylece istenen kıvam elde edilmiş olur. Dozu 35gramdan 70 grama kadardır. Şiddetli diyareye sebep olur; bağırsaklardaki maddeyi sıvılaştırır ve mideyi temizler. Ona ilave gül çiçeği yaprakları karıştırılıp, pişirilmesi ishal yapma etkisini artırır.

Mersin Ağacı Bitkisi Şurubu

Mide için yararlıdır. Mide ve bağırsaklarda maddelerin akışını düzenler. Bağırsak ülserlerine ve rahim akıntılarına iyi gelir.

Çam Reçinesi Şurubu

Nispeten daha eski bir şuruptur. Fakat sara hastalığına sebep olur; baş dönmesi yapar. Yiyeceklerin sindirilmesinde yardımcıdır. İdrarın atılmasında da yardımcı olur. Nezle, öksürük, kronik diyare, bağırsak ülserlerinde şikâyeti olanlar için yararlı olur. Ayrıca besinlerin bağırsaklarda yoğunlaşmasında ve karında su birikmesinde yararlıdır. Onun temizlenmesi ve bağırsak ülserlerinde yararlıdır. Kara çam reçinesi beyaz çam reçinesinden daha keskin ve yoğundur.

Hazırlanması: Çam reçinesi, onun üzerinde bulunduğu ağacın kabuklarından dökülür. Bunların içeriğinin nispeti şöyledir: Reçine 1.750 kg ve kabuklardan 175 gram. Bunlar şarap içinde yoğunlukları azalana kadar tutulur. Bundan sonra şarabın içinden çıkarılarak atılır. Diğer taraftan bazıları, eskimesi için onun içinde tutarlar.

Sedir Ağacı Reçinesinden Yapılan Şurup

[Bu terkip] kronik öksürüğe, özellikle ateş yoksa yararlıdır. Isıtıcıdır; incelticidir. Göğüs ağrısına, kaburga ağrılarına, gripe, bağırsak ülserlerine, bağırsak ağrılarına ve akciğer ağrılarına yararlıdır. Ateş düşürücüdür; karındaki kurtları düşürür. Kulağa damlatıldığında kulak ağrısını yok eder.

Hazırlanması: Çam reçinesi tatlı su ile yıkanır ve 450 gram öz suyu ile onun reçinesinin 30 gramı ile karıştırılır. Onların etkisi uzun sürelidir.

Ziftten Yapılan Şurup

Isıtıcı, sindirici, temizleyici ve saflaştırıcıdır. Göğüs ağrıları, karın ağrıları, karaciğer ağrıları, dalak ağrıları ve uterus ağrılarında, eğer ateş yoksa yararlıdır. Diyare, kronik tutukluk, karın ülserleri, öksürük, sindirim yavaşlığı, mide gazları ve astım için iyi gelir.

Hazırlanması: Yahudi zifti ve onun pişmiş lapası bu terkip için yararlıdır. İlk zift deniz suyu veya tuzlu su ile tekrar tekrar yıkanır. Onu süzdükten sonra, üzerine tatlı su dökülür ve 90 gram özsu-yuyla ve 60 gram zift 8 ölçek su daha önceki terkinin oluşturduğu kimyasal terkip ile karıştırılır; ufanılır ve elde edilen terkip başka kaba aktarılır.

Zufa Otu ile Yapılan Şurup

Bu ilaç göğüs, akciğer hastalıkları, kronik öksürüğe ve astıma iyi gelir. Diüretiktir ve aybaşı düzensizliklerine iyi gelir. Grip ve titreten ateş için yararlıdır ve muazzam bir menstrual kan söktürücüdür.

Hazırlanması: Onun hazırlanma yöntemi, pelinotunununkine benzer. 450 gram dövülmüş zufa otu yaprakları, bir parça ince keten bezin içine bağlanır ve bu bezden torba bir kova içine konur ve kabın dibine kadar batırılır. Bu süreçte zufa otunun potansiyeli ortaya çıkar ve tatlı su ile kaynatılır. Onlar 40 gün karıştırılır ve sonra bir kaba konup saklanır.

Adi Kısa Mahmude Otundan Yapılan Şurup

Hazırlanma yöntemi zufanıninkine benzer. Isıtıcı ve çözücüdür. Bağırsak ve rahimdeki kasılmalar, sarılık, yavaş sindirim ve karında su birikmesine karşı yararlıdır. Bekletilip bayatlayınca daha etkin olur.

Yabanî Mersin Ağacından Yapılan Şurup

Bu ilaç bozuk sindirimde, iştihâ azalmasında yararlıdır. Hareketi sağlayan sinirlerle ilgili rahatsızlıklarda yararlıdır. Midenin altındaki ağrı ve kışın oluşan tüylerin ürpermesinde yararlıdır. Böcek ısırmaları, zehirlenme ve vücuttaki sertleşmelerde ve soğutmaya yararlı olur

Hazırlanması: 450 gram dövülmüş ve un haline getirilmiş yabanî mersin yaprağı bir parça bez içine konup bağlanır. Hazırlanmış olan öz suyunun bulunduğu çanağa konur [ve sonra süzülür. Şurup hazırlanmış olur.]

Aromatik Otlarla Hazırlanan Şurup

Bu terkip (şurup) göğüste ve akciğer ağrısında, tıkanmada, titreten ateşte (ürperten ateş) ve menstrual hastalıklarda yararlıdır. Aynı zamanda karda ve donda seyahat eden gezginlere yararlıdır. Kalın ve yoğun keymus için de yararlıdır. Görünümü geliştirir, uyku verir ve ağrı giderir. İltihabın sebep olduğu ağrıya ve böbrek ağrılarına iyi gelir.

Hazırlanması: Aşağıdaki droglar alınır:

Kitrezamkı 27 gram, tarçın yaprakları 36 gram, Hint kedi otu 18 gram.

Bir başka içeriği: Hint sümbülü 31.5 gram, öd ağacı 31.5 gram.

Bütün bu ilaçlar öğütülür ve bir parça bez içine bağlanır. Sonra tatlı suda pişirilir. Terkibin bulunduğu kaba konur ve drogların kokusu çıkınca, fazla kaynamışsa taşarsa süzülür ve bir başka kaba alınır.

Andız Otundan Yapılan Şurup

Göğüs ve akciğer için yararlıdır ve diüretik olarak etkindir.

Hazırlanması: 225 gram kuru andız otu, bir parça bezle bağlanıp tatlı suyun 7 ölçüğü içine konur. 3 ay sonra süzülür ve daha sonra ağızdan kullanılır.

Hint Kedi Otundan Yapılan Şurup

Diüretiktir ve karında su birikmesi, sarılık, karaciğer hastalıkları, kalça ağrıları, mide ve akciğer ağrılarında yararlıdır.

Hazırlanması: 9 gram Hint kedi otu 4.200 kg tatlı su ile karıştırılır ve daha önceki durumda kabul edilen işlem (andız otu şurubunun yapılmasında olduğu gibi) aynı şekilde kullanılır.

Dağ Hint Sümbülünden Yapılan Şurup

Karaciğer hastalıklarına, idrar tutulmasına, mide ağrılarına ve midedeki gaz ağrısına iyi gelir.

Hazırlanması: Taze Hint sümbülü kökleri dövülür; toz haline getirilir ve onun 36 gram miktarı 3.5 kg tatlı su ile karıştırılır, 2 ay bir tarafa bırakılır. Sonra süzülerek bir kapta saklanır ve kullanılır.

Dokudan (Daucus) Yapılan Şurup

Göğüste, bebek bekleyen kadınların uterusundaki ağrılarda kullanılır. Diüretiktir ve olgunlaşmaya yardım eder, heyecanı artırır. Öksürüğe ve bağırsak tıkanmasına iyi gelir.

Hazırlanması: 315 gram doku kökü hafifçe dövülür ve öz suyu kavanozunun içine konur. Burada zikredilen sıvı dağ sümbülü şurubuna benzer şekilde bırakılır. Sonra tadına bakılır ve bir başka kaba konur. Sonra da kullanılır.

Çavşır Şurubu

Bağırsak fıtığı patlamasına, kas berelenmelerine, nefes darlığına yararlıdır. İdrarı atar; dalakta bulunan kalın keymusu çözer. Bağırsak tıkanmasına, eklem ağrısına, hazımsızlığa iyi gelir. Fazla aybaşı kanamalarını ortadan kaldırır ve yabani hayvanların ısırmasına ve su toplanmasına karşı yararlıdır.

Hazırlanması: 45 gram çavşır otu sakızı istenildiği kadar öz suyu miktarının üzerine dökülür ve Hint dağ sümbülününki gibi bir tarafa konur ve bir başka kapta muhafaza edilir ve sonra kullanılır.

Kerevizden Yapılan İçecek

İştihayı artırır. Mide için ve idrar zoru olan hastalara yararlı olur. Vücudun fazla maddelerinin her çeşidini çözer.

Hazırlanması: 315 gram yeni toplanmış, toz haline getirilip un haline getirilmiş kereviz tohumları keten bezi içine konup, bağlanır. Bir kaba konur ve daha önceki şuruplar gibi bir tarafa bırakılır. Bir süre bekletildikten sonra kullanılır.

Mâzeryondan Yapılan Şurup

Karında su toplanmasına, karaciğer ağrısına ve sıkıntılı ağrıların sebeb olduğu kusmadan şikayet eden kadınlar kullanır; yararlıdır.

Hazırlanması: Mâzeryondan toplanan yaprakların sapları, topraktan çıktıktan hemen sonra toplanarak kurutulur. Onun 54 gramı dövülür ve tatlı suyunun istenilen miktarı içine konur. Bir kapta 2 ay korunduktan sonra kullanılır.

Mahmude Otu Şurubu

Bel ağrısını tedavi eder. Sarı safrayı ve flegmayı anlatılan yolla atar.

Hazırlanması: 67.5 gram mahmude otu kökü hasat zamanında suyu çıkarılarak dövülür ve bir parça keten bez içine konur. O bez torbası içinde bir kaba konur ve onun üzerine 90 gram tatlı su dökülür ve 80 gün kapta bekletilir; daha sonra kullanılır.

YEDİNCİ MAKALE

Mürebbiyat ve Enbiyat

(Reçeller ve Salamuralar)

Gül Reçeli

Gül çiçeği yapraklarının reçeli, ateşli hastalıklarda, mide ve bağırsak ağrılarında yararlıdır. Kırmızı gül yaprakları beyaz sert liflerinden ayrılır ve kuruyana kadar temiz bir bez üzerine yayılır. Daha sonra, onlar ufalanır ve suyu çıkana kadar ovulur. Daha sonra onun üzerine bir miktar süzme bal yavaşça dökülür ve karıştırılır. Bu karışım cam bir kaba konur ve 40 gün güneş ışığında bırakılır. Bu terkip sabah akşam sallanır. Ona biraz daha bal karıştırılıp saklamaya devam edilir. Bu terkip, 6 ay sonra kullanılabilir. Benzer işlem menekşe ile de uygulanır. Gül reçeli veya menekşe reçelinde kullanılan şeker balın yoğunlaşmasını sağlayana kadar yumuşak su içinde bekletilir. Menekşe reçeli de gül reçeli gibi hazırlanır.

Limon Reçeli

Bu reçel, midenin sindirimine yardımcı olduğu gibi, mide zaafına da iyi gelir. Taze limon, uzunluğuna 4 parçaya bölünerek içindeki ekşi kısımlar kaldırılır. Bir kaba konduktan sonra, renkleri değişene kadar un haline getirilmiş ve tuzla karıştırılmış tatlı suda 7 gün bekletilir. Onların dış kısmı da iç kısmına benzer [muameleye tabi tutulur]. Su tuzlu mu değil mi diye tadına bakarak kontrol edilmelidir. Bu safhada iyi kalitede balın bir kısmı ve limonun içine bırakıldığı suyun iki kısmı bir kaba konur. 2 saat hafif ateşte pişirilir. Daha sonraki gün sadece bal kaynatılır ve köpüğü alınarak bu yoğun sıvı limonun içine damla damla dökülür. Terkip bir defa daha kaynatılır. Limon bu safhada baldan çıkarılır ve bir kaba konur. Aşağıda verilen droglar 1.800 kg'lık limon terkibi üzerine dökülür ve kullanılır.

Safran 45 gram, küçük kakule 4.5 gram, büyük kakule 4.5 gram, karanfil 2.25 gram, tarçın 25 gram, misk 750 gram.

Diğer bir Formül

Tamamen çiğ, limon kabukları uzunluğuna dört dilim halinde su dolu bir kap içine konur. Bu işlem güneş, yengeç burcundayken, Aralık ayında uygulanır. Çünkü en iyi limon soğuk mevsimde elde edilir, çünkü o mevsimde onun üzerine çok su düşer; onu dondurur; sertleştirir. Onun tam manasıyla iyi bir limon olmasını sağlar. Bu dilimler günde 2 defa yıkanır, sonra kabaca dövülür. Dövülen limon dilimleri suya konur, daha sonra temizlenir ve tekrar soğuk suya batırılır. Bu işlem 14 gün sürer. Daha sonra bu dilimler sudan çıkarılarak 1 gün ve 1 gece rutubetinin buharlaşması sağlanır. Ertesi günü onlar geniş ağızlı bir kaba veya temiz bir tavaya konur. İçti taze su ile doldurulur. Daha sonra limonun 3 katı toz şeker üzerine dökülür. Bu terkip bir sopa ile karıştırılarak pişirilir. Sonra limon dilimleri kaptan çıkarılır. Onlar ovalanır ve temizlenir. Tekrar tavaya serpilerek konur ve böylece 2 gün bırakılır. Sonra tekrar bir kaba alınır ve dilimlenmiş limon miktarının yarısı kadar şeker konur. Kabin içindeki maddenin 4 parmak üst seviyesine kadar kaba su ilave edilir. Burada şöyle bir uyarı yapılmalıdır: Dilimlerin ateşle doğrudan temas etmemesi gerekir. İnsan için bunu yapmak zordur. Dikkatini ve zihnini toplamalısın. Terkibin altındaki ateş hafif olmalıdır. Bundan sonra limon dilimleri kaptan çıkarılmalı ve tavanın içine konmalıdır. Bu halde 3 gün ve 3 gece bırakılmalıdır. Dördüncü gün bu dilimler bıçağın başıyla temizlenmelidir. Daha sonra tekrar kabin içine konur. Bu durumda terkipin seviyesinden 4 parmak üstüne gelecek şekilde, üzerine saf bal dökülür. Daha sonra hafif ateşte 5 ila 6 saat pişirilir. Şimdi sen dilimlerin üzerinde inci gibi bal damlaları göreceksin. Sonra bal yoğunlaşır. Ondan sonra pişmiş dilimler ateşten kaldırılır ve soğumaya bırakılır. *Hint sümbülü, karanfil, büyük kakule, sivri biber ve küçük kakule* eşit miktarlarda ilave edilir. Ancak toplam ağırlıkları limonlu terkipin 1/20'si kadar olmalıdır. Her bir 900 gram için bu ilaçların 45 gramı alınır. Bu ilaçlar hafifçe dövülür ve yeşil renkli bir kaba konur. Sonra limon dilimleri o kaba ve söz konusu terkipin üzerine ilave edilir. Bu işlem bütün droglar limon dilimleri tarafından emilene kadar devam eder. Burada balın geri kalanı (pişirilmiş dilimlerin içinde olduğu) dilimlerin üzerine onların seviyesinden 4 parmak yukarısına gelecek ve limon dilimleri tamamen sıvının altında kalacak

şekilde dökülür. Kabın ağzı kapatıldıktan sonra, nemi gidene kadar saklanır. Limonun olgunlaştığı terkipteki sıvı kısmın içindeki tortudan anlaşılacağı bilinmelidir.

Ayva Reçeli

[Bu terkip] midenin çalışmasında yardımcı olur. Hazımsızlıkta ve peklik durumunda yararlıdır. Kötü fonksiyonları ve mide ağzının sebeb olduğu kusmayı engeller.

Büyükçe, iri, iyi kalitede ayvaların içi temizlenir; çekirdekleri çıkarılır; soyulur ve her bir ayva 4 parçaya ayrılır. Bu ayva dilimleri bire iki nispetinde su ve balla kaynatılır. Bazı kişiler onu balla kaynatır. Bu gayeye daha iyi hizmet eder. Sonra soğumaya bırakılır. Ertesi günü bu terkip saf bal içinde pişirilir. Sonra onlar kap içinde dağılır. Daha sonra limon reçelinin hazırlanmasında adı geçen toz haline getirilmiş droglar onun üzerine serpilir. Bu safhada bal da onun üzerine dökülür. Bundan sonra bir tarafa konup kullanılmak üzere saklanır.

Ayva Reçelinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

Mide zaafına ve ishale yararlıdır. Ayva 4 parçaya ayrılır ve onların kısımları (tohumları çıkarılmış ayva) ve dış yüzeyi bir bezle temizlenir. Ayva parçaları baldan 1 kısım ve 4 kısım su ile örtülür. O 2 ila 3 defa kaynatılır ve süzülür. Daha sonra bir kapta saklanır ve süzme balın bir kısmı ile bir kısım su üzerine dökülür. Sonra 2 ila 3 defa tekrar süzülür. Daha sonra bu madde tabağa alınır ve kurumaya bırakılır. Parçaları temizledikten sonra onlar, tekrar bir başka kabın içine konur ve 4 parmak kalınlığında bal onun üzerini örtecek şekilde dökülür. Bunlar kaynatılır ve sonra limon durumunda zikredilen bu ilave maddeler onların üzerine dökülür ve ağzı sıkıca kapaklı bir kabın içine konur. Bazı hekimler terkinin üzerine *kakule*, *karanfil* ve *safran* gibi başka katkı maddeleri dökerler.

Havuç Reçeli

Karın üşütmesine, böbrek zaafına ve sırt ağrısına yararlıdır. Cinsel arzuyu güçlendirir. Bunun için sert, temiz ve parlak renkli havuçlar alınır. Her iki ucu kesilir; sonra üzerine eşit miktarda akide şekeri veya şeker onların üzerine dökülür. Sonra onların üstünü örtecek miktarda su üzerine ilave edilir. Daha sonra havuçlar yumuşayana kadar hafif ateşte pişirilir ve kuruması için bir tavaya yayılır. Sonra

onların üstündeki istenmeyen şeyler alınır. Daha sonra, onlar bir cam kaba konup orada saklanır. Onların üzerine 4 parmak kadar, üzerlerini tamamen kapatacak şekilde süzme bal dökülür. Bu safhada bu terkip hafif ateşte pişirilir, böylece, bal her bir parçanın iyice içine çekilip emilir. Ateşten kaldırıldıktan sonra, bu parçalar (havuç dilimleri) cam bir kap içine tabaka şeklinde dizilir ve üzerlerine bazı ilave maddeler (baharat nevinden) ilave edilir.

Kabil Helilesi Reçeli

Kabil helilesinin reçelinin hazırlanması yöntemi: Hindistan ve Çin'den ödünç alınmıştır. Onun Çin'den alınmış çeşidi daha etkilidir. Bu terkip şöyle hazırlanır:

Kabil helilesinin iyi kalitesi alınır ve tuzlu olmayan nemli, tatlı topraktan bir çukura gömülür. Kum çukur içindeki helilenin üzerine yayılır ve üzerine su serpilir. 2 gün sonra helile topraktan dışarı çıkarılır ve biraz taze kum tekrar yayılır. Tekrar 2 gün için nemlenene kadar beklenir. Bu işleme 10 gün helile olgunlaşana kadar, yani nemlenene ve hava ile şişene kadar devam edilir. Bu safhada çiğ, olgunlaşmamış hurmalar ve Hint selvisi yeterli su ile pişirilir ve daha önce hazırlanmış helile bu pişen terkinin içine konur ve hafif ateşte pişirilir. Pişirildikten sonra, helile tamamen yıkanır. Biraz bal kaynatılır ve köpüğü alındıktan sonra, helile içinde pişirilir. Bu safhada yukarıda söz konusu edilen hoş kokulu katkı maddeleri içeren cam kaptaki limon reçeli bir parça bez içine konur ve su içinde hoş kokulu maddelerin kokusu çıkana kadar orada bırakılır. Bu pişirme süreci bittiğinde bu terkipler toprak bir kaba konur ve maddenin üzerine helile ilave edilir ve maddelerin özü emilir. Sonra bir cam kapta korunur. Bu terkinin üzerine süzme bal dökülür. Sonra biraz misk esansı, safran, anber istenildiği kadar ilave edilir. Bu terkip birkaç gün sonra kullanılabilir. Olgunlaşınca, daha iyi hale gelir.

Helile Reçelinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

Uzun Kabil helilesinin 100 parçası su içinde ıslatılır ve 5 gün güneşte bekletilir. Sonra dışarı çıkarılır ve nemli hayvan dışkısı içinde 5 gün bekletilir; her gün sulanır. Bu işlemden sonra onlar iyice yıkanır ve tekrar ıslak hayvan dışkısı içine gömülür. Bu işlem 3 defa tekrarlanır. Bundan sonra onlar iyice yıkanır ve pirinç lapası ve ham hurma ile ateşte pişirilir. Bu maddelerin her birinin ağırlığı 105 gramdır. İçine

çektiği su buharlaşınca kadar pişirme işi devam eder. Bu sırada helile çıkarılır ve keten bezle ovulur. Onlar sivri iğne ile iğnelenir ve şeker kamışı balla bu terkip kaplanır, yani üzerine 4 parmak miktarında dökülür. Sonra bal yoğunlaştıncaya kadar pişirilir. Daha sonra kullanılır.

Bu Terkibin Hazırlanmasının Başka Bir Şekli

Kabil helilesinin 100 parçası yıkanır, temizlenir ve kuruması için bir gece bırakılır. Biraz su veya arpa suyu onları kaplayacak kadar alınır, yani 4 parmak kadar, terkinin üstünü örtecek şekilde, onların üzerine dökülür. Sonra hafif ateşte su buharlaştıncaya kadar pişirilir. Ertesi günü tabağa konur. Bu parçalar bezle ovalanır ve iğneyle iğnelenir. Daha sonra onların üzerine *meypuhtec* (bir çeşit şarap) dökülür. Daha sonra bu terkip ateşten indirilir ve kullanılmadan önce, onun üzerine kokulu maddeler dökülür.

Şekakul (Yabanî Havuç) Reçeli

Yabanî havuç, kuru zencefil gibi köklerden yapılır. Onlar Hindistan'da taze olduklarında reçel yapılmak üzere alınır. Bu reçel olağanüstüdür, fakat bizim ülkemizde bu reçel aşağıdaki gibi hazırlanır:

Yabanî havuç kabukları kolayca soyulabilecek hale gelsin diye önce sıcak sirke ile ıslatılır. Sonra 7 gün o suda bırakılır, fakat su her gün değiştirilir. Bu işlem yabanî havuç köklerinin iç kısmı yumuşayıp nemlenene kadar devam eder. Nemlendikten sonra iki kısım su ve bir kısım balla pişirilir. Sonra tekrar sadece balla pişirilir. Bu terkip cam bir kapta saklanır. Bal nemli yabanî havuç kökleri sulandırılınca o yabanî havuç kökleri ile süzme bal ayrılır ve daha sonra, daha önce zikredilen kokulu katkı maddesi bu terkiple karıştırılır.

Kuru Zencefil Reçeli

Kuru zencefil, zerdeçal gibi topraktan kazılıp çıkarılan köklerdir. Bu reçetenin orijinali Çin'de uygulanmaktadır, fakat biz de onu bal, pirinç suyu, güzel koku veren maddeler ve kuru zencefile hazırlıyoruz. Kuru zencefil, tuzsuz suda bir süre bırakılır. Bu sırada bazı insanlar tarafından yapıldığı gibi, helile gibi kuma gömülür. Bu safhada zikredilen Kabil helilesinin reçelinde söz konusu edildiği şekilde pişirilir.

Buhara Eriği Reçeli

Eğer o taze ise su ve balla pişirilir. Daha sonra onun tohumları (çekirdekleri) alınır ve son olarak sadece balla pişirilir. Bu işlemden sonra

burada zikredilen lezzet vericiler onun üzerine dökülür. Eğer Buhara eriği kuru ise, 3 gün suda bırakılır ve sonra pişirilir.

Şalgam Reçeli

İyi kalitede şalgam, büyüklüğüne göre, 4 ya da 6 parçaya ayrılır. Onun dış kabuğu soyulur. Sonra tuzlu suda 4 gün bekletilir ve daha sonra 3 gün sıcak suda bekletilir. Bu safhada o su ve balla pişirilerek, koku veren katkı maddeleri ilave edilir.

Badem Reçeli

Tatlı ve kabuklu taze badem seçilmelidir. Islatılmadan pişirilmeli ve iç-nelenmelidir. Onun reçeli kaliteli koku veren maddelerle karıştırılmalıdır.

Mekke Balsamı (Melisa) Reçeli

Mekke balsamının taze çeşidi pişirilerek bir çeşit turşu hazırlanır. Zikrettiğimiz güzel koku veren droglarla karıştırılır.

Emlec Reçeli

Kırılmamış ve iyi kalitede emlec 7 gün yumuşayana kadar soğuk suda bekletilir. İçine su alıp şişer ve nemlenir. Daha sonra, yukarıda zik-redildiği gibi pişirilir ve aromatiklerle karıştırılır. Bu safhada iki defa süzme balla kaynatılır. Bazı hoş kokulu maddelerle karıştırılır. Daha sonra o kullanılır.

Kusmaya Yardımcı Olan Elma Reçeli

Şam'ın tatlı elması 2 kısım su ve bal içinde pişirilir ve daha sonra sadece balla pişirilir ve cam bir kavanozda saklanır. Biraz süzme bal ve limon reçelinde de olduğu gibi, hoş kokulu maddelerle karıştırılır.

SEKİZİNCİ MAKALE

Tabletler

Bizim bu kısımdaki açıklamalarımız daha önceki açıklamalarımıza benzer.

Kevâkib (Talk) Tabletleri

Eski hekimler bu tabletlerden o kadar övgüyle bahsederler ki onlara aynı zamanda *akrâs-ı kevkeb* (yıldız hapları) denir. Bunun anlamı bu hapların hastanın hayatını kurtarması demektir. Bu haplar fazla maddeleri emerek, midayı düzeltir ve vücudun bütün kısımlarından onları çeker. Ekşi geçirmeler oluşturarak, fazlalık maddeleri bulundukları

yerlerden çeker, püskürtür ve uzaklaştırır. Başın ön tarafına uyguladığında baş ağrısını yok eder. Onun nezle ve kulak ağrısında da yararlı olduğu belirlenir. Nefes darlığını giderir. Bütün organlardan boşaltımı sağlar, kronik öksürüğe iyi gelir. Tatlı mercanköşk suyu ile birlikte ağızdan alındığında ve adi sedef otu suyu ile alındığında, özellikle zehirlenmelerde ve zehirli böcek sokmalarının sebep olduğu zehirlenme etkilerinin giderilmesinde yarar sağlar. Bazılarına göre, *kevebü'l-arz*, yani talk Samos toprağı ile terkip haline getirilir. Muhtemelen talk midenin kıvrımlarına yapışır ve onlarla birleşir. Bundan dolayı doğal sıcaklık (iç sıcaklık) diğer organları etkilediğı kadar mideyi etkileyemez. Daha önce hekimlerin söz konusu etmiş oldukları gibi biz burada akrâsu'l-kevâkibi (talk tabletleri) ele alalım.

İçindekiler:

Kokulu sarı sakız 14 gram, kunduz hayasından çıkarılan usare 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, Çin tarçını 14 gram, mühür kili 14 gram, güzel-avrat otu kabukları 14 gram, afyon 17.5 gram, safran 17.5 gram, kustus 17.5 gram, talk 17.5 gram, beyaz gelincik tohumu 21 gram, doku 28 gram, anason 28 gram, yabanî kereviz 28 gram, boy otu 28 gram, günlük 28 gram, kereviz tohumları 28 gram.

Zamklar (sakızlar) şarab-ı reyhanî içinde ıslatılır. Kalan kısım ile birlikte karıştırılıp dövülür. Sonra yarım dirhemlik haplar yapılır ve bu haplar güneşte kurutulur.

Halk Arasında Kullanılan Gül Tabletlerinin Hazırlanması

Mide ağrısına iyi gelir ve oradan fazla sıvıyı atar. Aynı zamanda kronik flegmatik ateşe iyi gelir.

İçindekiler:

Kırmızı ve tohumuz gül çiçeğı yaprakları 70 gram, Hint sümbülü 35 gram, meyan kökü 35 gram, bazı hekimler meyan kökünün kökleri yerine meyan kökünün içini kullanmışlardır.

Bütün bu droglar dövülür ve reyhan şarabı ile karıştırılır ve gölgede hap şeklinde kurutulur.

Esklapiadus'un (Aeschlapius) Hazırladığı Gibi Hazırlanan Gül Tabletleri

Midenin sıcaklığını azaltır. Mide ağrılarına iyi gelir ve mideyi güçlendirir. Bu tabletler astımda, sıcaklıkta ve sıcaklıkta şiddetli susuzluk hissedildiğinde yararlıdır.

İçindekiler:

Taze gül 27 gram, meyan kökü 18 gram, Hint sümbülü 9 gram.

Bütün bu droglar *meybuhtec* ile karıştırılır ve sonra 3.5 gramlık haplar yapılır; tabletler güneşte kurutulur.

Mahmude Otu İle Yapılan Gül Tabletleri

Onlar ateş ve idrar tutulmasına iyi gelir.

İçindekiler:

Tohumsuz kırmızı gül 42 gram, Hint sümbülü 31.5 gram, meyan kökü 31.5 gram, mahmude otu 10.5 gram.

Bu droglar dövülerek toz haline getirilip karıştırılır. Sonra tabletler yapılır. Bu tabletler gölgede kurtulur. Soğuk su ile ya da gül suyu veya ballı sirke ile de alınabilir.

Bambu İle Karıştırılmış Gül Tabletleri

Flegmanın ve sarı safranın sebep olduğu düzensiz ateş için yararlıdır.

İçindekiler:

Tohumu alınmış kırmızı gül çiçeği yaprakları 17.5 gram, meyan kökü özü 7 gram, Hint sümbülü 17.5 gram, bambu filizleri 7 gram, sarı sakız 7 gram, kasık otu 28 gram.

Bu droglar dövülür ve toz haline getirilir; sonra bunların hepsi karıştırılıp, istenildiğinde kullanılmak üzere tablet yapılır.

Debidü'l-Verd Denen Gül Tabletleri

Onlar karaciğer ve dalağın tıkanıklıklarına ve melankolik ve flegmatik ağrılara iyi gelir.

İçindekiler:

Gül yaprakları, 35 gram, meyan kökü suyu 17.5 gram, Hint sümbülleri 17.5 gram, Çin tarçını 7 gram, bataklık sazı sürgünleri 7 gram, sarı sakız meyvesi 7 gram, safran 7 gram, mastika 7 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilir; sarısakız ve safran sirke içinde ıslatılıp sıkılır; suyu çıkarılır. Sonra diğer droglarla karıştırılır ve tabletler yapılır. İstersen bunlara bal ilave edebilirsiniz.

4 Günde Bir Gelen Nöbet İçin Yararlı Gül Tabletleri

İçindekiler:

Kırmızı gül 5 kısım; Hint sümbülü 10 kısım;; safran 10 kısım, mastika 10 kısım, anason 10 kısım, Mekke balsamı 10 kısım, kasık otu 2

kısım, pelinotu filizleri 1 kısım, sarı helile 1 kısım. Bir başka formülde 10 kısım kırmızı gülle hazırlanmıştır.

Bu droglar dövülür ve kereviz suyu ile karıştırılır. Sonra 2.25 gramlık tabletler yapılır.

Hint Sümbülünden Yapılan Gül Tabletleri

Onlar karaciğer için yararlıdır.

İçindekiler:

Hint sümbülü 14 gram, yıkanmış reçine 14 gram, leylak kökleri 14 gram, 10.5 gram, pelinotu 10.5 gram, safran 10.5 gram, kasık otu 10.5 gram, Himalaya ravendi 10.5 gram, güller 24.5 gram.

Bu içerik toz haline getirilir; dövülür. Sonra su ile karıştırılıp macun haline getirilerek tabletler yapılır.

Kafur Tabletleri

Onlar vücudun yoğun ateşini düşürür ve ateşten [adeta] yanmayı azaltır. İltihaplı ateş, şiş, susuzluk, huzursuzluk ve kan kusmaya karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Bambu parçaları 14 gram, güller 24.5 gram, hıyar tohumları 10.5 gram, semizotu 10.5 gram, beyaz tatlı kabak çeşidinin tohumları 10.5 gram, reçine zamkı 10.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram, Arap zamkı 10.5 gram, leylak 10.5 gram, kan dindiren 10.5 gram, küçük kakule 10.5 gram, safran 7 gram, şeker kamışı 24.5 gram, kudret helvası 24.5 gram, kafuru 5.25 gram.

Bu droglar dövülür ve pire otu zamkı ile karıştırılır ve tablet yapılır.

Kafur Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

Mide ve karaciğerin yanma duygusunu giderir. Kan kusmaya, susuzluğa ve şiddetli ateşe karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Bambu dalları 14 gram, kırmızı sapsız tohumları olmayan gül 14 gram, saf sarı sabır odunu 14 gram, büyük kakule 14 gram, meyan kökü kabuğu 14 gram, şeker kamışı şekeri 7 gram, kudret helvası 7 gram, kabuğu soyulmuş hıyar 7 gram, safran 3.5 gram, kafuru 3.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve bit otu tohumu zamkı ile karıştırılır ve sonra 3.5 gramlık tabletler yapılır. Bu tabletler güneşte kurutulup kullanılır.

Bu Tabletlerin Bir Başka Şekilde Hazırlanması

Şiddetli hummaya iyi gelir ve karaciğerdeki tıkanıkları için yararı olur.

İçeriği:

Kuru menekşe çiçekleri 10.5 gram, su zambağı 10.5 gram, hıyar tohumları 7 gram, sarı hıyar tohumları 7 gram, bambu dalları 7 gram, safran 7 gram, gül çiçeği yaprakları 17.5 gram, Himalaya ravendi 3.5 gram, lak (bir böceğin ağaçta yaptığı reçine) 3.5 gram, ağaç zamkı 7 gram, Arap zamkı 7 gram, meyan kökü 7 gram, kafuru 2.25 gram. Bir başka formülde kafuru 4.5 gram, kudret helvası 35 gram, şeker 35 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve tabletler yapılır

[Kafuru] Tabletlerin Bir Başka Şekilde Hazırlanması

İçindekiler:

Kafuru 1.75 gram, sarımsak 1.75 gram, safran 9 gram, bambu dalları 9 gram, hıyar tohumları 3.5 gram, sarı hıyar tohumları 7 gram, ağaç zamkı 7 gram, reçine 7 gram, meyan kökü suyu 7 gram, büyük kakule 7 gram, gül çiçeği yaprakları 24.5 gram, şeker 35 gram, kudret helvası 35 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; karıştırılır ve sonra tablet yapılır.

Bizim Tarafımızdan Hazırlanan Kafuru Tabletleri

İçindekiler:

Hindiba tohumları 7 gram, salatalık (kıvırcık marul) tohumları 7 gram, semizotu 7 gram, soyulmuş beyaz kabak tohumları 8 gram, hıyarın soyulmuş tohumları 8 gram, dişbudak ağacı kabuğu, eğer yoksa kısa sandal otu 10.5 gram, yanmış yengeç 3.5 gram, safran 3.5 gram, meyan kökü kabuğu 3.5 gram, kafuru 3.5 gram, gül çiçeği yaprakları 14 gram.

Tablet bu droglarla yapılır.

Limon Çekirdekleriyle Hazırlanan Bambu Tabletleri

Onlar şiddetli ateşte yararlıdır ve ateşi ısıya dönüştürür; vücuttaki ateşi düşürür.

İçindekiler:

Gül çiçeği yaprakları 21 gram, kudret helvası 14 gram, nişasta 10.5 gram, Arap zamkı 7 gram, ağaç zamkı (reçine) 7 gram, bambu dalları 7 gram, safran 7 gram.

Bu ilaçlar kudret helvası suyu ve bit otu tohumları usaresiyle karıştırılır. Bazı insanlar ona aşağıdaki drogları da ilave ederler:

Hıyar tohumları (özel bir çeşidi) 7 gram, tatlı kabak tohumları 7 gram. Bu droglar toz haline getirilir ve karıştırılır ve tablet haline getirilir.

Hummaz (Kuzu Kulağı) ile Yapılmış

Bambu Dalı Tabletleri

Safravî hummalarda (nöbetlerde), özellikle eğer bağırsak gevşekliğiyle birlikteyse, yararlıdır.

İçindekiler:

Gül çiçeği yaprakları 28 gram, Arap zankı 14 gram, kuzu kulağı kabukları 14 gram, nişasta 14 gram, bambu dalı 10.5 gram, safran 7 gram.

Bütün bu droglar ekşi nar suyu veya koruk suyu ile karıştırılarak haplar yapılır. Bu haplar saf koruk veya olgun üzüm ile de yapılır. Bazı insanlar ona kırmızı Ermeni çamuru ve diken üzümü öz suyundan her birinden 7 gram ve kavrulmuş cevizden 10.5 gram ile karıştırarak hazırlarlar.

Diken Üzümlü Tabletleri 1

İçindekiler:

Diken üzümü öz suyu veya diken üzümü 14 gram, hıyar tohumları (çekirdekleri) 3.5 gram, mastika 7 gram, reçine 3.5 gram, bambu dalı 7 gram, Himalaya ravendi 3.5 gram, safran 3.5 gram, gül çiçeği yaprakları 4.2 gram, Hint sümbülü 7 gram, kasık otu öz suyu 7 gram, meyan kökü 7 gram, kudret helvası 7 gram.

Tabletler 3.5 gram ağırlığındadır ve uygun bir şurupla alınır. Bazı insanlar buna pelinotu öz suyu 7 gram, Hint kedi otu 4.5 gram, kereviz tohumları ve de çörek otu tohumlarından 4.5 gram ve fuvve elsabbagin (Dyer's boyası, sarı kırmızımsı boya, Rubai tinctorium) 4.5 gram dozda olmak üzere ona ilave edilir.

Diken Üzümlü Tabletleri 2

Onlar yakan ateşlerde (nöbetlerde) karaciğer şişlerinde (iltihabı) ve mide şişlerinde (iltihabı) yararlıdır.

İçindekiler:

Diken üzümü 10.5 gram, meyan kökü kabuğu 10.5 gram, gulb 10.5 gram, hıyar çekirdekleri 10.5 gram, tatlı kavun çekirdekleri 10.5 gram. Bütün bu drogların kabukları soyulur, dövülür ve toz haline getirilir.

Mastika 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, kasık otu 7 gram, kedi otu 10.5 gram, erkek kızılcık 10.5 gram, Himalaya ravendi 10.5 gram, safran 10.5 gram, küsküt 10.5 gram, hindiba tohumları 10.5 gram, bambu dalları 4.5 gram, kudret helvası 21 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirildikten sonra kudret helvası suyu ile karşılaştırılır ve tablet ağırlığı 4.5 gram olarak yapılır; sonra hastaya verilir.

Diken Üzüümü Tabletleri 3

Onlar, karaciğer ağrılarını ve ona ateş eşlik ediyorsa, susuzlukta ve sarılıkta uygundur.

İçindekiler:

Taze güller 24.5 gram, diken üzümü öz suyu 10.5 gram, kudret helvası 10.5 gram, kuru küsküt veya tohumları 4.5 gram, kasık otu 3.5 gram, hıyar çekirdekleri 8.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, bambu dalları 4.5 gram, safran 3.5 gram, reçine 3.5 gram Himalaya ravendi 3.5 gram, meyan kökü öz suyu 4.5 gram.

Bütün droglar dövülür ve kudret helvası suyu ve hindiba suyu ile karıştırılır.

Diğer Diken Üzüümü Tabletleri 4

Yakıcı hummalar, susuzluk, huzursuzluk vakalarında yararlıdır. Hayli soğutucu bir ilaçtır.

İçindekiler:

Diken üzümü veya onun öz suyu 10.5 gram, meyan kökü suyu 10.5 gram, bambu dalları 10.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, hıyar tohumları 4.5 gram, güller 22.5 gram, semizotu tohumları 7 gram, safran 7 gram, nişasta 7 gram, ağaç zıncı 7 gram, kafuru 1.75 gram.

Bütün bu droglar kudret helvası suyu ile karıştırılır ve sonra tablet yapılır.

Diken Üzüümü Tabletleri 5

Ateşli hastalıklara, öksürüğe, karaciğer ağrısına yararlıdır ve susuzluğa son verir.

İçindekiler:

Diken üzümü 42 gram, hıyar çekirdeği 21 gram, sarı hıyar çekirdeği 21 gram, mastika 21 gram, bambu dalları 21 gram, reçine 10.5

gram, Himalaya ravendi 10.5 gram, güller 2.45 gram, safran 21 gram, Hint sümbülü 21 gram, kasık otu 21 gram, meyan kökü öz suyu 21 gram, kudret helvası 21 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve tablet yapılır

Diken Üzümlü Tabletleri 6

İçindekiler:

Diken üzümü 4.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, maydanoz tohumları 4.5 gram meyan kökü öz suyu 4.5 gram, reçine 4.5 gram, Arap zımkı 4.5 gram, nişasta 4.5 gram, bambu dalları 5 gram, kafuru 3.5 gram, safran 3.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür, su ile karıştırılır ve sonra tablet yapılır.

Bizim Tarafımızdan Yapılan Diken Üzümlü Tabletleri

İçindekiler:

Diken üzümü kabuğu 17.5 gram, kasık otu öz suyu 7 gram, bambu dalları 7 gram, yıkanmış reçine 8.5 gram, çörek otu 8.5 gram, Hint sümbülü 8.5 gram, pelinotu 8.5 gram, Çin ravendi 8.5 gram, hodan 7 gram, Hindiba tohumları 10.6 gram, küsküt tohumları 10.5 gram, maydanoz tohumları 4.5 gram, safran 4.5 gram.

Bu drogların tabletleri, hindiba suyu ile yapılır.

Pelinotu Tabletleri

Bu tabletler kronik hummalara yararlıdır; güçlü tıkanıklık giderici, iştihâ açıcı ve diüretiktir.

İçindekiler:

Anason, pelinotu, Hint kedi otu, kereviz tohumları, kabuğu soyulmuş badem. Hepsî eşit miktarlarda alınır.

Bu droglar soğuk su ile karıştırılarak, tabletler su ile alınan tabletler yapılır.

Pelinotu Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

Karaciğer, dalak, mide ve 4 günde bir gelen hummalar için yararlıdır.

İçindekiler:

Anason 9 gram, Hint kedi otu 4.5 gram, Rumi pelinotu 4.5 gram, kereviz tohumları 4.5 gram, kabuğu soyulmuş badem 4.5 gram, mas-tika 4.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, İskotri sarı sabırı 6.75 gram, Hint tarçını 6.75 gram, kasık otu öz suyu 4.5 gram.

Ağaç Mantarı Tabletleri

Onlar kronik humma, susuzluk, baş dönmesi, karaciğer iltihabı, dalak iltihabı ve sarılık için iyi gelir.

İçindekiler:

Kasık otu öz suyu 120 gram, kırmızı gül yaprakları 40 gram, Hint sümbülü 120 gram, saf kudret helvası 120 gram, bambu dalları 14 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve tablet yapılır.

Kebere Tabletleri

Dalak iltihabında yararlıdır.

İçindekiler:

Kebere kök dalları 80 gram, amonyak zamkı 80 gram, Himalaya ravendi 40 gram, siklamen tohumları 120 gram, karabiber 120 gram.

Bu droglar dövülür ve amonyak zamkı, bütün drogların içine karıştırıldıgı üzüm sirkesi ile karıştırılarak tablet yapılır.

Reçine Tabletleri

İçindekiler:

Reçine 17.5 gram, Mekke balsamı 17.5 gram, fuh (kırmızı boya, madder) 17.5 gram, anason 17.5 gram, kereviz tohumları 17.5 gram, pelinotu 17.5 gram, Hint kedi otu 17.5 gram, acı badem (soyulmamış) 17.5 gram, kustus 17.5 gram, tarçın 17.5 gram, uzun zeravend 17.5 gram, kasık otu öz suyu 17.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür, karıştırılır ve sonra tablet yapılır.

Kakenc (Kış Kirazı) Tabletleri

Böbrek ağrıları, kist ağrıları, kanlı idrar, sümüksü ve bulanık idrar için yararlıdır. Mesanede döküntü şeklindeki yaralara iyi gelir.

İçindekiler:

Tatlı kavun tohumları 162 gram, afyon 31.5 gram, beyaz banotu 31.5 gram, kereviz tohumu 31.5 gram, kuzu kulağı 31.5 gram, büyük baldıran tohumları 81 gram, kişniş tohumları 81 gram, rezene tohumları 81 gram, kavrulmuş çam tohumları 40.5 gram, safran 40.5 gram, badem 40.5 gram, kış kirazı tohumları 75 gram.

Bütün bu droglar dövölüp un yapılır; yoğun üzüm suyu ile karıştırılır. Dozu 9 gramdan 13.5 grama kadardır.

Kakenc Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

Bu tabletler böbreklerde ve mesanede ki ülserlere ve idrar zoruna yararlıdır.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 21 gram, banotu tohumları 21 gram, kendir tohumları 21 gram, rezene tohumları 7 gram, safran 10.5 gram, kuzu kulağı tohumları 10.5 gram, çam tohumları 10.5 gram, safran tohumları 10.5 gram, afyon 10.5 gram, soyulmuş acı badem 10.5 gram, büyük kebere tohumları 25 parça, bir nevi hıyar tohumu 42 gram.

Bu droglar dövülür, karıştırılır ve tablet dönüştürülür.

Himalaya Ravendi [Tabletleri]

Kronik hastalıklarda, karaciğer sertliğinde, kaskatı olmasında ve iltihabında, dalak ağrılarında ve vücut üzerindeki şişme etkisinde yararlıdır.

İçindekiler:

Himalaya ravendi 28 gram, fuh (kırmızı boya, madder) 14 gram, melisa 14 gram, reçine 14 gram, kereviz tohumları 10.5 gram, kasık otu 10.5 gram, anason 10.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve sonra olağan şekilde hap yapılır.

Ebu Mulis'in Hazırladığı Tabletler 1

Bu [ilaç] vücut ısısı, ishal ve karaciğer ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Bambu dalları 4.5 gram, diken üzümü 4.5 gram, öd ağacı 4.5 gram, kuzu kulağı 4.5 gram, mastika 4.5 gram, suk (helile sirkesi) 4.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, Arap zamkı 4.5 gram, gül çiçeği yaprakları 13.5 gram.

Bu droglar gül suyu ile karıştırılır ve sonra hap haline getirilir.

Tablet 2**İçindekiler:**

Anason 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, acı badem 3.5 gram, mastika 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, tarçın yaprakları 3.5 gram, kasık otu öz suyu 7 gram, öd ağacı 7 gram.

Bütün bu droglar karıştırılır ve sonra tablet yapılır.

Tablet 3**İçindekiler:**

Acı badem 7 gram, anason 7 gram, pelinotu 7 gram, Hint kedi otu 3.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve karıştırılır ve sonra hap haline getirilir.

Muin'in Yaptığı Tabletler (Tarnifun Olarak Bilinen)

İçindekiler:

Safran, afyon, sarı sakız, ban tohumları, adam otu kökleri eşit miktarlarda alınır.

Bu droglar salatalık öz suyu ile karıştırılır ve sonra hap yapılır. Eğer istenirse onlar dövülür ve su içinde çözülür. Mabetlerin üstü bu boya ile boyanır.

Benzer İçerikteki Tabletler

İçindekiler:

Kan dindiren 9 gram, tatlı melilot 90 gram, büyük helile 45 gram, köpek gülü yaprakları 15 gram, kırmızı gül yaprakları 15 gram, misk 4.5 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve un haline getirilerek hap yapılır.

Başka Tabletler

Bu haplar bağırsak ülserine ve vücudun herhangi bir kısmındaki kanamaya iyi gelir.

İçindekiler:

Gül tomurcukları 30 gram, afyon 30 gram, yabanî Arap zamkı 15 gram, Arap zamkı 15 gram, meşe mazısı 5 gram.

Göz için kullanılan eşek kulağı (45 gram) bitkisiyle yukarıdaki droglar karıştırılarak bu ilacın hapları hazırlanır.

Andromachus'un Hazırladığı Tabletler 1

Bu haplar kanamada kullanılır.

İçindekiler:

Ban otu tohumları 14 gram, afyon 14 gram, mercan 14 gram, günlük 28 gram, talk 10.5 gram, nişasta 10.5 gram, kırmızı Ermeni kili 10.5 gram, haşhaş tohumları 7 gram, nar çiçeği 1.75 gram.

Bu droglar dövülür, karıştırılır ve sonra onlardan tablet yapılır.

2. Hazırlanış Şekli

Bu tabletler mide ağrısına, taşa ve onun yaptığı tahribata iyi gelir.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 21 gram, anason 10.5 gram, Himalaya ravendi 4.75 gram, beyaz biber 4.75 gram, bataklık sazı meyveleri 4.75 gram, kunduz hayası 4.75 gram, Hint sümbülü 4.75 gram, tarçın 4.75 gram,

afyon 4.75 gram, pelinotu 10.5 gram, iskuteri sarısabır 3.5 gram, safran 3.5 gram, mastika 3.5 gram.

Bütün bu ilaçlar toz haline getirilir, karıştırılır ve sonra tablet haline getirilir.

El-Kindi'nin Yaptığı Tabletler

Onlar kan oluşması açısından karaciğerde oluşan zaafa, iştihasızlığa ve cinsel arzu zaafı oluşturan karaciğer zaafına yararlıdır.

İçindekiler:

Reçine 5 kısım, Mekke balsamı 5 kısım, diken üzümü 3 kısım, Himalaya ravendi 1 kısım, kırmızı gül yaprakları 1 kısım, sarısabır 1 kısım, lavanta çiçeği ½ kısım, mavi zambak kökleri ½ kısım, safran ½ kısım, anason ¼ kısım, kereviz tohumları ¼ kısım, Rumi yabanî kereviz ¼ kısım, kaya maydanozu ¼ kısım.

Bütün droglar toz haline getirilir ve sonra tabletler yapılır.

Bermekî'nin Yaptığı Tabletler

Tabletler keskin ve çok güçlüdür. Olgunlaşmamış flegma ve sarı safra için yararlıdır.

İçindekiler:

Sarı yonca 1 kısım, emlec 1 kısım, belîlec 1 kısım, pirinç 1 kısım.

Onlar toz haline getirildikten sonra tartılmalıdır. Beyaz termiye içinin bir kısmı akide şekeri ile yukarıda zikredilen droglara ait ağırlıkta alınır. Şeker bir kaba konur ve biraz su üzerine dökülür; ateş üzerine konur. Kaynadığında ateşten kaldırılır ve droglar üzerine dökülür. Sonra hepsi birbirine karıştırılır. Bundan sonra 35 gramlık haplar hazırlanır. Bir gece kuru kişniş tohumlarının suyunda bekletildikten sonra alınır. Bu su ilaç alınmadan önce sabahleyin süzülerek verilir. Hasta 10'dan 20'ye kadar hareket yapacaktır. Bütün iç organlarının temizlenmesinden sonra *sarid* (bir nevi nohut ve zeytinyağı karışımı) ile bu ilaç alınır. Eğer yoğun kıvamlı flegmanın temizlenmeye gereksinimi varsa, terkip, sarı yonca ve ebucehil karpuzu içinin ¼ kısmı ile karıştırılarak verilmektedir.

Mâzeryon Tabletleri

Onlar kusma, hıçkırık ve zehirlenmelere iyi gelir.

İçindekiler:

Anason 21 gram, kereviz 21 gram, kültive nane 21 gram, nane 21 gram, kaya maydanozu 21 gram, nanhah (ajowan) 21 gram, afyon

21 gram, kunduz hayası 21 gram, beyaz biber 21 gram, sivri biber 21 gram, tatlı fesleğen 14 gram, sarı sakız 14 gram, pelinotu 14 gram, Çin tarçını 42 gram.

Balla macun haline getirilip tablet yapılır.

Bir Başka Hazırlanış Şekli

İçindekiler:

Kereviz tohumları 21 gram, anason 21 gram, tarçın 21 gram, Rumi pelinotu 14 gram, sarı sakız 7 gram, biber 7 gram, afyon 7 gram, kunduz hayası 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilip, hap yapılıp, mide zaafına, bozukluğuna ve kusmaya karşı kullanılır.

Rudinun Tabletleri

Bu tabletler yakıcı ateşe, karaciğerdeki iltihaplı şişlere, safradan, balgamdan, kandan ve rutubetten ortaya çıkan ateşli hastalıklara iyi gelir.

İçindekiler:

Uzantıları alınmış kırmızı güller 21 gram, Hint sümbülü 7 gram, safran 7 gram, meyan kökü içi 10.5 gram, meyan kökü kökleri 10.5 gram, kabuğu soyulmuş hıyar çekirdekleri 10.5 gram, saf kalite kudret helvası 10.5 gram, reçine 3.5 gram, Arap zıncı 3.5 gram.

Rudinun Tabletlerinin Bir Başka Hazırlanış Şekli

İçindekiler:

Tatlı kavun tohumları 3.5 gram, hıyar tohumları 35 gram, beyaz kabağın soyulmuş çekirdekleri 35 gram, meyan kökü içi 21 gram, reçine 14 gram, rezene tohumu 7 gram, gül yaprakları 7 gram, safran 3.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve bit otu tohumlarının suyu ile karıştırılır. Sonra hap yapılır.

Marubas Hapları

Bu haplar, kolik, iliac sıkıntısına dönene kadar hastalar için yararlıdır. Onlar kusma ve mide gazını ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 21 gram, Roma pelinotu 14 gram, mastika 14 gram, biber 7 gram, sarısabır 7 gram, tarçın 21 gram, afyon 7 gram, kustus 7 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir; karıştırılır ve sonra tabletler yapılır.

Haşhaş Tohumları Tabletleri

Bu tabletler kanama, öksürük, ateş ve göğüs ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Gül yaprakları 14 gram, Arap zıncı 14 gram, nişasta 7 gram, reçine 7 gram, beyaz haşhaş tohumları 10.5 gram, kara haşhaş tohumları 10.5 gram, bambu dalları 3.5 gram, meyan kökü içi 1 gram, safran 1 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve sonra hap yapılır.

Nar Çiçeklerinden Yapılan Tabletler

Bu haplar diyare, kanamalı diyare, iltihaplı diyare ve dizanteri için iyi gelir.

İçindekiler:

Nar çiçekleri 28 gram, Arap zıncı ağacı çiçekleri 28 gram, sumak 28 gram, kavrulmuş meşe 28 gram, kavrulmuş unnap unu 28 gram, mersin ağacı meyvesi 28 gram, küçük Cezayir menekşesi 228 gram, sirkede bırakılmış meşe palamutu 14 gram, sirkede bırakılmış ve kavrulmuş kimyon 14 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve gül suyu ya da büyük sinir otu suyu ya da elma suyu ile karıştırılır. Sonra her biri 3.5 gram veya 1 dirhem ağırlığında haplar haline getirilir.

Disiyolidas Tabletleri

Bu haplar böbrek ve sistit ülserleri ile idrar atmadaki zorluklarda yararlıdır.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 24.5 gram, banotu tohumları 24.5 gram, kendir tohumları 24.5 gram, çörek otu tohumları 7 gram, safran 10.5 gram, yenebilir kozalak 10.5 gram, ekşi kuzu kulağı tohumları 10.5 gram, afyon 10.5 gram, soyulmuş acı badem 10.5 gram, yabancı kış kirazı tohumları 85 tohum; hıyarın kabuğu soyulmuş tohumları 42 gram.

Bu droglar dövülür ve karıştırılır ve tablet yapılır

Askalibiadis'in Hazırlayış Şekline Göre Yapılan Andurun Tabletleri

Narın kaliks kısmı 35 gram, soğan 14 gram, menekşe 42 gram, sarı sakız 14 gram, reçine 42 gram, günlük 28 gram, zeravend 42 gram.

Bu droglar ballı sirke ile karıştırılır ve sonra hap haline getirilir.

Tabletlerin İkinci Terkibi

İçindekiler:

Zeravend 28 gram, yeşil renkli Hindistan cevizi 28 gram. Diğer drogların içeriği hapların birincisinin içeriği ile aynıdır. Bu droglara onların toplam ağırlığına eşit miktarda şeker katılacaktır. Daha sonra terkip hap haline getirilir.

Tabletlerin Üçüncü Terkibi

Bağırsak ülserleri ve göğüs ağrıları için iyi gelir. Fötüsün sağlıklı olmasında yararlıdır.

İçindekiler:

Kuhl (Göz damlası) 60 gram, kan taşı 60 gram, ejder kanı gram, kara şeytan şalgamı 20 gram, labdanumdan çıkarılan lavanta 14 gram, suk (helile sirkesi) 14 gram, nar çiçeği 70 gram, küçük Hindistan cevizi 70 gram, göz için kullanılan diken üzümü 35 gram, yanmış erkek geyik boynuzu 35 gram, yabanî Arap zambak ağacı 35 gram.

Bu droglar sinir otu veya çoban değneği otunun suyu ile karıştırılır. Bu haplar 3 şekilde kullanılırlar:

1. Vücudun alt kısımlarındaki kanamalarda, kanı dindirmek için kullanılır.
2. Vücudun ön kısmında, rahim ağzına konan halkalar gibi kullanılır.
3. Çoban değneği otu ve limon suyu ile alınır. Ancak göğüsteki kanama durumunda ve dizanteride semizotu suyu ile karıştırılarak ve ayva içi ve tarçın yaprağı ile birlikte muamele edilerek kullanılır.

Anason Tabletleri

Bu tabletler, tıkanıklıkları açmakta yararlıdır. Karaciğerin fonksiyonlarını düzeltir. Bağırsakları gevşetir ve kronik ateşe karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Anason 10.5 gram, pelinotu 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, ke-reviz tohumları 3.5 gram, soyulmuş badem 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, mastika 3.5 gram, Çin taçını yaprakları 3.5 gram, dereotu tohumları 3.5gram; kasık otu 10.5 gram, sarı sakız 15.75

Bu haplar ballı sirke ile alınır.

Bağırsakları Gevşeten Tabletler

Bu haplar huzursuzluğu bertaraf eder. Kusma ve nefes darlığına yararlıdır.

İçindekiler:

Termiye 17.5 gram, kuru menekşe 35 gram, meyan kökü 8.75 gram.

Bu droglar su ile karıştırılır. Her bir tablet 3 veya 4 dirhem yani 10.5 veya 14 gramdır. Onlar 35 gram şekerle alınır.

Tohumlardan Yapılan Tabletler

Bu tabletler bağırsakların gevşemesi ve bağırsak ülserlerinde kullanılır. Hazımsızlık, şiddetli grip, dizanteri ve uzamış menstrual kanamalarda yararlıdır.

İçindekiler:

Mersin ağacı tohumları 7 gram, çörek otu tohumları 30 gram, anason 30 gram, kereviz tohumları 30 gram, banotu tohumları 30 gram, doku 30 gram, afyon 21 gram.

Bu droglar şarapla karıştırılır ve 1.75 gramlık haplar yapılır ve 6 ay sonra kullanılır.

Karında Yoğunlaşma ve Karaciğerde Sertleşme Olduğunda Kullanılan Tabletler

İçindekiler:

Gül yaprakları 14 gram, diken üzümü 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, mastika 3.5 gram, kasık otu öz suyu 5 gram, pelinotu 3.5 gram, bataklik sazi 3.5 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, anason 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5gram; çörek otu tohumları 35gram; pankreas kurdu 3.5 gram, ılgın ağacı 3.5 gram, kebere kökleri 3.5 gram, Himalaya ravendi 4.75 gram, meyan kökü içi 4.75 gram, safran 1.75 gram.

Güliden Yapılan Tabletler

Bu tabletler mide ağrısına ve flegmatik ateşte yararlıdır.

İçindekiler:

Kuru gül yaprakları 60 gram, Hint sümbülü 30 gram, meyan kökü kökleri 30 gram, sarı amber 24.5 gram, mastika 24.5 gram, melisa 17.5 gram.

Bu droglar dövülür ve *meypuhtec* (bir çeşit şarap) ile karıştırılır.

Güliden Yapılan Gevşetici Tabletler

Bu haplar yazın alınır.

İçindekiler:

Gül yaprakları 35 gram, Hint sümbülü 17.5 gram, meyan kökü kökleri 17.5 gram, mahmude otu 10.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve soğuk su ile karıştırılır. Sonra hap yapılır.

Kasık Otu ve Gül Tabletleri

Bu tabletler kronik ateşte, karaciğer ağrısına ve sarılığa iyi gelir.

İçindekiler:

Gül çiçeğinin yaprakları 17 ½ gram, Hint sümbülü 7 gram, bambu dalları 3.5 gram, kasık otu öz suyu 28 gram.

Bu droglar dövülür ve kudret helvası suyu ile karıştırılır. Sonra tabletler yapılır ve alınır.

Reçine İle Yapılan Tabletler

Bu haplar, karaciğer hastalıklarında ve dalak tıkanıklarında kullanılır. Sürekli ateş olduğunda kullanımı yararlıdır. Bu haplar aynı zamanda iyi bir diüretiktir.

İçindekiler:

Reçine, kedi otu, anason, kereviz tohumları, Roma pelinotu, Hint kedi otu, soyulmuş acı badem, kustus, Himalaya ravendi, zeravend, kasık otu, diken üzümü öz suyu, meyan kökü öz suyu.

Hepsi eşit miktarlarda alınır. Her bir hap 3.5 gramlık ağırlıkta olup uygun bir şurupla alınır.

Fuvveh (Kırmızı Boya) Tabletleri

Bu haplar dalak sertleşmesine, karaciğer ağrısına ve kronik ateşe iyi gelir.

İçindekiler:

Fuvveh (Kırmızı boya) 42 gram, kebere kökleri 3.5 gram, uzun zeravend 3.5 gram, meyan kökü 3.5 gram.

Bunlar ballı sike ile karıştırılır ve 3.5 gramlık haplar haline getirilir. Bu doz pelinotu lapası (pişmiş şekilde) alınan miktardır.

Küsküt Tableti

Bu haplar, kronik ateş için iyidir. Ateş düşürücü olarak uygundur.

İçindekiler:

Hıyar tohumları 10.5 gram, maydanoz tohumları 10.5 gram, tatlı fesleğen tohumları 10.5 gram, Arap dikenini 14 gram, kenger otu 14 gram, fesleğen 14 gram, kitre zamkı öz suyu 14 gram, kudret helvası 3.5 gram, reçine 4.75 gram, nişasta 475 gram, Arap zamkı 4.75 gram, bambu dalı 14 gram, termiye 14 gram, küsküt 10.5 gram, safran 10.5 gram.

Bu droglar su ile karıştırılır ve daha sonra hap haline getirilip alınır.

10 Çeşit Drogdan Yapılan Tabletler

Bunlar sürelî olarak üç günde bir gelen ateşlerde, karaciğer ağrılarında ve yumuşak şişlerde kullanılır.

İçindekiler:

Anason 14 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, tarçın yaprakları 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram Hint sümbülü 3.5 gram, kabuğu soyulmuş acı badem 5 gram, mastika 3.5 gram, küçük sarısabır 7gram, kasık otu suyu 14 gram.

Bu droglar pelinotunun pişmiş lapası ile karıştırılır ve musluk suyu ile 3.5 gramlık haplar haline getirilerek kullanılır.

Kronik Ateş, Yanma Duyguları ve Kusma İçin Yararlı Tabletler

İçindekiler:

Kırmızı gül yaprakları (fazlalıklarından temizlenmiş) 21 gram, hıyarın kabukları soyulmuş tohumları 10.5 gram, mastika 10.5 gram, Himalaya ravendi 10.5 gram, kasık otu öz suyu 10.5 gram, safran 7 gram, iskuteri sarısabır 3.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir; ovulur ve sonra yumuşak su ile karıştırılır. Daha sonra soğuk su veya hıyar suyu ya da ballı sirke ile hap yapılır.

DOKUZUNCU MAKALE

Lapalar ve Piller

“İkinci Kısım”da biz purgatifler, lapalar, piller, gargaralar, fitiller, yakılar, merhemler göz ve diş hastalıklarında kullanılan ilaçları ele aldık. Bu bahiste ise yağlar ve merhemler üzerindeki sonuçlar verilir. Bunlarla ilgilenmeden ve burada ikinci bahse başlamadan önce, fikrimizce zikredilmeye değer bazı özel lapalar ve pillerin hazırlanmasından söz edeceğiz.

Kaynatılarak Elde Edilmiş Kök Suları

Bu terkip tıkanıklıkları giderir; gece işemelerine, karaciğer ve mide ağrısına iyi gelir. Bu terkip yağ vb. ile kullanılır.

İçindekiler:

Kebere kök sürgünleri alınır. Çörek otu kök dalları, kereviz kökünün dalları, bataklık sazı kök dalları, çörek otu tohumları, kereviz tohum-

ları, anason, Hint sümbülü, kız saçı, mastika, çekirdeksiz kuru üzüm olması gerekir.

Bu droglar hep birlikte pişirilip gerektiğinde kullanılır.

II. Formülasyon

El-Kindî tarafından karaciğer ağrısı için önerilir.

İçindekiler:

Çörek otu kökünün dalları 3.5 gram, kereviz kök dalları 3.5 gram, çörek otu tohumları 1.75 gram, toz haline getirilmiş gülün kırmızı yaprakları 1.75 gram, nane 1.75 gram, bataklık sazı 1.75 gram, çekirdeksiz kuru üzüm 7 gram, Hint kedi otu 1 gram, Hint sümbülü 1 gram.

Bunların üzerine 2/3 ratl (yaklaşık 300 gram) su dökülür, kaynatılır ve bu işlem terkip 60 gram kalana kadar devam ettirilir. Sonra süzülerek üzerine 3.5 gram badem yağı dökülür; sonra içilir.

Pelinotu Lapası

Karaciğer ağrısı, mide ağrısı, soğğun sebep olduğu ateş, flegmatik ve melankolik şikayetlerde yararlıdır.

İçindekiler:

Kereviz tohumları, anason, Roma pelinotu, Hint kedi otu, rezene tohumları, bataklık sazı kökleri.

Bu droglar istenildiği kadar alınır ve sonra pişirilir ve sonra da onların suyu alınıp geri kalan kısmı ilaç olarak kullanılır.

Kasık Otu Lapası

4 günde bir gelen flegmatik ateş ve çeşitli maddelerin sebep olduğu ateşten muhtarip olan hastalar için yararlıdır. O doğa olarak kuru olanlara yararlıdır.

İçindekiler:

Kara helile ağacı, kuru üzüm, şahtere otu, kenger otu, kasık otu, Arap dikenini eşit miktarlarda alınır.

Bu ilaçlar pişirilir ve süzülür.

Fasl

Piller Konusundaki Kısım (Bir Pilin Hazırlaması)

Ağır gazlar, yeller, sinirsel kasılmalar ve anfizem için yararlanılır.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 7 gram, Suriye sedef otu tohumları 7 gram, anason 7 gram, mastika 7 gram, safran 7 gram, kara helile ağacı 7 gram,

emlec 7 gram, ballı sirke 3.5 gram, Hint akgünlüğü 3.5 gram, nane 1.75 gram, kaya maydanozu 1.75 gram, bataklık sazı kabukları 1.75 gram, Hint kedi otu 1.75 gram, kustus 1.75 gram, uzun kafuru kokulu zencefil 1.5 gram, kokulu zambak (kılıç yapraklı) 1.75 gram.

Bu ilaçlar dövülerek toz haline getirilir, karıştırılır ve piller oluşturulur.

Habbü'l-Müntinü'l-Kebîr

Bu pil yoğun humorları, tikanıklıkları kaldırır. O eklem ağrılarını, parmak kemikleri ağrılarını, uyuz, deride lekeler oluşması (lepra, cüzam) ve fil hastalığına yararlı olur. Bu pil de *el-mahani* olarak da bilinir.

İçindekiler:

Amonyak zmkı 28 gram, ballı sirke 28 gram, Çavşır otu reçinesi 28 gram, akgünlük 28 gram, küçük sarısabır 28 gram, Suriye sedef otu 28 gram, Kabil sarı sabırı 28 gram, ebucehil karpuzu içi 28 gram, sütleğen otu 14 gram, küsküt 14 gram, sütleğen zmkı 14 gram, kuduz otu 14 gram, çiğdem çiçeği 14 gram, termiye 35 gram, kunduz hayası 7 gram, mahmude otu 10.5 gram, ağaç mantarı 7 gram, safran 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 gram, büyük kakule 3.5 gram, beyaz hatmi kökleri 3.5 gram, mastika 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, havlican 3.5 gram.

Bu droglar dövülür ve toz haline getirilir. Ağırlıkları dövülüp toz haline getirildikten sonra belirlenir ve sonra pil yapılır. Bu ilacın tam dozu 9 gramdır.

Habbü'l-Müntinü'l-Ekber

Bu piller kolik ağrıları, gut ağrıları, sırt ağrıları ve diz ağrıları için iyi gelir. Onlar vücuttaki yoğun hıtları dağıtır.

İçindekiler:

Akgünlük 35 gram, ballı sirke 35 gram, amonyak zmkı 35 gram, çavşır otu reçinesi 35 gram, Suriye sedef otu tohumları 35 gram, ebucehil karpuzu 28 gram, küçük sarısabır 35 gram, küsküt 35 gram, mahmude otu 21 gram, tarçın 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, safran 7 gram, kunduz hayası 7 gram, sütleğen otu zmkı 3.5 gram.

Habbü'l-Müntinü'l-Asgar

Bu piller sırt ve diz kemiklerinde bulunan kalın, sert ve yoğun humorları parçalar.

İçindekiler:

İsfahan çeşidi ballı sirke 35 gram, amonyak zımkı 35; çavşır otu reçinesi 35 gram, akgünlük 35 gram, sarı sakız 35 gram, termiye 70 gram, ebuçhil karpuzu 42 gram.

Bu sakız ve reçine cinsi ilaçlar, çözülebilen maddelerle çözülür ve drogların geri kalan ilaçlarını karıştırıp pil yapılır. Bir dozu 7 gram olup musluk suyu ile alınır.

El-Kindî'nin Önerdiği Habbü'l-Müntin

Bu droglar eklem ağrılarına, guta, paralize ve olgunlaşmamış flegma, sarı safra, kara safranının sebep olduğu ağrılara iyi gelir.

İçindekiler:

Küçük sarısabır 4 kısım, tohumuz helile 4 kısım, Suriye sedef otu 4 kısım, Tariti küsküt 4 kısım, termiye içi 4 kısım, amonyak zımkı 4 kısım, çavşır otu zımkı 4 kısım, ballı sirke 4 kısım, Yahudi akgünlüğü 4 kısım, ebuçhil karpuzu içi 3 kısım, mahmude otu 2 kısım, sütleğen zımkı 1 kısım, kunduz hayası 1 kısım, tarçın 1 kısım, safran 1 kısım.

Zımkılı droglar pırasa ve lahana suyu içinde bir gün ve bir gece bekletilir ve geri kalan droglar ayrı ayrı toz haline getirilir. İslatılmış droglar yağ oluşana kadar ezilir ve sonra piller biber büyüklüğünde şekillendirilir ve gölgede kururtulur. Doz 7 gram olup gecenin erken saatinde ılık su ile verilir. Sonra hastaya yemek olarak baharatlı piliç budu, ballı şarap kuru üzüm ve üzüm suyu ile içecek olarak alınmalıdır.

Habbü's-Şeytârecu'l-Ekber

Bu piller omuz ağrılarına, kasık ağrılarına ve siyatik için iyidir. Yoğun humoru boşaltır.

İçindekiler:

Ballı sirke 3.5 gram, amonyak zımkı 3.5 gram, akgünlük 3.5 gram, sütleğen zımkı 3.5 gram, çavşır otu zımkı 5.25 gram, zeravend (yuvarlak) 7 gram, küsküt 5.25 gram, kantaron 7 gram, kunduz hayası 7 gram, sivri biber 2 gram, kuru zencefil 2 gram, kimyon 2 gram, çörek otu 32 gram, kereviz tohumları 2 gram, anason 2 gram, sarı sakız 2 gram, safran 2 gram, sarı helile 8.25 gram, büyük sığır kuyruğu 8.25 gram, hardal 2 gram, kuduz otu 2 gram, ebuçhil karpuzu 2 gram, tatlı kulu zambak odunu 2 gram, kaya tuzu 2 gram.

Bu droglar kış kirazı suyu ile karıştırılır; sonra pil yapılır. Dozu 7 gramdır.

Habbü's-Şeytârecu'l-Asgar

Bu piller paralizde, yarım inme, omuzdaki ağrı, kasıktaki ağrı, eklem-lerdeki ağrı ve soğuk gutta yararlıdır. Olgunlaşmış ağır hıltları dışarı atar.

İçindekiler:

Sarı helile 35 gram, küçük sarısabır 70 gram, kuru zencefil 7 gram, biber 3.5 gram, sivri biber 3.5 gram, hardal 10.5 gram, Hint kuduz otu 7 gram, Hint kaya tuzu 7 gram, ebucehil karpuzu içi 7 gram, akide 14 gram.

Bu droglar lahana suyu ile karıştırılır ve pil yapılır. Bir dozu 7 gramdır; ılık su ile alınır.

Habbü's-Şeytârac (Bir Başka Hazırlanış Şekli)

İçindekiler:

Küçük sarı helile 35 gram, termiye 35 gram, çiğdem çiçeği 35 gram, kuduz otu 7 gram, tatlı kokulu zambak 7 gram, ebucehil karpuzu 7 gram, ağaç mantarı 7 gram, ballı sirke 7 gram, sivri biber 3.5 gram, biber 3.5 gram, mastika 3.5 gram, anason 3.5 gram, hardal 9.5 gram, kustus 3.5 gram, çörek otu 3.5 gram, küsküt 16.5 gram, siyah helile 16.5 gram, nefti tuz 7 gram, ebucehil karpuzu 7 gram.

Bu droglar, lahana suyu ve kış kirazı suyu ile karıştırılır. Bunun dozu 7 gramdır; 10.5 gram ılık su ile alınır.

Gafes (Kasık Otu) Pilleri

Bu piller karaciğer ağrısına, sarılığa ve ateşe (hummalar) iyi gelir.

İçindekiler:

Küçük sarı sabır, kasık otu öz suyu, sarı helile (eşit miktarda).

Bu droglar dövülerek toz halinde getirilir ve kereviz suyu ile karıştırılır ve sonra piller yapılır. Bu ilacın dozu 7 gramdır.

Habbü'n-Necah

Bu piller paralizde, yüz felcinde, diz eklemi ağrılarında ve flegma tarafından oluşturulan eklem ağrılarında yararlıdır.

İçindekiler:

İzdihiyarı (bir Hint ilacı) 90 gram, şatil (bir Hint ilacı) 90 gram, kudret helvası 90 gram, termiye 90 gram, Hint gece sefası tohumları 90 gram, kasık otu 90 gram.

Bu droglar onun yarısı kadar (50 ratl) su ile pişirilir. Süzildükten sonra, su tekrar ateş üzerine konur ve çökelene kadar kaynatılır. Bu safhada aşağıdaki droglar onun üzerine dökülür:

Dış kabuğu soyulmuş Çin ravendi, dış budak ağacı tohumlarının iç kısmı, küçük kozalaklara benzer habbül-mülk'ün (croton tiglium) içi 90 gram, ağaç mantarı 90 gram, mastika 90 gram, iskotri sarı sakız 90 gram, soyulmuş emlec 90 gram, zambak özü 90 gram.

Bu droglar parçalanmış *habbül-mülk* (croton tiglium) hariç, toz haline getirilir; ipekten bir bez parçası içine konup iyice dövülür; daha sonra diğer droglarla karıştırılır. Daha sonra, zaten balla pişirilmiş ve yoğunlaşmış su bu ilaçların üzerine dökülür. Onlar habbül-mülkle karıştırılır ve sonra piller yapılır. Bir pilin dozu 1 gramdan 1.75 grama kadardır. Eğer daha güçlü doz istenirse 2 gramı sıcak su ile gece verilir.

Habbül-Cesalik

Bu piller flegmayı, kara safrayı dağıtır ve mideyi zayıflatan gazları kaldırır. Onlar yazda ve kışta alınabilir.

İçindekiler:

Tarçın 7 gram, safran 7 gram, kustus 7 gram, Hint sümbülü 7 gram, kakule 7 gram, yer meşesi 7 gram, banotu tohumları 7 gram, yabanî kiraz 7 gram, Çin tarçını 7 gram, ağaç mantarı 7 gram, sarı sakız 10.5 gram, gül 10.5 gram, küçük sarısabır 56 gram.

Piller bu droglar kullanılarak, yazın gül suyu ile, kışın lahana suyu ile yapılır. 7 gram tıla (bir çeşit şarap) ile yemekten önce alınır. Nohut suyu onların alınmasından sonra yemek şeklinde verilmelidir.

El-Fehleman'ın Kitabından Alınan Habbüd-Duri

Onlar ağza ve nefese güzel bir koku verir; görmenin daha iyi olmasını sağlar. Flegmayı yok eder; iştihayı artırır. Dişlerin çiğneme gücünü artırır.

İçindekiler:

Tarçın 3.5 gram, biber 3.5 gram, kedi otu 3.5 gram, küzbere (kişniş) otu 3.5 gram, küçük kakule 3.5 gram, fundid 3.5 gram, bir nevi Hindistan fındığı 3.5 gram, kurnus 3.5 gram, misk 250 miligram.

Bu droglar toz haline getirilir ve zaten erimiş haldeki zambak sıvısı ile karıştırılır. Sonra hap yapılır ve gölgede kurutulur. Sonra istenildiği zaman kullanılır.

Bir PİL

Mide zaafı ve mide gazlarına yararlıdır.

Hazırlanması: 450 gram demir tozu 7 gram sürekli olarak her gün su değiştirilerek pırasa tohumları suyu içinde bırakılır.

Bahçe teresi 700 gram, pırasa tohumu 87 gram, roka tohumları 87 gram, biber tohumları 87 gram, kereviz tohumları 87 gram, havuç tohumları 87 gram, turp tohumları 700 gram, boy otu tohumu 700 gram, soğan tohumları 87 gram.

Bütün bu droglar öğütülür ve pırasa suyu ile karıştırılarak ondan piller yapılır.

Habbü'l-Mülkden (Croton tiglium) Yapılan Piller

Bu piller yüz paralizlerine, kolike, sırt ağrılarına ve diz eklemleri ağrısına yararlıdır. Onlar aynı zamanda yoğun ve ağdalı flegma ve gazlara da iyi gelir.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş, dövülmüş habbü'l-mülk (croton tiglium) kabukları onların iki çeneği arasındaki embriyo kısmı alınıp çıkarılır. Sonra ökse otu tohumları, beyaz ağaç mantarı, meyan kökü kabuğu, mastika, kasık otu, pelinotu ve küçük sarısabır eşit miktarlarda kullanılır.

Bütün bu droglar dövülür ve sonra pırasa suyu ile karıştırılır ve küçük piller yapılır. Pilleri yapan kişi ellerini taze balsam yağı ile ovalamalıdır. Dozu 3.5 gramdan 7 grama kadar zirbac (bir nevi baharatlı çorba) diyet olarak verilmelidir.

Purgatif Tuz

Bu ilaç yüz paralizlerine iyi gelir; görmeyi ve işitmeyi geliştirir. Dalak ağrısına, guta, eklem ağrılarına kasların gevşekliğine ve bütün diğer soğuk ve nemin sahip olduğu sıkıntıya iyi gelir.

İçindekiler:

Andrani tuzu 180 gram, biber 42 gram, kuru zencefil 14 gram, şeytan tersi 4 gram, kaya maydanozu 14 gram, rezene tohumları 14 gram, anason gram, tarçın yaprakları 14 gram, ağaç mantarı 14 gram, mahmude otu 14 gram, bahçe teresi 14 gram, karanfil 14 gram.

Bütün bu içerik dövülüp karıştırılır ve bir kapta kullanılmak üzere saklanır.

Habb-ı İstamhikûn li'l-Kindî (el-Kindî'nin Betimlediği Bir Nevi Mide Hapı)

Bu piller mideyi güçlendirir. İştihayı artırır ve mide, karaciğer ve dalak hastalıkları için yararlıdır. Onlar duyular ve bağırsakları uyarır ve fazlalık maddeleri, sarı safra, kara safra ve flegmayı vücudun bütün kısımlarından atar.

İçindekiler:

Helile kabuğu 6 kısım, Hindistan kaya tuzu 3 kısım, Roma pelinotu 3 kısım, taze yumuşak ağaç mantarı 3 kısım, mavi mahmude otu 3 kısım, Hint kedi otu 2 kısım, kereviz tohumları 2 kısım, anason 2 kısım, beyaz renkli termiye içi 17 kısım, İkriti'nin taze ve saf kırmızı küsküti 5 kısım, faykara müşhili 7 kısım, karanfil 1 kısım.

Hepsi dövüldükten sonra bu ilaçlar karıştırılır ve içinde üzüm suyu kıvamındaki akide şekeri çözeltisi olan suya dökülür. Daha sonra birer büyüklüğünde piller yapılır; ağızdan alınan dozu 9 gramdır.

Habbü'l-Bermeki

Bu pillere temizleyici denir ve onların baş bölgesi ekstremitelerdeki şişlerde yararlı olduğu gösterilmiştir. Bir hasta onları almalı ve pil tamamen emilene kadar beklemelidir.

İçindekiler:

İskotri sarı sabırı 31.5 gram, ebuçhil karpuzu 31.5 gram, safran 4.5 gram, Hint sümbülü 4.5 gram, tarçın 4.5 gram, balsam tohumları 4.5 gram, Hint kedi otu 31.5 gram, Roma pelinotu 4.5 gram, mahmude otu 4.5 gram, termiye 4.5 gram, Çin tarçını kabukları 2.25 gram.

Bu droglar hafifçe dövülür ve sonra toz haline getirilir ve ılık su ile karıştırılır. Daha sonra piller bu gaye için tatlı badem yağı ile şekillendirilir. Dozu bağırsakların gevşekliği veya tıkanıklığının durumuna göre değişir. Minimum doz 3 pildir ve maksimum 11 gramdır. Tam doz 7 gramdır, yatma saatinde alınır.

Habb-ı İbnü'l-Haris

Bu piller 3 gün içinde vücuda yayılan uyuzda da denendi. Bunlar ateş, gaz, bütün eklem ağrılarına, bütün balgamî ve sevdavî hastalıklara iyi gelir.

İçindekiler:

Kara sarı helile, sarı sabır, iskotri sarı sabırı, anzorot, kırmızı akgünlük, İsfahan cinsi ballı sirke (5 kısım), ebuçhil karpuzu içi, beyaz

tere, İran mercanköşkü, kişniş otu, Kirman kimyonu, Andrani tuzu, mastika, birer kısım.

Toz haline getirildikten ve dövüldükten sonra bu ilaçlar tamamen birbirine karıştırılır. Yapışkan pırasa suyuna karıştırılarak, onun içinde eritilir ve pirinç bir kapta korunur. Bunlar çözülene kadar güneşte tutulur. Sonra dövülmüş ilaçlar çözölmüş zamkla karıştırılır ve sonra tamamen biber kadar büyüklükteki pilleri yapabileceğimiz duruma kadar karıştırılır. Bu piller güneşte kurutulur. Pillerin dozu 4.5 gram olup ılık su ile alınır. Onlar alınmadan önce hasta bütün şeylerden ve zibactan (bir yemek) başka, 2 gün başka bir şey yememelidir.

İbn Hubeyre Tarafından Yapılan Piller

Şöyle bir anlayışta herkes hem fıkirdir: Bu piller gazlar, sarı safra, kronik hazımsızlık, olgunlaşmamış flegma, basur memeleri ve kaşıntıya iyi gelir. Onlar her gün ve gece ve de kış ve yaz alınabilir.

İçindekiler:

Sarı helile 54 gram, kara helile 54 gram, çekirdeksiz belilec 54 gram, emlec 27 gram, Hint sümbülü 27.5 gram, sivri biber 27.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 4.5 gram, darani tuzu 4.5 gram, beyaz türbit kökü (cıva sülfat tuzu) 1.5 gram, küçük sarı sabır 13.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve sonra piller yapılır. Daha sonra güneşte kurutulabilir. Bir dozu 27 gramdır ve gece yarısı ılık su ile alınmalıdır. O alınınca fevkalade güzel etkileri gözlenir.

İbn Cehm Tarafından Yapılan el-Camiü'l-Habib

Bu pil vücuttaki fazla flegma, sarı safra ve kara safraya iyi gelir. Aynı şekilde, o eğer başta fazla hıltlar varsa, bu ilaç ona da yararlıdır. Midenin temizlenmesinde, karaciğer zaafında yararlıdır. Onu güçlendirir. Kemiklere ve kronik ateşte ateşe nüfuz ederek ısıya karşı yararlı olur. Hıltlar tahrik edilmişse onları sakinleştirir. Ülserler ve kaşıntının çeşitli tiplerini tedavi eder. Tıkanıklıktan şikayet eden kişinin ona ihtiyacı vardır. Kişi parmağı ve başparmağını tatlı badem yağı ile ıslatıp sonra pili bu iki parmağı ile ovalamalıdır. Böylece yağ tamamen pili kaplamalıdır. İlaç, bu şekilde alınmalıdır. Kişi böyle yaparsa onun etkisiyle zarar görmez.

İçindekiler:

Faykara müşhili 84 gram, kara helile 21 gram, sarı helile 21 gram, mastika 7 gram, anason 7 gram, ağaç mantarı suyu 7 gram, pelinotu özü 7 gram, kırmızı gül 14 gram.

Bu droglar toz haline getirilir. Sonra su ile karıştırılır ve sonra biber büyüklüğünde pil yapılır. Doz 4.75 gramdan 7 grama kadardır. Onlar yatmaya gitmeden önce güneş battıktan 2 saat sonra alınır. Onu aldıktan sonra hasta yatmaya gidebilir. İlaç alındıktan sonra birkaç hareket görülecektir ve sonra gün boyu etkisi sürecektir.

Sütleğen Otu Zamkından Yapılan Piller (I)

Bu piller sarı safra, sırt ağrısı, göğüs ağrısı, kalça kemiği iltihabı, gut ve organların gevşekliğine yararlıdır.

İçindekiler:

Sütleğenzamkı 14 gram, mastika 14 gram, mahmude otu 17.5 gram, ağaç mantarı 17.5 gram, ebucehil karpuzu 10.5 gram, küçük sarısabır 35 gram, küsküt 35 gram, pelinotu özü 17.5 gram, Hint kaya tuzu 5.25 gram, sivri biber 7 gram, anason 14 gram, Hint sümbülü 35 gram

Bu droglar toz haline getirilir ve sonra lahana suyu ile karıştırılır. Sonra biber ölçüsünde piller yapılır. Pilin dozu 1.75 gram ağırlığında 21 pildir. Ilık su ile yemek sonrası alınır.

Pil II

Bu haplar kronik ateşe, karaciğer tembelliğine ve dalak tembelliğine ve vücutta su toplanmasına karşı iyi gelir.

İçindekiler:

Yer palamutu 35 gram, adi çemen otu 35 gram, meyan kökü 35 gram, safran 35 gram, lak (reçine) 35 gram, pelinotu 35 gram, kereviz tohumu 17.5 gram, anason 17.5 gram, çörek otu tohumları 17.5 gram, ağaç mantarı özü 3.5 gram, Himalaya ravendi 3.5 gram, gül yaprakları 3.5 gram, küsküt tohumları 52.5 gram, kısa mahmude otu 24.5 gram, zufa otu 24.5 gram, meyan kökü kabuğu, eğer öksürük varsa 52.5 gram, delek kurdu (eğer dalakta hastalık varsa) 35 gram, geyik dili 28 gram, kebere 28 gram, küçük günlük ağacı 28 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilir. Karıştırılır ve sonra pil yapılır. Onlar gölgede kurutulur ve istendiğinde kullanılır. Doz 7 gramdır ve sıcak su ile alınır.

Kronik Ateş İçin Pil

Bu piller bozuk keymus, karaciğer ağrısı, karında su toplanmasının oluşturduğu kronik ateş için yararlıdır.

İçindekiler:

Pelinotu, kasık otu, sarı helile, küçük sarı sabır, mastika, safran, Himalaya ravendi, reçine, anason, şahtere otu, eyâric-i faykara eşit miktarlarda alınır.

Kronik Ateşte Kullanılan Pil

Bu piller karında su toplanmasında, karaciğer ağrısı, karışık hıltların sebep olduğu kronik ateş için yararlıdır.

İçindekiler:

Pelinotu veya onun özü, kasık otu özü, helile, küçük sarı sabır, mastika, safran, Himalaya ravendi, yıkanmış reçine, anason, kuru şahtere otu, eyâric-i faykara.

Bütün ilaçlardan eşit miktarlarda alınır.

Bütün ilaçlar un haline getirilir ve akşam sefası ile karıştırılır ve sonra piller yapılır. Doz 4.5 gram olup gece ılık su ile alınır. Eğer öksürük varsa meyan kökü kabuğu ilacın ağırlığının yarısı kadar ilave edilir.

Tıkanıklık Açıcı Bir Pil

Yoğun ishal yapan yoğun hıltların yoğunluklarını inceltir.

İçindekiler:

Tarçın yaprakları 1.75 gram, helile 1.75 gram, bataklık sazı filizleri 1.75 gram, pelinotunun Roma çeşidinin tomurcukları 1.75 gram, mastika 1.75 gram, safran 1.75 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, anason 3.5 gram, akgünlük 3.5 gram, ballı sirke 3.5 gram, küçük sarı sabır 24.5 gram, termiye 11.75 gram, ağaç mantarı 11.75 gram.

Bu içerikten piller yapılır.

Ballı Sirke Pilleri

Bu piller diz ağrılarına, pleuradaki ve kasıklardaki ağrılara iyi gelir.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 3.5 gram, Suriye sedef otu 3.5 gram, ballı sirke 7 gram, eyâric-i faykara 7 gram, ebucehil karpuzu içi 3.5 gram, ağaç mantarı 3.5 gram, termiye 21 gram.

Piller un haline getirilir; içindeki diğer droglarla karıştırılır. Zamlı droglar pırasa suyunda ıslatılır ve sonra kurutulur. Dozu 7 gram olup ılık su ile verilir.

Selmaveyh Tarafından Hazırlanan Çavşır Otu Zamkı Pilleri

Bu piller diz ağrısı, sırt ağrısı, paraliz ve yüz paralizine uygundur.

İçindekiler:

Kuru zencefil 7 gram, biber 7 gram, sivri biber 7 gram, Hint kuduz otu 7 gram, sarı helile 7 gram, belilec 7 gram, emlec 7 gram, sarı sakız 7 gram, termiye 7 gram, küçük mahmude otu 7 gram, kunduz hayası 7 gram, çavşır otu reçinesi 35 gram, çiğdem 35 gram, ballı sirke 35 gram, akgünlük 35 gram, amonyak zamkı 35 gram, ebucehil karpuzu 35 gram, küçük sarısabır 70 gram.

Zamklar lahana suyunda ıslatılır ve geri kalan ilaçlar onunla karıştırılır. Sonra piller yapılır. Onların dozu 7 gramdır.

Sütleşen Pilleri

Bunlar paralizde, gevşemede, sinirlere inen olgunlaşmamış hıltlarda iyi gelir.

İçindekiler:

Ağaç mantarı 3.5 gram, ebucehil karpuzu 3.5 gram, sütleşen zamkı 3.5 gram, ballı sirke 3.5 gram, akgünlük 3.5 gram, küçük sarısabır 7 gram.

Bu ilaçlar dövülür; toz haline getirilir ve lahana suyuyla karıştırılır ve sonra piller yapılır. Bundan sonra onlar kurutulur. Dozu 5.25 gramdan 2 grama kadardır.

Bir Hint Pili

Miskten yapılır ve mide ağrısına iyi gelir. Nefesin pis kokusunu ve şarabın içilmesinin sebep olduğu kötü nefes kokusunu yok eder. Midenin nemini kurutur.

Hazırlama: Rumak (koruk suyunun üzerine nar kabukları konarak hazırlanan bir hoş kokulu bir içecektir. Bazen içine musk da konur) ve kebere 450 gram alınır, ufalanır; suda yıkanır. Bu iki ilaç bir kapta saklanır ve 18 kg su onun üzerine dökülür. Daha sonra onlar 2.250 kg kalana kadar pişirilir ve süzildükten sonra temiz bir kapta saklanır. Onlar tekrar yoğunlaşana kadar pişirilir. Bu safhada onlar bir kaşıkla dibine yapışmasın veya yanmasın diye karıştırılmalıdır. Daha sonra onlar mavi renkli bir toprak kabın içinde yıkanmış sarısabır gibi, kurumaya bırakılır. Eğer pil yapmayı arzu edersen 90 gram almalısın. Toz haline getirdikten sonra aşağıdaki ilaçlar ilave edilir.

Küçük kakule 4.5 gram, karanfil 4.5 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 4.5 gram, öd ağacı kabuğu 4.5 gram, tarçın yaprakları 4.5 gram, demir sülfid 4.5 gram, beyaz sandal otu 4.5 gram, besbase (küçük Hindistan cevizi) 4.5 gram, küçük kakule 4.5 gram, Hint biberi 4.5 gram, misk 22.5 gram, kafur 4.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve sonra karıştırılır. 180 gramlık su 22.5 gramlık rumak üzerine dökülür ve sonra o 60 gramlık bir ağırlık kazanana kadar pişirilir. Filtre edildikten sonra yukarıda zikredilen ilaçlar onunla karıştırılır. 1 gramlık dozlarla pil haline getirilir ve istenildiğinde kullanılır.

ONUNCU MAKALE

Yağlar

Bizim yağlar kısmındaki tartıştığımız yağlar, yaprağın üzerindeki şey olup; [hasta yerin] üzerine konur.

Hint Sümbülü Yağı

Çok faydalıdır. Soğukluk ve gazların sebep olduğu ağrılar için çok yararlıdır. Soğğun sebep olduğu kulak ağrısını giderir ve sakinleştirir. Koklandığında baş ağrısı ve şakaklardaki migreni yok eder. Yüzün görüntüsünü geliştirir, kasılmayı ortadan kaldırır. Gazların oluşturduğu problemleri giderir. Bütün karın ağrılarını giderir. Rahmin 'ısınmasına' yararlıdır. Aynı zamanda idrar yollarına enjekte edilerek idrar zoru, böbrek hastalıklarına ve mesane gevşekliğine yararlı olur.

Yağın Birinci Pişirme Şekli

İçindekiler:

Kan dindiren otu 60 gram, Hint selvisi 60 gram, defne ağacı yaprakları 60 gram, Mekke balsamı 60 gram, tarçın yaprağı 60 gram, andız otu 60 gram, ardıç meyvesi 60 gram, bataklık sazı 60 gram, mersin ağacı 60 gram, Kirman kimyonu 60 gram, tatlı mercanköşk 60 gram.

Bunlar kabaca öğütülür ve bir kapta korunur ve sonra su ve şarapla ıslatılır. Bundan sonra 8.100 kg susam yağı onun üzerine dökülür ve 6 saat için bir kaba yerleştirilir ve hafif ateş üzerine konur. O sürekli olarak karıştırılır ve sonra ateşten kaldırılır ve soğumaya bırakılır. Sonra yağ elde edilir.

Yağın İkinci Pişirme Şekli

İçindekiler:

Kırmızı gül yaprakları 60 gram, Hint tarçını yaprakları 60 gram, mersin özü 60 gram, sarı helile 60 gram.

Bu droglar kabaca öğütülür; sonra şarap suyu onun üzerine dökülür. Öyle ki zaten pişmiş yağ onlarla karıştırılır. Daha sonra bütün bu cevherler tekrar hafif ateş üzerinde 3 saat pişirilir ve soğuyana kadar süzülür.

Yağın Üçüncü Pişirme Şekli

İçindekiler:

Hint sümbülü 90 gram, karanfil 90 gram, sıvı günlük 90 gram, küçük Hindistan cevizi 150 gram, balsam yağı 180 gram.

Bu droglar kabaca öğütülür ve su onların üzerine dökülür. Onlar ısınınca zaten 2 defa pişirilmiş yağ, balsam yağı ve sıvı günlük onun üzerine dökülür. Onların hepsi iyice karıştırılır ve sonra su buharlaşana kadar kaynatılır ve yağı bırakır. Daha sonra, bu yağ süzülür ve bir cam kaba konur ve kullanılır.

Günlük Yağı

Bu ilaç, eklemlere, onları ısıtması için kaslara, soğuk şişlere, uterus üşütmesine, böbrek ve mesane üşütmesine iyi gelir.

İçindekiler:

Susam yağı 1.620 gram, günlük yağı özellikleri ortaya çıkana kadar (yağı çıkana kadar) pişirilir. O cam bir kapta korunur ve kullanılır.

Papatya Yağı

İçindekiler:

Susam yağı 1.620 gram, çörek otu 60 gram, yıkanmış ve gölgede kurutulmuş papatya tomurcukları 60 gram.

Cam bir kapta saklanır ve 40 gün güneş görebilecek bir yerde tutulur ve sonra kullanılır.

Mastika Yağı

Mide zaafına ve onun iltihabına iyi gelir. Sertliği yumuşatır.

İçindekiler:

Susam yağı 60 gram, mastika 60 gram.

Mastika öğütülür ve yağın üzerine dökülür ve sonra bir kaba yerleştirilir.

Güneşe Tutulan Pelinotu Yağı

Isıtır ve soğuk organları güçlendirir.

Hazırlanması. 3.264 kg susam yağı cam bir kaptan korunur ve 60 gram pelin otu ile karıştırılır; sonra 40 gün güneş ışığında korunur.

Dereotu Yağı

Güneşte kurutulan dereotu tohumları 1.620 kg susam yağı içinde ıslatılır. Cam kaptan korunur ve 20 gün güneşte bekletilerek kullanılır.

Zambak Yağı

Uterus ısıtmasında yararlıdır. Ayrıca histeria ve kolik içinde yararlıdır. Böbrek ve mesaneyi ısıtır.

İçindekiler:

Çın tarçını 30 gram, kustus 30 gram, balsam tohumları 30 gram, mastika 30 gram, karanfil 15 gram, tarçın 15 gram, safran 30 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilir ve sonra 675 gram susam yağı ile ve sarı kısımları, kökü ve yaprakları alınmış 30 zambak bitkisiyle kavanoz gibi kapalı bir kaptan saklanır. Sonra drogların potansiyeli gerekli olduğu kadar artana kadar mutedil bir iklimde gölgede korunacak; sonra kullanılacaktır.

Adi Zambak Yağı

7 gram temizlenmiş adi beyaz büyük zambak 1.620 kg susam yağı ile bir cam kaptan, daha önceki drogların güçleri yağa geçene kadar bekletilir ve sonra kullanılır.

Boğa Dikeni Yağı

İdrar tutulmasına karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Susam yağı 30 gram, su 562 gram, kuru zencefil 14 gram, boğa dikeni 35 gram.

Bu droglar kabaca dövülür ve sonra susam yağı ve suyla toprak bir kaptan saklanır ve su buharlaşana kadar pişirilir; yağ kalır. Bu yağ idrar yollarına damlatılır.

Boğa Dikeni Yağının Diğer Bir Çeşidi

Eklemlere uygundur. Yüzü güzelleştirir; cinsel arzuyu artırır; cinsel birleşmeyi tahrik eder. Eğer 30 gram ağızdan nabıs (bir çeşit şarap) veya meybutecle alınırsa böbrek, mesane ve sırtı güçlendirilir. Bir tenkiye terkididir.

İçindekiler:

Susam yağı 4.500 gram, tatlandırılmış inek sütü 4.500 kg, taze boğa dikenini özü 4.500 kg, akide şekeri 2.250 kg, kuru zencefil 1.125 kg.

Akide şekeri dövülür ve toz haline getirilir. Boğa dikenini suyu ve sütünü suyu buharlaşana kadar hafif ateş üzerine yerleştirilen toprak bir kapta içindekilerle korunur ve sonra öylece bırakılır. Şimdi söylediğimiz gibi, alınır ve ateşten kaldırılır. Böbrek zaafına da faydalıdır. Seksüel arzuyu artırır ve semeni artırır.

Boğa Dikenini Yağının Bir Başka Şekilde Hazırlanışı

Tıkanıklığa, eklemdeki ve böbreklerdeki ağrıya yararlıdır.

İçindekiler:

Tatlı su 1.800 kg, uflanmış kuru zencefil 14 gram, boğa dikenini (ufalanmış) 35 gram, susam yağı 120 gram.

Bu droglar temiz bir kapta hafif ateşte su buharlaşana kadar ve sadece geride yağ kalana kadar pişirilir. Sonra, ateşten indirilir ve soğumaya bırakılır. Burada süzülür. Bu yağ tenkiye olarak kullanılır ve idrar yoluna damlatılır.

Yılan Yağı

Bağırsak kurtlarında ve midenin zaafına yararlıdır.

Hazırlanması: 4.860 kg susam yağı 5'ten 20'ye kadar siyah ve canlı yılanla toprak bir kaba konur. Hafif ateşte droglar pişirilip parçalanıncaya kadar kabın ağzı kapalıdır. Bundan sonra, kap ateşten indirilir, soğumaya bırakılır. Fakat ağzı açıldığında kişi onun dumanına dikkat etmelidir. Onun dumanları tamamen kalkana kadar soğumaya bırakılmalıdır. Bu yağ bir cam kavanoza konur ve gerektiğinde bir tüyle boyar gibi kullanılır.

Ramışdad Yağı

Felce, yüz felcine, guta, kore hastalığına, eklem ağrılarına sırt ağrılarına, fistüllere, yoğunlaşmaya, kolike ve fil hastalığına iyi gelir.

İçindekiler:

Akgünlük 35 gram, amonyak zambkı 21 gram, ballı sirke 21 gram, çavşır otu zambkı 21 gram, balsam tohumları 21 gram, afyon 21 gram, adi eğrelti otu 21 gram, beyaz çöpleme 21 gram, porsuk ağacı 21 gram, felence (bir çeşit kebere) 21 gram, kuduz otu 21 gram, kabuğu soyul-

muş acı badem 21 gram, karanfil 10.5 gram, kuru zencefil 10.5 gram, küçük Hindistan cevizi 10.5 gram, havlican 10.5 gram, tarçın 10.5 gram, laden çiçeği lavantası 10.5 gram, kunduz hayası 10.5 gram, tarçın 17.5 gram, banotu tohumları 17.5 gram, yabanî kereviz 17.5 gram, günlük 17.5 gram, kara kimyon 17.5 gram, roka tohumları 17.5 gram, pırasa tohumları 17.5 gram, çörek otu 17.5 gram, kustus 17.5 gram, Hint selvisi 14 gram, Suriye sedef otu tohumları 14 gram, mersin ağacı 14 gram, termiye 14 gram, kustus tohumları 14 gram, tatlı mercanköşk 14 gram, kasık otu yaprakları 17.5 gram, kaya yosunu 17.5 gram.

Bütün bu ilaçlar kabaca öğütülür ve bir kaba koyduktan sonra üzerine 2.600 kg lahana özü dökülür. Bunlar, ağırlığı 900 gram öz suyu kalana kadar hafif ateşte pişirilir ve ateşten kaldırılır. Sonra onlar süzülür ve kaba kısımları kaldırılır. Bu pişmiş madde bir başka kaptan korunur ve aşağıdaki droglar onunla karıştırılır.

İçindekiler:

Zeytinyağı 2.600 kg, temiz inek tereyağı 35 gram, keten tohumu yağı 35 gram, kunduz hayası yağı 35 gram, defne ağacı yağı (Mısır'dan getirtilen ve içinde bazı baharatlar olan) 35 gram, acı badem unu 7 gram, defne ağacı tohumu 21 gram, yenebilir kozalak 21 gram, zambak yağı 17.5 gram, roka tohumu yağı 17.5 gram, termiye yağı 35 gram, susam yağı veya adi sedef otu yağı (adi sedef otu lapasıyla) 10.5 gram, kaya yosunu 10.5 gram, kına yağı 17.5 gram, Malaka fasulyesi yağı 10.5 gram.

Bu yağlar bir toprak çanakta korunur. Şahrına suyundan 35 gram ile hafifçe ovulur. Sonra hafif ateş üzerinde 120 gram su konarak karıştırılıp, pişmeye bırakılır. Daha sonra ateşten kaldırılıp bezle süzülür ve sonra bir başka kaba konup pişirilir. 21 gramlık kasnı otu sakızı (bir nevi sakız) ve 35 gram balla karıştırılır; sonra o harlı ateş üzerine yerleştirilir. Ateşten kaldırıldıktan sonra o, sıvı boraks ve beyaz nef ve balsam yağının 35 gramlık miktarıyla karıştırılır. Bu safhada 1 ay ağzı sıkıca kapalı cam kaba konur. Onun ağızdan kullanılan dozu 875 gramdan 4.5 grama kadar değişen dozlarda suyla alınır.

Birinci Kustus Yağı Reçetesi

Uygulandığında organların soğuğa karşı direncini artırır; özellikle karaciğer ve midenin küçülmesinde yararlı olduğunu göstermiştir.

Tıkanıklığı giderir; sinirleri güçlendirir. Yüzü güzelleştirir ve saçların siyahlığını korur.

İçindekiler:

Acı kustus 35 gram, tarçın kabukları 21 gram, Mısır süseni yaprakları 200 gram.

Bu ilaçlar kabaca un haline getirilir ve şarapta bir gece bekletilir. 6.75 gram susam yağı, onun üzerine dökülür. Sonra onlar bir kapta pişirilir ve bu işlem ilaçlara iki misli kapasite verir. Pişirme süreci şarap buharlaşana kadar devam eder ve yağ yalnız kalır.

İkinci Kustus Yağı Reçetesi

Karaciğer ağrısı, mide ağrısı, eklem ağrısı, üşütme, gevşeklik ve organın yırtılmasına yararlıdır.

İçindekiler:

Karanfil 30 gram, kitre zamkı 60 gram, Hint sümbülü 60 gram, tarçın yaprakları 60 gram, sıvı günlük 60 gram, mavi zambak kökleri 60 gram, tarçın 60 gram, kaya yosunu 60 gram, kustus 60 gram; andız otu 30 gram, Çin tarçını kabuğu 30 gram, helile 15 gram.

Bu ilaçlar kabaca dövülür ve 1 gün ve 1 gece sirke içinde bekletilir ve daha sonra 2.250 kg yağ ve eşit miktarda su onun üzerine dökülür.

Bu droglar hafif ateşte pişirilir, öyle ki su buharlaşır ve sadece yağ kalır. Bu terkip süzülür ve önceki yöntemlerle hazırlanmış yağla karıştırılır.

Narikar Yağı

Bu bir Hint ilacıdır ve yoğun gazlar ve uterus üşütmesine iyi gelir.

İçindekiler:

Ballı sirke 52.5 gram, kasnı otu sakızı 52.5 gram, Hint selvisi 52.5 gram, beyaz hardal 52.5 gram, Nablus zamkı 28 gram, çavşır otu zamkı 14 gram, Çin tarçını 7 gram, kustus 7 gram, uzun zeravend veya yuvarlak zeravend 7 gram, tatlı hoş kokulu zambak 8.75 gram, amonyak zamkı 8.75 gram, sabr (Hint ilacı) 8.75 gram, su zambağı kökü 8.75 gram, yapışkan otu 8.75 gram, uzun kafuru kokulu zencefil 1.75 gram, turunç 1.75 gram, kunduzhayası 1.75 gram, sedef otu 1.75 gram, boğa dikenini 1.75 gram, pelinotu 1.75 gram, zambak kökü 1.75 gram, dağ sedef otu 1.75 gram, erkek kızılıcık 1.75 gram, yabanî mercanköşk

1.75 gram, lahana 1.75 gram, tatlı mercanköşk 1.75 gram, bahçe karanfili 1.75 gram, helile 1.75 gram, bahçe karanfili 1.75 gram, olgunlaşmamış kokulu şeytan tersi otu reçinesi 1.75 gram, zeytin yağı 31.5 gram, su 8.1 kg.

Bu droglar hafif ateşte su buharlaşana kadar pişirilir ve yağ kalır. Dozu 1.75 gramdan 7grama kadardır ve dereotu suyu ile alınır.

Sind Yağı (Ebu Samed'in Adlandırmasıyla)

Bu yağ öksürük, gazların ve gereksiz maddelerin atılmasına iyi gelir. Ağır hıltları emer.

İçindekiler:

Ardıç meyvesi 21 gram, biber 21 gram, genç sivri biber 21 gram, selam otu 21 gram, kuru zencefil 21 gram, Hint kuduz otu 21 gram, kırmızı tuz 21 gram, kimyon 21 gram, sevikül-fakir (bir çeşit çorba) 2.880.

Nar tohumları 2.880 kg su ile ıslatılır ve geri kalan droglar dövülür. Yağ, zikredilen yöntemle hazırlanır.

Kunduz Hayası Yağının Büyük Formülasyonu

Vücuttaki gevşekliğe, felce, yüz felcine ve kolik için yararlıdır. O karaciğer ve dalaktaki tıkanıklıkta iyi gelir.

İçindekiler:

Çörek otu 24.5 gram, yabanî kekik 24.5 gram, dağ nanesi 24.5 gram, helile 24.5 gram, Mısır mercanköşkü 24.5 gram, kereviz tohumları 24.5 gram, çörek otu tohumları 24.5 gram, anason 24.5 gram, kara yonca tohumları 24.5 gram, mastika 24.5 gram, Hint kedi otu 24.5 gram, çemen otu 24.5 gram, şel (Aegle marmelos, bel) meyvesi 17.5 gram, Hint hıyari 17.5 gram, su zambağı kökü 17.5 gram, tatlı hoş kokulu zambak 17.5 gram, Hint akgünlüğü 17.5 gram, ballı sirke 10.5 gram, amonyak zamkı 10.5 gram, çavşır otu reçinesi 10.5 gram, kereviz kökü 35 gram, çörek otu köklerinin dalları 35 gram, bataklık sazı 35 gram, zambak kökleri 35 gram, kuru andız otu 35 gram, boğa dikenini 35 gram, beyaz şeytan şalgamı 10.5 gram, kara şeytan şalgamı 10.5 gram, kuru zencefil 14 gram, tarçın 14 gram, karanfil 14 gram, büyük kakule 14 gram, küçük kakule 14 gram, kebere 14 gram, uzun biber 14 gram, cevz-i bevva (küçük Hindistan cevizi) 14 gram, bes-

base (küçük hoş kokulu ceviz; *Myristica fragrans*) 14 gram, kara kimyon 14 gram, kustus 14 gram, Kirman kimyonu 14 gram, uzun kafuru kokulu zencefil 14 gram, turunc 17.5 gram.

Bütün bu droglar kabaca dövülür. Onun üzerini örtecek kadar su içine konur. Onlar iyice yumuşayıp parçalanana kadar pişirilir, sonra filtre edilir. 7 ratl kunduz yağı onun üzerine dökülür ve hafif ateşte su buharlaşana kadar pişirilir, sadece yağ kalır. 4.5 gramdan 13.5 grama kadar '*kök suyu*' ile istenildiği zaman alınır.

Basit Kunduz Hayası Yağı

Sadece kunduz hayası yağı su ile pişirilir ve bu yolla onun ateş oluşturma özelliği bertaraf edilir. Bu yöntemle pişirildikten sonra ona yeşil zeytin yağı ile muamele yapılır.

Beyaz Kabak Yağı

Bütün vücut kısımlarının ısısı için yararlıdır. Eğer sıcaklık vücudun dış kısmındaysa yağ o kısma sürülür. Eğer mesanede ve böbreklerde ise ağızdan alınmalıdır. Masaj yapılır ve adeta vücut boyanır. Vücutta ısı artışı olduğunda o yağla ovulur veya boyanır ya da ağızdan alınır. Başta ateş varsa masaj yapılır ve burundan çekilir. Bağırsaklardaki sıcakta o ağızdan tekrar tekrar alınır. Böylece beyaz kabak yağı bütün durumlarda yararlıdır.

Hazırlanması: Büyük ve tam ölçüde bir beyaz kabak soyulur ve parçalanır ve ondan alınan 4 kısım sıkılıp suyu çıkarılır. Taze susam yağının bir kısmı ve kabağın sıkılmış suyu, uçurulup sadece yağ kalana kadar hafif ateşte pişirilir. Bu safhada bir cam kaba konup kaldırılır.

Tatlı Fesleğen Yağı

Diz eklemlerindeki birikmiş gazlara ve vücudun diğer kısımlarındaki gazların giderilmesine yararlıdır.

Hazırlanması: Tatlı fesleğenden bir kısım ve susam yağından bir kısım aynı miktarda su, buharlaşana kadar pişirilir ve sadece yağ kalır. Sonra süzülür ve bir cam kavanoza konularak ağız sıkıca bağlanır. Burada doz 4.5 gramdan 15 grama kadar yukarıda zikredilen hastalıklarda kullanılır. Onun hazırlanmasından sonra 60 gramlık nohut suyu ve bir parça kimyonla pişirilir. Bundan sonra zirbac (baharatlı çorba) yemek olarak yenir. Vücut üzerine uygulandığında etkisini ispatlar.

Birinci Ladanum (Laden Çiçeği) Yağı

Parfümü

Susam yağı 900 gram, süsen 52.5 gram, bataklık sazı 60 gram, çavşır otu reçinesi 7 gram, ballı sirke 7 gram, helile 7 gram, Hint akgünlüğü 7 gram, amonyak zankı 7 gram, küçük sarısabır 7 gram, günlük 7 gram.

Kuru droglar dövülür ve büyük bir kaba konur. Üzerine biraz su dökülür. Daha sonra elle iyice yoğrulur. Sonra susam yağı bu droglara dökülür ve hafif ateşte çökelene kadar pişirilir. Sonra kullanılır.

İkinci Ladanum (Laden Çiçeği) Yağı Parfümü

60 gram adi tuz parçalanır. 450 gramlık zeytinyağı ve 225 gram tatlı mercanköşk suyu içinde bırakılır. Bu droglar hafif ateşte demir bir kapta pişirilir. Süzildükten sonra yağ, kulak damlası olarak kullanılır.

Felafulaz Yağı

Bu yağ eklem ağrılarında yararlıdır.

İçindekiler:

Şel (Aegle marmelos, bel) meyvesi 17.5 gram, Hindistan hıyarı 17.5 gram, su zambağı kökü 17.5 gram, tatlı hoş kokulu zambak 17.5 gram, Hindistan kuduz otu 1.5 gram, andız otu 17.5 gram, uzun biber 17.5 gram, cevz-i kay (Hindistanda gatropapargans denen ceviz) 17.5 gram, zambak kökleri 17.5 gram, rezene tohumları 17.5 gram, kustus 17.5 gram, helile 1.5 gram, uzun kafur kokulu zencefil 17.5 gram, limon 17.5 gram.

Kuru droglar kabaca dövülür ve bir kap içine konur. Sonra susam yağı, süt ve 1.800 kg su bu drogların üzerine dökülür. Onlar süt ve su buharlaşana kadar iki misli kapasitede bir kap içinde pişirilir ve sadece yağ kalır. Daha sonra onlar süzülür ve kullanılır.

Diğer Bir Reçete

Mesane ağrısına, uterus üşütmesine, soğuk nikris ağrısına, siyatiğe, böbrek üşütmesine, organ gevşekliğine, koliğe, yüz felcine veya felce, soğuk ve yoğun gazların atılmasına ve sinirlere, kalça ağrısına, bütün diğer soğğun sebep olduğu ve katılaşmanın sebep olduğu ağrılara iyi gelir. Yağ Hint yağı diye adlandırılır.

İçindekiler:

Şel (Aegle marmelos, bel) meyvesi 35 gram, Hint hıyarı 35 gram, su

zambağı kökü 35 gram, tatlı hoş kokulu zambak 35 gram, Hint kuduz otu 35 gram, mavi zambak kökleri 35 gram, andız otu 35 gram, uzun biber 35 gram, cevz-i kay (Hindistanda gatropapargans denen ceviz) 17.5 gram, selvi ağacı meyvesi 35 gram, adi köknar ağacı meyvesi 35 gram, kustus 35 gram, çörek otu tohumları 35 gram, uzun kafur kokulu zencefil 35 gram, cerişa (bir nevi yılan balığı) 35 gram, limon 35 gram.

Bütün bu ilaçlar kabaca öğütülür ve sonra yağı alınmış 4.5 kg'lık süt ve 2.250 kg susam yağı bir toprak kap içine konulup yarısı kalana kadar pişirilir. Böylece terkipteki su tamamen buharlaşır ve sadece yağ kalır.

Dühh-i Beyda (Yumurta Yağı)

Yumurta yağı yumurtanın kaynamış sarısı kızartılır veya onu kaplayan zarından distilasyonla ayrılır veya bütünüyle distile edilerek elde edilir.

Kalkalanic Yağı

Sekte (apoplexy), paraliz, gevşeme [organların] üşütmesi, kasılma, mide zaafı, siyatik, eklem ağrıları ve sırt ağrılarına yararlıdır. Kolikte, menstrual kanamalarda, uterustaki fazla sıcaklıkta yararlıdır. Taşları çözer. Mide gazını atar ve karaciğer tıkanıklığını ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Kabil helilesi 35 gram, emlec 35 gram, kereviz kökü 24.5 gram, çörek otu kökü 24.5 gram, uzun biber 21 gram, biber 21 gram, kuru zencefil 21 gram, çavşır reçinesi 17.5 gram, banotu 17.5 gram, ballı sirke 17.5 gram, termiye 80 gram, taze lahana bir avuç; taze adi sedef otu bir avuç; taze boğa dikenini bir avuç.

Kuru ilaçlar, kabaca öğütülür ve taze droglar parçalanır. Bu ilaçlar toprak bir kaba konur. Üzerine 10.800 kg su dökülür ve sıvının yarısı kalana kadar pişirilir. Onlar süzülerek 3.600 kg kunduz hayası yağı ile karıştırılır. Su buharlaşana kadar pişirilir ve yağ kalır. Bazı hekimler aşağıdaki drogları ilave ederler:

Zambak kökü 40 gram, Hint kuduz otu 14 gram, anason 3.5 gram, adnis 3.5 gram, esfand 3.5 gram, farhan 3.5 gram.

Safran Yağı

Sinirleri yumuşatır. Kasılmayı kaldırır. Uterusun sertleşmesine yararlı olduğunu gösterir ve yüzün görüntüsünü geliştirir.

İçindekiler:

Safran 21 gram, kan dindiren 17.5 gram, sarı sakız 1.75 gram, Kirman kimyonu 21 gram.

Bu droglar sarı sakız ve Kirman kimyonu hariç suyun içine konulur. Sarı sakız, sirkeye yatırılır. Bu droglar orada bir süre bırakılır. Altıncı gün Kirman kimyonu bir gün sirkede bırakılır ve yedinci gün 100 gram yağ onun üstüne dökülür. Su buharlaşana kadar hafif ateşte pişirilir ve geriye yağ kalır.

Kaya Yosunu Yağı

İçindekiler:

Kaya yosunu 100 gram, kustus 35 gram, Çin tarçını kabuğu 10.5 gram, kan dindiren 10.5 gram, Mısır süseni 7 gram, sıvı günlük 14 gram, Mersin ağacı yağı 675 gram.

Bu droglar mersin yağı hariç öğütülür ve sirkeye yatırılır. 3 gün peşpeşe içinde bırakılır. Sonra mersin yağı ile sirke buharlaşana kadar pişirilir. Sadece yağ kalır.

Bizim Hazırladığımız Sütleğen Yağı

Soğuk ağrılarda özellikle de sinir ağrılarına, siyatige, sırt ağrısına ve ayak ağrısına yararlıdır.

İçindekiler:

Acı kustus 35 gram, kunduz hayası 17.5 gram, kuru nane 42 gram, yapışkan otu 2.5 gram, çöğen otu 14 gram, dağ üzümleri 105 gram.

Bütün bu ilaçlar öğütülür ve 1400 kg'lık şarab-ı reyhanî içinde pişirilir. Bir gün ve bir gece 1/3'ü kalana kadar içinde bırakılır. Sonra soğumaya bırakılır. Sonra elle sıkılır. Onlar süzildükten sonra, yarisına kadar susam ya da yasemin yağı veya sarı şebboy çiçeği üzerine dökülür ve şarab-ı reyhani buharlaşana kadar pişirilir. Geriye sadece yağ kalır. 7 gün toz gibi beyaz sütleğen tozu yağla karıştırılır ve tamamen pişirilir; sonra kullanılmak üzere korunur.

Roma Dilinde Dakamun Denilen Yağ (10 Drogdan Oluşan İlaç)

Sinirlerin üşümesine ve mide üşümesine yararlıdır; fazlalık maddeler atılır ve sinirleri yumuşatır.

İçindekiler:

Sıvı günlük 120 gram, mastika 360 gram, tarçın yaprakları 120 gram, Hint sümbülü 120 gram, sütleğen 90 gram, tarçın 180 gram,

beyaz zambak 360 gram, İran zambacı yağı 1.440 kg, balsam yağı 360 gram, biber 30 gram.

Kuru ilaçlar öğütülür. Diğer droglar çözülür ve daha sonra kullanılmak için saklanır.

Kırmızı Gelincik Çiçeği Yağı

Soğuk mideyi ısıtır. Mide üşütmesine iyi gelir. Kaz ve tavuk yağı ile karıştırılarak kanama veya iltihapları çözmekte kullanılır.

Hazırlanması: 60 gram iyi kalitede zeytinyağı ile gelincik çiçekleri bir kaba konulur ve 10 gün güneşte bekletilir. Sonra saklanır. Aslında o kokusuz bir yağdır.

Tarçın Yağları

Zambak, ayva, elma, kara hardal ve acı dülek bitkilerinin saf yağları 1 kısım susam yağı ve 3 kısım su ile karıştırılır. Güneşte 40 gün bekletilir.

Tarçın Yağı

İyi kalitede zambak yağı ile kırmızı gelincik çiçekleri bir kaba konulur. Şarab-ı reyhanî onların 4 parmak yüksekliğine gelecek seviyeye kadar üzerine ilave edilir. Hafif ateşin üzerine konulur ve yarısı kalana kadar pişirilir. Daha sonra, bir başka kaptaki yumuşatılır ve süzülür. Şarab-ı reyhanînin yarısı kadar yağ, üzerine dökülür ve şarap buharlaşana kadar pişirilir. Geriye yağ kalır. Bu şekilde elde edilen yağ, güçlü ısıtıcı ve hafifleticidir. Ateş yapar. Özellikle haricen yağlanırsa ağızdan alınırsa, sıcaklığı ve kuruluğu üçüncü derecededir. Kulak damlası olarak kulağa uygulanırsa kulak ağrısını giderir.

Acı Badem Yağının Hazırlanması

Bu yağ uterus ağrısı, histeria, uterus dönmesinde ve yaralarında yararlıdır. Özellikle kulak ağrısına, baş ağrısına, işitme problemlerine, dalak şişlerine, böbrek ağrısına, idrar zoruna, bal, zambak kökü yağı, kına yağı veya gül yağı ile iyi gelir. Vücudun fazlalık maddeleriyle sebep olduğu yüz üzerindeki kötü izleri kaldırır. Çizgilere, yüz felçlerinde ve hissizliğe iyi gelir. Altüst olmuş görmedeki sıkıntıları giderir. Salatalık (kivircik) karıştırılırsa başın nemli ülserlerine ve ceviz kabuğu gibi şekillenmiş olan sert oluşumlar için yararlıdır. 4.5 kg acı badem kuru ve temiz şekilde alınır ve küçük parçalara ayrılana ka-

dar tahta bir havanda hafifçe dövülür. Daha sonra, içine çeksin diye onun üzerine 90 gram sıcak su dökülür ve öylece yarım saat bırakılır. Sonra dövülür ve elle sertçe sıkılır. Parmaklardan sızan sıvı, yani yağı bir kapta biriktirilerek 4.5 gram su ile karıştırılır. Suyu içine çekebil- sin diye 1 saat su içinde bırakılır. Bu hareket, 270 gramlık yağın 4.5 kg'dan elde edilmesine kadar bu hareket tekrarlanır. Bu işlemlerden sonra kullanılır.

Meşe Yağının Hazırlanması

Hazırlanması yöntemi, zaten bildiğinle aynıdır. Vücudun fazlalık maddelerinin yüzde sebep olduğu noktaları temizler ve iyileşmesi gereken siğiller ve kara noktaları tedavi eder. Bağırsakları gevşetir, mideye zararlıdır. Fakat eğer ördek yağı ile karıştırılırsa ve kulak damlası olarak kullanılırsa kulaktaki ağrıya yararlıdır.

Ban Otu Yağı

Kulak ağrısına yararlıdır. Yumuşak fitil içeriklerinden biridir.

Hazırlanması: Beyaz, kuru ve taze banotu meyveleri dövülüp sıcak su ile karıştırılır ve sonra güneşe konur. Kuruduktan sonra buğday içi ile karıştırılır. Bu süreç kararana kadar ve kokuşana kadar devam ettirilmelidir. Daha sonra sıkılır ve bir hurma ağacı yaprağı içinde korunur.

Isırgan Otu Yağı

Ağızdan alındığında diyareye yararlı olacak bir güce sahiptir.

Hazırlanma yöntemi: Banotu yağına ve yalancı safran tohumu ya- ğınıninkine benzer. Isırgan otu yağının etkisi bir dereceye kadar daha az keskin olan ısırgan otu tohumununkiyle aynıdır. Turp yağı da ben- zer işleve sahiptir ve onun etkinliği özellikle başı, vücut bitlerinin se- bep olduğu etkiye karşı etkilidir. O yüzdeki felçleri giderir. Mısırlılar onu besin olarak kullanmışlardır. Kişniş otu yağının etkisine benzer ve turp yağının etkisiyle aynıdır.

Defne Ağacı Yağının Hazırlanması

Isıtıcı, yumuşatıcı ve damarları açıcıdır. Müshil etkisi yapar ve yor- gunluğu giderir. Her türlü sinir ağrılarına, tüylerin ürpermesine (hor- ripilation), kulak ağrısı, nezle ve baş ağrısına karşı uygundur. Ağızdan alan kişi baş dönmesi hisseder, fakat o [vücutta] güzel koku yayar.

Hazırlanması: Tam olarak olgunlaşmış defne ağacı tohumları, su ile pişirilir. Etli kısmı kabuğundan dışarı çıktığında, yağı dışarı çıkarılır. Daha sonra, elle toplanır ve bir kabuk içinde saklanır. Bazıları Hint selvisi, kan dindiren ve bataklik sazi ile karıştırmıştır. Daha sonra, yakıcı saf yağ haline getirilir. Sonra da defne ağacının taze yapraklarıyla karıştırılır. Daha sonra da bütün bu droglar pişirilir. Bazı hekimler, onun tohumlarıyla, defne ağacı yapraklarını karıştırır. Sonra bütün bu droglar, terkip tam kokusunu kazanana kadar pişirilir. Dağlık yerden alınan ve geniş yapraklı çeşidi yağ çıkarmak için en uygundur. Defne ağacının iyi cinsi taze, mavi renkte olup, fevkalade yakıcı ve lezzeti keskin yağı vardır. Isıtma özelliğine sahiptir. Yumuşatıcıdır ve damar ağzını açar.

Bataklik Sazi Yağının Hazırlanması

Lepraya yararlıdır. Kaşıntı hastalığına iyi gelir. Bataklik sazının olgun meyvesi ile hazırlanır.

Hazırlanma süreci, defne ağacının meyvesininkine benzer.

Gül Yağının Hazırlanması

Yakıcı ve serinletici gücü vardır. Deriyi yağlamak için uygundur. Yakılara ilave edilir. Ağızdan alındığında midedeki yanma hissini giderir; bağırsaklardaki tıkanıklığı yok eder ve ülserlerin tıkanıklıklarında görülen kabızlığı ortadan kaldırır. Gül yağının baş ülserlerine ve kelliğin ilk safhalarında kullanılması uygundur. Başa, kokulu sıvı içe çekilip koklanarak uygulanmasıyla, yani laktika ile uygulanır. Burun ağrısında yakı olarak uygulanır. Göz kapaklarının kalınlaşmasında göze haricen uygulanırsa yararlı olur. Bağırsaklar ve uterustaki yanma hissine, eğer şırınga olarak uygulanırsa yararlı olur.

Hazırlanması: Bataklik sazının 5 kısmı ile zeytinyağının 20 kısmı alınır. Bataklik sazi dövülür ve su ile kaynatılır. Sonra zeytinyağı ile pişirilir ve karıştırılır. Daha sonra süzülür ve 1000 kısım gül çiçekleri ve tomurcuklarıyla karıştırılır. Su, bu drogların üzerine dökülür. Kokulu bal, elle ovulur ve tekrar onun üzerine dökülür ve sonra hafifçe süzülür. Bir gece için kurumaya bırakılır. Daha sonra o kapta sıkılır ve balla sıvanmış bir kaba konur. Gül çiçeklerinin kalıntısı (tortusu) bir kapta korunmalıdır. Bataklik sazi ile yapılmış zeytinyağının 2 kısmı onun üzerine dökülür. O daha önce yapıldığı gibi, aynı şekilde

iyice sıkılır. Bu süreç 3 defa veya 4 defa tekrarlanır. Bazı insanlar gül yapraklarını döver ve zeytin yağı içinde ıslatılır ve 7 gün için, her gün zeytinyağı değiştirilir. Bu süreç 3 defa tekrarlanır ve sonra depolanır ve kullanılır. Bu yolla hazırlanmış terkip çok yararlıdır.

Süsen Kokteyli

Isıtır, yumuşatır ve yara kabuklarını döker. Kokuşmuş yaranın kirlerini temizler. Ağrıya sıcak şişlere ve uterus ağzındaki yapışmalara karşı uygun bir ilaçtır. Fötüsün atılmasında yardımcı olur. Yığılma ve birikmelere karşı yararlıdır ve onları temizler. Kulak tedavisi (tinnitus aurium) için iyidir. Özellikle sirke, adi sedef otu ve acı bademle birlikte kullanıldığında, kronik nezlede, burun deliklerine merhem olarak uygulandığında yararlı olur. 45 gram alındığında bir purgatif olarak hareket eder. O iliak sıkıntı denilen şikayetlere, kolikten şikayet edenlere ve idrar tutulmasında yararlı olur. Onu kuş tüyleri veya parmağı ile yağladıklarında zor kusan hastalara yardımcı olur. Difteri ve gırtlaktaki pürüzlenmelerden şikayetçi hastalar, eğer onunla gargara yaparsa yararlı olur. O, mantar, banotu ve kişnişle birlikte hastalara ağızdan verilir.

Hazırlama Yöntemi: Dalgаланan tarak gibi kabukların 6 kısım ve 7 kısım zeytinyağı alınır; kabuklar hafifçe dövülür ve 7 kısım suya batırılıp ıslatılır. Sonra bakır kap içindeki zeytinyağı ile saklanır ve zeytinyağı içindeki kabukların kokusunu verene kadar pişirilir. O bu safhada balla sıvanmış bir toprak kapta saklanır. Uçucu yağ süsen kökünden çıkarılır. Bu yağdan 14 kısım alınır ve dövülür; süsen kökü onunla karıştırılır ve 2 gün 2 gece bırakılır. Daha sonra onlar iyice bastırılıp, sıkılıp özü dışarı alınır. Eğer yağı daha güçlü yapmak istiyorsan süsen kökünü iki kat veya üç katı miktarında ilave etmelisin. Bu miktar daha önceki ağırlıkla orantılı olmalıdır ve sonra süzülüp kullanılır.

Peygamber Çiçeği Yağı

Yanmaya sebep olur. Isıtıcı, gevşetici, tıkanıklığı giderici ve diüretiktir. Ona anüsteki yırtık fistüller için yakıcı ilaçlar ilave edildiğinde yararlı olur. Yaraların kabuklarını dökmek ve kötü huylu ülserler içinde yararlıdır. İdrar tutulmasında yararlıdır. Anüs iltihaplarında kanayan kıvrımlara, özellikle anüse uygulandığında yararlıdır. Uterus ağzına bir halka olarak kullanıldığında uterus sertliğini ve flegmatik iltihabı çözer. Özellikle keten ve yün onun içine batırıldığında ve ilgili yerin

üstüne yerleştirildiğinde sinirlerdeki ve kaslardaki incinmelerde kullanılması uygundur.

Hazırlanma Yöntemi: Özellikle onlar uçucu değilse, *Mekke mumu, bataklık sazı, kan dindiren, kustus, kakule, sümbül, Çin tarçını ve bal-sam tohumları* ve saf zeytinyağı ve menekşe yağı ile hazırlanır. Hasta kısım balla sıvanır ve droglar dövülen aromatiklerle karıştırılır ve uygulanır. Sonra peygamber çiçeği onlara ilave edilir. Zikredilen başka yollarla da yapılır.

Pelinotu Yağının Hazırlanması

Bu yağın etkisi serttir. Uterusun blok olmasına ve sertliğine karşı yararlıdır. Diüretiktir ve placentayı dışarı atar.

Hazırlanması: Pelinotunun 8 yaprağı alınır ve kına yağı ile bir gece ıslatılır. Sonra yağ süzülüp temizlenir. Eğer daha kokulu yapılmak istenirse, tekrar alınıp filtre edilen iç kısmıyla tekrar karıştırılır.

Çemen Otu (Boy Otu) Yağının Hazırlanması

Apselerin olgunlaşmasında etkilidir. Uterus sertliğine iyi gelir. Onunla, özellikle doğum sırasında uterusu farz edilen sıvının azalmasıyla, zor doğumlarda, kadının uterusuna şırınga edilerek, uygulanır. O uterus sıkışmasında (kasılma), kepeklerin (yara kabuğu döküntüleri) temizlenmesi ve nemli ülserlere karşı şırınga edilerek uygulanır. Mum ile kullanıldığında yanma hissine ve soğğun sebep olduğu çatlaklara da yararlıdır. Bu sırada çiller için kullanılan ilaçtaki boy otu tohumları ona ilave edilir. Bu tohumların üst kalitede olanı taze olanıdır ve çemen otu kokusu verendir.

Hazırlama Yöntemi: 9 kısım çemen otu, 5 kısım zeytinyağı, 1 kısım kan dindiren ve 2 kısım Hint selvisi alınır. Bu droglar 7 gün zeytinyağında ıslatılıp bekletilir ve 1 günde 3 defa karıştırılır. Daha sonra onlar sıkılır ve süzülüp saklanır. Bazı insanlar ona kan dindiren zamkı helile ve Mekke balmumu yerine, Hint selvisi ilave ederler.

Bazı insanlar onu daha önce açıklanan aromatiklerin karışımı ile uçucu olmayan hale getirirler. Bundan sonra çemen otu onun içine batırılır ve sonra süzülür. Onun en iyi kalitelisi drogların elle ovulup güneşte kurutulmasıyla elde edilenidir; daha sonra tatlı bir koku ve acı bir lezzet elde edilmesiyle hazırlanmış olur.

ON BİRİNCİ MAKALE

Merhemler ve Yakılar

Çinko Oksit Merhemi

Yanma ve yara döküntüsü kabuklarının atılmasında yararlıdır.

İçindekiler:

Kirli kurşun oksit 3.5 gram, çinko oksit 17.5 gram, beyaz mum 24.5 gram, gül yağı 60 gram.

Beyaz mum ve gül yağı [ateş üzerinde] eritilir ve kirli kurşun oksit ve çinko oksit içine dökülür ve sonra havana konur. Bu cevherler soğumadan önce birbiriyle karıştırılır. Yumurtanın beyazı onunla karıştırılır ve sonra kullanılır.

Bir Başka Formül

Çinko oksit 17.5 gram, kirli kurşun oksit 7 gram, gümüş cürufu 4.5 gram, kitre zamkı 3.5 gram. Bunlar, dövülür ve sonra bir parça ipek bez parçasıyla elenir. Sonra 30 gram beyaz mum 90 gram gül yağı ile eritilir. Daha sonra drogların geri kalanı bir havanla dövülüp ezilir.

Basilikunu'l-Kebîr Merhemi

O ülser için yararlıdır ve o etle doldurur. O vücudun sinirle dolu kısimlarına ve sıcak olmayan yaralara yararlıdır.

İçindekiler:

Mum 450 gram, zift 240 gram, sarı sakız 120 gram, çam reçinesi 120 gram, Nablus zamkı 120 gram, zetin yağı 2.250kg.

Mum ve zift, zeytinyağı içinde eritilir ve bu sırada sarı sakız ve çam reçinesi toz haline getirilir. Bir havan içindeki yukarıda zikredilen solusyon ilave edilir ve sonra merhem yapılır.

Basilikunu's-Sagîr

Çam reçinesi ve zift eşit miktarlarda alınır ve sonra zeytinyağı ile muamele edilir.

Sirke ile Hazırlanan Çinko Oksit Merhemi

900 gram çinko oksit dövülür, ezilir ve sonra 900 gram zeytinyağı ile bu toz karıştırılır. Daha sonra 4.5 gram sirke, onun üzerine azar azar dökülerek ilave edilir. Böylece terkip bir yoğunluk kazanır, yoğunlaşp çökeler. Bu süreçten sonra bir kapta korunur. İstenildiğinde kullanılır.

Sirkeyle Hazırlanan Kirli Kurşun Oksit Merhemi

Hazırlanması: Kirli kurşun oksit istenildiği kadar alınır ve dövülür ve ezilir ve sonra bir yıkama kabında korunur. Daha sonra sirke ve zeytinyağı onun üzerine dökülür ve elle iyice karıştırılıp daha sonra kullanılır.

Verdigris Kremi (Bakırın Üstündeki Zehirli Pas)

Kronik ülserlere yararlıdır; fazla etlerin yenmesini sağlar.

Zencar (bakırın üstündeki yeşil pas) 7 gram, mum 17.5 gram, çam reçenesi 17.5 gram, adi köknar ağacı zımkı 17.5 gram.

Bakırın yeşil pası ezilir. Drogların geri kalanı istenilen miktarda zeytinyağı içinde iyice ezilir. Bu terkip bir kıvam kazanınca, bütün reçetede ki droglar hepsi beraber belli bir kıvam kazanana kadar karıştırılır. Bundan sonra kullanılır.

Demir Sülfat Merhemi

Bu merhem Galen tarafından *funiki* diye adlandırılır. Veba (taun) için yararlıdır ve iyileşmesi zor olan kanlı ülserleri iyi eder. Eziklerde ve boşluk, iç taraftaki incinmelerde ve diğer şişlerde yararlı olur.

Hazırlanması: 900 gram beklemiş omentum yağı, 1.350 kg eski zeytinyağı, 120 gram beyaz zaç [reçete olarak] alınır. Omentum yağları ve beyaz zaç dövülür ve bu 2 cevher 1.350 kg zeytinyağı ile karıştırılır. 1.350 kg kirli kurşun oksit toz haline getirilir ve iç yağlarıyla karıştırılır. Reçetede ki diğer droglar bir havanın içine konur. Onu temiz bir kı-zartma tavası içine koyduktan sonra, cevher palmiye ağacından kesilen bir çubukla iyice ezilir. Belli bir kıvam kazanınca kullanılır.

Kara Merhem

Hazırlanması: 30 gram saf kurşun oksidi, 90 gram eski sirke ve 60 gram zeytinyağı ateşte yanmasın diye, dikkatle pişirilir ve yoğunlaşmış kararana kadar karıştırılır.

Diyahilun Merhemi

Tümörlere, sıraca ve sert şişlere yararlıdır.

İçindekiler:

Çörek otu 1.50 kg, keten tohumu 1.510 kg, beyaz hatmi 1.510 kg.

Bu droglar suya bastırılır (24 saat için ve ayrı olarak) ve sonra onların zımkı ve saf olmayan kirli kurşun oksit, her birinden 562 gram olmak üzere alınır. Ayrıca, zeytinyağı alınır. Zımk kaynatılır ve sonra ateşten indirilir. Daha sonra zeytinyağı, toz haline getirilmiş kirli kurşun

oksitle birlikte yoğunlaşana kadar ve rengi değişene kadar kaynatılır. Önce söz konusu edilen zambak bu maddenin üzerine dökülür ve hafif ateşte pişirilir.

Kırmızı Merhem

Hazırlanması: 900 gram toz halinde ve dövülmüş karışık kurşun oksit, 900 gram zeytinyağı ve 4.5 gram sirke alınır. Bu droglar terkip yoğunlaşana kadar karıştırılır. Terkip yoğunlaşıp çökeldikten sonra 450 gram toz halinde ve dövülmüş zerdeçal ile karıştırılır.

El-Rusul Merhemi

Daşliha, yani İsa Peygamberin havarilerinin yaptığı bir merhem diye adlandırılır. O merhem *merhemü'z-zebra* ve *mindiya* diye de bilinir. Fıstılları iyi eder ve tedavisi zor sıracayı iyi gelir. Böylece ondan daha iyisi yoktur. Fazlalık, ölü etleri (dokuları) apselerin pusunu ortadan kaldırır ve onları iyi eder. İsa Peygamberin 12 havarisine atfen ve onlarla bağlantılı olarak 12 drogdan meydana gelmiştir.

İçindekiler:

Beyaz zambak 98 gram, çam reçinesi 98 gram, çavşır otu 14 gram, yeşil bakır pası 14 gram, amonyak zambakı 49 gram, uzun zeravend 21 gram, erkek çörek otu 14 gram, sarı sakız 14 gram, kası otu sakızı 14 gram, Hint akgünlüğü 21 gram, kirli kurşun oksit 31.5 gram.

Hint balsamı şarap/sirke içinde ıslatılır. Yazın 900 gram zeytinyağı içinde, kışın 1.350 kg zeytinyağı içinde pişirilir.

Zencefre Merhemi

Sıracaya, kansere ve testis şişmelerine yararlıdır.

İçindekiler:

Kirli kurşun oksit 17.5 gram, kası otu sakızı 17.5 gram, günlük 35 gram, amonyak zambakı 35 gram, Nablus zambakı 21 gram, zambak 200 gram, zencefil 28 gram, zeytinyağı istenildiği kadar.

Merhemü'l-Merkun (Kermes Böceği)

Makad ağrıları ve ekzemaya iyi gelir.

İçindekiler:

Ebuçhil karpuzu 10.5 gram, çöğen otu zambakı 10.5 gram, kükürt 10.5 gram, kirli kurşun oksit 21 gram, şiyâf-ı mâmîsâ 21 gram, Suriye adi sedef otu 42 gram, kermes böceği 42 gram, cıva 7 gram, zift 35 gram.

Kermes böcekleri yağla karıştırılır ve sonra kullanılır.

Dağlama Merhemi

İçindekiler:

Yanmış sarı menekşe 35 gram, alçı 7 gram, sıvı günlük 7 gram.

Zınnıhi tarafından Denenen Merhem

İçindekiler:

Küçük kırlangıç otu kökü bir kısım; zerdeçal 1 kısım; kasnı otu sakızı 1 kısım; amonyak zamkı 1 kısım; anzarot 1 kısım; adi zamk 1 kısım, ejderkanı 1 kısım kirli kurşun oksit. Bütün bu droglara eşit miktarda susam yağı ve zeytinyağı bütün drogların ağırlığına eşit miktarda istenildiği kadar zamk.

Topraktan yapılmış yeni bir kap içinde zamk yağda çözülür ve drogların geri kalanı, krizantem dövülüp toz edilir; onun üzerine serpilir ve sonra kullanılır.

YAKILAR (Plasterler)

Andromachus'un Yakıları

Dalak hastalıklarında, karında su toplanan hastalarda ve 2 tarafında fazla gerginlikten etkilenmiş olanlarda yararlıdır. Aynı zamanda eklem ağrılarına, siyatige ve kronik hastalıklara yararlıdır.

İçindekiler:

Zamk 900 gram, zift 900 gram, çam reçinesi 450 gram, zeytinyağı 360 gram, kırmızı ve altın rengi arsenik 60 gram, sönmemiş kireç 60 gram.

Daha önce anlattığımız metotla hazırlandıktan sonra, onlar yani çözülebilenler zeytinyağı içinde çözüldükten sonra geri kalan kuru ilaçlar dövülüp un haline getirildikten sonra, onların üzerine serpilir ve sonra onlar iyice karışana kadar havan eli ile ezilir. Daha sonra saklanır ve kullanılır.

Harika Yaki

Bu yaki Andromachus'a atfedilir. İltihabın pusunu, yani apseyi açıp çıkarmak için etkilenmiş kısım üzerine uygulanır. Kemikler, dikenler, vücudun boynuzsu kısımlarının inen [parçalarını] çeker. Siyatik, uzun nefese (proptysis) ve iç organlardaki sertleşme için yararlıdır. Aynı zamanda, organların çarpılmasında ve yaraların iyileşmesinde de etkilidir.

İçindekiler:

Yumala denen bitkinin tohumları 90 gram, günlük 90 gram, amonyak 90 gram, zeravend ipliği 90 gram, acı dülek 90gram, termiye zankı 90 gram, biber 45 gram, sivri biber 45 gram, amonyak zankı 45 gram, kakule 45 gram, Mekke balsamı 45 gram, erkek buhur (günlük) 45 gram, sarı sakız 45 gram, çam reçinesi kuru cinsi 45 gram, ökse otunun hazırlanmış şekli 45 gram, dut bitkisinin usaresi 45 gram, mum 135 gram, keçi yağı 62.5 gram, ilaçları karıştırmaya yetecek miktarda zambak yağı tortusu.

Kuru ilaçlar dövülür; ufalanır, toz haline getirilir. Onları ufalayan insan, ellerini zambak yağının tortusuna bulamalıdır, ta ki onlar iyice karışsın. Sonra o saklanır. Eğer vücudundan yorgunluğu atmak istiyorsan ondan 90 gramı, ördek yağı ve kına yağı ile uygulamalısın (vücuduna sürmelisin).

Bir Yakı

Eklem ağrıları ve gut için yararlıdır.

İçindekiler:

Büyük baldıran tohumları 1.620 kg, ağaç mantarı 1.620 kg, çörek otu 1.620kg, boraks 30 gram, zank 450 gram, pişmiş çam reçinesi 450 gram, eski zeytinyağı 450 gram, erkek geyiğin kemik iliği 120 gram, meyan kökü 120 gram.

Kuru ilaçlar öğütülüp dövülür ve geri kalan droglar çözülür ve soğumaya bırakılır. Kuru ilaçlar çözülebilenlerle karıştırılır ve gelecekte kullanılmak üzere saklanır.

Phylagrus Yakısı

Eğer haricen uygulanırsa, mide, karaciğer ve uterus ağrısına iyi gelir. Uterusa bir parça yünle uygulanır.

İçindekiler:

Safran 7 gram/42 gram, Hint akgünlüğü 28 gram, mastika 28 gram, amonyak zankı 28 gram, dişbudak meyvesi 28 gram, sıvı günlük 28 gram, zank 60 gram, kaz yağı 42 gram, zufa otu 105 gram, zufa-i ratb (bir nevi hayvan tersi) 10.5 gram, Hint sümbülü yağı yeterince .

Bir Merhem

Midenin şiddetli zaafına ve karaciğer zaafına iyi gelir. Mide ve karaciğerin sertliğini yumuşatır ve hepatik diyareyi durdurur.

İçindekiler:

Ka'k-ı Şamî (kuru ve kızarmış ekmek) 14 gram, mastika 7 gram, pelinotu 7 gram, günlük 7 gram, sarı sakız 3.5 gram, küçük sarısabır 3.5 gram, kan dindiren 3.5 gram, öd ağacı 3.5 gram, akakıya (Acacia arabica) 3.5 gram, laden çiçeğinden elde edilen lavanta 7 gram, kabuğu soyulmuş ve pişirilmiş ayva 21 gram, hurma 50 parça; zamk 50 gram, Hint sümbülü yağı 50 gram, gül yağı (hazırlanırken istenildiği kadar merhem yapılacağı kadar).

Ka'k ve kuru hurmalar tıla içinde ıslatılır, ayvalar soyulur ve tohumları atılır ve tıla ile pişirilir. Tamamen pişirildikten sonra öğütülür ve kuru hurma ve ka'kla karıştırılır. Daha sonra toz haline getirilip, hepsi birlikte iyice karıştırılır. Bu terkip yağ içinde eritilir ve onun içine bütün öğütülmüş ve dövülmüş droglar ilave edilerek, tamamen karışana kadar karıştırmaya devam edilir. Sonra bir parça beze sürülür ve karaciğer ve mide üzerine uygulanır.

Merhem (Ebucehil Karpuzu İçi)

Ebucehil karpuzu içi hazırlanır. Yararı yukarıdaki ile aynıdır.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu içi 49 gram, termiye (kalevicum sülfat suyu)28 gram, mahmude otu 28 gram, sütleğen zamk 28 gram, dereotu tohumları 42 gram, tuz ruhu 42 gram, sarı sakız 42 gram, küçük sarısabır 42 gram, inek mesanesi 42 gram, Hint kaya tuzu 42 gram, kara kimyonu 42 gram, dağ üzümü 42 gram, biber 42 gram, zencefil 42 gram, mâzeryon 42 gram, belilec 42 gram, badem 24.5 gram, amonyak zamk 24.5 gram, çavşır otu öz suyu 24.5 gram, ballı sirke 24.5 gram, günlük 21 gram, kükürt 21 gram, çörek otu 35 gram, papatya 35 gram, keten tohumu 35 gram, süt 45 gram, mum 45 gram.

Çözülmeyen ilaçlar tereyağında çözülür ve su çekebilenler tıla suyuna bastırılır ve diğer kuru droglardan biri toz haline getirilir; dövülür. Suyu bırakılan droglar havalandırılır ve diğer (kuru) olanlarla karıştırılır; harman yapılır. Artık merhem hazırdır. Mide ve karaciğerin üzeri boyanır ve sarısabır, sarı safrayı atar. Bir yere giden ve ilacı ağızdan alamayan kişi, onu midesinin üzerine uygular; sonra zararlı maddeyi dışarı atar.

Kirman Kimyonu ile Yapılan Merhem

Kronik ağrıya (karaciğerde, midede ve dalakta) yararlı olur ve sertlik ve soğukluğa karşı iyi gelir.

İçindekiler:

Kirman kimyonu 14 gram, Hint sümbülü 14 gram, hamama 14 gram, biber 14 gram, sivri biber 14 gram, kustus 14 gram, Çin tarçını (temizlenmiş parçaları) 14 gram, kendir 14 gram, yapışkan otu 14 gram, badem 14 gram, amonyak zamkı 14 gram, mastika 14 gram, sarısabır 14 gram, sıvı buhur (günlük; sığla ağacı) 14 gram, balsam tohumları 14 gram, uzun zeravend 14 gram, yuvarlak zeravend 14 gram, Hint selvisi 14 gram, tatlı sarı yonca 14 gram, laden çiçeği lavantası 14 gram, karanfil 14 gram, safran 7 gram, süsen kökü 17.5 gram, kasnı otu zamkı 17.5 gram, balsam yağı 17.5 gram, inek yağı veya ördek yağı 17.5 gram, acı badem zamkı 17.5 gram.

Hint süseni yağı içinde zamk eritilir ve açıklandığı şekilde ilaç hazırlanır.

ON İKİNCİ MAKALE

Baştan Ayağa Vücut Hastalıklarının Tartışması

Baş üşütmesi: Şeylisa, malaka cevizi, kimyon sautale buruna çekilirse yararlı olur.

Baş ağrılığı: Hoş kokulu müshillerin içilmesi infüzyon için yararlıdır.

Başı Temizleyenler: Habbü'l-Bermekî yararlıdır.

Kronik baş ağrıları: Sutira ve Şeylisanın yararlı olduğu söylenir. Hiyufakratis, Sabadritus ve tagrama onlar için yararlıdır. Akrâsu'l-kevkeb alın üzerine sürülür ve o başı sıkın baş ağrısı varsa, yararlı olur. Hint sümbülü yağı da bu durumda kullanılabilir.

Migren: Akrâsu'l-kevkeb alına sürülür ve Hint sümbülü yağı da uygulanır. Müshil oluşumlardan yapılan toz ve Hermes macunu buruna çekmek için kullanılır.

Vertigo: Sutira el-muhlisü'l-ekber, Hermes macunu, anakadra, Archigenes müshili, Sabadritus ve cevârişü'l-anber onun için uygundur.

Unutkanlık, Hafıza ve Zeka: Anakardiya, cevârişü'l-belazir, cevârişü's-Şeylisa ve Aristo sefûfu buruna çekilir Cevârişü'l-anber firuznuş ve faykara müşhili de kullanılır.

Melankoli ve Manya: Masruditus antidotu, tiryâkü'l-azira, el-Şeylisa yararlıdır. Yukarıdaki hastalıklar için tiryâk-ı Yahya, zamahran, eyâric-i tagramu ve devâü'l-misk, özellikle melankolik sarı safra için yapılan ilacın mutedil mizacı görüldükten sonra ve bizim önerdiğimiz şekle göre hazırlanmış macunü'l-yakut yararlıdır.

Duyuları Güçlendiren İlaç: Masruditus antidotu, ve Kindî'nin hazırladığı mide ile ilgili piller duyuları güçlendirir.

Epilepsi: Mesruditus antidotu tiryâk-ı azira, tiryâkü'l-erba, sutira, Şeylisa, bizim tarafımızdan hazırlanan macun-ı kayzer, el-kâsekbinec (özellikle çocuklar için yapılan) sabadritus, Fayilgaryus müşhili, ada soğanı sirkesi ve ada soğanı ballı suyu yararlıdır.

İnme (Apoplexy): Masruditus antidotu, tiryak-ı azira ve kalkalanic yağı yararlıdır.

Paraliz ve Organ Gevşeklikleri: Masruditus anidotu (tiryâkı), tiryâk-ı azira, tiryâk-ı erbaa, devâü'l-misk tatlı ve acı; ankardiya, dahmarşa, bizim hazırladığımız badhamharac müşhili, cevârişü'l-anber, habbü'n-necah, dühn-i ruşhad, Galen müşhili, el-uskufil, sütleğen pilleri, macunü's-sayimeri, Abbas'ın buruna çekilebilen ilacı tenkiye olarak yararlıdır.

Yüz Felci: Şeylisa, devâü'l-misk, tatlı ve acı ankardiya, cevârişü'l-anber, habbü'n-necah, habbü't-türpüd ve tuz yararlıdır.

Kore (Raşe): el-tiryâkü'l-Masruditus, tiryâkü'l-azira, sutira, cevârişü'l-anber, eyâric-i Tagmu ve bizim hazırladığımız cevâriş yararlıdır.

Kasılma (Convulsion): Sutira, kalkalanic yağı, Galen müşhili, tagramu eyârici yararlıdır.

Göz Ağrıları (Ophthalmia): Satira, faykara müşhili, deva-i kabazü'l-melik olacaktır.

Göze Yoğun Su inmesi ve Katarakt: Archigenes müşhili, başlangıç safhalarında kullanılır.

Kulak Ağrısı: Kevkeb tabletleri, soğuk Hint yağı ve ada soğanı sirkesi ve onun ballı sirke ile karışımı faydalıdır. Eğer yara yoksa ada soğanın ballı sirkeyle karışımı faydalı olur

Diş Ağrısı: Sutira, şencerîne, macunü'l-kabt ve kevkeb tabletleri.

Diş Çürüğü: Macunü'l-felasife, ada soğanı ve onun sirkesi, ada soğanı, diş kanamasını durdurur ve sakızdan zayıflamayı tedavi eder.

Kekeleme ve Dil Gevşekliği: Bu durumlarda şeylisa seçilecek ilaçtır. Bununla birlikte macunü'l-felasife ve faykara müşhili de kullanılır.

Kalple İlgili Hastalıklar ve Kalp Ağrısı: Macunü'l-misk, devâü'l-kebedü'l-melik ve deva-i Calinus ve de gırtlak hastalıklarında yararlı olur.

Kalp İlaçları: Tiryâk-ı Masruditus, tiryâk-ı azira, tiryâkü'l-erbaa, bozork daru, nuşdarı, macunü'l-Kindî, bizim hazırladığımız tiryâk, bizim macunü'l-yakut, macun-ı Calinus, cevârişü'l-anber ve diğer cevâriş ve diğer cevâriş kullanılır.

Çarpıntı (Pulpitation): el-Masruditus, şeylisa, bizim hazırladığımız macun-ı Kayser, kendir, sıcak elma suyu; macunü'l-misk ve tatlı ve acı devâü'l-misk yararlıdır.

Bayılma (Syncope): Tatlı devâü'l-misk ve acı devâü'l-misk faydalıdır.

Soluk Borusu ve Göğüs Temizleyen İlaçlar: Deva-i Calinus ve meyamir de zikredilen piller, laûk, el-Aristomachis'in şahane laûku, zufa şarabı faydalıdır.

Boğuk Ses ve Ses Yitimi (aphonia): Laûkü'l-bittik, ada soğanı sirkesi ve ballı ada soğanı sirkesi, el-meyamir de zikredilen pil ses kaybını ve el-tiryâkatü'l-Masruditus'a yararlıdır.

Nefes Darlığı (Dyspnoea): Macunü'l-Kayser, miskden yapılan ilaç, el-meyamirde zikredilen pil, dahmarsa, devâü'l-kurkum, devâü'l-kibrit, filonya ve deva kebedü'l-melik yararlıdır.

Astım ve Ortopedi (Kemik Bozuklukları): Laûkü'l-misk, halü'l-unsul ve onun ballı sirke karışımı ile oluşturduğu karışımı yararlıdır.

Nefes Darlığı (Nefes Almada Zorluk): Haşhaş tohumlarından yapılan tabletler yararlıdır.

Akciğerlerde, Göğüste ve Midenin Üst tarafındaki Ağrı: Sutira, kufi, tiryâk-ı Masruditus, tiryâk-ı azira hazırladığımız macun faydalıdır.

Kronik Öksürük: El-tiryâkatü'l-Masruditus, şeylisa, devâü'l-kerneb, el-duhnü's-sindî, laûkü'l-haşhaş ve haşhaş tabletleri şiddetli öksürüğe yararlıdır.

Kan Tükürme, Kanama, Kan ve Pus, Kusma: Galen tabletleri, özellikle pus için ve kusma için (öksürük sırasında) iyi gelir ve akrâs-ı Aristomachis bu durumda çok yararlıdır. Laûku'l-haşhaş da yararlıdır. Devâü'l-ahrun, laûku'l-bittih ve laûku't-tebâşiri, kan tükürme ve kan kusmaya iyi gelir.

Karaciğer Üşümesi: Dereotu yağı, cevârişü'l-Kuzî, cevâriş-i şehri-yârân, boğa dikenini yağı ve el-meyamir de zikredilen pilde yararlıdır.

Karaciğer Ağrısı (Hepatalgia): Macunü'l-buzur, devâü'l-cuntiyana, merhem-i kürdümana (kronik karaciğer ağrısı için), akrâsu'l-gafiki, meal-i usul, akrâsu'l-aşhara, macunü'l-misk, macunü'l-fudenc, asana-siya, macun-ı Hermes (gül yaprakları suyu ve balla), devâü'l-kurkum, devâü'l-kust, iflonya, kalkalanic, tatlı hoş kokulu zambakın yakıcı tozu, kasık otu tohumu tabletleri, sabadritus ve ada soğanı tuzu, sirke yararlıdır.

Karaciğerin Zaafında ve Güçlendirmede Kullanılan İlaç: Devâü'l-lak, el-Kindî'ye atfedilen midevi piller, ebucehil karpuzunun etli kısmından yapılan yağ, merhem-i devâü'l-amdhun, devâü'l-kurkum, el-Kindî'ye ve Calinus'a atfedilen ilaç, cevârişü'l-Kuzî, macunü'l-kabth, cevâriş-i Calinus, cevârişü'd-darsini, sefûf-ı abbade (karaciğerin fonksiyon kaybında kullanılır). Nuşdarı çok güçlendiricidir. Bizim hazırladığımız tiryâk, macunü'l-Kindî, macunü'l-misk, şencerîne, ankardiya ve karaciğer ağrılarında kullanılan bütün diğer ilaçlar.

Karaciğer İltihabı: Hekim Fiyuma'ya atfedilen ilaç, diken üzümü tabletleri, Himalaya ılgını ile yapılan tabletler, akrâs-ı derufiyun yararlıdır.

Karaciğerin Katılaşması (sclerosis): el-tiryâku'l-Masruditus, tiryâk-ı azira, devâü'l-kurkum ve devâü'l-lak yararlıdır.

Karında Su Birikmesi ve Onun İlk Safhaları: Tiryâkü'l-Masruditus, macun-ı Hermes, devâü'l-Fiyuma ve eyâric-i Archigenes yararlıdır.

Soğuk Kötü Mizaç: Sütleğen otu yağı kasık otundan yapılan pil, sefuf-ı Aristu, kalkalanic, Buhtyişu tarafından hazırlanmış devâü'l-kurub yararlıdır.

Soğuk Kötü Mizacın İlk Safhası: Arusia, devâü'l-kurkum, devâü'l-lak, akrâs-ı güzelavrat otu, deva-i Fiyuma, ma'ül-usul, habbü'l-kalkalanic, habbü'l-gafit bu hastalığın şiddetli safhalarında yararlıdır;

cevâriş-i Kuzî cevâriş-i şehriyârân fencenus ve son zikredilen cevâriş kan için çok yararlıdır.

Mide Zaafı: Devâü'l-fiyuma, yağ, karaciğer ve mide zayıflığı için anlamlıdır; tuzlu (mide ve karaciğer için) tedricen ısıtıcıdır ve Tanrı'nın hediyesi olarak zikredilen sefuf da yararlıdır.

Midenin Zayıflığı ve Bozukluğu: el-Kuzî cevârişi veya Kamiha cevârişinden 1 avuç mide bozukluğu için alınır.

Midenin Bozukluğu ve Gevşekliği: Dühnü'l-ebersama, macunü'l-Hermes, devâü'l-kurkum, bir başka yağ, maü'l-usul, el-tiryâkü'l-Masruditus, tiryâkü'l-hazmi, bizim tarafımızdan hazırlanan tiryâk. Cevârişinü'l-amber, akrasu'l-kevkeb midenin fazlalıklarını atar. Habbü'l-kalkalanic, eyâric-i faykara, cevârişü'l-kemmûnî, macunü'l-Kindî, mideyi temizleyen müşhil terkip, sefufü'l-Bermekî, ada soğanı sirkesi ve ballı sirke karışımı, sıvı günlük, sıcak armut suyu kadar elma suyu, limon suyunun ayva ve limon suyu reçeli faydalıdır.

Bazı Yararlı İlaçlar: Cevâriş-i Calinus, bütün midevi piller ve itrifelü'l-kabis vb. başkaları alınır.

Mide Gevşekliği: el-itrifelü'l-kebir, itrifelü'l-kebt, sefuf-ı abbade ve dühnü'l-hayyat çok yararlıdır.

Midenin Sıcaklığı: Üzüm şarabı bu durumda çok yararlıdır.

Midenin Soğukluğu: Cevârişü'l-ud'un makul bir cinsi, dühn-i damamun, dühnü'l-kust, kırmızı gelincik çiçeği, cevârişin-i encüdân, cevâriş-i fencanus, cevârişin-i fandadikun (el-Kuzî formülasyonuna göre), cevâriş-i şehriyârân, itrifelü'l-habis ve cevâriş-i talisfer muhtemelen yararlıdır).

Midenin "ıslaklığı": Eyâric-i faykara, habbü'l-Hindî, eyâric-i Hiyufakratis, el-itrifel ve sefuf (Ubadullah'ın hazırladığı) yararlıdır.

Mide Ağrısı: Macunü'l-buzurü't-temri, devâü'l-cetiyana, maü'l-usul, eyâric-i Andromachis, el-cevârişü'l-felafeli, cevârişin-i şehriyârân, merhem-i kürdümana, habbü'l-Hindî, gül yağı, devâü'l-kust, cevâriş-i Calinus, macun-ı Hermes, karın ağrısına yararlı haplar, zimad-ı Feyligriyus, macun-ı Aristun, devâü'l-kurkum, filunya ve macunü'l-fudenc bu vakada yararlıdır.

Mide Havası (Reflü): Sutira, bozork daru, cevârişü'l-Kuzî, cevârişü'l-itrifelü'l-kebir ve Hint sümbülü yağı yararlıdır.

Mide İltihabı: Akrâs-ı amberbaris, akrâs-ı gafidis ve mastika yağı yararlıdır.

Mide Sertliği: Mastika yağı kullanılır.

İştihâ Kapanması: el-cevârişâtü'l-kalkalanic iştihâyı artırır.

Köpek İştihâsı: Onun ilaçlarından biri macunü'l-kemmûnî dir.

Hazımsızlık: el-tiryâku'l-Masruditus, macunü'l-felasife, macun-ı kayzerü'l-Kuzî, macunü's-seferceli, özellikle misklerle karıştırılmış olan el-itrefelü'l-kebir, macunü'l-misk, şencerine, kemmûnî, cevârişînü'l-anber, sefuf-ı Aristotalus, cevâriş-i dafuf, cevâriş-i habbü'l-hadra, macunü'l-yakut (bizim tarafımızdan hazırlanmış olan) bir başka ütrüc cevârişi ve cevârişin bir başka hazırlanış şekli yararlıdır.

Hıçkık: Macun-ı Kayser çok etkilidir; ayvanın bileşik şurubu, nane şurubu, mâzeryon tabletleri yararlıdır.

Kusma ve Mide Bulantısı: Akrâs-ı Aristomachis, macunü'l-milhi'l-Hindî, özellikle flegmatik ve melankolik kusma için yararlıdır. Meyve suyu, sarı safra kusmak için yararlıdır; nane şurubu ve elma şurubu sıvı günlük ve Buhara eriği suyu yararlıdır.

Şiddetli Susuzluk Sebebi ile Oluşan Mide Bulantısı için Yararlı olan İlaçlar: Ham üzüm (koruk) akrâsu'l-kafur (bizim önerdiğimiz şekilde hazırlanmış), akrâsu't-tebâşir, özellikle hareketlerin gevşekliği durumunda yararlıdır.

Ekşi Geçirme: el-Kemmûnî ve akrâsu'l-kevkebü'l-felafeli yararlıdır.

Dalak: Sutira, emrusya, kalkalanic, macunü'l-buzur, ankardiya, el-kazi ve dahmarsa yararlıdır.

Onun Müshilleri: Badhamharac, devâü'l-kurkum, devâü'l-kibrit, dühn-i ebu Samad, macunü'l-yakut (bizim tarafımızdan hazırlanmış), sabadritus, eyâric (bizim tarafımızdan hazırlanmış), tuz, merhemü'l-kürdümana ve sefuf-ı akrâsu'l-aşhira faydalıdır.

Bağırsak Üşütmelerine: Bağırsakları temizleyen piller, el-Kindî tarafından hazırlanmış mide pilleri ve el-Bermekî hâpı yararlıdır.

Kolik (Karın ağrısı), Peklik (Constipation): Aristun, kalkalanic, dühnü'r-reşad, kunduz hayası yağı, firuznuş ve şehriyârân, el-temri yararlıdır.

Karın Ağrısı (Kolik): Kunduz hayası yağı, filunya, el-uskufi, el-seferceli (ayva yağı), el-müşhil, el-cevârişü'l-Hindî ve cevârişîn-i Kayser yararlıdır.

Bağırsakların Gevşekliğinin İlacı: Eyâric-i faykara, el-macunü'l-Hindî, Buhara eriği şurubu, kuduz otu (tohumu gibi küçük miktarda) bazı tabletler ve macun-ı sum yararlıdır.

Yoğun Maddeleri Temizleyenler: Mide pili (el-Kindî tarafından yapılan), kara safrayı temizleyen pil, habbüş-şeytarac, eyâric-i Galenos, vücudun dışarı atan kısımlarından maddeyi emen sütleğen pili, eyâric-i filagriyus, cevâriş-i Kayser, cevâriş-i şehriyârân, İbn Hars tarafından yapılan pil yararlıdır.

İshali Durduran İlaçlar: el-tiryâkü'l-Masruditus, macunü's-sefercelü'l-mümessek, sefuf-i milh-i safravi mizaçlı hastalar için, kamihâ, fencanuş formülasyonuna göre sefuf-ı Aristatalis, ayva şurubu, elma şurubu, nane şurubu, armut şurubu, ayva reçeli, nar çekirdeği tabletleri, akrâs-ı tebâşir, el-buzur ve akrâs-ı diyaskramatun şiddetli olduğunda kullanılacaktır.

Dizanteride ve İrinli İshal: Akrâs-ı diyaskramatun ve nar çekirdekleri tabletleri yararlıdır.

Bağırsakların Aşınması ve Ülserler: El-Tiryâkü'l-Masruditus, tiryâk-ı azira, macun-ı Hürmüs, bizim tarafımızdan hazırlanan tabletler, bazı başka tabletler, asanasya, deva-i kebedü'l-Maliki, akrâs-ı diyaskromatun ve akrâsu'l-buzur faydalıdır.

Gripler (Sancılar, Genellikle Karın Ağrıları): Akrâsu'l-buzur, makliyasâ, firuznuş, Hint sümbülü yağı, sefuf dizenteri için, macunü'l-Hermes, akrâs-ı mayrun, akrâs-ı cülmar, sefufü'l-hayda, el-tiryâk, cevârişin-i Ebu Salma ve cevârişin-i habbül'l-hadra yararlıdır.

Anal Ağrı: Kalkanic yağı yararlıdır.

Piles (Yığılma, Birikme): Cevârişü'l-müşhil, el-macunü'l-Hindî, habb-ı İbn Hubeyra, Allah'ın hediyesi sefuf, makliyasâ ve dühnü's-Sindi yararlıdır.

Böbrek Ağrısı ve İdrar Tutulması Ağrısı: Masruditus antidotu, tiryâk-ı azira, bizim antidotumuz, macun-ı kalkalanic ve cevâriş-i encüdân yararlıdır.

Böbrek ve Mesane Üşütmesine Karşı Yararlı İlaçlar: Her iki organ için güçlendirici olan ilaçlar, el-kakenc, kunduz hayası yağı, böbrek soğukluğu için pil ve bazı cevârişler yararlıdır.

Böbrek Ağrısı ve Sistit Ağrısı için Yararlı olan İlaçlar: Macun-ı Hermes, devâü'l-kurkum, macunü'l-kakenc, badem reçeli, günlük yağı yararlıdır. Bu ilaçlar her iki organı da ısıtır.

Böbrek ve Mesaneyi Temizleyen İlaçlar: Sabadritus, Masruditus, ankardiya, bizim tarafımızdan hazırlanan müşhil, cevârişinü'l-anber. Bunlar muhtemelen yararlıdır.

Mesane Felci (Paraliz): Eyâric-i Calinus, itrifelül-kebed, diğer itri-fel formülasyonları yararlıdır.

Kan İşeme ve İrinli İdrar: Macunü'l-kakenc ve akrâsu'l-kakenc yararlıdır.

Enure (İdrar Zoru): Macunü'l-felasife, şeylisa ve eyâric-i Calinus yararlıdır.

Taş: Masruditus antidotu, tiryâk-ı azira, amrusia, devâü'l-lak, devâü'l-kibrit, meyamirde zikredilen pil yararlıdır.

Böbrek Kumlarını Döken İlaç: Aristomachis yararlıdır.

Uterus Üşümesi: Günlük yağı, Hint sümbülü yağı, kalkalanic yağı, ahmarsa yararlıdır.

Uterus Kanaması: El-kâsekbinec yararlıdır.

Uterus Ağrısı: Şeylisa, ankardiya, dahmarsa, bazemherec, ifluniya (özellikle hamileler için yararlı olan) firuznuş, eyâric-i Archigenes, habb-ı zımâd-ı Filagriyus (preparatı) yararlıdır.

Histeri: Kalkalanic, ada soğanı, sirke ve ballı sirke yararlıdır.

Uterus Kalınlaşması: Habb-ı devâü'l-Bermekî, devâü'l-kurkum ve safran yağı yararlıdır.

Menstrual Kanamaların Düzensizliği: Sabadritus, kalkalanic, akrâsu'l-buzur ve macunü'l-kebed menstrual kanamaları düzenler.

Hamileler için Faydalı ve Fötüsü Tamir eden İlaç: Sefûfüt-tiryâkü'l-Masruditus, şeylisa, el-kaftargan, firuznuş ve diğer tabletler yararlıdır.

Eklem Ağrıları ve Gut ve Siyatik için İyi Gelen İlaçlar: Sutira, şeylisa, macunü'l-felasife, macun-ı Hermes, ankardiya, macunü'l-buzur, eyâric-i Archigenes, sabadritus, cevâriş-i sakmuniya, bir yakı, cevârişinü'l-Hindî, cevâriş-i Kayser, özellikle gut için eklemeleri ısıtan ve oradaki fazlalıkları kaldıran dühnü'l-mia't ve tenkiye de faydalıdır.

Siyatikte Faydalı İlaç: Flegmatik hastalıklarda yararlı cevâriş, deva-i kabasu'l-malik, eyâric-i faykara, duhn-u ramişdadi, dühnü'l-kalkalanic, özellikle gut için kalkalanic, eyâric-i tagramu, özellikle eklem yerlerinde belirlenen gazlar için ve onların titremesi için habb-ı hitrey ve tuz yararlıdır.

Sırt Ağrısında Faydalı İlaçlar: Eyâric-i Archigenes, habbü'n-necah, habbü'd-dand, dühn ramisi hudad, dühnü'l-kalkalanic, dühnü'l-euforbia, habbü'ş-şeytarac ve diğer pil, kalkalanic, cevârişîn-i Hindî, macunü'l-kebed ve badem reçeli faydalıdır.

Vertebra Ağrısı için Yararlı İlaç: Habbü'ş-şeytarac bizim formülasyonumuz, dühnü'l-euforbiyun ve macun-ı Hürmüs yararlıdır.

İKİNCİ KISIM

FARMAKOPI

(TEK TEK AÇIKLANAN HASTALIKLAR İÇİN DERLENMİŞ İLAÇ)

Bu kısımda, özel hastalıklar için terkip ilaçları tek tek tartışacağız. Sonra, Birinci Kısımda zaten zikrettiğimiz şeyi tekrar edeceğiz. Böylece bu kitabı okuyan okuyucu bütün tedavi ile aşına olabilir ve ilgili bilginin çoğunu hazmedebilir. Örneğin, eğer birisi uyuzu tedavi etmeye karar verirse, *İkinci Kitapta*ki “Basit İlaçlar”a bakmalıdır. Orada bulunan tablolara bakarak uyuzun tedavisi için bütün ilaçları öğrenebilir. Eğer, o *Üçüncü Kitabın* kısımlarını ve *Dördüncü Kitapta* adları geçerse uyuzun tedavisi hakkında ayrıntılı tartışmaları bulacaktır. Bundan sonra o kişi bu farmakopiyi görünce terkip (bileşik) ilaçlar kullanarak tedavinin geri kalanına aşına olacaktır. Bu şekilde terkip şeklindeki bileşik ilaçları kullanarak tedavinin geri kalanını öğrenecektir. Böylece o tedavi için bilinmesi gerekenin hepsine veya hemen hepsine aşına olacaktır. Bu kısmı sekiz ayrı konu altında tartışacağız.

BİRİNCİ MAKALE

Birinci Bahis

Başın ve İçindekilerinin Durumu

Baş ağrısı için yararlı bir ilaçtır; analjezik (ağrı kesici) olup, Antonus tarafından hazırlanmıştır. Bu terkip baş ağrısını hafifletir.

İçindekiler:

Al-fifadanun 72 gram, haşhaş tohumlarının usaresi, yani afyon 18 gram, safran 18 gram, anason 18 gram, banotu 18 gram, sarı sakız 18 gram, mahmude otu 18 gram.

Bütün bu droglar sirkeyle karıştırılır ve sonra tabletler gölgede kurutularak hap yapılır. Gerektiğinde sirkede çözülür ve bir baştan diğerine her iki şakak üzerine elle uygulanır. Eğer hastanın ateşi varsa o suda çözülmelidir ve sonra şakaklara sürülmelidir.

Antonius Tarafından Kullanılan Tabletler

İçindekiler:

Defne ağacı tohumları 18 gram, mahmude otu 18 gram, afyon 18 gram, sarı sakız 18 gram, koruk suyu özü 18 gram, kereviz tohumları 36 gram, safran 36 gram, tatlı fesleğen (reyhan) 36 gram.

Bu droglar sirkenin bir miktarıyla karıştırılır ve sonra tabletlere dönüştürülür. Onlar tıla ile kullanılır.

Birinci Burundan Çekilen İlaç

Bu burundan çekilerek uygulanan ilaç, beyin için temizleyici niteliktedir. Konjunktivitis ve saradan şikâyetçi olanlar için yararlıdır. Fazla sıvıları beyinden atar.

İçindekiler:

Kara kimyon 9 gram, amonyak tuzu 4.5 gram, acı dülek 4.5 gram.

Bu droglar karıştırılır ve sakravinun denen zeytinyağı veya zambak yağı veya kına yağı içinde eriyene kadar karıştırılır. Bu ilaç bir kapta saklanır ve burun deliklerine boya gibi sürülür ve sonra hastanın havayı içine çekmesi istenir.

İkinci Buruna Çekilen İlaç

Herhangi bir sıkıntı yaratmaksızın, ağrıyı giderir ve baş ağrısını ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Yunan sıklameni (tavşan kulağı) 36 gram, süsen kökü 9 gram, kırmızı boraks 4.5 gram.

Bu içerikteki droglar karıştırılır ve kullanılır.

Üçüncü Buruna Çekilen İlaç

İçindekiler:

Yunan sıklameni (tavşan kulağı) 90 gram, lablab yaprakları öz suyu 45 gram, alfafadonum 750 gram, eşek hıyarı 750 gram.

Bu droglar karıştırılır ve kavanoza konur. Gerektiğinde kadın sütü ile eritilir ve buruna çekilir.

Dördüncü Burundan Çekilen İlaç

O beyni herhangi bir sıkıntıya sebep olmaksızın temizler ve ağrıyı giderir ve baş ağrısını hafifletir.

İçindekiler:

Ebucehil karpuzunun taze köklerinin suyu 1 kaşık, pancar kökü suyu 1 kaşık, diğer taze köklerin suyu 1 kaşık, kara kimyon 7 gram, Suriye adi sedef otu tohumları 7 gram.

İlkin kara kimyon ve Suriye adi sedef otu dövülerek ince bir toz haline getirilir. Sonra bu toz tamamen yukarıda zikredilen öz sularıyla karıştırılır. Şimdi istendiğinde 500 gram erkek çocuk besleyen köle kızın sütü ile karıştırılır ve sonra o burundan çekilerek kullanılır. Bu yolla kullanıldığında o taşları temizler; başı ısıtır ve baş ve beyinden fazla sıvıları bertaraf eder.

Beşinci Burundan Çekilen İlaç

Aşağıdaki terkip kronik baş ağrısı için yararlıdır.

İçindekiler:

Asfalt 3.5 gram, küçük Hindistan cevizi 3.5 gram, amber 3.5 gram, kafuru 3.5 gram, misk 3.5 gram.

Bu ilaçlar ayrı ayrı toz haline getirilir ve sonra birbirine karıştırılır. Sonra yasemin yağı ve biraz balsamla karıştırılır. 750 gramı herhangi bir öz suyu içinde eritildikten sonra alınıp burundan çekilerek kullanılır.

Bir Müshil Özelliği

O vücuttan fazlalık maddeleri atarak, başı temizleyen bir ilaçtır.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş çekirdeksiz ebucehil karpuzunun iç kısmı 45 gram, safran 3.5 gram, kendir 16 gram, beyaz biber 18 gram, karabiber 18 gram, uzun biber 18 gram, sarı sakız 4.5 gram, küçük sarısabır 4.5 gram, amonyak zamkı 4.5 gram, yabanî kekik 4.5 gram, kavrulmuş mahmude otu 31.5 gram, pelinotu özü 9 gram.

Bu droglar dövülür, toz haline getirilir ve su ile karıştırılır. Sonra 18 gramlık doz halinde ağızdan alınır.

Bustus'a Atfedilen bir Müshil

Baş ağrısı, körlük, mide ağrısı, dalak ağrısı ve karaciğer ağrısına yararlıdır.

İçindekiler:

Temizlenmiş kendir 72 gram, beyaz ağaç mantarı 72 gram, kabuğu soyulmuş ve tohumuz ebucehil karpuzu 9 gram, lavanta çiçeği 72 gram, beyaz biber 72 gram, karabiber 72 gram, sarı sakız 13.5 gram, safran 27 gram, kara banotu parçaları 72 gram, küçük sarısabır 72 gram, mah-

mude otu 72 gram, kavrulmuş ada soğanı 72 gram, Hint sümbülü 72 gram, Çin tarçını 72 gram, kırmızı ardiç zamkı 36 gram, sütleğen otu zamkı 36 gram.

Kuru ilaçlar toz haline getirilir ve zamklı ilaçlar suya bırakılır. Onlar birbiriyle karıştırılır. Ağızdan alınan dozu 18 gramdır.

Daryus'a Atfedilen Müshilin Özellikleri

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş ve çekirdekleri çıkarılmış ebu cehil karpuzu 90 gram, günlük 90 gram, yuvarlak zeravend 17.5 gram, dağ kerevizi tohumları 17.5 gram, beyaz biber 28 gram, ballı sirke 28 gram, çavşır otu zamkı 28 gram, Hint uzun sümbülü 14 gram, tarçın 14 gram, Çin tarçını 14 gram, kuru zencefil 14 gram, mahmude otu 14 gram.

Kuru droglar dövülür ve zamklı droglar suya konur. Sonra hepsi karıştırılır.

Habb-ı Salim'in Özellikleri

Başı tamamen temizler.

İçindekiler:

Termiye 45 gram, küçük sarısabır 45 gram, ebucehil karpuzu eti 10.5 gram, kısa mahmude otu 10.5 gram, anason 7 gram, adi tuz 7 gram.

Güçlü dozu 7 gramdır ve en düşük dozu 4.5 gramdır.

Başka Pil

Kara safranin sebep olduğu baş ağrısına yararlıdır.

İçindekiler:

Küsküt 14 gram, beyaz ağaç mantarı 14 gram, adi bir nevi eğrelti otu (çıyan otu) 13.5 gram, müshil 21.5 gram, adi tuz 8.75 gram, kara helile 17.5 gram, lazaverd taşı (lapis lazuli) 7 gram.

Ağızdan alınan dozu 8.75 gramdır.

Bir Diğer Pilin Özellikleri

Flegma ve kara safranin sebep olduğu baş ağrısı için faydalıdır.

İçindekiler:

Helile 10.5 gram, belilec 10.5 gram, emlec 10.5 gram, adi tuz 14 m, lavanta 7 gram, eyâric-i faykara 28 gram, ebucehil karpuzu içi 14 gram, pelinotu 7 gram, beyaz ağaç mantarı 28 gram, termiye 67.5 gram, küsküt 67.5 gram, kara banotu 17.5 gram.

Ağızdan alınan dozu 8.75 gramdır.

Kök Suyu Haşlaması

Kunduz hayası yağı ile flegmanın sebep olduğu baş ağrısında, baş dönmesinde ve sarada ağızdan alınır.

İçindekiler:

Kereviz kökü kabuğu 35 gram, rezene kökü kabuğu 35 gram, bataklık sazı kökü 28 gram, dağ nanesi 28 gram, Hint sümbülü 28 gram, yuvarlak zeravend 28 gram, şahtere otu 24.5 gram, pelinotu 10.5 gram.

Bu ilaçlar 1.350 kg su ile 675 grama inene kadar pişirilir. Termiye ve küçük sarısabır 1 gram alınır ve bu haşlamanın 2/3'ü içinde maserasyon yapılır. Bundan sonra ağızdan alınır. Yaşlı hastalara bu ilacı (iki defa masere edilmiş terkip) vermekten kaçınmalıdır. Bunun yerine onlara 35 gramlık tohumu alınmış ve parçalanmış tarçın bu haşlamanın içinde ilave edildikten sonra verilir.

Migren İçin İlaç

Eğer hasta günde 2 defa veya 3 defa bu terkipten alırsa fevkalade yararlı bir tablettir.

İçindekiler:

Safran 67.5 gram, bakır sülfat 45 gram, sarı sakız 13.5 gram, şap 13.5 gram, afyon 13.5 gram, ham üzümün kurutulmuş özü 13.5 gram, Arap zıkkını 67.5 gram.

Bütün bu droglar toz haline getirilir ve yeterince yakıcı, keskin şarap onun üzerine dökülür. Bu safhada onlar karıştırılır ve şiyâfa dönüştürülür; onun tabletleri yapılır; gerektiğinde sirke ile sulandırılır ve ağızdan alınır.

Kronik Migren için Alınacak Terkip

İçindekiler:

Beyaz biber 9 gram, safran 9 gram, sütleğen otu zıkkını 2.25 gram, liken 2.25 gram, hubbül-varrakin 2.25 gram.

Bu droglar toz haline getirilir, karıştırılır ve şakaklara ve alnın ortasına sürülür.

İKİNCİ MAKALE

Göz ve Göz Hastalıkları

Konjunktivitis için İyi Gelen ve Gözü Temizleyen Madde

O Bakulus'lu bir göz hekimi tarafından hazırlanan faydalı bir şiyâftır (collyrium).

İçindekiler:

Şiyâf-ı mâmîsâ (boynuzlu haşhaş) 216 gram, sacocolla 108 gram, kantaşı 54 gram, afyon 54 gram, güzelavrat otu 36 gram, Arap zamkı 72 gram, kitre zamkı 54 gram.

Bu droglar su içinde çözülür ve göz ilacı olarak kullanılır.

Calibü'n-Nevm (Uyku Veren İlaç) Adıyla Adlandırılan Bir Göz İlacı

Şiddetli ağrılarda yararlıdır. Bütün tiplerdeki iltihaplara ve göze doğru inen maddenin hareketine karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Boynuzlu haşhaş 108 gram, ballı sirke 36 gram, safran 36 gram, sarı sakız 36 gram, afyon 36 gram, kırmızı menekşe 36 gram, Arap zamkı 54 gram.

Bu droglar yağmur suyu ile karıştırılır ve bir yumurtanın beyazı ile kullanılır.

Deva-i Arsastaratis'in Özellikleri

Bu ilaç trahom, kronik konjunktivitis ve pus akutan kulak için iyi gelir. Aynı zamanda tedavisi zor olan ülserler ve kangrenli ağız yaraları için yararlıdır.

İçindekiler:

Yanmış bakır 9 gram, sarı sakız 4.5 gram, kırmızı zaç 4.5 gram, biber 1.5 gram, safran 2.25 gram, şarap 270 gram, yoğun üzüm suyu 135 gram.

Kuru droglar toz haline getirilir. İşlem sırasında onun üzerine şarap dökülür. Onlar kuruduğunda yoğun üzüm suyu onların üzerine dökülür. Ondan sonra onlar hepsi birlikte bir tavada hafif ateşte pişirilir. Sonra bakır bir kap içine konur.

Filuksanis Tarafından Hazırlanan Tılanın Özellikleri

Kirli maddelerin süzülüp atılmasında ve şiddetli ağrıya karşı yararlıdır.

İçindekiler:

Taze gül yaprakları 9 gram, banotu tohumları 36 gram, kendir 27 gram, arpa unu 81 gram, sarı sakız 18 gram, kavrulmuş yumurta sarısı 1 tane; güzelavrat otu özü 18 gram, safran 9 gram, afyon 18 gram.

Bu droglar, yeterli miktarda keskin şarapla, karıştırılır. Sonra tabletler yapılır ve kullanılır.

El-Lahabi Denen Başka Bir İlacın Hazırlanış Şekli

İçindekiler:

Yanmış ve yıkanmış bakır 54 gram, safran 27 gram, beyaz biber 18 gram, sarı sakız 18 gram, afyon 18 gram, Arap zımkı 54 gram.

Şarapla karıştırılır ve kullanılır.

Banyodan Önce Kullanılan Bir Şiyâfın Özellikleri

İrinli maddenin göze doğru akmasının engellenmesinde yararlıdır. Özellikle göz çok fazla nemli maddeye sahip olduğunda ve onun iltihabı beyaza doğru akar. Bu durum şiddetli konjunktivitiste görülür. Gözün beyazı siyahına hakim olur. Bu şiyâfı hastanın banyoya girerken alması gerekir.

İçindekiler:

Şecistus denen taş 36 gram, kendir 31.5 gram, yanmış ve yıkanmış bakır 36 gram, afyon 36 gram, Arap zımkı 36 gram, sarı sakız 18 gram.

Bu ilaçlar yeterli miktarda şarapla karıştırılır ve sonra ilaç bir yumurta beyazı ile birlikte muamele edilir ve ince damla şekli alana kadar tekrarlanarak daha sonra kullanılır.

Bir Başka Şiyâf

Banyodan önce kullanılır. Göz hekimi Armiyas tarafından formüle edilir. Kronik konjunktivitis için ve aynı şekilde gittikçe artan ağrıya karşı faydalıdır ve hayli yatıştırıcıdır.

İçindekiler:

Küçük sarısabır 36 gram, yanmış ve yıkanmış bakır 72 gram, afyon 72 gram, Arap zımkı 72 gram, sarı sakız 54 gram, safran 36 gram, kurşun oksit (mürdesenk; gümüş oksit veya gümüşlü kurşun oksit) 18 gram, kendir 135 gram.

Bu droglar kandisiyun denen şarapla karıştırılır ve bir yumurtanın beyazıyla birlikte kullanılır. Üç veya dört saat içinde farklı zamanlarda göze uygulanır. Ondan sonra göz test için bırakılmalıdır. Sonra hastaya banyoya girmesi önerilir.

Şiyâf-ı Müncih (Başarılı bir Göz İlacı)

Göz ağrısını hafifletir. Ona el-malakıyye denilir. Gözde oluşan iltihabı derhal çözer.

İçindekiler:

Antimon sülfid 1.800 kg, akakiya (Acacia arabica) 1.800 kg, kurşun oksit 27 gram, yanmış ve yıkanmış bakır 18 gram, temel kurşun

karbonat 36 gram, Hint sümbülü 18 gram, oftalmik diken üzümü 18 gram, kunduz hayası 9 gram, küçük sarısabır 9 gram, yanmış sarı vitriol 9 gram, Arap zımkı 1.800 kg.

Bu droglar gül yapraklarının içinde haşlandığı su ile karıştırılır. Bu terkip bir yumurtanın beyazı ile karıştırılarak yoğun bir kıvamda muhafaza edilir. Gerektiğinde kullanılır.

Galen'in Hazırladığı Bir Şiyâfın Özellikleri

Bu ilaç tarçın yapraklarıyla yapılır. Şiddetli göz ağrılarında ve nekahat dönemindeki hastalarda yararlıdır.

İçindekiler:

Yıkanmış kurşun oksit 72 gram, akakiya (Acacia arabica) 1.800 kg, yanmış ve yıkanmış bakır 63 gram, afyon 9 gram, oftalmik diken üzümü öz suyu 9 gram, tarçın yaprağı 9 gram, safran 9 gram, küçük sarısabır 9 gram, kunduz hayası 9 gram, sarı sakız 18 gram, temel kurşun karbonat 36 gram, antimon sülfid 36 gram, Arap zımkı 1.800 kg.

Bu droglar su ile karıştırılır ve bir yumurta beyazı ile uygulanır. Hastalığın başlangıç safhasında kullanılır.

Şiyâf

Fakmus diye de bilinir. Bir kraliçe tarafından hazırlanmıştır ve şiddetli göz ağrısına iyi gelir.

İçindekiler:

Kurşun oksit 72 gram, yıkanmış basit kurşun karbonat 1.800 kg, nişasta 9 gram, reçine cinsi zımkı 9 gram, acacia arabica 9 gram, afyon 9 gram, Arap zımkı 67.5 gram.

Saifi Denen Şiyâf

İçindekiler:

Yanmış ve yıkanmış kurşun oksit 90 gram, Samos topağı 90 gram, kurşun karbonat 90 gram, bakırın yıkanmış kazıntısı 9 gram, Acacia arabica 9 gram, hıyar 9 gram, kendir 9 gram, reçine 22.5 gram, Arap zımkı 7.5 gram.

Bu droglar su ile kaynatılır ve bir yumurtanın beyazı ile karıştırılarak kullanılır.

Eşsiz Kevkeb Şiyâf Adıyla Adlandırılan Şiyâf

Şiddetli göz ağrılarında, göz püstüllerine, iridoptosise (iris düşmesi), kötü, pis ülserlere, yakıcı, çürütücü ülserlere ve kronik hastalıklara yararlıdır. Leke ve noktaları kaldırır.

İçindekiler:

Yanmış ve yıkanmış kurşun oksit 72 gram, yıkanmış kurşun karbonat 72 gram, nişasta 36 gram, antimon sülfid 36 gram, bakırın ateşte temizlendiği fırının külleri 36 gram, yanmış ve yıkanmış kurşun 36 gram, Samos toprağı 36 gram, sarı sakız 9 gram, afyon 9 gram, reçine 36 gram.

Bu droglar yağmurun suyu ile karıştırılır.

Şiyâf-ı Baufratis

Bu başarılı bir şiyâftır.

İçindekiler:

Kurşun oksit 54 gram, safran 54 gram, afyon 27 gram, bakır kırıntıları 27 gram, temizlenmiş demir kırıntıları veya yıkanmış ve yanmış kurşun 22.5 gram, sarı sakız 13.5 gram, Hint sümbülü 9 gram, Acacia arabica 54 gram, gül yaprakları öz suyu 54 gram, Arap zamkı 54 gram.

Bu droglar yağmur suyu ile karıştırılır ve sonra kullanılır.

Şiyâf

Bilus adlı bir hekim tarafından hazırlanmış olup, aynı zamanda şiyâf-ı verdî diye de tanınır. Şiddetli ağrıya, ışığın ve göze doğru ağır maddelerin inişine yararlı olur. O da göz pistüllerine ve iridoptosis (iris düşmesi) yararlıdır.

İçindekiler:

Taze gül yaprakları (gülün çiçeğinin uzantıları) 18 gram, safran 18 gram, afyon 75 gram, Hint sümbülü 75 gram, Arap zamkı 13.5 gram.

Bu droglar yağmur suyu ile karıştırılır ve bir yumurtanın beyazı ile birlikte kullanılır.

El-Hasan Adıyla Adlandırılan Diğer Bir Şiyâf-ı Verdî

Yukarıda zikredilen hastalıklara yararlıdır.

İçindekiler:

Temizlenmiş taze gül yaprakları 108 gram, safran 54 gram, nişasta 4.5 gram, nar çiçekleri 18 gram, afyon 18 gram, reçine 36 gram.

Bu droglar selvi yapraklarının öz suyu ile karıştırılır.

Şiyâf-ı Verdî (Tarantinus Tarafından Hazırlanan)

İçindekiler:

Taze gül yaprakları 54 gram, bakırın ateşte temizlenmiş olduğu fırının külleri 18 gram, Hint sümbülü 18 gram, safran 18 gram, safran 18 gram, afyon 18 gram, Arap zamkı 18 gram.

Bu ilaçlar yağmur suyu ile karıştırılır.

Dayakhurasın Hazırladığı Bir Başka Gül Şiyâfı

Şiyâfû'l-ekber diye bilinen bir terkiptir. Şiddetli göz pistüllerinde faydalıdır. Derin yakıcı kornea ülserlerine, iridoptosise, gözden süzülen maddelere, kronik konjunktivitise iyi gelir.

İçindekiler:

Taze tohumları alınmış gül yaprakları 324 gram, yıkanmış ve yanmış kurşun oksit 108 gram, safran 27 gram, afyon 13.5 gram, antimon sülfid 13.5 gram veya 27 gram, bakır kırıntıları 9 gram, Hint sümbülü 9 gram, sarı sakız 18 gram veya 28 gram, zencar (bakırın üzerindeki yeşil-mavi pas) 9 gram veya 13.2 gram, Arap zamkı 108 gram.

Bu droglar yağmur suyu ile karıştırılır ve sütle birlikte kullanılır.

Şiyâf-ı Müncih

Yasemin ile hazırlanmış olup gözdeki iltihaplı maddenin süzülmesinde yararlıdır.

İçindekiler:

Akakya (*Acacia arabica*) 216 gram, yasemin öz suyu 216 gram, ateşte temizlenen bakırın fırındaki külleri 24 gram, safran 24 gram, afyon 18 gram, sarı sakız 18 gram, banotu öz suyu 18 gram, yanmış ve yıkanmış bakır 18 gram, Arap zamkı 180 gram.

Bu droglar şarapla karıştırılır.

El-Tuffahi Adıyla Adlandırılan Şiyâf

Bu şiyâf, gözleri ilacın dokunmasına bile dayanamayan hastalara iyi gelir. Göz püstüllerine, korneanın derin kötü yaralarına, iridoptosise, gözdeki pis maddenin had derecede süzülmesine ve yeni oluşmuş hastalıklara iyi gelir.

İçindekiler:

Yanmış ve sütle ıslatılmış kurşun oksit cürufu 72 gram, yıkanmış kurşun karbonat 36 gram, safran 18 gram, reçine 9 gram.

Bu droglar mantar suyu ile karıştırılır ve bir yumurtanın beyazı ile kullanılır.

Diğer Şiyâf

Onu ilk hazırlayan Suryas adlı hekimden adını almıştır. Gözdeki kronik ağrıda yararlı olan başarılı bir şiyâftır; iki göz kapağından biri kaldırılarak uygulanır. Bu hastalık *gözden anormal yaş akması* diye adlandırılır. Pistül diye adlandırılan apseye de yararlıdır.

İçindekiler:

Yıkanmış kurşun oksit 126 gram, yanmış ve yıkanmış kan taşı 126 gram, ateşte temizlenmiş bakırın fırındaki külleri 108 gram, sarı sakız 216 gram, safran 18 gram, afyon 27 gram, beyaz biber 30 kısım; Arap zımkı 27 gram.

Şiyâf-ı Havai

Şiyâf-ı Hindî diye de adlandırılır. Konjunktivitisin bütün tiplerini engelleyen özelliğe sahiptir. Göz kapağı içindeki fissüre benzer yapı bozulmasının tedavisinde yararlıdır. Bu terkip gözdeki lekeyi yok eder ve uygulanmasından sonra karanlık görüntüden gözü korur.

İçindekiler:

Kurşun karbonat 216 gram, Kıbrıs kurşun oksiti 108 gram, Midad-ı Hindî 22.5 gram, Ermeni toprağı 22.5 gram, fasirikun denen el-cerbi (kaşındıran) 22.5 gram, koruk öz suyu 22.5 gram, afyon 22.5 gram, beyaz biber 27 gram, balsam yağı 36 gram veya 27 gram, Arap zımkı 72 gram, tarçın 9 gram.

Bu ilaçlar öğütülür ve mantar suyu ile karıştırılır. Sonra kullanılır.

Bir İlaç

Şiddetli göz ağrısına ve fazla ısı oluşturan oftalmik iltihaplara yararlı olur.

İçindekiler:

Afyon 21 gram, zımkı 21 gram, göz için kullanılan diken üzümü 21 gram, çinko oksit 21 gram, Arap zımkı 42 gram.

Bütün bu droglar öğütülür ve toz haline getirilir. Taze tatlı fesleğen 1/3'ü kalana kadar 900 gram yağmur suyu ile pişirilir. Sonra süzülür ve kuru maddelerin geri kalanı ile karıştırılır. Bundan sonra nohut büyüklüğünde şiyâf yapılır ve gölgede kurutulur. Onu kuhl (gözün yıkanması için kullanılan sıvı ilaç) olarak uygulamak istersek soğuk suda çözülmesi sağlanır veya insan sütünde veya bir yumurtanın beyazı veya deniz kabuğunun bir parçası içinde veya ıslak taş kap içinde, pişmiş çörek otu suyu içinde çözülür. Bundan sonra, 7 veya 11 defa (24 saat içinde) göze uygulanır. Böylece ısmı düşürür; gözün pis maddesinin ıslak olarak süzülmesini durdurur. Gözü güçlendirir ve oftalmik iltihabı yok eder.

Bir Başka İlaç

Şiddetli göz iltihabında yararlıdır. Şişi kaldırır; gözün nemini yok eder ve ısıyı aşağı çeker.

İçindekiler:

Boynuzlu haşhaş şiyâfı 216 gram, safran 108 gram, afyon 54 gram, oftalmik diken üzümü 21 gram, bir parça kuru banotu 21 gram, taze beyaz gül yaprakları 140 gram, Arap zamkı 216 gram.

Bütün bu ilaçlar öğütülür ve yağmur suyu ile ve tatlı melilot (sarı yonca) suyu ile toz haline getirilir. Eğer tatlı melilot (sarıyonca) tazeysen onun suyu çıkarılmalıdır. Eğer kuru ise su ile pişirilmeli ve sonra süzülmalıdır. Kuru toz haline getirilen droglar bu su ile karıştırılmalıdır. Onların pilleri nohut büyüklüğünde olmalı ve gölgede kurutulmalıdır. Gerekğinde bu pil soğuk su veya insan sütü ya da ıslak taş veya deniz kabuğu üzerindeki bir yumurtanın beyazıyla ovulup sabah akşam göz ilacı olarak kullanılır.

El-İksirinü'l-Ahmer Denilen İlaç

Yüksek ateşin sebep olduğu göz ülserlerine faydalıdır. Fazla nemli maddelerin göze doğru gelen nemini temizler ve retinayı güçlendirir.

İçindekiler:

Afyon 28 gram, kan taşı 28 gram, yanmış pirinç (metal) 28 gram, buğday içi 28 gram, Arap zamkı 216 gram, Çinko oksit 288 gram, kurşun oksit 126 gram.

Kan taşı, yanmış pirinç ve metal ayrı ayrı su ile dövülür. Sonra bütün droglar birbirine karıştırılarak kuru halde tekrar havanda dövülür. Bu şekliyle, göz ilacı olarak göze uygulanır.

Göz Üzerine Uygulanan Merhem

Şiddetli ateşte gözde oluşan iltihaba yararlıdır. Göze doğru inen nemin süzülmesini engeller; gözü güçlendirir ve ağrısını ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Kuru gül yaprakları 17 gram, tatlı nar kabuğu 17.5 gram, mercimek 17.5 gram.

Onların üzerine 2 ratl su dökülür ve sonra iyice pişirilir. Sonra su süzülür. Geriye kalan droglar dövülür ve sonra iyice pişirilir. Ondan

sonra su tekrar süzülür ve geriye kalan droglar tamamen dövülür. Bu terkip biraz su ve gül yağı ile karıştırılır ve sonra göze uygulanır.

Diğer İlaç

Ateşten dolayı oluşan gözdeki ağrı için yararlıdır.

İçindekiler:

Safran 17.5 gram, günlük 17.5 gram, buhur (storax) 17.5 gram, sarısabır 17.5 gram, sarı sakız 17.5 gram, afyon 17.5 gram, ballı sirke 17.5 gram.

Bu droglar öğütülür ve toz haline getirilir. Sonra sirke ılık su, ma'al-farfin veya banotu suyu veya taze kişniş suyu ile birlikte ağrının başlangıç safhasındaki göz üzerine sürülür. Ağrı ısrarlı ise o göz, alın ve yüze tila ile sıcak olarak sürülür.

Bir Başka Formül

İçindekiler:

Arpa unu 14 gram, beyaz yabanî safran 17 gram, afyon 35 gram.

Bu droglar nazik bir şekilde toz haline getirilir ve gül yağı ile karıştırılır. Bu ilaç konjunktival göze haricen uygulanır. O sıcaktan iltihaplanarak etkilenmiş göze de uygulanır.

Astatikun Denilen Göz İlacı

Bu göz ilacı *el-kublül-verdi* (bir çeşit göz ilacı) ile karıştırılır ve kataraktın başlangıç safhasında uygulanırsa yararı olur. Göze damlatıldığında gözün kırmızılığını ve bulanıklığını alır.

İçindekiler:

Gümüş oksit 1 kısım, yanmış bakır 1 kısım, küçük sarısabır 1 kısım, Hint sümbülü 5 kısım, sarı sakız 5 kısım, safran ½ kısım, afyon ½ kısım, akakiya (Acacia Arabica) saf cinsi 4 kısım, diken üzümünün göz için olanının öz suyu 5 kısım, Arap zıkkını 4 kısım.

Gümüş oksit, bakır ve akakiya, tatlı suda ezilir. Oftalmik üzüm (göz için olan üzüm) özü, safran ve afyon bir başka kapta toz haline getirilir ve sonra bu droglarla birlikte karıştırılır. Arap zıkkını suda tamamen eriyene kadar bırakılır. Sonra drogların üzerine dökülür ve ezilerek tamamen karıştırılır. Bu durumda piller veya tabletler yapılır. Suda eritildikten sonra kuhl (göz ilacı) olarak uygulanır ve Allah'ın isteği ile yararlı olur.

Göz İlacı (Collyrium)

Bu göz ilacı nezlenin sebep olduğu sıvı tarafından oluşturulan göz ağrıları için yararlıdır.

Hazırlanması: Böğürtlen çalısı yaprakları ufalanır ve onun suyu çıkarılır. Bu su süzülür. Bir havanda, yapraklar ve su, yoğun, sıcak hale gelene kadar dövülür. Bundan sonra Arap zamkı biraz suda yumuşayana kadar ve bal gibi olana kadar bırakılır. Bu yumuşamış zamk böğürtlen çalıları suyu ile karıştırılır. Sonra yoğunlaşıp çökene kadar birkaç gün karıştırılır. Bu duruma geldiğinde pil yapılıır. Bu piller gölgede kurutulur ve göz ilacı olarak kullanılır.

Göz Ülserleri, Kabarcıkları ve Onun İçindeki Pus

Bilinmelidir ki, şiyâf-ı kevkeb bu durumda çok yararlıdır. Aynı şekilde şiyâfû'l-muncih ve şiyâf-ı tuffah da yararlıdır.

Mahura Atfedilen Şiyâf

Kronik hastalıklarda ve gözde pus olduğunda yararlı olur.

İçindekiler:

Bakır sülfat 32 miskal, yanmış bakır 22 miskal, safran 16 miskal, sarı sakız 16 miskal, kan taşı 16 miskal, beyaz biber 40 parça, Arap zamkı 40 miskal.

Bu droglar şarapla karıştırılır. Bir başka hazırlanan ilaçla 10 miskal afyon da bu droglara karıştırılır.

Kornea Yırtığı

El-şiyâfû'l-verdî, bütün tipteki iris düşmesi (iridoptosis) için yararlıdır.

Kornea Boşluğunu Doldurmak için Serpilen Toz

Çok miktarda yanmış sedef kabuğu ve kan taşı 3.5 gram. Her biri toz haline getirilir ve böyle durumlarda göze uygulanır.

Lakrimal Fistül

Bu Suriyas tarafından hazırlanan şiyâf, lakrimal fistülde, kornea kalınlaşmasında gözdeki ülserlerin lekelerinde faydalıdır. Devâû'l-kıbtıyyû'l-Mısri ve el-şiyâfû'l-Hindide korneanın yoğunlaşıp opaklaşmasına karşı yararlıdır. Semender (newt) usaresi lakrimal fistülde bir göz ilacı olarak kullanılırsa yararlı olur.

Şiyâf-ı Asfar (Sarı Şiyâf)

Bu ilaç kilâf-ı mukadder diye de bilinir. Körlükle, karanlık görmede ve kronik hastalıklarda yararlıdır. Gözdeki çirkin lekeleri ve sertleşmeyi kaldırır.

İçindekiler:

Gümüş oksit (kurşun oksitli gümüş) 20 miskal, kuru koruk ekstratı 11 miskal, amonyak tuzu 11 miskal, afyon 8 miskal, Arap zımkı 20 miskal, kurşun karbonat (bazı hekimler önermiştir?) 20 miskal, safran 16 miskal, beyaz biber 24 miskal.

Bu droglar yağmur suyu ile karıştırılır.

Eşsiz Göz İlacı

Mesih hekim tarafından kornea kalınlaşması (yoğunlaşması) ve gözün iç tabakalarının kalınlaşması durumunda kullanılması önerilmiştir. Göz membranının ve göz kapağının sertliğinin her tipini bertaraf ederek ortadan kaldırır. Görmeyi güçlendirir.

İçindekiler:

Hint çinko oksiti 8.75 gram, İsfahan antimon sülfidi 14 gram, yanmış bakır 7 gram, kurşun oksitli gümüş 3.75 gram, kurşun oksitli altın 3.75 gram, kan taşı 3.75 gram, mercan 1 gram, küçük inciler 1 gram, bakır kırıntıları 1 gram, yanmış kurdodunu 1 gram, cam suyu, yani camın hazırlanması sırasında sızan su 1.75 gram, zücac-ı Firavun 1.75 gram.

Bütün bu droglar yağmur suyunda ezilir. Hepsisi tamamen ezilince 1 danik toz kafuru ve 1 kırat misk bu ilaçlar üzerine su serpilerek tamamen karıştırılır. Bu terkipten pilleri yapılır ve gölgede kurutulur. İstenirse deniz kabuğuyla piller ovulur ve göz ilacı olarak kullanılır.

Bir Başka İlaç

Korneanın yoğunlaşmasında denenir ve fevkalade yararlı olduğu belirlenir.

İçindekiler ve Hazırlanması:

Sivri taş dolgusu 7 gram, cıva 3.5 gram.

Bu iki ilaç toz haline getirilir ve hamur ile ağzı kapatılan kamışın boşluğuna yerleştirilir. Bu kamış hamurla ve sonra bir parça saçla karıştırılmış toprakla kaplanır, sonra iplikle örtülür. Ondan sonra tekrar toprakla örtülür. Pişene ve sertleşene kadar canlı ateş üzerine konur

ve terkip adeta bir parça tuğla gibi olur. Sonra kamışın içine yerleştirilen droglar dışarı çıkarılır. Onlar adeta bir şiyâf haline gelmiştir. Bu süreçten sonra 10.5 gram toz haline getirilmiş beyaz kurşun oksit bu droglarla karıştırılır ve diğer bir kamış içine yerleştirilir. O sertleşince droglar kamış borudan dışarı çıkarılır ve 3.5 gramlık kuru keten yapraklarıyla karıştırılır. Ancak bu yaprakların yağmura maruz kalmamış olması gerekir. Bu safhada 3.5 gramlık bu droglar 1.75 gramlık delinmemiş inci ile dövülür ve onlar hafifçe toz haline gelene kadar dövme işine devam edilir. Onu tedavide kullanmak istediğiniz zaman hastaya onu 3 gün için zambak köklerinin özümüyle uygulayacaksınız. Sonra bu göz ilacı zambak kökü özü ile müteakip günlerde kullanılmasına devam edilir.

Korneanın Kalınlaşmasına Karşı Kullanılan Güçlü İlacın Özellikleri

İçindekiler:

Bakır pası 17.5 gram, amonyak zıncı 17.5 gram, yanmış halde deniz yengeci 17.5 gram, ebuçhil karpuzu eti 8.75 gram, öküz safra kesesi 7 gram, ermeni boraksı (günlüğü) 7 gram, Darani tuzu 10.5 gram, beyaz biber 70 gram, deniz köpüğü 14 gram, yumurta kabuğu parçaları (civciv ondan çıktıktan sonra) 10.5 gram, ıslak taş tozu 17.5 gram, kertenkele ifrazatı 35 gram, delinmemiş inci 14 gram.

Kornea İltihabı (Vascular Keratitis)

Ebuçhil karpuzu vascular keratitisin (kornea iltihabı) şişmesinde faydalıdır. Böyle durumlarda o denenir ve Allahın lutfu denebilecek değerinde bir ilaçtır.

Hazırlanması: Yumurta kabuklarının parçaları (civciv ondan çıktıktan sonra) peşpeşe 10 gün eski sirke ile kaynatılır. Sonra onlar süzülür ve bir cam veya toprak kapta saklanır. Güneşte korunur, böylece içeriği kurutulabilir. Bu terkip toz haline getirilir ve göz ilacı olarak kullanılır.

Gözden Fazla Göz Yaşı Akması

El-şiyâfü'l-müncih, Suryas tarafından hazırlanmıştır. Gözün fazla yaşarması ve göz yaşının fazla akmasında yararlıdır. Aynı şekilde, Antusam (zaten yukarıda zikredildi) ve Mesih tarafından zikredilen *el-şiyâfü't-tûtiya* da bu durumda yararlıdır.

Göz Kapağının Kalınlaşması ve Yoğunlaşması

Gözün sclera ve kornea tabakasındaki kusurlu değişim, göz kaşıntısı başlığı altında tartışılacak olan muskumdarus olarak bilinen hastalıklarda bu bilinen göz damlasından söz edilmiştir. O, söz konusu hastalıklarda yararlı olur. Aynı şekilde Mesih'in zikrettiği deva-i Aristaratis ve el-şifau't-tutiya bu hastalıklarda yararlıdır.

Şiyâf-ı Kıbtî-i Mısri

Gözün korneasının kalınlaşması ve yoğunlaşmasında yararlıdır. Hiçbir zaman gözün sert membranını yok etmez.

İçindekiler:

Bakırın yeşil-mavi pası 27 gram, amonyak zatkı tuz (son olarak kazıp çıkarılmış) 13.5 gram, ebucehil karpuzu içi 13.5 gram, ineğin safra kesesi 9 gram, kara günlük (boraks) 7.75 gram, beyaz biber 40 parça; iyi çeşit bal 45 gram.

Bütün bu drogların ağırlığı 9 ukuyyedir. Onlar birbiriyle karıştırılır, bir kapta korunur ve sonra istendiğinde kullanılır.

Şiyâf

Şiyâf-ı Aristusamun olarak da bilinir. Kötü maddenin kronik sızın-tında, göz kapaklarındaki şikayetlerde ve canthusun inmesinde, gözün fazla nemli olması halinde ve onun membranlarında çıkıntılar oluşmasında yararlıdır. Bu şiyâf, göz kapağının sertliğini giderir.

İçindekiler:

Antimon sülfid 18 gram, yanmış bakır 9 gram, kurşunun bazik karbonatı 9 gram, safran 4.5 gram, sarı sakız 4.5 gram, günlük dalları 4.5 gram, yeşil bakır pası 4.5 gram, yeşil mercimek 4.5 gram, beyaz biber 2.25 gram, Arap zatkı 9 gram.

Bu droglar şarapla karıştırılır ve sonra suyla ovulur.

Sarı Şiyâf

Şiyâf-ı Fancaritus olarak bilinir. Aynı zamanda şiyâf-ı müncihdir. Gözdeki uyuz, göz kapaklarının birleştiği kısımdaki yırtık veya yaralar, şiddetli kaşıntı ve göz kapakları ağırlaşmasına iyi gelir.

İçindekiler:

Kurşun oksit (gümüşlü) 80 miskal; beyaz zaç (bakır sülfat) 40 miskal.

Bu droglar mantar suyu ile kullanılmak üzere karıştırılır.

Gözdeki Kaşıntı ve Granulasyonu

Şiyâf-ı Hindî göz kaşıntısına yararlıdır. Göz hekimi Karitun tarafından yapılan başarılı göz ilacıdır. Göz kapaklarının kaşıntısı ve ağırlığına uygundur.

İçindekiler:

Kıbrıs kurşun oksiti 24 miskal, kan taşı 6 veya 16 miskal.

Bu droglar un gibi olana kadar dövülür. Sonra balla karıştırılır. Bu safhada onlar yakılır ve sonra onların üzerine biraz şarap dökülür. Daha sonra kurutulur, dövülür ve sonra göz ilacı olarak kullanılır.

Fakitun (Göz İlacı)

Gözdeki kaşıntıda gözdeki fazla nemi alıp, fazla gözyaşı inmesini engeller. Göz kapağının şiddetli uyuzu için yararlıdır.

Hazırlanması: Kurşun oksitin küçük parçaları balla karıştırılır. Toprak bir kaba konarak saklanır. Ağzı kapakla kapatılır ve sonra ıslak toprakla mühürlenir. Kapağın merkezinde delik yapılması gerekir. Böylece drogların ısıtılmasıyla elde edilen duman onu kolayca terk eder. Burada toprak kap canlı kömürün ortasına yerleştirilmelidir ve duman yükselene kadar gözlenmelidir. Eğer o kararırsa yanma süreci devam ettirilmelidir ve eğer o beyazlaşırsa, drogun tamamen yandığına işaret eder. Bu safhada toprak kap kömürden kaldırılmalıdır ve kurşun oksit ondan dışarı alınmalıdır. Bu safhada terkip ıslatılır; bir havan içine konup dövülmelidir. Sonra aşağıdaki gibi bir göz ilacı hazırlayarak saklanmalıdır:

Kurşun oksit (yukarıda zikredilen) 36 gram, yanmış bakır 36 gram, antimon sülfid 36 gram.

Bu droglar dövülür, sabah akşam göz kapaklarının üzerine göz ilacı olarak sürülmek üzere saklanır.

Şiyâf-ı Abulunyus

Gözdeki kaşıntı, göz kapaklarındaki kirpiklerin dökülmesi ve diğer göz hastalıklarına iyi gelir.

İçindekiler:

Yanmış ve yıkanmış kan taşı 32 miskal, yanmış bakır 16 miskal, Sacistus taşı (kan taşına benzer bir taş), yanmış ve yıkanmış olarak 32 miskal, bakır küfü (yeşil) 16 miskal, afyon 3/6 miskal, kurşun oksit 4 miskal, yanmış sarı göztaşı 4 miskal, Arap zamkı 16 miskal.

Bütün bu droglar dövülür ve yağmur suyu ile karıştırılır.

Katarakt ve Trichiasis

Aşağıdaki ilaç hekim Fasnus tarafından katarakt hastalığı için hazırlanmıştır.

İçindekiler:

Öküz safrası 10 gün için bakır tabak içinde korunur (ve müteakip droglar ona ilave edilir). Sarı sakız 54 gram, safran 9 gram, balsam yağı 9 gram, çavşır sakızı 9 gram, biber 12 parça, saf bal (öküz safrasının iki katı).

Bütün bu droglar bakır tabak karıştırılır ve pişirilir. İlaç küçük bakır kapta korunur ve istendiğinde kullanılır.

Bulusius Tarafından Hazırlanan İlaç

Hazırlanması: Denizköpüğü, toprak bir kapta yakılır. Külleri dövülür ve kadın memesinin ucunun kanı ile karıştırılır. Boynuzdan yapılmış bir kapta korunur. Kirpiklerin düştüğü yerlere sürülür.

Filuksanis'in Hazırlamış Olduğu Bir Göz Boyası

İltihaplı maddelerin oluşturduğu ve şiddetli ağrıya da yararlıdır.

İçindekiler:

Taze gül yaprakları 9 gram, banotu tohumları 36 gram, günlük 27 gram, sarı sakız 18 gram, arpa unu 61 gram, kavrulmuş yumurta sarısı 18 gram, güzelavrat otu öz suyu 18 gram, safran 9 gram, afyon 18 gram.

Bütün droglar keskin lezette yeterli miktarda şarapla karıştırılır ve sonra tabletleri yapılır ve kullanılır.

Şiyâf-ı Kıbtî-i Mısri, Şiyâf-ı Hindî ve Maliki

Adıyla Adlandırılan Şiyâfın Özellikleri

Kataraktın ilk safhalarında ve nemli membran gözde görüldüğünde yararlıdır. Gözün yaralarının çirkin lekelerini ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Yanmış ve yıkanmış kurşun oksit 480 gram, Hint mürekkep taşı 180 gram, kurşun bazalt oksiti 120 gram, beyaz biber 180 gram, sırtlan safra kesesi 1 parça, bazı hekimlerin mavi kuzgun (bir çeşit kuş) safrası 7 parça, keklik safrası 4 parça, haşhaş tohumu sütü 300 gram, balsam yağı 60 gram, çavşır otu zamkı 60 gram, ballı sirke 60 gram, Arap zamkı 360 gram.

Bütün bu droglar rezene özü suyu veya erpollos diye adlandırılan bitkinin özü ile karıştırılır.

Bir Başka Göz İlacı

Bulanık görmeye ve kataraktın başlangıç safhasında yararlıdır.

İçindekiler:

Ayı safrası 14 gram, cavşır otu reçinesi 10.5 gram, biber 10.5 gram, eski zeytin yağı 7 gram, balsam yağı 7 gram, taze çörek otu özü 7 gram, kurşun oksit 3.5 gram, bal 30 gram.

Bu ilaçlar toz haline getirilir ve birbirine karıştırılır; sonra bir cam kapta saklanır ve 7 gün güneşte bekletilir. Daha sonra göze sabah akşam bir göz kalemi ile uygulanır.

Diğer İlaç

Bulanık görmeye ve kara su inmesine (haemeralopia) yararlıdır. Aynı zamanda uzak bir mesafede bir şeyi görmeye ve hydrophthalmiaya (bir çeşit glaucom) yararlıdır.

İçindekiler:

Kara karga safrası 7 gram, keklik safrası 7 gram, turna kuşu safrası 7 gram, sırtlan safrası 7 gram, keçi safrası 7 gram, saf ve temiz bal 10.5 gram, balsam yağı 5.75 gram.

Bu droglar dövülür ve birlikte karıştırılır. Sonra sabah ve akşam göze uygulanır.

Butlanü'l-Basar (Amaurosis)

Sarı şeyâf (el-şiyâfü'l-asfar), çok zayıf görmeye yararlıdır. Aynı şekilde el-şiyâfü't-tütiya, Mesih tarafından zikredilmiştir ve korneanın yoğunluğuna karşı yararlıdır.

Filus'un Kullandığı İlaç

İçindekiler:

Akakyâ (Acacia arabica) 48 miskal, kuru gül yaprakları 48 miskal, kokulu yonca (melilot) 48 miskal, bakırın ayrıldığı yerde bulunan küller 24 miskal, adamotu 11 miskal, banotu tohumları 18 dirhem, afyon 6 miskal, Arap zamkı 40 miskal, şarap 9 ukiyye, yağmur suyu 9 ukiyye.

Yağmur suyu şarapla karıştırılır. Sonra gül yaprakları, tatlı hoş kokulu yonca, banotu, adamotu veya güzelavrat otu dalları onun üzerine dökülür. 3 veya 5 gün ıslak olarak bekletilir; sonra sıkılır, süzülür ve drogların geri kalanı ile karıştırılır. Bu safhada bir şeyâf onlarla hazırlanır ve kullanılır.

Deva-i Basilikun Yani Meliki

Gözünü temizler ve göz ilacı olarak uygulanan tedavide bir veya iki günde bir defa uygulanır ve görmeyi sağlar.

İçindekiler:

Kurşun oksit 35 gram, deniz köpüğü 35 gram, yanmış pirinç 17 gram, çinko oksit 10.5 gram, Darani tuzu 10.5 gram, amonyak tuzu 7 gram, sivri biber 7 gram, karanfil 3.5 gram, kaya yosunu 3.5 gram, biber 14 gram, karanfil 1.75 gram.

Bu droglar dövülür ve göz ilacı olarak kullanılır.

Yukarıda Zikredilen Basilikunun Bir Başka Formülü**İçindekiler:**

Kurşun oksit 24.5 gram, kan taşı 7 gram, sivri biber 7 gram, amonyak tuzu 7 gram, yanmış pirinç 17.5 gram, biber 17.5 gram, çinko oksit 17.5 gram, darani tuzu 17.5 gram, Hint kaya tuzu 3.5 gram, karanfil 3.5 gram, kaya yosunu 3.5 gram, Hint sümbülü 3.5 m.

Bu droglar dövülür ve göze ilaç olarak uygulanır.

Bir Başka İlaç

Görmeyi güçlendirir, gözün sağlığını temin eder ve gözün fazla sulanmasını durdurur.

Hazırlanması: antimon sülfid 21 gün yağmur suyunda bekletilir veya bir kuyudan alınan damla damla akan suda ıslatılır. Bu madde 42 gram olarak alınır; pirit 28 gram, göz taşı (bakır sülfat) 42 gram, kurşun oksit 42 gram, küçük ve delinmemiş inci 7 gram, 1 gram misk, kafuru 50 gram, safrandan 3.5 gram ve tarçın yapraklarından 3.5 gram alınır.

Bu droglar ayrı ayrı dövülür. Antimon sülfid, pirit, kurşun oksit, mavi göztaşı ve inciler su ile dövülür. Bu hazırlanan madde bir cam şişede bekletilir ve göze sabah akşam normal şartlarda uygulanır. Bu yolla göz ve görme güçlenir.

Göz Banyosu (Berud)

Bu [göz macunu] göz tarafından emilir ve gözü güçlendirir.

İçindekiler:

Yıkanmış kan taşı 17.5 gram, yanmış bakır 17.5 gram, İskotri sarı sabrı 3.5 gram, Ermeni boraksı 3.5 gram, mavi bakır pası 1.75 gram, beyaz biber 1.75 gram, sivri biber 1.75 gram, ebuçehil karpuzu içi 1.75 gram, safran 1.75 gram, çörek otu 1.75 gram.

Bu droglar dövülür ve un haline getirilir. Daha sonra göz losyonu olarak kullanılır.

ÜÇÜNCÜ MAKALE

Kulak ve Onun Hastalıkları

Ağrı ve İltihap, Pus ve Kulak Ağrıları

Göz konusunda zikredilen Deva-i Arsistratis kulaktaki pus salgılanmasında yararlıdır.

Diğer İlaç

Bu ilaç her türlü kulak ağrısına ve kulak yaralarında yararlıdır.

İçindekiler:

Sarı sakız 4.5 gram, kendir 13.5 gram, sodyum nitrat 13.5 gram, safran 18 gram, haşhaş tohumları özü 9 gram, reçine 9 gram, soyulmuş badem 20 parça.

Bu droglar, dövülür, sirkeyle karıştırılır ve daha sonra onların tabletleri yapılır. Erittikten sonra, gerektiğinde kullanırız. Örneğin şiddetli kulak ağrısında, gül yağında eritilerek kulak damlası olarak kullanılır. İşitme zorluğunda, sirke içinde çözülerek yine kulak damlası olarak kullanılır.

Ganis'in Hazırladığı İlaç

İçindekiler:

Sarı sakız 18 gram, küçük sarısabır 18 gram, kendir 13.5 gram, bir başka formulasyona göre kendir 4.5 gram, safran 13.5 gram, sodyum nitrat 13.5 gram, haşhaş tohumları özü 13.5 gram, acı badem 30 parça; kasnı otu sakızı 9 gram; bal yoğunluğunda olan yeterince iyi kalitede sirke, daha sonra terkibe karıştırılır.

Ganis'in Kulak İçin Önerdiği Bir Başka İlaç

O kulaktaki ağır ve ısrarlı iltihaplar için yararlıdır.

İçindekiler:

Kasnı otu sakızı 9 gram; tarçın 9 gram, sarı sakız 36 gram, safran 36 gram, kendir 18 gram, sodyum nitrat 13.5 gram, bal yoğunluğu elde etmek için yeterince sirke droglarla karıştırılır.

Bir Başka İlaç

Otitis (orta kulak iltihabı), pus ve kulaktan akan kirli maddeler için kullanılır.

İçindekiler:

Acı lezzeti olan baklanın iç kısmı 9 gram, Yemen şapı 9 gram, beyaz biber 9 gram, sodyum nitrat 9 gram, safran 9 gram, afyon 9 gram,

nar kabuğu 9 gram, günlük 9 gram, Hint sümbülü 9 gram, kunduz hayası 4.5 gram, bal ve sirke içine drogların karışmasına yetecek miktarda alınır. Fakat bazı hekimler 27 gram bal da ilave ederler.

Hekim Birutanis'in Hazırladığı Bir Başka İlaç

İçindekiler:

Safran 2.25 gram, sarı sakız 2.25 gram, Hint sümbülü 2.25 gram, yanmış bakır 3.75 gram, afyon 2.25 gram, kunduz hayası 1.5 gram, Yemen şapı 4.5 gram, şab-ı müdevver 4.5 gram.

Eğer kulakta pus varsa, bu ilaçla ve onunla birlikte matbuh-ı müselles (bir çeşit lapa) tedavide kullanılmalıdır. Eğer şiddetli kulak ağrısı varsa bu ilaç, 9 gram kara banotuyla karıştırılmalıdır.

Kulaktaki Pusun (İltihap) Akması İçin İlaç

İçindekiler:

Nar çiçeği zarfı 4.5 gram, nar kabuğu 4.5 gram, zeravend 4.5 gram, Kıbrıs'ın beyaz zaçı 4.5 gram, demir tozu 4.5 gram, bakır parçaları 2.25 gram, kendir 2.25 gram, kavrulmuş yeşil zaç 2.25 gram, Yemen şapı 2.25 gram.

Bütün bu droglar sirke içinde dövülür ve tablet yapılmak için kullanılır.

Antikatus'un Hazırladığı İlaç

Zor, şiddetli kulak ağrıları için yararlıdır.

İçindekiler:

Safran 30/60 gram, sarı sakız 30 gram, amonyak tuzu 30 gram, Yemen şapı 15 gram, amonyak zankı 15 gram, zambak posası veya kültive zeytinyağı 30 gram.

Bu droglar bal veya tatlı şarap içinde, bal kıvamını alıncaya kadar dövülür, bütün terkip içine katıldıktan sonra, kullanılır.

Kulağın İşitme, Tinnitus (tını) ve Sonitus (Ses)

İşitme Zorluğunda Kullanılacak İlaç

İçindekiler:

Beyaz banotu 2.25 gram, kunduz hayası 2.25 gram, sodyum nitrat 1.12 gram.

Bu droglar karıştırılır ve sirkeyle kullanılır. Güvenilir bir ilaçtır.

El-Celherunî Denen Bir Başka İlaç

Kronik kulak hastalıklarında kullanılır.

İçindekiler ve Hazırlanması: Beyaz banotu 18 gram, sarı sakız 18 gram, safran 18 gram, kunduz hayası 18 gram, afyon 18 gram, mavi zaç 27 gram, biber 9 gram.

Sarı sakız, afyon, kunduz hayası ve günlük, nar kabukları içinde lapa haline getirilir. Parçalanana kadar pişirilerek sirke içinde ıslatılır. Daha sonra beyaz banotu, safran, biber ve mavi zaç, toz haline getirilir. Yukarıda zikredilen ilaçlarla karıştırılır. Sonra bu drogların hepsi hafifçe dövülür. Onlar tamamen karıştırıldıktan sonra, biraz şarap balla birlikte, ince bal kıvamı kazanacak hale gelinceye kadar ilave edilir. Gerektiğinde ılık su ile bu işlem yapılır ve kulak damlası olarak kullanılır. Böyle durumlarda eşsiz bir ilaçtır.

Kulak Ağrısı ve Yaralarında Faydalı Bir İlacın Özellikleri

İçindekiler:

Sarı sakız 4.5 gram, kendir ve bazı hekimlere göre 13.5 veya 31.5 gram, sodyum nitrat 13.5 gram, safran 14 gram; bazılarına göre, 4.5 gram, haşhaş tohumları özü 9 gram, kasnı otu sakızı 9 gram, kabuğu soyulmuş badem paçaları 20 parça.

Bütün bu droglar dövülür, sirkeyle karıştırılır. Daha sonra onlardan tablet yapılır. İstenildiği saatte tabletler eritilir. Eğer şiddetli ağrı varsa bu tabletler gül yağında eritilir. Kulak damlası olarak kullanılır, fakat zor işitme durumunda onlar sirke ile karıştırılır ve kulağa damlatılır.

Demir Pası İle Hazırlanan İlacın Özellikleri

Bu etkili bir ilaçtır.

Hazırlanması: Demir pası ufalanır. Sonra sirke ile yuvarlak derin olmayan bir kapta yıkanır ve kurutulur. Bu işlem 2, 3 veya 7 defaya kadar tekrarlanır. Sonra ekşi sirke ile, bal kıvamına gelinceye kadar pişirilir. Terkip gerektiği saatte kulağa damlatılabilir.

Burun Ülserleri

Burundaki her türlü etin fazla gelişmişini aşındırıp ortadan kaldıran bir ilaçtır.

İçindekiler:

Yanmış beyaz zaç (göz taşı); yanmış sarı zaç; yanmış mavi zaç; yanmış kırmızı zaç, hepsi eşit miktarda bakır parçalarıyla karıştırılır.

Bütün bu droglar dövölüp toz haline getirilir ve kuru şekilde kullanılır. Etin fazla gelişmesi halinde bu ilaçların kullanılmasından önce sarsarak, masaj yapılmalıdır. Burun polipi tedavisinde, hasta normal yemeğini yedikten sonra, burnunun iç kısımlarına tedaviden önce ya zift veya Yahudi zifti veya sarı sakız yağı sürülmelidir.

DÖRDÜNCÜ MAKALE

Dişler

Şiddetli ve ıstırap veren diş ağrısını bu ilaçlar azaltır. Öksürük için de bu ilaçlar yararlıdır.

İçindekiler:

Afyon 9 gram, sarı sakız 9 gram, beyaz biber 9 gram, kasnı otu 9 gram.

Bu ilaçlar yoğun üzüm sakızının yeterli miktarıyla karıştırılır ve sonra ezilir. Bundan sonra dişlerin üzerine sürülmek için şiyâf hazırlanır. Dişlerin çürük kısmına uygulanır.

Andromachus'un Hazırladığı İlaç

Diş ağrısının her çeşidinde kullanılacaktır. Diş ve dişin ve diğer hastalıklarında da kullanılır.

İçindekiler:

Biber 1 kısım; yapışkan otu 1 kısım, sütleğen otu 1 kısım, kasnı otu sakızı 1 kısım.

Bu droglar dövölür ve sıvı buhur (günlük, sıgla) karıştırılır ve diş etine uygulanır.

Dişin Nabız Gibi Atan Ağrısına Yararlı İlaç

İçindekiler:

Ebucehil karpuzu 1 kısım; küçük sarısabır 1 kısım.

Bu droglar bir taş kapta veya bir demir kepçe içinde zeytinyağı ve şarap veya sirke ile birlikte kaynatılır. Daha sonra onlar ateşten kaldırılır ve azı dişinin bulunduğu taraf taki kulağa yavaş yavaş damlatılır.

Azı Dişin Dağlaması

Dağlama, azı dişe ilacın etki göstermediği şiddetli ağrılarda uygulanır. Bunun için aşağıdaki ilaçlar alınır.

Zeytinyağı 30 gram, tatlı mercanköşk 4.75 gram, Suriye sedef otu 4.75 gram.

Bu ilaçlar hafifçe dövülür ve yağ içine konur. Sonra bu içerik kaynatılır. Daha sonra iki torba iğne alınmalıdır. Bu iğneler öyle yerleştirilmelidir ki, gözleri aynı tarafa gelmelidir ve sonra hastanın ağzı açık tutulmalı, dağlama yapılması istenen azı dış gözlenmelidir. Sonra ince bir demir, pirinç veya gümüş tüp o kısma yerleştirilir. Büyük iğnelerden biri kaynayan yağ içine daldırılır ve sonra tüpe uygulanır, öyle ki iğne azı dişe dokunsun. İğne soğuyunca zaten kaynar yağa batırılmış diğer iğne aynı şekilde uygulanır. Bu işlem 6 defa tekrar edilir. Şimdi ağrı azalacaktır ve azı dışından biraz sıvı dışarı çıkacaktır.

Dişin Rengi

Bu diş tozu, diş üzerine uygulanır. Demokritus, kendi kitabında bunu tartışmıştır.

İçindekiler:

Erkek geyik boynuzu (4 defa yanmış) 480 gram, adi tuz 60 gram, acı olmayan kuru amonyak zamkının büyük parçaları 450 gram, sarı sakız 150 gram, mastika 150 gram, beyaz bataklık sazı 150 gram, beyaz biber 30 gram, tarçın yaprakları 60 gram.

Bütün bu droglar dövülür; birlikte toz haline getirilir ve sonra saklanır. Bu toz dişlere uygulanır.

Surtican Denilen İlaç

İltihap ve diş eti gevşemesine yararlıdır. Aynı zamanda dişleri temizler.

İçindekiler:

Nar kabukları 60 gram, şap 30 gram, nar çiçeği 30 gram, sumak 30 gram, mazi 30 gram.

Bu droglar dövülür ve toz haline getirilir. Burada diş etinin acıyan kısmına parmaklar yardımı ile masaj yapılır ve sonra bir parça ilaçtan alınıp temiz bezle o kısma konur.

Diş Tozu

Dişleri temizler; diş etlerini güçlendirir ve ağzı hoş kokutur.

Hazırlanması: Darami tuzu dövülür; balla karıştırılır ve bir kağıt içine paket yaptıktan sonra, kızmış kömür üzerine yerleştirilir. Kömür kırmızı olarak ateşten kaldırılır ve su serpilerek pişirilmiş sedir ağacının zamkı içine konur veya süsen kökü şarabı içine konur ve soğumaya bırakılır. Bu safhada onun bir kısmı tekrar dövülür ve aşağıdaki droglarla karıştırılır.

Deniz köpüğü 1 kısım, tarçın 1 kısım, 1 kısım sarı sakız, tahta kurdu çiçekleri 1/6 kısım, Hint selvisi 1/6 kısım, bataklık sazı 1/6 kısım, sarı-sabır parçaları ½ kısım, Pelinotu küllü 1/6 kısım, şeker 3 kısım, kafuru 10 kısım.

Bu droglar birlikte dövülür ve diş tozu olarak hazırlanır. Sabahları kullanılmalıdır.

Bir İlaç

Dişleri ve [özellikle] azı dişlerini güçlendirir.

Hazırlanması: Bal mumu ve bal, her ikisi de 2 kısım güneşte sıcak suda çözülür ve sonra 1 kısım zift ile karıştırılır. Bu safhada ondan bir çeşit merhem yapıldığı farz edilir ve hastalara onu çiğnemesi önerilir. Eğer o hala kuru ise, zeytinyağı ile karıştırmalıdır. Daha çok da mastika çiğnenir ve bu durumda çok etkili olduğu ispatlanmıştır.

Bir Başka İlaç

Dişleri ve diş etlerini güçlendirir.

İçindekiler:

Yanmış erkek geyik boynuzu 35 gram, yanmış selvi yaprakları 17.5 gram, selvi ağacı meyveleri 17.5 gram, fantaflun 35 gram, yanmış kız-saçı (?); diğer kısımları alınmış gül çiçekleri (erkek ve diş organları alınmış) 10.5 gram, Hint sümbülü 10.5 gram.

Bu droglar dövüldükten sonra clenmiş bir parça ipekle birlikte kullanılır.

BEŞİNCİ MAKALE

Ağız, Boğaz ve Göğüs Boşluğu [Hastalıkları İlaçları]

Anjina ve Difteria

Galen, genç güvercinin taze etini bütün olarak alıp yemenin veya onu parçalara ayrılmış olarak ağızdan almanın ve tuzlanmış balığın, difteriyi derhal hafiflettiğini söylemiştir. Çocuklar ve yaşlı hastalarda bu ilaç zambak kökü ile birlikte kullanılmalıdır.

Uvula (Küçük Dil) ve Tonsil [Hastalıkları]

Gevşemiş ve şişmiş küçük dile aşağıdaki terkip yararlı bir ilaçtır.

İçindekiler:

Beyaz biber 4.5 gram, sarı sakız 4.5 gram, Yemen şapı 9 gram, yeşil küçük Hindistan cevizi 9 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve kullanılır.

Göğüs Boşluğu ve Göğüsteki Humoral Sıvı [İçin Kullanılacak İlaçlar]

Aşağıdaki ilaç göğüste oluşan humoral sıvı için yararlıdır.

İçindekiler:

Kasrı otu zamkı 60 gram, sıvı günlük 60 gram, afyon 7.5 gram, meyan kökü 60 gram.

Dövülebilen droglar dövülür ve sonra sıvı günlük (sığla), kasrı otu zamkı ve süzme balla karıştırılır. Bu ilaç yalanarak kullanılır.

Boğaz Hastalıkları ve Öksürük için İlaç

Galen bu ilacın öksürüğü tedavi ettiğini söylemiştir.

İçindekiler:

Kendir 4.5 gram veya 18 gram, sarı sakız 4.5 gram veya 18 gram, safran 4.5 gram veya 19 gram, ada soğanı 9 gram, tatlı şarap 3 litre.

Ada soğanı şarapla yoğunlaşana kadar pişirilir ve sonra ada soğanı atılır; geri kalan droglar şarabın içine dökülür.

Bulustus'a Atfedilen Boğaz için İlaç

Galen, aşağıda zikredilen ilacın akciğer ülserinden muztarip olan hastaların tedavisinde kullanıldığını söylemiştir.

Roma sümbülü 18 gram, kakule 36 gram, Hint tarçını yaprakları 18 gram, Hint sümbülü 13.5 gram, bataklık sazı 9 gram, tarçın kabuğu 36 gram, Çin tarçını 45 gram, günlük 13.5 gram, sarı sakız 18 gram, kustus 18 gram.

18 gram tarçın yaprağı aşağıdaki droglarla karıştırılır:

Meyan kökü 13.5 gram, güzelavrat otu özü 22.5 gram, mastika 13.5 gram, safran 27 gram.

Bütün bu droglar birbirine karıştırılır. Sonra birkaç olgun hurma sıcak su ile pişirilir veya iyi kalitede şarapla pişirilir. 20 parça susam yağı zaten toz haline getirilmiş yoğunlaşmış hurma suyunun belli bir miktarıyla karıştırılır. Sonra yukarıda zikredilen 3.5 gramlık ilaç bu sıvının içine ilave edilir. Böylece bu ilaç birkaç gün ağızdan alınır ve sonra 2 ila 3 gün hiç bir şey ilave etmeden almaya devam edilir.

Ondan sonra küçük sarısaabır kombinasyonu ile yapılan eyâric (müshil) günde 1 defa 1 çorba kaşığı dozda alınır. Göğüs hastalıklarından şikayetçi olan hasta bu ilacı eşek sütü ile almalıdır. Hastanın bu ilaçla gargara yapması önemlidir. Daha sonra birkaç gün ara vermelidir. Bu

ilaç sakinleştirici ilaçlarla birlikte alınmalıdır. Eğer hıltın miktarı çok fazla ise, ilaç kunduz hayası macunu ile karıştırılmalıdır.

Galen'in Zikrettiği Bir Başka İlaç

Bu ilaç soluk borusu hastalıkları, akciğer ülseri, kan tükürme, iltihaplı balgam tükürme ve göğüste humoral sızıntılar oluşturan nefes darlığı gibi şikayetlerde yararlıdır. Kokuşmuş maddelerin dışarı atılmasının güç olduğu durumlarda yararlıdır. Çok güçlü ve etkili bir ilaçtır.

İçindekiler:

Yabanî fıstık zımkı 18 gram, safran 18 gram, kendir 18 gram, sarı sakız 18 gram, tarçın 18 gram, kakule 13.5 gram, susam yağı 18 gram, kabuğu soyulmuş meyan kökü 18 gram, Suriye sümbülü 11.25 gram, Çin tarçını (kara cinsi) 9 gram, reçinesi 13.5 gram, Suriye hurması içi 13.5 gram, Samos toprağı 18 gram, saf ve temiz kasnı otu 3 gram, kustus 18 gram veya 4.5 gram, iyi kalite bal 1.785 kg.

Bal ve yabanî fıstık zımkı, bütün drogların tamamının iki katını alabilecek bir kapta pişirilir. Onun kıvamı yoğunlaşınca, yabanî fıstık zımkı ile karıştırılır ve öyle bir kıvama kadar pişirilir ki, damlaları düşünce yere yayılmaz. Bundan sonra, soğumaya bırakılır ve toz halindeki drogların geri kalanı onun içine konur ve kullanılır. Eğer Samos toprağının suyu, içindeki tortusu alındıktan sonra ağızdan alınırsa çok yararlı olur.

Dil Altına Yerleştirilen Hap

Soluk borusunun pürüzlenmesine, ses kısıklığı ve bütün soluk borusu hastalıklarına iyi gelir.

İçindekiler:

Zamk 13.5 gram, Arap zımkı 13.5 gram, sarı sakız 6.75 gram, kendir 6.75 gram, safran 4.5 gram, meyan kökü özü 2.25 gram, hurma içi (et kısmı) 3 parça; istenirse tatlı şarap.

Bu ilaçlar tatlı şarapla karıştırılır ve sonra 1.5 gramı dil altına yerleştirilir. Hastaya ilacın çözölen kısmını yutması önerilir.

Öksüren Hasta İçin Bir Natif (Bir Çeşit Tatlı Et)

İçindekiler:

Keten tohumu kavrulmuş ve öğütölmüş 1.620 kg, üzümün çekirdeksiz içi 1.620 kg, kavrulmuş susam yağı 350 gram, soyulmuş fındık 360 gram, beyaz biber 60 gram, safran 30 gram, iyi kalite bal 1.800 kg.

Bütün bu droglar öğütüldükten sonra toz haline getirilir. Sonra keten tohumu ve bal, yoğunlaşana kadar pişirilir. Sonra geri kalan droglar onun içine ilave edilir. Burada bütün droglar birbirine karıştırılıp istenilen miktarda hastaya verilir.

El-Kahin'in Hazırlamış Olduğu İlaç

Öksürük için mükemmel bir ilaçtır. Galen onu hastalıkların tedavisi için kullandığını söylemiştir.

İçindekiler:

Afyon 45 gram, salatalık tohumları 90 gram, kunduz hayası 45 gram, kuru adi sedef otu 63 gram, keten tohumu 72 gram, çavşır otu zambkı 162 gram, sarı sakız 63 gram, safran 31.5 gram.

Bu droglar balla karıştırılır ve 1.5 gram olarak ağızdan alınır. Ateşten muhtarip olan hastaya su ile verilmesi tavsiye edilir. Aksi takdirde şarapla alınır. İlaç gece alınmalıdır.

Öksürük Hapları

İçindekiler:

Sıvı günlük 18 gram, sarı sakız 18 gram, afyon 18 gram, balsam yağı 9 gram, safran 9 gram.

Bu droglar iyice dövülür; karıştırılır ve sonra kullanılır.

Öksürüğün Bütün Tipleri İçin Yararlı İlaç

Fazla humoral sıvıların akmasına ve iç apselerde yararlıdır. Bu ilaç Ebu Lufiyus tarafından hazırlanmıştır.

İçindekiler:

Ballı sirke 9 gram, eşekturbu kökü 9 gram, sarı sakız 9 gram, çavşır otu zambkı 9 gram, beyaz biber 9 gram, temizlenmiş defne tohumları 18 gram.

Bu droglar dövülür ve su ile karıştırılır.

Kan Tükürme Tedavisinde Kullanılan İlaç

Bu terkip Andromachus tarafından hazırlanmıştır.

İçindekiler:

Akakiya (Acacia arabica) 18 gram, kuru gül yaprakları 36 gram, sarı sakız 9 gram, yabanî nar 36 gram, reçine 5 gram.

Bu droglar su ile karıştırılır ve 4.5 gramlık tabletler yapılır. Onlar yağmur suyu ile alınır.

Öksürük İçin Bir Başka İlaç

Çeşitli tipteki öksürük ve ses kısıklığı için yararlıdır.

İçindekiler:

Haşhaş tohumları zarfı ve onları saran kısımlarla 150 parça, toz haline getirilmiş dağ kerevizi 1.350 gram, temizlenmiş neskafetan (bir çeşit dut ağacı kabuğu) 90 gram, Himalaya ılgını 90 gram, kuru gül yaprakları 90 gram, mavi zambak kökü 90 gram, nar çiçeği 90 gram, tarçın 7 gram, Hint sümbülü 5.25 gram.

Bütün bu ilaçlar ufalanır. Yağmur suyunun 5 litresi içinde ısıtılır ve 3 gün suda bırakılır. Hafif ateşte 1/3'ü kalana kadar pişirilir. Daha sonra bu lapa süzülür, temizlenir ve tortuları atılır. Aşağıdaki droglar ayrı ayrı dövülür: Arap zamkı 450 gram, reçine 450 gram, sarı sakız 225 gram, meyan kökü kabuğu 450 gram, mastika 3.5 gram, safran 3.5 gram.

Önceden hazırlanmış ve yukarıda zikredildiği gibi dövülmüş lapa, öyle bir ölçüde ezilir ki toz halindeki droglar tarafından yavaş yavaş emilir ve daha sonra 24 ratl ma-i buhtac onun üzerine dökülür ve sonra hafif ateşte pişirilir. Daha sonra bu terkip cam bir kapta saklanır ve her çeşit öksürük onunla tedavi edilebilir.

Laûku's-Sanavber

Şiddetli öksürük dolayısıyla pis ve fazlalık maddeleri tüküren kişiler için yararlıdır.

İçindekiler:

Kızartılmış keten tohumu 120 gram, temizlenmiş tatlı badem 120 gram, yenen kozalak 120 gram, Arap zamkı 120 gram, reçine 120 gram, el-temrü'l-i hirun (bir çeşit hurma) 10 parça.

Bu droglar hurmalarla birlikte dövülür ve sonra bal ve yenen tereyağı içine konur, öyle ki bal kıvamı kazansın. Onun dozu sabah akşam alınan bir küçük Hindistan cevizi büyüklüğünde olmalıdır.

El-Laûk (Bitkisel Zamk ile Hazırlanan bir Reçete)

Boğaz pürüzlenmesine, ses kısıklığına, kan tükürmeye, irin tükürmeye ve flegma tükürmeye karşı yararlıdır. Kanamayı ortadan kaldırır.

İçindekiler:

Kavrulmuş keten tohumu 450 gram, çekirdeksiz üzüm 450 gram, yenen koza 189 gram, tatlı badem 180 gram, acı badem 180 gram, kavrulmuş süsen kökü 120 gram, Nablus zamkı 120 gram, meyan kökü

120 gram, Arap zankı 120 gram, pişmiş çörek otu 120 gram, reçine 120 gram, beyaz biber 30 gram, toz haline getirilmiş roka tohumları 30 gram, toz haline getirilmiş nohut 30 gram, zeravend 90 gram, buğday içi 30 gram, çörek otu 30 gram, bahçe teresi 30 gram, sıvı günlük (sığla) 30 gram, sarı sakız 15 gram, safran 15 gram, kendir 15 gram.

Bu droglar dövülür; ince bir şekilde toz haline getirilir ve daha sonra balla karıştırılır veya tıla ile pişirilir. O sabah akşam bir küçük Hindistan cevizi miktarında yalanır ve ilaç uykuyu giderken dilin altına konur.

Göğsün Şiddetli Sıkışmasına ve Öksürüğe Faydalı Bir İlaç

İçindekiler:

Tatlı badem 7 gram, acı badem 7 gram, kavrulmuş keten tohumu 7 gram, yenebilir kozalak 7 gram, anason 7 gram, reçine 7 gram, meyan kökü özü 7 gram, 7 gram, şeker 7 gram, akide şekeri 7 gram.

Bu droglar dövülür; toz haline getirilir ve taze rezene suyu ile karıştırılır. Bundan sonra onların pili yapılır. Bir veya iki pil dilaltına konarak kullanılır.

Soğuk ve Yoğun Keymusun Sebep Olduğu Öksürük İçin Hazırlanan Laûk

İçindekiler:

Tarçın 17.5 gram, rezene tohumu 17.5 gram, sıvı günlük 35 gram, çam fıstığı 35 gram, acı badem 35 gram, kendir 17.5 gram, yenebilir dişbudak meyvesi zankı 17.5 gram, Nablus zankı 17.5 gram, dağ üzümü 70 gram, ağaç mantarı 17.5 gram.

Buhur (günlük) balla dövülür. Daha sonra, küçük sarısabır ve dağ üzümü ma-i buhtac içinde ıslatılır. Drogların geri kalanı dövülür. Günlük ve balla karıştırılmış solusyonla karıştırılır. Bu terkip ağızdan 1 dirhem, yani 3.5 gramlık dozlarla alınır.

Kan Tükürmeye Karşı Nabluslu⁵ Hekim Tarafından Hazırlanan Hap

İçindekiler:

Beyaz banotu tohumları 22.5 gram, güzelavrat otu 22.5 gram, günlük (sığla) 45 gram, afyon 45 gram, erkek günlük 45 gram, geyik peyniri (rennet) 45 gram, mastika 90 gram, sarı amber 135 gram, meyan kökü

⁵ Nablus Ürdün'de bir kenttir.

135 gram, safran 135 gram, diş budak ağacı tohumları 202 gram, yumuşak su 3 litre.

Bütün droglar hafifçe dövülür ve helilenin içinde pişirildiği su veya soğuk su ile karıştırılır ve daha sonra kullanılır.

Aristomachis'e Atfedilen Macun

Harika bir ilaçtır. Kan tükürme ve öksürüğe yararlıdır. Ayrıca, akciğer yarısından ıstırap çekenlere, göğüste pus birikmesine, kas yırtıklarına, cerahatli kese veya kiste, sindirim düzensizliklerine, menstrual düzensizliklere, bağırsak yaralarına, mesane hastalıklarına, histeriya ve ani ve şiddetli ateş oluşturan hastalıklara, hastalık döneminden 1 saat önce verilir. Bünyeyi zayıflatan ilaçların ve zehirli böcek ısırıklarının ölümcül etkilerinin giderilmesinde fevkalade yararlıdır.

İçindekiler:

Tarçın 30 gram, kustus 30 gram, kasnı otu sakızı 30 gram, kunduz hayası 30 gram, afyon 30 gram, karabiber 30 gram, sivri biber 30 gram, günlük 30 gram, bal 100 veya 600 gram.

Bu droglar dövülür, un haline getirilir. Kasnı otu sakızı, balla çözülüp eriyene kadar karıştırılır ve sonra süzülür. Geri kalan dövülmüş droglar onun üzerine serpilir. Böylece hazırlanmış ilaç bir cam veya gümüş kaptan korunur. Dozu 1.5 gram olup ballı su ile alınırsa susam yağından 3 damla ona karıştırılmalıdır.

Hariklais'in Hazırladığı Bir Şurup

İçindekiler:

Çekirdeksiz üzüm (bu formülasyonun temel maddesidir) 84 gram, yıkanmış çemen otu 84 gram, yağmur suyu 1 lt.

Bu droglar iyice yumuşayana kadar pişirilir. Sonra onlar süzülür ve saklanır. Daha sonra hafifçe ısıtılır ve ilaç ağızdan alınır.

Kan Tükürme, İltihaplı Tükürük ve Göğse Süzülen Fazlalık İçin Yararlı İlaç

İçindekiler:

Beyaz banotu tohumları 35 gram, güzelavrat otunun kökü kabukları 35 gram, iyi kalite tıla 35 gram, beyaz kendir 35 gram, sıvı günlük (sığıla) 35 gram, afyon 35 gram, yenebilir kozalak 35 gram, selvi tohumları 35 gram, mastika 105 gram, sarı amber 105 gram, pire otu tohumları 105 gram.

Pire otu tohumları sıcak suda bir gece bekletilir; sonra süzülür ve bu su kullanılır. Drogların geri kalanı ince toz haline getirilir ve onlardan tablet yapılır (her birinin ağırlığı 1.75 gramdır). Bir tablet soğuk su ile alınacaktır.

Kan Tükürmeye Karşı Faydalı Bir İlaç

İçindekiler:

Afyon 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, kunduz hayası 3.5 gram, biber 3.5 gram, sivri biber 3.5 gram, sarı sakız 3.5 gram, safran 8.75 gram, sarı amber 1.75 gram, nar çiçekleri 3.5 gram, Arap zımkı 3.5 gram, anason 3.5 gram.

Bu droglar toz haline getirilir ve sonra uznü'l-cedinin (bir çeşit muz) öz suyu ile karıştırılır. Sonra 1.75 gramlık tabletler yapılır; gölgede kurutulur ve ılık su ile 1 tablet alınır.

Bir Başka Tablet

İçindekiler:

Sarı amber 10.5 gram, mercan 10.5 gram, akakiya (*Acacia arabica*) 7 gram, yemlik otu 7 gram, nar çiçeği 7 gram, semizotu tohumları 24.5 gram, beyaz haşhaş tohumları 7 gram, kara haşhaş tohumları 7 gram, gül yaprakları 7 gram, bambu dalları 7 gram, yanmış geyik boynuzu 8.75 gram, zeravend 5.25 gram, yanmış deniz kabuğu 7 gram, toprak 14 gram.

Onların tabletlerinden her biri 4.5 gram olarak şekillendirilir ve kullanılır.

Kan Tükürme vb. İçin Bir Başka Tablet

Kan tükürme için önerilir; özellikle bazı bozuk hıltlar ve damar gevşekliği olduğunda kullanılır.

İçindekiler:

Kendir kabukları 17.5 gram, bataklık sazı kökü 14 gram, Himalaya ılgını 14 gram, mastika 14 gram, mersin 17 gram, kavrulmuş kimyon 17.5 gram, dağ nanesi 17.5 gram, sarı sakız 24.5 gram, safran 24.5 gram beyaz zaç 14 gram, sümbül 14 gram, kunduz hayası 14 gram, yemlik otu özü 14 gram, akakiya (*Acacia arabica*) 14 gram, gül yaprakları 14 gram.

Bütün bu droglar dövülür ve mazi lapasıyla karıştırılır ve sonra 4.5 gramlık tabletler yapılır.

Kanın Pıhtılaşması İçin Yararlı bir İlaç

İçindekiler:

Boy otu unu 7 gram, Himalaya ılgını 3.5 gram, sarı sakız 10.5 gram, anason 7 gram, gül yaprakları 7 gram, zambak kökleri 3.5 gram, biber 3.5 gram, tuz 3.5 gram.

Bu droglar dövülür; toz haline getirilir ve daha sonra 3.5 gramlık tabletler yapılır ve güneşte kurutulur. Bir tablet rezene kökü ve ke-reviz kökünün 120 gramlık lapası içinde sallanıp eritildikten sonra alınır. O kan pıhtılaşmasını çözen ve onu atan ve böylece vücudun etkili kısımlarını temizleyen etkili bir ilaçtır.

İltihaplı Tükürük ve Akciğer Ülserleri İçin İlaç

Akciğer ülserlerini doldurduğundan dolayı yararlıdır ve onları tedavi eder.

İçindekiler:

Nar çiçekleri 14 gram, kuru gül yaprakları 14 gram, ejder kanı 7 gram, kendir 7 gram, buğday içi 7 gram, Arap zamkı 3.5 gram, reçine 3.5 gram, akakiya (Acacia arabica) 3.5 gram, mastika 3.5 gram, safran 3.5 gram, sarı amber 3.5 gram, sarı sakız 3.5 gram, dişbudak 17.5 gram.

Bu droglar dövülür. Sonra ayva kabuğu veya mersin ile kaynatılır. Bundan sonra 4.5 gram ağırlıkta tabletler yapılır ve gölgede kurutulur.

Kalp İlaçları ve Kalp

Suriye sedef otundan kalp için yararlı bir macun hazırlanır.

İçindekiler:

Suriye sedef otu tohumları 1.75 gram, kara kimyon 1.75 gram, kafuru 1.75 gram, kunduz hayası 1.75 gram, banotu 1.75 gram, zeravend 1.75 gram, Hint selvisi 1.75 gram, beyaz şeytan şalgamı 1.75 gram, yapışkan otu 1.75 gram, biber 1.75 gram, mercanköşk 1.75 gram, ebucehil karpuzu 1.75 gram, sümbül 1.75 gram, kereviz tohumu 1.75 gram, adi sedef otu tohumu 1.75 gram, Kirman kimyonu 1.75 gram, afyon 1.75 gram, safran 1.75 gram, cevz-i bevva (bir çeşit Hindistan cevizi) 1.75 gram, Çin tarçını kabuğu 1.75 gram, kunduz hayası 1.75 gram, ballı sirke 14 gram, çavşır otu zamkı 14 gram, şeker 3.5 gram, bal istenildiği kadar.

Güçlü insan için bu ilacın dozu 3.5 gram, zayıf olan için 1.75 gram olarak önerilir.

Bir Başka İlaç

Nabızın atmasına ve saraya iyi gelir.

İçindekiler:

Sümbül 7 gram, tarçın 7 gram, uzun kafur kokulu zencefil 7 gram, acı portakal (kaplan otu ?) 7 gram, dereotu tohumları 5.25 gram.

Bu droglar dövülür; karıştırılır. 3.5 gramlık dozu ağızdan, her ay 3 gün peşpeşe ve içine günlük batırılmış 30 gram şarapla alınır.

ALTINCI MAKALE**Karın Boşluğu Hastalıkları****(SİNDİRİM)****Sindirimde ve Mide Tembelliğinde Yararlı Bir Yağ**

İçindekiler:

Mastika, küçük kafuru kokulu zencefil (zeodary), pelinotu özü, afyon, sümbül yağı veya istenildiği kadar ayva yağı.

Bu droglar karıştırılır ve yumuşak yün bir bezle midneyi teskin etmek için uygulanır. Eğer sıcak yoluyla onun etkisini yoğunlaştırmak gerekiyorsa ladanum laden çiçeği bir kısım veya iki kısım günlük ona katılır. Fakat eğer daha güçlü hale getirmek istenirse koruk öz suyu ve yer narı suyu ilave edilir.

Mide Zaafı ve Hazımsızlıkta Faydalı Bir İlaç

Helile kabuğu, ayva suyunda kaynatılır. Bunların yanı sıra, aşağıdaki droglar da kaynatılarak ilave edilir:

Belilec 14 gram, emlec 14 gram, kara kimyon 14 gram, [kaynatılmış sirke içinde] mastika 7 gram, Hint selvisi 7 gram, kereviz tohumu 3.5 gram, anason 3.5 gram (sirke içinde); öd ağacı 5.25 gram, helile sirkesi 5.25 gram, nane 10.5 gram, Türk maydanozu 5.25 gram, gül yaprakları 14 gram, nar tohumları 28 gram, sumak 14 gram, tarçın kabuğu 3.5 gram, günlük kabuğu 3. gram, selvi 3.5 gram.

Bir Mide Güçlendiricisi Olarak Lahlama (Kokulu Pastil)

İç organların hastalıklarının tedavisinde yararlı olur.

İçindekiler:

Küçük sarı sabırın iç kısmının çıkarılmış suyu 1 kısım; gül yaprakları 1 kısım; elma 1 kısım; ayva 1 kısım; söğüt 1 kısım; beyaz sandal

odunu yarım kısım; kırmızı sandal odunu ½ kısım; gül ½ kısım; safran ½ kısım; kafuru ½ kısım; defne ½ kısım; nar çiçeği ½ kısım; koruk ve nar kabuğu ½ kısım; öd ağacı ½ kısım; helile sirkesi ½ kısım.

Midenin Katı Şişine Bir Yakı

İçindekiler:

Pelinotu 28 gram, sümbül 28 gram, Çin tarçını 28 gram, küçük sarı-sabır 14 gram, sıvı günlük 14 gram, safran 7 gram, Mekke mumu 3.5 gram, balsam tohumu 3.5 gram, sarı sakız 3.5 gram, mastika 7 gram, sümbül yağı istenildiği kadar.

Antiaftarus'a Atfedilen Eyâric:

Midenin Kronik Hastalıkları İçin Bir İlaç

Antiaftarus adlı hekime atfedilen midesinde kronik hastalıkları olan kişilere yararlı olan bir müshildir.

İçindekiler:

Küçük sarı-sabır 18 gram, mastika 9 gram, Hint kedi otu 15 gram, kuru gülyaprakları 15 gram, bataklık sazı tomurcukları 15 gram, kedi otu 15 gram, Çin tarçını kabuğu 15 gram.

Bu müshil, diğer müshiller gibi, kuru halde kullanılır.

Akrâs-ı Amadunis Denen Tabletler

Bu tabletlere akrâs-ı Amadunis denir; iliac sıkıntısınıninkine çok benzeyen midenin ters yüz olmasının sebep olduğu kusmada yararlı olur. Onlar mide düşmesi ve iltihabında da yararlı olur. Bu tabletler kusma ve diğer kronik iç hastalıklarından rahatsız olanlara yararlıdır.

İçindekiler:

Kereviz tohumu 27 gram, anason 27 gram, pelinotu 18 gram.

Biz başka nüshalarda aşağıdaki drogları içeren başka bir formül bulduk:

Mastika 18 gram, biber 9 gram, sarı sakız 9 gram, tarçın 27 gram, afyon 9 gram, kunduz hayası 9 gram.

Bu droglar su ile karıştırılır ve sonra tablet yapılır ve kullanılır. Kronik mide hastaları için onlarda ortalama doz, şarapla karışmış olarak 4.5 gramdır.

Samisun'a Atfedilen Müshil

Mide iltihabı ve dönmesiyle etkilenmiş hastalar için yararlıdır. Mideye ait çeşitli yelleri giderir. Yiyeceğin yavaş emiliminden muz-

tarip olanlara ve uterus hastalıklarına yararlıdır. O diüretik müşhildir. Karaciğer ve böbrek hastalıklarından muztarip olan hastalar için etkin bir ilaçtır. Menstrual kanın boşaltımına yardımcı olur.

İçindekiler:

Küçük sarısabır 450 gram, mastika 30 gram, safran 30 gram, süm-bül 30 gram, tarçın 30 gram, Hint kedi otu 30 gram, balsam tohumu 30 gram.

Bu droglar dövülür, ufalanır ve kuru olarak saklanır; 4.5 gramlık toz soğuk su ile yavaş asimilasyonu ve sindirimi olana verilir. Sarı safra kusan hastalar ve mideye doğru pis maddenin süzülmesinden muztarip olanlara 2.25 gramlık dozda alması önerilir. Eğer hasta bazı karın organlarının iltihabından muztaripse ilaç ballı su ile alınır. Menstrual kanamalarda toz haline getirilip ve kaynatılmış rezenenin süzölmüş suyu ile alınmalıdır.

Buluarhis'in Hazırladığı Yakı

Bütün iç hastalıklarda yararlıdır.

İçindekiler:

Hint selvisi 900 gram, kakule 900 gram, ufalanmış günlük 900 gram, mum 900 gram, termiye zankı 1.350 gram, kına yağı istenildiği kadar. Bazen Yahudi akgönlüğü de bu droglara ilave edilir. Bu da 900 gram kadardır.

Debid-i İrsa Denen İlaç

Mide ağrısına ve mide içinde zararlı maddelerin toplanmasına engel olur. Bağırsakları yumuşatır ve gevşetir.

İçindekiler:

Mercanköşk kökü 24 dirhem, biber 20 gram, kuru zencefil 12 dirhem, çörek otu 8 dirhem, şeytantesi 8 dirhem, kereviz tohumları 8 dirhem.

Bu droglar dövölür ve balla karıştırılır. 250 miligram su ile alınır.

Cevâriş-i Keraviya

Mide ağrısına, mide ve karaciğer tikanıklığına ve sindirimdeki zayıflığa iyi gelir.

İçindekiler:

Kakule 105 gram, çörek otu 10.5 gram, kereviz tohumları 10.5 gram, kuru zencefil 10.5 gram, çekirdeksiz üzüm 10.5 gram, selam

otu 10.5 gram, havuç tohumları 10.5 gram, kabağı soyulmuş acı badem 21 gram.

Bu droglar dövülür ve balla karıştırılır. Bir doz unnap ve ılık su ile alınmalıdır.

Havlican İle Hazırlanan Cevâriş

Şiddetli mide ve karaciğer üşütmesine yararlıdır. Hazmettirici ve gaz çıkarıcıdır. Midede hoş bir koku oluşturur.

İçindekiler:

Havlican 7 gram, Çin tarçını 7 gram, beyaz biber 7 gram, küçük kakule 10.5 gram, dişbudak ağacı meyvesi 10.5 gram, tarçın 0.5 gram, sivri biber 21 gram, kuru zencefil 3.5 gram, kereviz tohumları 3.5 gram, anason 3.5 gram, kimyon 3.5 gram, Kirman kimyonu 3.5 gram, köknar 3.5 gram, akide şekeri.

Bütün bu droglar dövülür ve karıştırılır. Dozu 7 gramdır. Günde 3 defa alınır.

İŞTİHA

Toprak Yeme İsteğinde Kullanılan Macun

Toprak yeme isteğini engeller.

İçindekiler:

Müşhil 21 gram, kara helile 10.5 gram, belilec 10.5 gram, emlec 10.5 gram, liken 17.5 gram.

Bu droglar süzme balla karıştırılır ve 10.5 gram su ile alınır. Suyun içine mastika, anason, nane ve kaynamış demir tozu pişirilerek, ilave edilir.

Mide Bulantısı ve Kusmada Kullanılan Şurup

Flegmatik kusmayı engeller.

İçindekiler:

Kimyon 14 gram, mastika 10.5 gram, nar tohumu 70 gram, nane 5 bağlam, tatlı fesleğen 5 bağlam.

Bu droglar 1800 kg su ile 450 gram kalana kadar pişirilir. Sonra süzülür ve 3.5 gram misk onun üzerine serpilir. Sabah akşam alınır.

Hıçkırık

Bu hıçkırık için fevkalade güzel bir ilaçtır.

900 gram süzme bal, 3.600 kg kokulu reyhani şarabı ile pişirilir. 1/6'sı kalana kadar bu işleme devam edilir. Ateşten kaldırıldıktan sonra aşağıdaki droglar ilave edilir.

Kustus 14 gram, mastika 14 gram, pelinotu 24.5 gram, bataklık sazı 7 gram, sümbül 7 gram, tarçın yaprakları 7 gram, gül yaprakları 7 gram, küçük sarısabır 7 gram, ağaç mantarı 7 gram, safran 7 gram, Hint kedi otu 14 gram, öd ağacı 14 gram, Çin tarçını kabuğu 14 gram.

Bu droglar dövülür ve bir çay kaşığı ağızdan 1 doz alınır.

KARACİĞER

Karaciğer Şişleri

Yabanî mersinden yapılan bir merhemdir. Burkulma vb. şeylerin sebep olduğu iltihaplarda yararlıdır.

İçindekiler:

Yabanî kekik 14 gram, öd ağacı 10.5 gram, safran 10.5 gram, defne ağacı tohumları 10.5 gram, helile 10.5 gram, sarı sakız 10.5 gram, kendir 10.5 gram, bal mumu 14. gram.

Bütün bu droglar (mum hariç) dövülür; toz haline getirilir ve bir araya konur. Mum 10.5 gramlık zambak yağı ve İspanya yasemini içinde eritilir.

Karaciğerin Sertleşmesinde Kullanılan Macun

Kurt karaciğeri ile hazırlanır ve karaciğer, dalak, mide ağrısına iyi gelir. Yel sıkıntısına, dizanteriye ve kronik öksürüğe de yararlıdır. O kan tüküren hastalara da önerilir.

İçindekiler:

Safran, sarı sakız, afyon, kunduz hayası, banotu tohumları, kustus, helile, haşhaş tohumları, sümbül, kasık otu, kurt karaciğeri, her çeşit keçinin yanmış sağ boynuzu.

Dövülebilen ilaçlar dövülür ve eriyebilen ilaçlar şarapta eritilir, çözülür ve sonra süzme balla hepsi karıştırılır. Bu ilaç ağızdan 6 ay arayla alınır. 300 miligramı herhangi bir uygun şurupla alınmalıdır.

Karaciğerdeki Kan Bozukluğunda Alınan Defne Yağı

35 gram defne, 450 gram su içinde bir gün ve bir gece bekletilir ve sonra bir kaba konur. İçindeki suyun yarısı kalana kadar hafif ateşte kaynatılır. Bu safhada ateşten indirilir ve başka bir kaba konur. Süzüldükten sonra üzerine, ağırlığının ¼'üne kadar tatlı badem yağı serpilir. Bundan sonra o tekrar suyu uçana kadar kaynatılır (suyu uçurulur) ve sadece yağı kalır.

İçindekiler:

Sarı helile 35 gram, belilec 35 gram, helile 35 gram, demirhindi 105 gram, Buhara eriği 30 parça, iğde (unnab) 30 parça, sinameki 450 gram, üzüm 225 gram.

Bütün bu droglar sinameki hariç, bir araya getirilir. Daha sonra 10.5 kg su bu drogların üzerine dökülür ve suyun 1/3'ü buharlaşana kadar pişirilir. Sinameki bu su içinde bırakılır ve bir süre sonra süzülür ve büyük bir kapta saklanır. Bundan sonra 900 gram akide şekeri onun üzerine dökülür ve bal kıvamı kazanana kadar pişirilir. Bu safhada 225 gram tatlı badem yağı onun içine konur. Burada yukarıda zikredilen öğütülmüş ve karıştırılmış droglar suda bırakılmış temizleyen tarçınla karıştırılır ve yoğunlaşana kadar pişirilir. Terkip ateşten kaldırılır ve büyük cam bir kapta saklanır. Bu ilacın dozu 21 gramdır.

Su Toplanması Başlangıç Safhasında Kullanılan Sefûf

Sefûf, güzelavrat otu veya peynir suyu ile hazırlanır veya yeşil sebze suyu ile hazırlanır.

İçindekiler:

Kasık otu 5.25 gram, reçine 7 gram, zeravend 5.25 gram, bataklık sazı çiçekleri 3.5 gram, safran 5.25 gram, küsküt tohumları 7 gram, hıyar tohumları 35 gram, semizotu tohumları 35 gram, mahmude otu 3.5 gram.

Bu ilacın dozu 4.5 gramdır.

DALAK HASTALIKLARI VE SARILIK**Dalak Hastalıklarının Tedavisinde Kullanılan İlaçlar**

El-devâüd-dibkî diye bilinen ilaç başarılı bir ilaçtır.

İçindekiler:

Ökse otu (meşe ağacı üzerinde yetişen) 900 gram, sönmemiş kireç 450 gram.

Ökse otu toprak bir kapta harlı ateşin üzerine konur ve o yumuşayıp pelteleşene kadar ateş üzerinde tutulur. Bu sırada sönmemiş kireç, üzerine serpilir ve karıştırılır. Bu hamur sıcakken kurt derisi üzerine konur ve bir süre onun üzerinde bırakılır. Hasta onu uygulamak istediğinde önce hamama gitmesi önerilir ve orada bu hamuru beline dolayıp o şekilde ilacı uygular. Bu bağ bel bölgesinde kendili-

ğinden bırakana kadar kalmalıdır. Çünkü bu ilaç, hastalık iyi olmaya başlayınca yavaş yavaş kendini bırakır. Eğer kaldırılmak istenirse, onu çok yavaşça kaldırmalıdır.

Diğer Bir İlaç

Bu ilacın dalak hastalıklarında uygulanması yararlı olur. Hastaya, hiç olmazsa bu ilacın uygulanmasından 3 gün önce özel bir rejim uygulanması gerekir.

İçindekiler:

Sarı sakız 90 gram, kendir 90 gram, İskenderun kara hardalı 60 gram, mahmude otu 60 gram, istenildiği kadar soğan sirkesi.

Kendir ve sarı sakız dövülerek, ince bir toz haline getirilir. Kuru ilaçlardan geriye kalan bu iki toz halindeki drogların üzerine dökülür. 2 ila 9 saat, [dalak üzerine] uygulanacak bir merhem kıvamına gelene kadar karıştırılır. Bu safhada hastanın hamama girmesi önerilir. Vücut eklemleri gevşeyip yumuşamadığında hastaya oturma banyosu verilmelidir ve terkip hastanın beline, keten bir bez içinde uygulanır. Hasta banyoda uzun süre oturacak ve böylece dalağın suyu dağılacaktır. Bayılmayı engellemek için sirke, yarpuz otu hastanın burnuna tutulmalı ve ona koklatılmalıdır. Merhemin içine konduğu keten bağ yavaş yavaş kaldırılmalıdır. Banyodan çıktıktan sonra hastaya ekmeksiz tuzlu balık yedirilmelidir. İlk gün ona su verilmeli; üçüncü günden sonra ona yemekten önce bazı eksersizler yaptırılmalıdır. Böylece solunum artar ve düzenli hale gelir.

Güçlü Emme Kabiliyeti Olan İlaç

Faydalı ve başarılı bir ilaçtır. O lunatic (delilere) ve dalak hastalıklarına ve kronik hastalıkları olanlara iyi gelir.

İçindekiler:

Pişmiş çam reçinesi 1.800 kg, zambak 900 gram, yanmamış kükürt 450 gram, kendir 450 gram, zift 900 gram, taze şap 900 gram, kırmızı boraks 900 gram, zeravend 180 gram, acı dülek kökü 180 gram, küçük sarısabır 180 gram, yapışkan otu 180 gram, dut suyu 90 gram, sirke 1.5 litre, şarab-ı Antakî 1.75 litre.

Biz ilacı sirke içine 1 kg zeytinyağını ilave ederek bilinen yöntemle hazırlarız.

Diğer Bir Emen İlaç (Gerçekten Etkin Bir Preparat)

Ayakları ve pençeleri kesilmiş bir nehir yengeci alınır ve kurutulur ve dövülür. 450 gramlık tozu 1/6 miskal afyonla karıştırılır ve yengecin yakalandığı su ile karıştırılır. O hastaya ağızdan verilir. Bazen balsam yağı da hastalığın şiddetine göre, afyon miktarınca ilave edilir.

Dalak Katılaşması

Dalağın Kronikleşmiş Sertleşmesinde Yararlı Bir Macunun Hazırlanması

Mahmude otu, kara hardal, yapışkan otu, pişmiş boy otu, hepsi eşit miktarda olmak üzere alınır ve sonra sirke de katarak dövülür. Ondan sonra zeytinyağı onların üzerine dökülür ve dalak bölgesine bu terkip merhem şeklinde sürülür. İlk hasta banyo yapmış olmalıdır ve daha sonra bu merhem uygulanmalıdır.

Tenkiye

Kanın atılması için karın ülserlerinde uygulanır. Romalı hekimler bu hastalığa dizanteri derler.

Hazırlanması: Böbreklerin etrafındaki saf ve taze keçi yağı arpa suyu ile pişirilir. Sonra aşağıdaki terkip üstüne ilave edilir:

Pişmiş yağlı arpa suyu 240 gram, pişmiş pirinç suyu 120 gram, gül yağı 120 gram, akakiya (Acacia arabica) 1.75 gram, yumurta sarısı 1.75 gram, toz Arap zıncı 3.5 gram, çinko oksit 3.5 gram.

Bütün bu droglar bir merhem hali alana kadar karıştırılır ve sonra şırınga yapılarak uygulanır. Bir başka hazırlama şekli: Taze niş-ban daru suyu 120 gram ve gül yağı karıştırılıp şırınga ile uygulanır. Hastaya tatlı badem yağı ve nar tohumları ile sarı kuzukulağı çorbası içmesi önerilir ve onlar mümkün olduğu kadar kokulu olmalıdır. Hastaya meyve olarak ayva yemesi önerilir.

Bağırsakların Gevşemesi için Kullanılan Sefûf

Müzmin diyarede bu terkip kullanılır.

İçindekiler:

Nar çiçeği 7 gram, kavrulmuş ve sirke ile ıslatılmış meşe palamutu 7 gram, sumak 7 gram, mersin ağacı tohumu 7 gram, Arap zıncı ağacı 7 gram, Malta mantarı 7 gram, kimyon (kavrulmuş ve sirkede bırakılmış) 3.5 gram, tatlı nar tomurcukları 3.5 gram, ılgın ağacı meyvesi 3.5 gram, ramek (bir nevi antiseptik ilaç) 3.5 gram, öd ağacı 3.5 gram,

helile sirkesi 3.5 gram, mastika 3.5 gram, sümbül 3.5 gram, sarı kuzu kulağı 5.25 gram, Arap zankı 5.25 gram, kırmızı Ermeni çamuru 5.25 gram, yemlik otu öz suyu 5.25 gram, kavrulmuş üzüm çekirdekleri 5.25 gram, Nablus keçi boynuzu 5.25 gram, kestane 5.25 gram.

Cevâriş

Bir nevi diyareyi durdurur.

İçindekiler:

Kereviz tohumları 1.5 gram, helile 17.5 gram, Hint selvisi 17.5 gram, çörek otu 1.5 gram, Mekke balsamı 17.5 gram, ladin ağacı çiçeği 17.5 gram, küçük Hindistan cevizi 17.5 gram, büyük kakule 14 gram, helile sirkesi 14 gram, gül yaprakları 35 gram, kaya yosunu 17.5 gram, anason 10.5 gram, beyaz biber 7 gram, bir nevi tarçın 12.25 gram, safran 24.5 gram, kafuru 10.5 gram, yabani kimyon 12.25 gram, bataklık sazı kökü 14 gram, kakule 14 gram, sandal odunu 14 gram, doku 10.5 gram, tarçın 10. gram, mersin ağacı tohumu 24.5 gram, rezene 10.5 gram.

Bütün bu droglar elma kabuğu ile karıştırılır.

Meyve Şurubu

Diyareyi durdurur. Sarı safranın oluşmasını önler.

İçindekiler:

Ekşi kuzu kulağı 50 gram, diken üzümü yaprakları damarları 450 gram, ışıgın 1.350 gram, nar tohumları 1.350 gram, sumak 1.350 gram, ekşi ayva 1.800 kg, elma 1.800 kg, nar 1.800 kg, armut 1.800 kg.

Bu droglar 2 gün ağırlıklarına eşit miktarda suda bekletilir. Sonra olgunlaşana kadar pişirilir. Onlara şeker ilave edilerek tekrar pişirilir.

Bağırsaklardaki Aşınmalar ve Yaralar

Bağırsak yaralarında yararlı olan kıymetli bir ilaçtır.

İçindekiler:

Akakya (Acacia arabica) 112.5 gram, nar kabukları 337.5 gram, mazi 11.5 gram, banotu 252 gram, dövülmüş Yunan buğdayı 990 gram, Suriye sumacı 315 gram, Suriye sumacı özü 11.25, kendir 4.5 gram.

Hepsi siyah şarapla karıştırılır.

Tarsuslu Lufiyus'a Atfedilen İlaç

İç organlara süzülen kötü, kokuşmuş maddelere karşı ve her çeşit organdaki gazlara karşı yararlı bir ilaçtır.

İçindekiler:

Anason 9 gram, kereviz tohumları 9 gram, rezene tohumları 18 gram, yabanî havuç tohumları 18 gram, selam otu tohumları 18 gram, afyon 6.25 gram, banotu 6.25.

Bu droglar su ile karıştırılır ve sonra kullanılır.

Galen'in Kullandığı Tenkiye

Bu tenkiye, hekim Antonius'a atfedilir. Onu eski hekim, çeşitli reçetelere dayanarak belirlemişlerdir.

İçindekiler:

Kuru üzüm özü 27 gram, Yemen şapı 27 gram, sönmemiş kireç 27 gram, bakır çubukları 27 gram, kırmızı arsenik 13.5 gram, yanmış kağıt 67.5 m.

Bu droglar mersin şurubu ile karıştırılarak 13.5 gram veya 18 gram-lık tabletler yapılır. Bu tabletler, 90 gram suyla sulandırılmış şarapta çözülür, eritilir. Sonra şırınga olarak uygulanır. Bazen o yağmur suyuyla şırınga edilir.

Kokulu Tabletler

Bu tabletler diyarede ve bağırsak ülserlerinde yararlıdır. Onlar akrâs-ı *Sirutiyus* diye adlandırılır ve başarılı bir ilaç olarak düşünülür. O kullanılınca diyareyi durdurur.

İçindekiler:

Safran 18 gram, sarı sakız 9 gram, küçük Hint sarı sabırı 9 gram, yemlik otu özü 9 gram, oftalmik diken üzümü özü 9 gram, akakiya (*Acacia arabica*) 9 gram, afyon 9 gram, taze mazı 9 gram, reçine 9 gram, beyaz biber 9 gram.

Bu droglar şarapla karıştırılır ve onların tabletleri yapılır. Her biri 2.25 gramlık ağırlıktadır.

Tuzlu Flegmanın Sebep Olduğu Aşınmaya Yararlı Sefûf

İçindekiler:

Kavrulmuş bahçe teresi 35 gram, tatlı fesleğen 24.5 gram, mastika 17.5 gram, sarı sakız 35 gram, pırasa tohumları 17. gram, kavrulmuş nişasta 17.5 gram, kavrulmuş Arap zıncı 24.5 gram, kırmızı Ermeni çamuru 35 gram.

Bu ilacın dozu 10 gram.

Aşınmada Kullanılan Şırınga

Herhangi bir ağızdan alınan ilaçtan önce aşağıdaki şırınga terkihi temiz tereyağı ve ejderkanıyla birlikte alınır. Bu şırınga yaraların başlangıç safhalarında, sarı safra oluşumunda ve diğer karışık maddenin atılmasında uygulanır.

İçindekiler:

Mercimek 36 gram, mersin tohumları 24.5 gram, nar kabukları 24.5 gram, ılgın 24.5 gram, çekirdeksiz ve temizlenmiş ayva 24.5 gram, armut 24.5 gram, mazı 17.5 gram.

Bu droglar 1.350 kg su ile pişirilir. 120 gram ekşi nar suyu ve üzüm suyu ile 450 gram kalana kadar pişirilir. Daha sonra, onlar süzülür ve temizlenir ve de her birinden 3.5 gram olmak üzere kırmızı Ermeni çamuru, Arap zamkı, yanmış kağıt, akakiya ve çinko oksitle karıştırılır.

Kolik İçin Yararlı Bir İlaç

Galen kusmayla oluşan fokal maddeleri atmak için aşağıdaki reçeteyi önermek adetindeydi. 1.5 gramı, şiddetli ağrısı olan hastaya, 72 veya 96 gram su ile verilir.

İçindekiler:

Ban otu 180 gram, beyaz biber 180 gram, afyon 90 gram, safran 45 gram, sümbül 9 gram, sütleşen zamkı 9 gram, yapışkan otu 9 gram.

Bu droglar pişmiş balla karıştırılacaktır.

Kolik İçin Bir İlacın Hazırlanması

Galen Nifarsaratis'in kitabından bu ilacın özelliklerine aşına oldu. Bu kitap, Ebi Arnalis diye adlandırıldı. Mide hastalıkları, konjunktivitis-deki şiddetli ağrı ve uterus ağrısı çeken hastalar için yararlıdır. Su ve adi sedef otunun içinde pişirilmiş balla alındığında yararlıdır.

İçindekiler

Safran 6.5 gram, sümbül 9 gram, sarı sakız 9 gram, kustus 9 gram, beyaz biber 9 gram, balsam yağı 18 gram, tarçın 9 gram, güzelavrat otu kökü kabukları 9 gram veya güzelavrat otu özü 9 gram, doku tohumları 20.25 gram, ballı sirke 13.5 gram, Çin tarçını kabuğu 18 gram.

Bu droglar balla karıştırılır.

Makad Gevşekliği (Prolapsus Ani) İçin Galen'in Önerdiği İlaç

Makad gevşekliğinin tedavisi için kullanılır.

İçindekiler:

Arıki denilen bitkinin meyvesi 18 gram, mazı 18 gram, bazik kurşun karbonat 18 gram, akakiya (Acacia arabica) 18 gram, yemlik otu özü 18 gram, kitus denilen çamın kabukları 18 gram, kendir 18 gram, sarı sakız 18 gram.

Önce, anüs mazı ile yıkanır. Sonra kuru ve toz haline getirilmiş bu drogların üzerine dökülür.

Böbrek Taşı

Benim görüşüme göre, mesane taşını eriten ilaçlar, şüphesiz böbrek taşını yok eder. Fakat tersi doğru değildir.

Bir Macun

Taştan muztarip hastalar için onu eriterek ve taş oluşumunu engelleyerek yararlı olur.

İçindekiler:

Tarçın kabuğu 9 gram, kereviz tohumları 13.5 gram, sarı sakız 18 gram, beyaz biber 9 gram, kendir 13.5 gram, erkek Şam taşı 4.5 gram, havuç tohumları 9 gram, anason 9 gram, sıvı buhur (günlük, sığla) 90 gram, mavi zambak kökleri 13.5 gram, beyaz haşhaş tohumları 9 gram, sümbül 9 gram, kabuğu soyulmuş acı badem 13.5 gram, Hint kedi otu 13.5 gram, zambak tohumları 9 gram, Hint selvisi 9 gram, saf bal istenildiği kadar.

Bu droglar günlük alınır.

Bir Başka Başarılı İlaç

Galen onunla tedavi edilen böbrek taşından muztarip hastanın iyi olduğunu bildiğini ifade etti. Böylece hastanın onu uzun süre kullanmaya devam etmesi gerekir. O taşı eritir. Koliğe iyi gelir ve başka mesane hastalıklarını iyi eder.

İçindekiler:

Kabuğu soyulmuş fındık 13.5 gram, bahçe hıyarının soyulmuş çekirdekleri 13.5 gram, temizlenmiş Kirman kimyonu tohumları 13.5 gram, baldıran tohumları 27 gram, safran 27 gram, hıyar tohumları 27 gram, afyon 27 gram, beyaz banotu 54 gram, kereviz tohumları 54 gram.

Bu droglar balla karıştırılır ve sonra tabletler yapılır. 2.25 gramlık bu tabletler 72 gramlık temiz ballı su ile alınır. Bir başka formülle 27 gram Suriye sedef otu da ona ilave edilir.

Mesane Taşı

Söylendiği şekilde ve gözlendiği gibi, eğer bir tavşan orta ateşte yakılıp, bildiğin şekilde, bu yanmış hayvan vücudu saklanırsa ve ondan günde 7 gram ağızdan ılık su ile alınırsa, taşı çözecektir.

Akreple Hazırlanmış İlacın Formülasyonu

Böbrekte oluşan taşı çözer. O ilaca böbrek taşının formülasyonundan konur. Bu ilave edilen terkip, ilacın etkilerini ve özelliklerini korur. Ancak onun mizacına müdahale etmesi anlamına gelmez.

Hazırlanması: 10 canlı akrep, buğday unu ile kaplanır. Temiz pişirme kabı içinde saklanır. O üzüm odunu ile ısıtılmış bir fırına konur. 1 gece bekletilir. Ertesi sabah kap soğuduktan sonra içindeki akrep külleri çıkarılır. Bir kapta korunur ve 500 gramı *handigun* denen şarapla böbrek ağrıları için kullanılır. Bu yolla böbrek taşları kırılacaktır ve idrarla dışarı atılacaktır. Bu böyle olur, çünkü akrep böbrek ve mesanede şekillenmiş taşlara karşı [zıt] özelliklere sahiptir; kertenkelenin etinin zehirli böceklerin ısırmalarına karşı antidot görevi yapması gibi.

Taşkıran Tabletler

İçindekiler:

Yabanî havuç tohumları 1 kısım, Rakki hıyar tohumları 1 kısım, anason 1 kısım, sarı sakız 1 kısım, bahçe kerevizi tohumları 1 kısım, tarçın yaprakları 1 kısım, Çin tarçını 1 kısım, sümbül 1 kısım.

Bütün bu droglar dövülür; un haline getirilir ve su ile karıştırılır. 3.5 gram veya 4.5 gramlık tabletler yapılır. Onların pilleri de 1 nohut büyüklüğündedir. Bir doz olarak tabletler veya piller boş mideye sıcak su ile alınır.

Bir Taş Düşürücü Macun

İçindekiler:

Sümbül 1.5 gram, kuru zencefil 14 gram, sivri biber 14 gram, tarçın yaprakları 3 gram, Çin tarçını 14 gram, kısa mahmude otu 14 gram, Hint kedi otu 3.5 gram, doku 3.5 gram, safran 7 gram, kunduz hayası 14 gram, bataklık sazı tomurcukları 14 gram, mahmude otu 14 gram, kostus 7 gram, beyaz biber 7 gram, kaya maydanozu 7 gram, balsam tohumu 14 gram, tatlı güzel kokulu zambak 7 gram.

Bu droglar balla karıştırılır.

İdrar Zorunda Kullanılan Tabletler

Bu ilaç damla damla damlatılarak ve püskürtme şeklinde kullanılır.

İçindekiler:

Kunduz hayası 7 gram, tatlı mercanköşk 3.5 gram, adi sedef otu 3.5 gram, banotu 3.5 gram, anason 3. gram, nar tohumları 15 tane.

Bu droglar dövülür ve onların tabletleri yapılır. Bir doz olarak 35 gram temizlenmiş hıyar tohumları bir yumurtanın beyazı ile karıştırılmalıdır.

Libido Eksikliği (Şehvet Eksikliği)

İçindekiler:

Soğan tohumları 7 gram, roka tohumları 14 gram, kendir tohumları 21 gram, tatlı yapışkan otu 21 gram, el-feth aslanı 21 gram, susam 21 gram, kavrulmuş ada soğanı 21 gram, kuşkonmaz 10.5 gram, temizlenmiş susam 17.5 gram, ısırgan otu 14 gram, köknar ağacı 14 gram, akide şekeri 21 gram.

Bu droglar öğütülür ve karıştırılır. 7 gram tıla (bir çeşit şarap) ile bir doz olarak alınır.

Yukarıda Zikredilen Hastalıklara Yararlı İlaç

İçindekiler:

Adi kuşkonmaz kökleri 1.50 kg; inek sütü 1.350 kg, inek yağı 1.350 kg, roka tohumları 90 gram, havuç tohumları 90 gram.

Kuru droglar öğütülür, inek sütü ve tereyağı ile karıştırılır. Süt buharlaşana ve tereyağı kalana kadar pişirilir. Sonra onlar süzülerek ilaç, 100 gram veya 200 gramlık dozlar halinde alınır.

Cevâriş-i Hindi'nin Hazırlanması

Afrodisyaktır ve cinsel arzuyu artırılır.

İçindekiler:

Kuru zencefil 90 gram, biber 90 gram, sivri biber 90 gram, tarçın 90 gram, Çin tarçını yaprakları 90 gram, sümbül 90 gram, Hint kuduz otu 90 gram, cevz-i bevva (bir nevi küçük ceviz) 90 gram, kırmızı sandal odunu 90 gram, kakule 90 gram, besbase (bir nevi küçük Hindistan cevizi) 90 gram, karanfil 90 gram, Hint selvisi 90 gram, bambu dalları 90 gram, Hindistan cevizi 90 gram, misk 45 gram, kafuru 45 gram, akide. Bütün droglar eşit miktarda alınır.

Bütün bu droglar toz haline getirilir, dövülür ve süzme balla karıştırılır. Dozu 7 gramdır.

Bir Başka İlacın Hazırlanış Şekli

Cinsel arzuyu artırır ve krallar için uygundur.

İçindekiler:

Kertenkele kuyruğu 30 gram, şalgam tohumları 30 gram, havuç tohumları 30 gram, beyaz tatlı soğan 30 gram, ısırgan otu tohumları 30 gram, roka tohumları 30 gram, karabiber 1.75 gram, sivri biber 1.75 gram, kavrulmuş ada soğanı 1.75 gram, soyulmuş kozalak 75 gram, tatlı yapışkan otu 14 gram, diş budak ağacı kabukları 21 gram, duvarda yuvalanan erkek kuşların beyinleri 14 gram, horoz testisi 30 gram.

Bütün bu droglar dövülür. İnek tereyağı, balla karıştırılır ve bir kapta korunur. Bir dozu 1.75 gram olup tatlı şarapla yemekten sonra alınır.

Bir Yağ Formülasyonu

Bu yağ pubis, penis ve böbreklerin üzerine sürülür. Böylece cinsel arzuyu etkiler ve artırır.

İçindekiler:

Sütleğen otu zamkı 7 gram, kasnı otu sakızı 7 gram, besbase (küçük Hindistan cevizi) 3.5 gram, sivri biber 5.25 gram, tatlı yapışkan otu 8.75 gram, roka tohumları 1.75 gram, kunduz hayası 1.75 gram, nergis yağı 45 gram, zamk 1.75 gram.

Kuru droglar dövülür ve zamk nergis yağında ertilir. Dövülmüş droglar yağın üzerine serpilir ve hepsi iyice karıştırılır. Yukarıda zikredilen kısımlara sürülür.

Uterusun Sert Şişlerini Çözen veÜşütmüş Uterusa

Uygulanan Vajinal İlaçlı Fitil

İçindekiler:

Dayahilun merhemi 30 gram, basilikun merhemi 30 gram, öküz yağı 30 gram, ördek yağı 30 gram, erkek geyik kemiği 30 gram, koyun sütünden elde edilen tereyağı 30 gram, buhur (günlük) 30 gram, sümbül yağı 30 gram, temiz sarı sakız 15 gram, safran 7 gram.

Yağlar, sümbül yağında eritilir ve kaynatılır. Şimdi hazırlanan terkip bir parça bezle saklanır ve uterus sertleşmesi vakasında vajinaya halka şeklinde uygulanır.

YEDİNCİ MAKALE

Romatizma, Gut ve Siyatik

Romatizma ve gut için büyük baldıran otu ve ağaç mantarı tohumlarıyla hazırlanan yakı yararlı bir ilaçtır.

İçindekiler:

Büyük baldıran otu 600 gram, ağaç mantarı 600 gram, çemen otu 600 gram, boraks 30 gram, zamk 450 gram, çam reçinesi pişirilmiş şekliyle 450 gram, amonyak zamk 450 gram, geyiğin kemik iliği 120 gram, mavi zambak kökü 120 gram.

Bütün bu ilaçlar dövülür, bir kalburda ezilir. Sıvı droglar ayrı olarak eritilir ve soğuyana kadar bırakılır. Bundan sonra onlar kalan kuru droglarla karıştırılır. Şimdi onlar tamamen birbiriyle karıştırılıp, saklanır ve gerektiğinde kullanılır. Bu durumda aşağıdaki ilaçlar iyi gelir.

Çiğdem 42 gram, su nanesi 10.5 gram, biber 14 gram, kimyon 14 gram.

Ayakların Zaafında Faydalı Merhem

İçindekiler:

Hint kedi otu 10.5 gram, küçük sarısabır 10.5 gram, şiyâf-ı mâmîsâ 10.5 gram, kuduz otu 10.5 gram, yağlı çörek 10.5 gram, ballı sirke 10.5 gram, sarı sakız 10.5 gram, kunduz hayası 14 gram.

Bu droglar dövülür ve kokulu bir tıla ile birlikte toz haline getirilir ve sonra zayıf ayağa sürülür.

Beyaz Şeytan Şalgamı İle Hazırlanan Pillerin Formülasyonu

İlaç hazerceşan diye bilinir ve gut ağrısına, kalçadaki ağrıya ve romatizmaya iyi gelir.

İçindekiler:

Beyaz şeytan şalgamı denen ilaç 5 gram, süsen 70 gram, Kirman kimyonu 3.5 gram, tarçın 3.5 gram, İran mercanköşü 3.5 gram, yuvarlak zeravend 3.5 gram, kuru zencefil 3.5 gram, kebere yaprakları 3.5 gram, kırlangıç külleri 3.5 gram.

Bu droglar dövülür; şarapla karıştırılır ve sonra küçük piller yapıp, gölgede kurutulur. Dozu 1.75 gram olup pişmiş (lapası) dereotu veya dereotu ile 1 kaşık zeyin yağının içinde pişen aynı miktarda ballı su ile alınır.

Kına ile Hazırlanan Bir Başka Pil

Gut için iyi sonuç verir.

İçindekiler:

Çekirdeksiz kara helile 10.5, belilec 10.5 gram, emlec 10.5 gram, kuduz otu 10.5 gram, kuru zencefil 10.5 gram, sivri biber 10.5 gram, Hint kaya tuzu 10.5 gram, küçük sarısabır 10.5 gram, İran mercan-köşkü 7 gram, kebere kökü 7 gram, Hint akgünlüğü 7 gram, şeytan şalgamı ilaçların ağırlığına eşit miktarda alınır.

Bütün bu ilaçlar dövülür ve ezilir. Hint akgünlüğü şarapta ıslatılır. Onlar, birlikte karıştırılır ve sonra küçük piller yapılır. Bir dozu 7 gramdır.

Siyatik İçin Bir İlaç

Etkin olarak ağrıyı azaltır.

Hazırlanması: 2 kısım zift, 1 kısım yanmamış kükürt dövülür ve karıştırılır. Burada hazırlanan terkip ağırlı kısma sürülür. Fakat ilacın yapışabilmesi için, hastaya uygulamasının hamamda yapılması önerilir. Bundan sonra bir parça kağıt onun üstüne yapıştırılır ve orada kendiliğinden düşene kadar bırakılır.

Gut

Devâü'ş-şevkerân romatizma konusundaki kısımda zaten en faydalı ilaç olarak tartışıldı.

SEKİZİNCİ MAKALE

Saç Dökülmesi

Saç Dökülmesi İçin Sürülen İlaç Formülasyonu

İçindekiler:

Sütleğen zımkı 9 gram, yabanî sedef otu 9 gram, defne ağacı yağı 9 gram, yanmamış kükürt 4.5 gram, kara veya beyaz banotu 4.5 gram.

Bu droglar dövülür, ezilir. 31.5 gram defne ağac yağına veya kunduz hayası yağına veya eski zeytin yağına erimiş olan zamkla karıştırılır. Şimdi saçın döküldüğü yere, kronik ve tedavisi zor olan alopecia (saç dökülmesi) için etkin bir ilaç olarak uygulanır. Galen, bazen 4.5 gram bahçe teresi ve 4.5 gramlık yanmış deniz kabuğu ile uygulandığını söyler.

Karasaç Boyası

Galen, eğer köpek idrarı bulunur, 5 veya 6 gün kokuşturulduktan sonra bu sıvı kullanılırsa saçı karartacağını, hatta bu uygulamadan sonra saçın karalığını koruyacağını iddia etmiştir.

Kunnaş'ın Sahir Kitabında Verilen Ağırlıklar ve Ölçüler

Kunnaş Satır şöyle söyledi: 1 kust zeytinyağı; 18 ukiyye şarap; 80 ratl bal= 108 ratl.

-1 hanus zeytinyağı 9 ratl şarap=10 ratl ve bal 231/2 ratl.

-1 kuttani zeytinyağı= 9 ukiyyedir. Bir mastarun-ı kebîr zeytinyağı 3 ukiyye eşittir ve şarap olur=ukiyye dirhem baldan 4 ½ ukiyye.

-1 aksavanafin zeytinyağı 16 dirheme eşit; şaraptan= 2.25 dirhem ve baldan 3/8 ukiyye.

-Bir kusur yağı 12 dirheme eşit şaraptan= 1 ukiyye yarım ve 1/3 dirhem ve baldan 3/8 ukiyye.

-Bir mastarun-ı sagîr zeytinyağı 6 dirheme eşittir; şaraptan 20 gar-mi ve baldan 9 dirhem.

Kunnaş'ta Yuhanna b. Sarafiyun Tarafından Verilen Ağırlık ve Uzunluk Ölçüleri

Ibn Sarafiyun, "bu kısımda ağırlık ve uzunluk ölçüleri hakkında ayrıntılı tartışmaya gerek yoktur. Ben, Arapça bilen kişilerce çok iyi bilindiği şekilde bir başka kitapta onları zikrettim. Benim çalışmalarıma aşina olan bazıları, başka okuyucuların da yararlanabilmesi için bu kitapta benden onları vermemi istemişlerdir" dedi.

El-Kust, Yunanca okuyan kişiler tarafından çok iyi bilinir. Fakat onun ölçü kapasitesi hakkında bütün insanlar aynı fikirde değildir. Çünkü bazıları onu orginal kabul edenlerin kullanıldığından başka özel bir ölçü nispetinde kullandılar.

Romalılara göre 1 kust 7/9 ratl'dır ve bu ukiyyedir.

El-Kustü'l-Antaliki=1 2/2 ratl

1 ratl = 12 ukiyye

1 mann-ı rûmî = 20 ukiyye

1 el-mannü'l-antalikî ve'l-mısrî= 16 ukiyye

1 istar = 6 dirhemdir ve 2 danik=4 miskal

1 dirhem=1 miskal

1 antaliki-i Devrek = 8 cevahirindir ve 1 cevahirin=kust rûmî

1 kustaki = 7 ukiyye

1 mastarun-ı sagîr = 6 dirhem

1 aksavanafin = 18 dirhem

1 kavatus	= 1 ½ ukiyye
1 garma	= ¼ dirhem 2 danik arasındadır ve bundan azdır.
1 unkus	= 1 ukiyyedir ve onun her birimi 7 miskaldır.
1 avn	= 1 ukiyye
1 bal anabıl	= 2 ½ ratl
1 yağ anabı	= 1½
1 devrek =3 ratl	
1 bal kustu	= 2 ½ ratl
1 hamim	= 5 iştâr 20 dirhem ve 4 obulu
1 şamune	= 1 ½ garma
1 bakillatü'l-mısıriyye	= 4 şamuna
1 obulu	= 1 ½ danik
1 iskenderanî kamarakhs	= 3 obulu
1 bındıka	= 1 dirhem
1 cevza	= 14 şamuna
1 sadfa-i sagîr (küçük istridyе)	= 7 şamuna
1 sadfa-i kebir (büyük istridyе)	= 14 şamuma
1 bakillat-ı Yunaniya	= 2 şamuna ve 2 ukul
1 milaka (kaşık) bal	= 4 miskal
1 milaka (kaşık) ilaç	= 1 miskal ve 1 dirhem
1 metal	= 1 istar
1 dirhem	= 6 obulu ve bütün obulu= 3 kırat her biri ve bütün kıratlar=4 şaira (arpa taneleri) her biri el-salat obulu=9 kırat
1 kavasus	= 1 ½ ukiyye
El-kava huseyn	= 3 ukiye
8 obulu	= 24 kırat

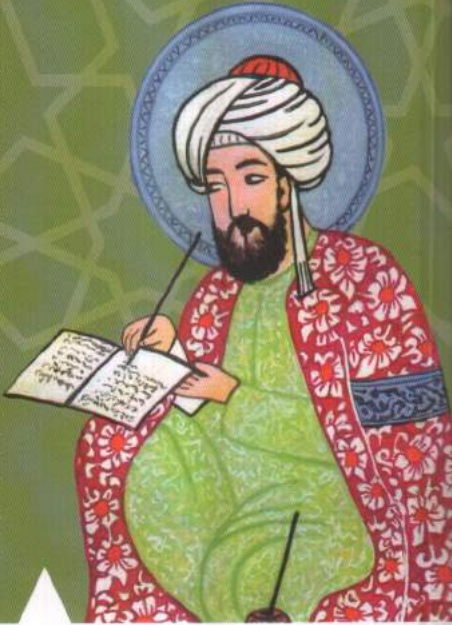
El-Kanun fi't-Tıbb'ın farmakopi ile ilgili olan “Beşinci Cild”i, Allah'ın yardımı ve inayeti ile tamamlandı.

EL-KÂNÛN FÎ'T-TİBB

El-Kanun Fî't-Tıbb adlı eserin Beşinci Kitabı ise terkip şeklindeki ilaçlara ayrılmıştır. İbn Sînâ'nın diğer kitaplarında da görüldüğü üzere, bu kitapta da konular belli bir sistematik içinde sunulmaktadır. Kitap, kabaca üç kısımdan meydana gelmiştir denilebilir. Birinci kısımda, ele alınan terkip şeklindeki ilacın neye yaradığı, daha sonra içeriği ve son olarak da nasıl hazırlandığı konusunda bilgi verilmektedir. Terkipler, onların yapısal özelliklerine bağlı olarak kendi içlerinde sınıflandırılmıştır: Macunlar, yağlar, yakılar, müşhiller gibi. Onların adlandırılmalarında ikinci etkin özellik, terkinin bakım maddesi veya onu hazırlayanın adı olarak belirtilmektedir.

Kitabın ikinci kısmında kısaca deyin yerinde ise liste şeklinde hangi hastalığa hangi terkinin verilmesi gerektiği sunulmaktadır. Kitabın son kısmı ise bir farmakopî niteliğindedir. Eserin sonunda, eserde geçen ölçülerle ilgili olarak, İbn Kunnaş'ın vermiş olduğu ölçü listesi sunulmaktadır.

İbn-i Sînâ bu kitapta, yukarıda verilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, el-Kânûn Fî't-Tıbb'ın İkinci Kitabının bir paraleli olarak tedavide kullanılan terkipleri toplu bir şekilde, kullanım yerleri ve hazırlanış şekilleriyle sunmayı uygun görmüş; ayrıca zaman zaman terkinin kullanımında dikkat edilmesi gereken noktalara da işaret etmekten geri kalmamıştır.

ATATÜRK
KÜLTÜR
MERKEZİ
YAYINLARI

917897514632913